

AHKÂMÛL-CENÂİZ

(Cenazelere Dair Hükümler)

Yazar: **Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî**

Derleme: **Huneyf el-MUHACİRİ**

www.hadisler.com

www.sahihhadisler.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ahkâmu'l-Cenâiz

Kitabın Yazarı

Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَدْعُوهُ بِأَهْلِي شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ يَضِلُّ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَقُوا رَبَّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

أَمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرُ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ

Hutbetu'l-Hace

Şüphesiz hamd, Allah içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülerinden O'na sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur! Kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur!

Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet ederim. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şahadet ederim ki, Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) O'nun Kulu ve Rasulüdür.

“Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının ve ancak Müslümanlar olarak ölün!”

Âl-i İmran 102

“Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretilen Rabbinizden korkun! Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının! Şüphesiz Allah, üzerinizde gözetleyicidir.”

Nisa 1

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki, Allah işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın! Kim Allah ve Rasulüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur.”

Ahzab 70, 71

Bundan sonra: Sözlerin en doğrusu Allah’ın Kitabıdır, yolların en hayırlısı Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in yoludur. İşlerin en şerlisi muhdes olanlardır. Dine sonradan sokulan her şey bid’attır, her bid’at dalalettir, her dalalet ateştedir!

Muhdes: Dinden olmayan şeyin din adına çıkarılmasıdır.

Hutbetu’l-Hace: Bu duayı, Cuma hutbelerinde ve tüm konuşmalarında okuyan Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Selem) bizzat ashabına da öğretmiştir.

Müslim 867, Nesei 3/188

Önsöz

Şüphesiz hamd, Allah içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülerinden O'na sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur.

Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet ederim. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şahadet ederim ki, Muhammed (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) O'nun kulu ve rasulüdür. Şu anda elinizde tuttuğunuz eser yüce Allah'ın izniyle faydalı bir kitab olan "Cenazelere Dair Hükümler" adlı eserimdir.

Bu haliyle yeni bir şekil, yeni bir kılık ile karşınızdadır. Görenleri sevindirecek, araştırmacılara faydalı, öğrencilere yararlı olacak bir şekilde sunulmaktadır.

Yüce Allah hakka doğru giden yolda adımlarımızı doğrultsun. Allah'ın salât ve selamı, bereketleri, Nebimiz Muhammed(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e, O'nun aile halkına ve ashabına olsun. "Allah'ım hamdin ile Seni tesbih ederim. Senden başka hiçbir ilah olmadığına şahadet ederim. Senden mağfiret diler, Sana tevbe ederim."

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmaktadır:

"Benim dünyayla işim ne ki ben dünyada ancak bir ağaç altında gölgelenen, sonra onu bırakıp giden bir suvari gibiyim."

Sahiha 438, Sahihu'l-Camii's-Sağir 5669

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in cenazeler ile ilgili uygulamaları en hayırlı yol ve diğer ümmetlerin yoluna muhalif, ölüye iyilik yapmak, kabrinde ve dirileceği günde kendisine faydalı olacak şekilde ona davranmak, onun ailesine, akrabalarına iyilikte bulunmak, hayatta kalanın ölene yaptığı muamele ile ubudiyetini gerçekleştirmek hususlarını kapsayan bir yoldur.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in cenazeler hakkındaki uygulamaları arasında şanı yüce ve mübarek olan Rabbe en mükemmel hallerde ubudiyeti gerçekleştirmek, ölüye iyilikte bulunmak, onu yüce Allah'a en güzel ve en faziletli bir halde teşhiz edip donatmak, onun da, ashabının da Allah'a hamdetmek, ölene mağfiret dilemek, Allah'tan mağfiret ve rahmet, ölenin kusurlarını görmezlikten gelmesini niyaz etmek üzere saflar halinde durmak, daha sonra ölenin önünde onu mezarına tevdi edinceye kadar yürümek, arkasından o ve arkadaşları ölünün önünde kabri üzerinde durup en muhtaç olduğu zamanda ona sebat verilmesini dilemeleri de vardır.

Daha sonra zaman zaman ölenin kabrine gider, ona selam verir, ona dua ederdi. Tıpkı hayatta olan bir kimsenin dünya yurdunda arkadaşına zaman zaman gitmesi gibi. Bu ziyaretin ilki hastalığı halinde o kimseyi görmek, ona

ahireti hatırlatmak, ona vasiyetini yapmasını, tevbe etmesini söylemek, yanında hazır bulunanlara son sözü olsun diye Allah'tan başka hiçbir ilah bulunmadığına dair şahadet getirmeyi telkin etmelerini emrederdi.

Daha sonra öldükten sonra dirilmeye ve hesaba çekilmeye iman etmeyen ümmetlerin adetlerinden olan yanaklara vurmayı, elbiseleri yırtmayı, başları traş etmeyi, ağıt yakarken sesi yükseltmeyi ve buna benzer diğer adetleri yasakladığını görüyoruz. Cenazede, yüce Allah'ın önünde huşu ile boyun eğmeyi, sesi yükseltmeksizin ağlamayı, kalbin üzülmelerini de sünnet olarak ortaya koymuştur.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) böyle hareket eder ve:

"Göz yaşarır, kalb üzüdür fakat Rabbin razı olduğundan başka birşey de söylemeyiz." derdi.

Buhari 3/1230, Müslim, Sahiha 1732

Ümmeti için Allah'a hamdetmeyi, **"İnna lillah ve İnna İleyhi Raciun"** diyerek istircada bulunmayı, Allah'tan hoşnud olmayı sünnet olarak göstermiş fakat bu hal hiçbir zaman gözün yaşarmasına, kalbin üzülmesine aykırı düşmemiştir. Bundan dolayı insanlar arasında ilahi hükme en çok razı olan ve bu hükme karşı en büyük çapta hamdeden birisi olmuştur.

Bununla birlikte oğlu İbrahim öldüğünde oğluna karşı şefkat ve merhamet ile ağlamıştı. Aynı zamanda kalb yüce Allah'ın hükmüne rıza ve şükür ile dolup taşıyor, dili ise Allah'ı zikretmek, O'na hamdetmekle meşgul bulunuyordu. Bu gün insanların büyük çoğunluğu bütün ibadetlerde Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in hidayetinden tam anlamıyla uzak bulunuyorlar. Cenazeler de bunlar arasındadır. Buna sebep ise ilmi inceleyip, öğrenmekten yüz çevirmiş olmalarıdır. Bilhassa da hadis ve sünnet ilmini buna karşılık maddi ilimlere ve mal toplamak için amelde bulunmaya başlamışlardır. Değerli zatlardan birisi yakınlarından birisinin 1952 Nisan ayının Cuma günü vefat etmesi münasebetiyle **"İslamda Cenazelere Dair Adab"** ile ilgili kısa bir kitabçık ortaya koymamı istedi. Böylece o ya da başkası bunu basarak onlardan mu'tat olan günlerde taziye için toplanan kimselere bunu dağıtacaktır.

Onların bu toplanmalarını ganimet bilerek fırsatı değerlendirecek ve Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in sünnetini onlara öğretecekti. Ta ki onlar da bu sünnete göre hareket etsinler, bu sünnetin gösterdiği hidayet yolunu izlesinler, onun nuruyla aydınlansınlar.

Başka eserlerimin telifine başlamış olmakla birlikte ona hayırlı vaadlerde bulundum. Çünkü böylesi bir davranışta sünnetin canlandırılması, bid'atın öldürülmesi hususu üzerinde bir yardımlaşma sözkonusu idi. Bu sebeble

arzusunu gerçekleştirmek, istediğini yerine getirmek için elimi çabuk tuttum. Fakat bu işe başlar başlamaz meselenin o kadar çabuk gerçekleşmeyeceğini açıkça anladım. Böyle bir münasebet sebebiyle insanlara dağıtılacak küçük bir kitabçıkta konunun anlatılamayacak kadar geniş olduğunun farkına vardım. Çünkü cenazeler ile ilgili adab ve hükümler oldukça çoktur.

Onun büyük bir bölümünde de ilim adamlarının farklı görüşleri vardır. O konuda birbirine zıt kanaatler serd edinmiştir. Kimileri bir hususu haram kabul ederken, diğerleri mübah kabul etmektedir, kimileri bir şeyi vacib görürken, diğeri caiz görmemektedir.

İbnu'l-Kayyim (**Rahmetullehi Aleyh**), Zadu'l-Mead isimli kitabının, cenazeler bahsinde şöyle der:

“Ariflerden birisi oğlunun öldüğü günü gülmeye başlamış.

Ona:

–Sen bu halde gülüyor musun? denilince:

–Şüphesiz Allah bir hüküm takdir etti. Ben de O'nun hükmüne razı olmak istedim der.”

Bu husus ilim ehlinden bir topluluk için içinden çıkılamaz bir hal aldığından şöyle demişlerdir:

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) oğlu İbrahim'in öldüğü günü nasıl ağlayabilir. Hâlbuki o Allah'ın yarattıkları arasında Allah'tan en çok razı olan bir kimsedir. Diğer taraftan böyle bir arif nasıl olur da gülecek kadar rıza makamında ileri gidebilir.

İbnu'l-Kayyim (**Rahmetullehi Aleyh**) şöyle dedi:

“Ben, Şeyhu'l-İslam ibni Teymiye (**Rahmetullehi Aleyh**)'i şöyle derken dinledim:

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in gösterdiği yol, böyle bir arifin gösterdiği yoldan daha mükemmel idi. Çünkü o ubudiyete hakkını vermişti. O bakımdan kalbinde hem Allah'ın hükmüne karşı rıza, hem de çocuğa karşı şefkat ve merhamette bulunmuştu. Bundan dolayı Allah'a hamdetti, O'nun hükmüne razı oldu.

Merhamet ve şefkatinden dolayı da ağladı. Şefkati onu ağlatırken, yüce Allah'a ubudiyeti ve Allah'a olan sevgisi ise kaderine rıza göstermeye ve hamdetmeye itmiştir. Sözü edilen bu arifin kalbi ise her iki hususu bir arada taşıyamamış ve onun batını her iki hali müşahade edecek kadar genişleyememiştir. Bundan dolayı rıza yoluyla ubudiyet onu şefkat ve merhamet yoluyla ubudiyet etmekten alıkoymuştur.”

Kimisi bir işi sünnet kabul ederken, bir başkası o işin bid'at olduğu görüşündedir ve bu şekilde ayrılıklar devam edip gitmektedir... Tıpkı şeriatın çeşitli bahislerinde pek çok meseledeki hal gibidir... Bu da yüce Allah'ın:

“Onlarsa hala anlaşmazlık içerisinde dirler. Rabbinin rahmet ettikleri müstesna.” Hud 118, 119 buyruğunu tasdik etmektedir. Bundan dolayı herşeyden önce “cenazeler” ile ilgili meselelerin temel başlıklarını toplamak, sonra bunları inceden inceye incelemek, hakkında ihtilaf edilen konuların delillerini tesbit edip, hadis usulü ve fıkıh usulü ilimleri ışığında bunları tenkit süzgecinden geçirip, tercihe değer olanı seçmek ve bunu belirli bir mezhebe bağlı kalmadan yahutta adeta uyulması gereken bir din haline gelecek kadar topluma egemen olmuş herhangi bir adetin etkisi altında kalmadan tercih etmek kaçınılmazdır.

Telif işiyle uğraşan ilim ehlinin açıkça bildiği hususlardan birisi de böyle bir işi gerçekleştirmenin kesintisiz bir çalışmayı, ileri derecede bir gayreti, güzel bir sabrı, alabildiğine uzun bir zamanı gerektirdiğini bilirler. Bu iş tamamlandıktan sonra ancak insanın ruhen rahatlayabileceği, kalbin gönül hoşluğuyla kabullenebileceği istenen bir kitabçığın telifine imkân olabilir ve ancak o takdirde bununla büyük bir fayda sağlanabilir.

Bundan dolayı sözünü ettiğim kardeşe bu hususu özet olarak hatırlatarak özür beyan ettim. O da benim mazeretimi kabul etti, Allah onu hayırla mükâfatlandırsın. Fakat benden bu işe başlamamı tekrar istedi, beni buna teşvik etti. Bundan pek çok hayır ümit ederek bu teşvikini ileri derecelere götürdü. Ben de yüce Allah'tan hayırlı olmasını dileyerek incelemeye, kaynaklara başvurmaya koyuldum.

Yaklaşık üç ay gece gündüz bu alanda çalışmalarımı sürdürdüm. Bundan tek istisna özel işime ayırdığım çalışma bedenimin rahatlaması için kaçınılmaz olan uyku idi. Nihayet değerli okuyucunun ellerinde bulunan bu kitabı hazırlama imkânını elde ettim. Eğer bu kitabın meselelerinin ve zikredilen hadislerinin büyük bir kısmı bende bazı eserlerimde tahkik edilmemiş olsaydı bu kitab için ayrılan zamandan daha fazlasını gerektiriyordu. Bundan dolayı bu kitabın bazı yerlerinde diğer eserlerime göndermelerde bulunduğum görülecektir.

Bu kitabta, kitab ve sünnetten delili bulunan, konusu ile ilgili bütün meseleleri ortaya koymaya çalıştım. Mücerred, kişisel görüşe dayalı olan hususlara değinmedim. Çünkü konu katıksız taabbudî bir konudur. Bu hususta kıyasa kaçınılmaz olan bazı kıyas-ı celî (açık kıyas) hususlar dışında kıyasa mecal yoktur.

Kitabın baş tarafında genel olarak fıkıh kitaplarında cenaze bahsinde sözkonusu edilmesi adet olmuş bazı mesele ve bahisleri ele aldım. Bu kitabın konu sıralamasını vakiadan hareketle yaptım ve ilk olarak:

- 1) Hastanın görevleri ile başladım. İlahi kazaya rıza, kadere sabır, ölümü temenni etmemek, hakları eda etmek, vasiyet, vasiyete şahit tutmak gibi. Sonra:
- 2) Ölümü yaklaşan kimseye telkinde bulunmak, huzurunda bulunanların telkinde bulunmak ve hastaya şehadet getirmesini söylemek gibi.
- 3) Ölümünden sonra huzurunda bulunanların görevleri: Gözlerini kapatmak, ona dua etmek, üstünü örtmek, teçhizinde eli çabuk tutmak, borcunu ödemek için harekete geçmek.
- 4) Hazır bulunanlara ve diğerlerine caiz olan hususlar: Yüzünü açmak, onu öpmek, ona ağlamak gibi.
- 5) Ölenin akrabalarının görevleri: Sabır, kadere rıza “İnna lillah ve inna ileyhi raciun” diyerek istircada bulunmak, kadının kocası için yas tutması gibi.
- 6) Ölenin akrabalarına haram olan hususlar: Feryad ve figan etmek, yanaklara vurmak, elbiseleri yırtmak ve buna benzer minarelerde ölüm haberini ilan etmek gibi.
- 7) Caiz olan ölüm ilanı.
- 8) Hüsn-i hatimenin alametleri.
- 9) İnsanların ölüden övgüyle söz etmeleri.
- 10) Ölünün yıkanması gibi.

İşte böylece ölenin defnine, kabirlerin ziyaretine kadar ele alınması gereken hususları inceledik. Kitabın sonunda cenaze ile ilgili bid’atlere dair özel bir bölüm koyarak bu çalışmayı tamamladım. Bu bölümde eski ve yeni ilim adamlarının kitaplarının herhangi birisinde dile getirilmiş ve benim tesbit edebildiğim bütün bid’atleri sıraladım. Herbir bid’atın bu kitapların hangisinde ve nerede yer aldığını gösterdim.

Kaynağı belirtilmeyenler genelde bid’at ile ilgili esaslar çerçevesinde bid’at olduğuna, ilmi bir yöntem ile hüküm verilebilen hususlar olmakla birlikte ilim adamlarından herhangi bir kimsenin zikrettiğini görmediğim hususlardır. Bunların çoğu ise çağımızın bid’atleridirler.

Bu kitabı okuyan herkese faydalı kılmasını, bana bunun ecrini yazmasını, onun benzeri bir ecir telifine sebep olanlara, onu basanlara yazmasını şanı yüce ve mubarek Allah’tan niyaz ederim. Şüphesiz ki O herşeyi işitendir ve duaları kabul buyurandır.

Dımaşk 24/01/1963 - Muhammed Nâsıruddin el-Albani

1) Hastanın Görevleri

1) Hastanın, Allah'ın hükmüne rıza göstermesi, kaderine sabretmesi, Rabbi hakkında güzel zan beslemesi gerekir.

Böylesi onun için daha hayırlıdır. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Mü'minin işine hayret doğrusu! Onun bütün halleri hayırdır ve bu mü'minden başka hiçbir kimseye nasib olmaz. Ona bir iyilik isabet edecek olursa şükreder ve bu onun için hayır olur. Eğer bir zorluk ve sıkıntı isabet ederse sabreder, bu da onun için hayırlı olur."

Yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

"Sizden herhangi bir kimse Allah Azze ve Celle hakkında güzel zan beslemeksizin sakın ölmesin."

Müslim, Beyhaki, Ahmed

2) Hastanın, korku ile ümit arasında olması gerekir. Günahları sebebiyle Allah Azze ve Celle'nin azabından korkmalı, Rabbinin rahmetini ümit etmelidir.

Çünkü Enes (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ölümü yaklaşmış bir delikanlının yanına girdi ve ona:

–'Kendini nasıl buluyorsun?' diye sordu.

Delikanlı:

–Ey Allah'ın Rasulü! Allah'a yemin ederimki ben Allah'ın rahmetini ümid ederim ve gerçekten de günahlarımdan korkarım dedi.

Bunun üzerine Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–'Bu iki husus bir kulun kalbinde birarada bulunursa, şüphesiz Allah o kimseye ümit ettiğini verir ve korktuğundan yana onu güvenlik altına alır' buyurdu."

Tirmizi, İbni Mace, Ahmed

3) Hastalığı ne kadar ağır olursa olsun ölümü temenni etmesi caiz değildir!

Çünkü Fadl (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) amcası Abbas'ın yanına geldi. O sırada Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in amcası hasta idi. Abbas ölümü temenni etti.

Bunun üzerine Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ona:

–‘Amcacığım ölümü sakın temenni etme! Çünkü eğer sen iyilik yapan birisi isen ve hayatta kalırsan, mevcut iyiliğine iyilikler katarsın. Bu senin için daha hayırlı olur. Şayet kötülük yapan birisi isen ecelinin geri bırakılarak işlediğin kötülüklerden dolayı Allah’ın rıza ve hoşnutluğunu aramaya çalışmak yine senin için daha hayırlıdır. Bu sebeple ölümü temenni etme!’buyurdu.”

Ahmed, Ebu Ya’la, Hâkim

4) Şayet hastanın üzerinde ödenmesi gereken haklar var ise, imkân olduğu takdirde bu hakları sahiblerine ödesin, değilse gerekli vasiyeti yapsın!

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Herkimin kardeşine ait şeref ve haysiyetine ait ya da mali bir haksızlığı varsa o hakkını dinarın da, dirhemini de kabul edilmediği kıyamet günü gelmeden önce ona eksiksiz ödesin! Çünkü kıyamet günü gelip de üzerinde hak varsa amelinden alınır haksızlık yaptığı arkadaşına verilir. Eğer ameli yoksa haksızlık yaptığı arkadaşının günahlarından alınır, ona yüklenir!”

Buhari, Beyhaki

Yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Müflis kimdir bilir misiniz?”

Sahabeler:

–Müflis bizim aramızda dirhemi ve eşyası bulunmayan kimsedir dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

–“Müflis, benim ümmetim arasında kıyamet günü namaz, oruç ve zekât yükümlülüklerini yerine getirmiş olduğu halde gelip de şuna sövmüş, buna iftira etmiş, öbürünün malını yemiş, berikinin kanını akıtmış, bir diğerine vurmuş olarak geldiği için şuna hasenatından, diğerine yine hasenatından verilen şayet üzerindeki haklar ödenmeden hasenatı bitecek olursa, öbürlerinin günahlarından alınıp, üzerine bırakılan sonra da kendisi cehennem ateşine atılan kimsedir.”

Müslim

Yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

“Herkim üzerinde borç olduğu halde ölürse, şunu bilsin ki orada dinar ve dirhem yoktur! Fakat hasenat ve seyyiat vardır!”

Hâkim, İbni Mace, Ahmed

Başka bir hadiste Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

“Borç iki türlüdür. Herkim ödemeyi niyet ettiği halde ölürse onun velisi benim. Herkim de o borcu ödemeyi niyet etmeksizin ölürse, işte karşılığında hasenatından alınıp sahibine verileceği borç odur! Çünkü o günde dinar da, dirhem de olmayacaktır.”

Taberani

Cabir bin Abdullah (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle demiştir:

“Uhud gazası gelip kapıya dayandığında, bir önceki gece babam beni çağırıp şöyle dedi:

–Gördüğüm kadarı ile Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ashabından ilk öldürülecek kimseler arasında olacağım ve ben benden sonra geriye Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in canı dışında benim için senden daha değerli hiçbir kimseyi geri bırakmıyorum. Benim üzerimde bir borç var, onu sen öde! Kızkardeşlerin için de elinden geldiği kadarıyla iyilik yapmaya çalış! Sabah olduğunda ilk öldürülen kişi babam oldu...”

Buhari

5) Hastanın, vasiyet yapmakta eli çabuk tutması gerekir.

Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmaktadır:

“Bir Müslümanın hakkında vasiyet etmek istediği şeyler bulunup da vasiyetini başı ucunda yazmadan iki gece geçirmesine dahi hakkı yoktur!”

Buhari, Müslim

6) Hastanın, kendisinden miras almayan akrabalarına vasiyette bulunması gerekir.

Çünkü Allah (**Azze ve Celle**) şöyle buyurmaktadır:

“Sizden birine ölüm gelip çattığı zaman eğer bir hayır (mal) bırakacaksa anneye, babaya ve yakın akrabaya maruf bir şekilde vasiyette bulunmak takva sahibleri üzerine bir hak olarak yazıldı.”

Bakara 180

7) Hastanın, malının üçte birini vasiyet yapmaya hakkı vardır. Daha fazlasını vasiyet etmesi caiz değildir! Hatta daha faziletli olan vasiyetini üçte birden az yapmasıdır!

Sad bin Ebi Vakkas (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ile birlikte veda haccında idim. Öyle bir hastalığa yakalandım ki ölüme oldukça yaklaştım. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) beni ziyarete geldi.

Ben:

–Ey Allah’ın Rasulü! Benim pek çok malım var ve bir kızımdan başka mirasçım yok. Malımın üçte ikisini vasiyet edeyim mi? dedim.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Hayır!’ dedi.

Ben:

–Peki ya yarısını? dedim.

Yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Hayır!’ dedi.

Bu sefer ben:

–Ya malımın üçte birini? dedim.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Üçte biri olabilir. Bununla birlikte üçte biri de çoktur! Şüphesiz ki ey Sad! Senin mirasçılarını zengin olarak bırakman, onları başkalarına el açacak muhtaç bir halde bırakmandan hayırlıdır.’ dedi ve elini açar gibi yaptı.

Sonra Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Şüphesiz sen ey Sad! Allah’ın rızasını arayarak herhangi bir harcamada bulunursan mutlaka ondan dolayı sana ecir verilir! Hatta hanımının ağzına koyduğun bir lokma bile!’ buyurdu.”

Ahmed, Buhari, Müslim

8) Hasta, vasiyet ederken adalet sahibi iki Müslüman erkeği şahit tutması gerekir! Şâyet bu şekilde iki şahit bulamazsa Müslüman olmayanlardan iki erkeği şahit tutar!

Maide 106

9) Hasta, vasiyet ederken miras alan anne-baba ve akrabalara vasiyet etmesi caiz değildir!

Çünkü bu vasiyet, miras ayetiyle nesh olmuştur. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’de bu hususu en açık ve eksiksiz bir şekilde veda haccındaki hutbesinde açıklayarak, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz Allah mirasdan herbir hak sahibine hakkını vermiştir. Bu sebeple miras alan kimseye vasiyet yoktur!”

Ebu Davud, Tirmizi, Beyhaki

10) Hastanın, vasiyet ederken başkasına zarar vermesi haramdır!

Mesela mirasçılardan bazılarının mirastaki haklarından mahrum edilmelerini vasiyet etmesi yahut birini diğerinden üstün tutması gibi. Çünkü Allah (**Azze ve Celle**) şöyle buyurmaktadır:

“Baba ve anne ile yakın akrabaların bıraktıklarından erkekler için bir pay vardır.”

Nisa 7

Ayrıca Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmaktadır:

“Zarar vermek de yoktur, zarara zarar ile karşılık vermek de yoktur! Kim başkasına zarar vermek isterse, Allah da ona zarar verir! Kim başkasını zora koşarsa, Allah da ona zorluk çıkarır!”

Darekudni 522, Hâkim 57, 58

11) Hastanın, haksızca ve başkalarına zulmederek yaptığı vasiyet batıl ve merdubtur!

Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“Herkim bizim bu işimizde ondan olmayan bir şeyi ihdas ederse, o merdubtur!”

Buhari, Müslim, Ahmed

İmran bin Husayn (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

*“Bir adam ölümü sırasında altı kölesini azad etti. Onların dışında da herhangi bir malları yoktu. Mirasçıları olan bedeviler gelerek Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e yaptığını haber verdiler.*

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Gerçekten böyle mi yaptı?’ diye sordu ve:

–‘Eğer biz bunu bilseydik, Allah’ın izniyle onun cenaze namazını kılmazdık! Şimdi bu kölelerin arasında kura çek, onlardan iki tanesini azad et, geri kalan dördü tekrar köle kalsınlar!’ buyurdu.”

Ahmed 446, Müslim, Tahavi, Beyhaki

12) Kişi ölmeden önce yakınlarına cenezesi hakkında vasiyette bulunması gerekir!

Günümüzde insanların çoğu dinlerinde birtakım bid’atler uydurmalarıdır, bunlarda özellikle cenaze ile ilgilidir!

Böyle olunca Müslümanın Allah (**Azze ve Celle**)’nin şu ayeti ile amel ederek sünnete uygun bir şekilde teçhiz ve defninin yapılmasını vasiyet etmesi gerekir:

“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun!..”

Tahrim 6

Bundan dolayı Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ashabı böylece vasiyet ediyorlardı. Sözüünü ettiğimiz şekilde onlardan gelen rivayetler pek çoktur.

1) Amir bin Sad bin Ebi Vakkas (**Radiyallahu Anh**)’dan rivayete göre onun babası, vefatı ile sonuçlanan hastalığında şöyle demiştir:

“Bana Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e yapıldığı gibi bir lahit açınız ve benim üzerime kerpiç taşlarını dikey olarak koyunuz!”**

Müslim Beyhaki 407

2) Ebu Burde (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Ebu Musa (Radiyallahu Anh**) ölümü yaklaştığında vasiyette bulunarak dedi ki:**

–Cenazemi alıp götüreceğiniz vakit hızlıca yürüyünüz! Benim arkamdan tütsüler yakmayınız! Sakın lahdimin üzerinde benimle toprak arasında engel olacak bir şey koymayınız! Kabrimin üzerine bina yapmayınız! Sizi şahit tutarak söylüyorum ki ben başını traş eden, feryad ve figan edip ağıt yakan ve elbisesini yırtan her kadından beriyim!

Onu dinleyenler:

–Bu hususta bir şey duydun mu? diye sordular.

Ebu Musa (**Radiyallahu Anh**):

–Evet, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’den duydum dedi.”

Ahmed 397, Beyhaki 395, İbni Mace

3) Huzeyfe (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Öldüğüm vakit öldüğümü kimseye haber vermeyiniz! Çünkü ben bunun meşru olmayan bir haber verme olacağından korkarım. Çünkü ben Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’i feryad-u figan ile ölünün haber verilmesini yasaklarken işittim.”**

Tirmizi 129

Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) El-Ezkar adlı eserinde şunları söylemektedir:
“Kişi yakınlarına işlenmesi adet olmuş cenazelerdeki bid’atlerden uzak durmalarını vasiyet etmesi müekked olarak bir müstehaptır ve bu hususta onlardan sağlam bir şekilde söz almalıdır!

2) Ölüm Döşegindeki Hastaya Telkin Vermek

13) Ölüm yaklaştığında hastanın yanında olanlara bazı görevler düşer.

1) Hastaya şehadet kelimesini telkin ederler.

Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“Ölülerinize La İlahe İllallah demeyi telkin ediniz! Herkim ölüm esnasında söylediği son sözü, La İlahe İllallah olursa, cennete girer. Bundan önce ona her ne isabet ederse etsin.”

Yine Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyururdu:

“Herkim Allah’tan başka hiçbir ilah olmadığını bilerek ölürse, cennete girer.”

Başka bir hadiste Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurulmaktadır:

“Herkim Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmaksızın ölürse, cennete girer.”

Müslim İbni Hibban Mevarid 719, Bezzar

2) Hastanın yanında hayırdan başka bir şey konuşmamalı ve ona dua etmelidirler.

Çünkü Ümmü Seleme (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

*“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):*

‘Hastanın ya da ölenin yanında bulunduğunuz vakit hayır söyleyiniz! Çünkü şüphesiz melekler sizin söylediklerinize âmin derler’ buyurdu.”

Müslim Beyhaki 384

14) Telkin, hastanın yanında, La İlahe İllallah’ı ona işittirmek değildir! Aksine ona, La İlahe İllallah’ı söylemesini istemektir.

Enes (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

*“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ensardan hasta bir adamı ziyaret etti ve ona:*

–‘Dayıcığım! La İlahe İllallah de’ dedi.

Adam, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e:

–Ben dayımı, amcamı olurum dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Hayır, sen dayısın’ dedi.

Adam:

–La ilahe ilallah demek benim için hayırlı bir şey midir dedi?

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Evet’ dedi.”

Ahmed 152, 154, 268, Müslim

15) Hastanın yanında Yasin suresini okumak ve onu kibleye çevrilmesine gelince, bu hususta sahih herhangi bir hadis yoktur!!!

Hatta Yasin okumak bir kenara, Said bin Müseyyeb (Rahmetullahi Aleyh) kendisinin kibleye çevrilmesini hoş görmemiş ve:

–Ölen Müslüman bir kimse değil midir? demiştir.

Zur’a bin Abdurrahman’dan rivayet edildiğine göre o Said bin Müseyyeb (Rahmetullahi Aleyh)’in hastalığı sırasında yanında bulunmuş. Yanında Ebu Seleme bin Abdurrahman da vardı. Said bin Müseyyeb (Rahmetullahi Aleyh) bayıldı. Ebu Seleme yatağının Kâbe’ye doğru çevrilmesini istedi.

Said bin Müseyyeb (Rahmetullahi Aleyh) kendisine gelip:

–Benim yatağımı çevirdiniz mi? diye sorudu.

Onlar:

–Evet, dediler.

Said bin Müseyyeb (Rahmetullahi Aleyh), Ebu Seleme’ye baktı ve bu işi sen mi yaptırdın? dedi.

Ebu Seleme:

–Evet, onlara ben emrettim dedi.

Bu sefer Said bin Müseyyeb (Rahmetullahi Aleyh) yatağının eski haline döndürülmesini emretti.

İbni Ebi Şeybe Musannef 4/ 76

16) Müslüman bir kimsenin ölmek üzere olan bir kâfirin yanında Müslüman olur ümidiyle ona İslamı sunmak maksadı ile bulunmasında bir sakınca yoktur.

Çünkü Enes (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e hizmet eden yahudi bir hizmetçi vardı. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) gidip onu ziyaret etti. Baş ucunda oturdu ve ona:

–‘Müslüman ol!’ dedi.

Çocuk yanında bulunan babasına baktı.

Babası ona:

–Ebu’l-Kasım’a itaat et! dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yanından çıkarken şöyle diyordu:

–‘Onu cehennem ateşinden kurtaran Allah’a hamdolsun.’

Çocuk ölünce Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Arkadaşınızın namazını kılınız!’ diye buyurdu.”

Buhari, Hâkim, Beyhaki, Ahmed 175, 227, 260, 280

3) Ölümünden Sonra Hazır Bulunanların Görevleri

17) Kişinin hayatı sona erip, ruhunu teslim ettiğinde çevresinde bulunanlara bazı görevler düşer.

1) Gözlerini kapatmaları ve ona dua etmeleri gerekir.

Ümmü Seleme (Radiyallahu Anha) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Ebu Seleme (Radiyallahu Anh)’ın yanına girdi. Gözleri açık kalmıştı, gözlerini kapattıktan sonra şöyle dedi:

‘Ruh kabzedildiği vakit göz arkasından bakar.’

Aile halkından birtakım kimseler feryad edince Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

‘Sizler kendi hakkınızda hayırdan başka bir şeyle dua etmeyiniz! Çünkü melekler söylediklerinize âmin derler!’

Sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Allah’ım! Ebu Seleme’ye mağfiret et. Onun hidayete erdirilmişler arasındaki derecesini yükselt. Geriye bıraktıkları üzerine ondan sonra yerini tutacak başkalarını

ihşan et. Bize de, ona da mağfiret et. Ey âlemlerin Rabbi! Kabrinde ona genişlik ver ve orayı onun için nurlandır' buyurdu."

Müslim, Ahmed 297, Beyhaki 334

2) Ölünün üzerini örtmek gerekir.

Çünkü Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle demektedir:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) vefat ettiğinde bir Yemen kumaşı ile üzeri örtüldü."

Buhari, Müslim, Beyhaki 285

3) İhramlı iken ölen bir kimsenin başı ve yüzü örtülmez!

Çünkü Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

"Bir adam Arafat'ta vakfede iken bineğinden düştü ve boynunu kırdı.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Onu su ve sidr ile yıkayınız! İki kefen bezi ile kefenleyiniz!' dedi.

Diğer bir rivayette Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'İki ihram parçasıyla' buyurdu.

Başka rivayette ise Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Hoş koku koymayınız! Başını ve yüzünü örtmeyiniz! Çünkü o, kıyamet gününde telbiye getirir halde dirilecektir!' buyurdu."

Buhari, Müslim, Ebu Nuaym Mustahrac 139, 140, Beyhaki 390, 393

4) Ölüyü yıkayıp, kefenleyip mezarına götürmekte acele etmek gerekir!

Çünkü Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Cenazeyi çabuklaştırınız!' buyurdu."

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (Rahmetullahi Aleyh) şöyle demiştir:

"Hadisin tamamı gelecek. Bu hususta bundan daha açık iki hadis daha vardır. Fakat her ikisi de zayıftır. Bundan ötürü onları buraya almadık."

5) Kişi öldüğü şehire defnedilir ve başka bir yere taşınmaz!

Çünkü Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) rivayet ettiği hadiste emrolunan çabuklaştırma işine aykırıdır. Buna yakın bir hadis de Cabir bin Abdullah (Radiyahallahu Anhuma)'nın rivayet ettiği hadistir.

Cabir bin Abdullah (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Uhud günü şehid düşenler baki mezarlığına götürülmek istendi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in habercisi şöyle seslendi:

–Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) sizlere ölenleri, öldükleri yere defnetmenizi emrediyor! Bu sırada annem, babamı ve dayımı bir devenin üzerinde baki mezarlığına defnetmek üzere taşıyordu ve geri döndürüldüler.

Ebu Davud, İbni Mace, Nesei, Tirmizi, İbni Hibban Mevarid 196, Ahmed 297, 380, Beyhaki 57

Bundan dolayı Aişe (**Radiyallahu Anha**) Vadi’l-Habeşe denilen yerde bir kardeşi ölüp de öldüğü yerden taşınıp getirilince şöyle demiştir:

“Benim rahatsız olduğum yahutta içten içe beni üzen husus, sadece onun öldüğü yerde defnedilmemiş olmasıdır!”

Beyhaki

Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) El-Ezkar adlı eserinde şunları söylemektedir:

“Ölen bir başka beldeye taşınmasını vasiyet edecek olursa, bu vasiyeti yerine getirilmez! Çünkü çoğunluğun kabul ettiği, tercih edilen ve sahih olan âlimlerin de açıkça ifade ettikleri görüşe göre cenazeyi öldüğü yerden taşımak haramdır!”

6) Ölünün borcunu onun malından ödemesi gerekir, isterse malının tamamını kapsasın.

Şayet herhangi bir malı yoksa eğer borcunu ödemek için gayret harcamış birisi ise devlet onun adına borcunu öder. Devlet bu işi yapmasa, birileri bu işi kendiliğinden hayır olsun diye yapar. Bu hususta birkaç hadis vardır.

Birinci Hadis:

Sad bin Atbal (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Kardeşim öldü ve geriye üçyüz dirhem para bıraktı ve bakıma muhtaç çoluk çocuğu kaldı.

Sad (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

–Ben bu paraları çoluğuna çocuğuna harcamak istedim. Fakat Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–‘*Senin kardeşin borcu sebebiyle alıkonulmaktadır. Git onun borcunu öde!*’

Gittim borcunu ödedim, sonra geldim ve:

–Ey Allah’ın Rasulü! Onun borçlarını ödedim. Tek istisna, bir delili bulunmayan bir kadının alacağı olduğunu iddia ettiği iki dinar kaldı.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–‘O kadına o parayı öde! Çünkü o bir hak sahibidir!’ dedi.

Bir rivayette Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘O doğru söylüyor’ buyurdu.”

İbni Mace 82, Ahmed 136, Beyhaki 142

İkinci Hadis:

Semure bin Cündüb (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir cenaze üzerine namaz kıldı. Bir rivayette sabah namazını kıldı. Namazı bitirince:

–‘Burada filanın ailesinden kimse var mı? diye sordu.

Herkes sustu. Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kendiliğinden onlara bir şey söyledi mi susarlardı. Üç defa tekrarladığı halde kimse Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e cevap vermedi.

Bir adam:

–O aradığın işte budur dedi.

Semure bin Cündüb (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

–Arka tarafından birisi elbisesini sürükleyerek kalktı.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ona şöyle dedi:

–‘İlk iki defa seslenişimde bana cevap vermene engel olan ne idi? Ben ise ancak bir hayır için senin adını söyledim. Filan kişi borcu sebebiyle esir alınmış ve cennete gitmekten alıkonulmuştur. İsterseniz onu esaretinden kurtarınız, İsterseniz onu Allah’ın azabına terk ediniz!’

Semure bin Cündüb (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

–Onun akrabalarını ve durumuyla ilgilenenleri kalkıp da onun borcunu ödediklerini bir görseydin. Nihayet ondan hiçbir kimsenin alacağı kalmadı hepsini ödediler.”

Ebu Davud 84, Nesei 233, Hâkim 25-26, Beyhaki 4/76, Tayalisi Müsned 891, 892 Ahmed 11, 13, 20

Üçüncü Hadis:

Cabir bin Abdullah (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Bir adam vefat etti. Onu yıkadık, kefenledik, güzel kokular koyduk ve onu, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) cenaze namazını kılması için cenazelerin konulduğu Makam-ı Cibril’in yakınına bıraktık. Daha sonra

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e cenaze namazını kılması için haber verdik.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bizimle beraber geldi. Bir kaç adım adımladı sonra şöyle dedi:

–‘Galiba sizin bu adamınızın borcu var!’

Onlar:

–Evet, iki dinar borcu var dediler.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) geri durdu ve:

–‘Adamınızın namazını kılın!’ dedi.

Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**):

–Ey Allah’ın Rasulü! Ben onları ödemeyi üzerime alıyorum dedi.

Bu sefer Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–‘Onları ödemek senin üzerine ve kendi malından olacak ve ölü bunlardan artık beridir öyle mi’ diye sordu.

Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**):

–Evet, dedi.

Bu sefer Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) onun namazını kıldı.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**) ile ertesi günü karşılaşınca:

–‘O iki dinarı ne yaptın’ dedi.

Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**):

–Ey Allah’ın Rasulü! Daha dün öldü! dedi.

Bu hadisin Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**) tarafından rivayet edilen bir şahidi daha vardır.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**) ile karşılaşınca:

–‘İki dinarı ne yaptın?’ diye sordu.

Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

–Onları ödedim ey Allah’ın! Rasulü dedi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘İşte şimdi onun derisi serinlemeye başladı borcu ödendiği için üzerinden azab kaldırılmış oldu’ buyurdu.”

Hâkim 58, Beyhaki 74, 75, Tayalisi 1673, Ahmed 333, Heysemi 39

Uyarı: Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle demiştir:

“Ölünün borcunun ödenmesinin kendisine fayda verdiğini ifade eder. İsterse bu onun oğlu dışında birisi tarafından ödenmiş olsun. Ayrıca yapılan bu ödeme sebebiyle azabın kalktığını da ifade eder. O halde bu rivayetler Allah (**Azze ve Celle**)’nin:

“İnsan için çalıştığından başkası yoktur.” Necm 39. ayeti ile Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in:

“İnsan öldü mü ameli kesilir. Ancak şu üç husus bundan müstesna...” hadisinin umumi ifadesini tahsis eden rivayetler arasındadır.

Müslim, Buhari Edebu’l-Müfred, Ahmed

Fakat ölen adına borç ödemek ayrı bir şeydir. Onun adına sadaka vermek ayrı bir şeydir. Borç ödemek sadaka vermekten daha özeldir. Bazıları verilen sadakanın ölene mutlak olarak ulaşacağı üzerinde icma olduğunu nakletmişlerdir. İleride tahkiki geleceği üzere bu husustaki icma sahih olarak nakledilmiş değildir!

Ölünün adına sadaka vermeye dair varid olmuş hadisler sadece evladın anne ve babası adına sadaka vermesi ile ilgilidir.

Bu ise hadisin açık ifadesi nassı gereğince onların kazançları arasındadır. Dolayısıyla yabancı bir kimsenin onlara kıyas edilmesi caiz olamaz! Çünkü bu kıyas doğru değildir!

Yani sadaka vermek, borç ödemeye kıyas edilmez! Çünkü az önce belirttiğimiz gibi sadaka vermek daha umumidir. İleride bu mesele daha geniş bir şekilde açıklanacaktır.”

Dördüncü Hadis:

Cabir bin Abdullah (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Babam Uhud günü şehid düştü ve altı kız çocuğu ve otuz vesk borç bıraktı. Alacaklılar haklarını sıkı bir şekilde istemeye başladılar. Hurmaların toplanma zamanı gelince, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e gittim ve şöyle dedim:

–Ey Allah’ın Rasulü! Sen de biliyorsun ki babam Uhud günü şehid düştü ve geriye pekçok borç bıraktı! Ben de alacaklıların seni görmelerini arzu ediyorum.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–‘Git, her bir hurma çeşidini başlı başına bir arada harman yap!’

Ben de Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in dediğini yaptım. Sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i çağırdım. Sabah olunca yanıma geldi. Alacaklılar Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i görünce, bana kızdılar.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) harmanların en büyükleri etrafında üç defa dolaştı. Sonra başında oturup, bereketlenmesi için dua etti ve:

–‘Alacaklıları çağır’ dedi. Ve hepsinin alacağını ödedi.

Nihayet Allah babamın vasiyetini eksiksiz yerine getirmiş oldu. Allah’a yemin ederim ki, babamın vasiyetini Allah eksiksiz ödetsin de kız kardeşlerime tek bir hurma tanesi dahi götürmemeye razı idim. Fakat Allah’a yemin ederim ki, bütün harmanlar olduğu gibi kaldı.

Nihayet ben, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in başında oturduğu harmana baktım da ondan tek bir hurma tanesi dahi eksilmemiş gibiydi. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte akşam namazına gittim. Bunu ona anlattım, Rasulullah(Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

–‘Ebu Bekir ve Ömer’e git de onlara bu hususu bildir.’

Onlara durumu haber verince her ikisi de dedi ki:

–Biz Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), bu işi yaptı mı bunun böyle olacağını zaten biliyorduk.”

Buhari, Ebu Davud, Nesei, Darimi, İbni Mace, Beyhaki, Ahmed

Beşinci Hadis:

Cabir bin Abdullah (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hutbe okumak üzere ayağa kalkar, Allah’a hamdeder, O’na layık olduğu vechile senalarda bulunur ve şöyle derdi:

‘Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur! Kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur! Sözlerin en doğrusu Allah’ın Kitabı, yolların en hayırlısı Muhammed’in yoludur. İşlerin en şerlisi muhdes olanlardır! Dine sonradan sokulan her şey bid’attır, her bid’at dalalettir, her dalalet ateştedir!’

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kıyameti anlattığı vakit gözleri kızarır, sesi yükselir, öfkesi artardı ve şöyle devam etti:

‘Kim bir mal bırakırsa, onun mirasçılara aittir. Kim de bakıma muhtaç kimseler çoluk çocuk yahut bir borç geriye bırakırsa o benim üzerimedir ve bana aittir ve şüphesiz ben mü’minlere en yakın olanım!’ buyurdu.”

Müslim 3/11, Nesei 1/234, Beyhaki 3/213, 214, Ahmed 3/296, 310, 311, 338, 371, Ebu Nuayn Hilve 3/189

Altıncı Hadis:

Aişe (Radiyallahu Anha) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Ümmetimden kim bir borç yükü altına girer de onu ödemek için gayret sarfetmekle birlikte onu ödemedi ölürse onun velisi benim!’ buyurdu.”

Ahmed 6/74, Ebu Ya’la, Taberani

4) Ölenin Yanında Bulunan ve Onların Dışındakiler İçin Caiz Olan Hususlar

18) Ölenin yüzünü açmaları, onu öpmeleri ve üç güne kadar onun için ağlamaları caizdir.

Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Cabir bin Abdullah (Radiyallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Babam öldüğünde yüzünü açıp ağlamaya başladım. Bu işi yapmamı söylediler. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ise bana böyle davranmayı yasaklamadı. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in emri üzerine kaldırıldı. Halam Fatıma ağlamaya başladı ve Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Ağlama! Siz onu kaldırıncaya kadar Melekler kanatlarıyla onu gölgelendirdiler’ dedi.”

Buhari, Müslim, Nesei, Beyhaki, Ahmed 3/298

İkinci Hadis:

Aişe (Radiyallahu Anha) şöyle dedi:

“Ebu Bekir (Radiyallahu Anh) Sulh denilen yerdeki evinden atıyla geldi ve mescide girdi. Ömer (Radiyallahu Anh)’da insanlara konuşma yapıyordu. Babam insanlarla konuşmadı. Nihayet Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e doğru yürüdü. Üzeri çizgili bir Yemen kumaşı ile örtülü idi. Yüzünü açtı, sonra üzerine eğilerek gözlerinin arasından onu öptü.

Sonra da ağlayıp, dedi ki:

Anam babam sana feda olsun ey Allah’ın Nebisi! Allah seni iki defa öldürmeyecektir. Üzerine yazılmış bulunan ölümü tatmış bulunuyorsun.

Bir rivayette de şöyle denilmektedir:

Sen artık sonrasında ölmeyeceğin ölümü öldün.”

Buhari 3/89, Nesei 1/260, 261, İbni Hibban 2155, Beyhaki 3/406

Üçüncü Hadis:

Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Osman bin Maz’un (Radiyahallahu Anh)’ın yanına girdi. Yüzünü açtı, sonra üzerine kapanarak onu öptü ve ağladı. O kadar ki gözünden yaşlar aktığını gördüm.”

Tirmizi 2/130, Beyhaki, Mecmau’z-Zevaid 3/20

Dördüncü Hadis:

Enes (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte Ebu Seyf’in yanına girdik. Bu zat Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in Mariye’den olan İbrahim (Aleyhisselam)’ın sütannesinin kocası idi. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) İbrahim’i aldı, öptü ve kokladı. Daha sonra tekrar onun yanına girdik, bu sefer İbrahim son nefeslerini veriyordu.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in gözünden yaşlar akmaya başladı.

Abdurrahman bin Avf (Radiyahallahu Anh), Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e:

–Ey Allah’ın Rasulü! Sende mi ağlıyorsun? dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Ey Avf’ın oğlu! Bu bir rahmettir’ dedikten sonra bir daha gözlerinden yaş aktı ve:

–‘Şüphesiz göz yaş akıtır, kalb üzüdür! Bununla birlikte biz de Rabbimizin razı olduğundan başka bir şey söylemeyiz! Gerçekten ey İbrahim! Biz senden ayrıldığımızdan ötürü üzülmüyoruz!’ dedi.”

Buhari 3/135, Müslim, Beyhaki 4/69

Beşinci Hadis:

Abdullah bin Cafer (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Cafer’in ailesine üç gün mühlet verip:

–‘Artık bu günden sonra kardeşim için ağlamayınız!..’ dedi.”

Ebu Davud 2/194, Nesei 2/292

5) Ölünün Akrabalarına Düşen Görevler

19) Ölünün akrabaları vefat haberini aldıkları vakit iki hususa dikkat etmelidirler!

Ölenin akrabalarına düşen birinci görev:

Sabretmeleri ve kadere rıza göstermeleri gerekir. Çünkü Allah (Azze ve Celle) şöyle buyurmaktadır:

“Andolsun ki sizi biraz korku, biraz açlık, mallardan, canlardan ve ürünlerden yana eksiltmekle imtihan edeceğiz! Sabredenleri müjdele! Onlar kendilerine bir musibet geldiğinde:

‘Muhakkak biz Allah’ınız ve muhakkak biz O’na dönücüleriz’ derler...”

Bakara 155, 157

Enes bin Malik (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir kabrin yanı başında ağlayan bir kadının yanından geçti.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), ona:

–‘Allah’tan kork! ve sabırlı ol!’ dedi.

Kadın:

–Beni rahat bırak! Çünkü benim başıma gelen musibet sana gelmedi! dedi.

Enes (Radiyallahu Anh) dedi ki:

Kadın Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) tanımamıştı.

Kadına:

–Bu, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’dir denilince, kadın adeta ölür gibi oldu ve Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in kapısına geldi.

Kadın:

–Ey Allah’ın Rasulü! Ben seni tanıyamadım dedi.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Sabır birinci sadme halinde gösterilir!’ dedi.”

Buhari 3/115, 116, Müslim 3/40, 41, Beyhaki 4/65

Çocukların ölümüne sabretmenin büyük eciri vardır. Bu hususta çok hadis vardır.

Birinci Hadis:

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Müslümanlardan herhangi bir kimsenin üç çocuğu ölürse ona ateş dokunmayacaktır!’ buyurdu.”

Buhari, Müslim, Beyhaki

İkinci Hadis:

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘İki Müslüman karı ve kocanın henüz ergenlik yaşına erişmemiş üç çocuğu ölürse, mutlaka Allah onları da, anne ve babalarını da rahmetinin lütfuyla cennete koyar ve cennet kapılarından bir kapı üzerinde bulunurlar! Onlara:

–Cennete girin denilir.

Onlar:

–Hayır, anne ve babamız gelinceye kadar girmeyiz, derler.

Onlara:

–Siz de anne ve babanız da Allah’ın lütuf ve rahmeti ile cennete giriniz denilir’ buyurdu.”

Nesei 265, Beyhaki

Üçüncü Hadis:

Ebu Said el-Hudri (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Herhangi bir kadının üç çocuğu ölürse, mutlaka o çocuklar o kadın için ateşe karşı bir perde olurlar’ dedi.

Bir kadın:

–Ya iki kişi olursa? diye sordu.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘İki kişi dahi olsa’ diye buyurdu.”

Buhari 3/94, Müslim, Beyhaki 4/67

Dördüncü Hadis:

Abdullah bin Amr (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Allah Azze ve Celle mü’min kulunun yeryüzünden çok sevdiği bir varlığı alınır da o kimse sabreder ve onun ecrini Allah’tan bekleyecek olursa, Allah Azze ve Celle kuluna cennetten başka bir mükâfat vermeye razı olmaz!’ buyurdu.”

Nesei 3/264

Ölenin akrabalarına düşen ikinci görev:

İstircada bulunmaktır. O da kişinin: **“İnna lillah ve inna ileyhi raciun.”** Muhakkak biz Allah’ınız ve muhakkak biz O’na dönücüleriz demektir.

Buna Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in tavsiye ettiği şu sözleri de ilave eder:

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ أَجْرَنِي فِي مُصِيبَتِي وَاخْذَفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا

“Allah’ım! Bu musibetimde bana ecir ver ve bana onun yerine ondan daha hayırlısını ver.”

Çünkü Ümmü Seleme (Radiyahallahu Anha) şöyle demiştir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Bir musibet bir Müslümana gelip çatar da Allah’ın kendisine emrettiği şekilde:

“İnna lillah ve inna ileyhi raciun. Allah’ım bu musibetimde bana ecir ver ve bana onun yerine ondan daha hayırlısını ver” diyecek olursa, şüphesiz Allah da ona ondan daha hayırlısını verir’ buyurdu.”

Ümmü Seleme (Radiyahallahu Anha) acaba hangi Müslüman Ebu Seleme (Radiyahallahu Anh)’den benim için daha hayırlı olur dedi. O, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e hicret eden ilk âiledir.

Sonra ben Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in söylediği gibi dua ettim. Yüce Allah bana onun yerine Rasulullah(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i verdi.

Ümmü Seleme (Radiyahallahu Anha) dedi ki:

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bana, beni kendisine istemek üzere Hatıb bin Ebi Beltaa (Radiyahallahu Anh)’ı gönderdi.

Ben:

–Benim kızım var ve ben çok kıskanç bir kadını dedim.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Onun kızına gelince, Allah’a kızının kendisine ihtiyacının kalmaması için dua ederiz. Ayrıca Allah’a kıskançlığı gidermesi için de dua ederim’ diye buyurdu.”

Müslim 3/37, Beyhaki 4/65, Ahmed 6/309

20) Kadın çocuğu ya da bir yakını öldüğünbe üç gün yas tuttuğundan dolayı her türlü ziynetten imtina edip uzak durması sabra aykırı değildir!

Bundan tek istisna kocası için tuttuğu yastır. Kadın kocası için dört ay on gün yas tutar. Çünkü Ebu Seleme (Radiyahallahu Anh)'ın kızı Zeyneb (Radiyahallahu Anha) dedi ki:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in hanımı Ümmü Habibe (Radiyahallahu Anha)'nın yanına girdim ve o şöyle dedi:

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle diyordu:

‘Allah’a ve ahiret gününe iman eden bir kadının üç günden fazla yas tutması helal değildir! Kocasının için tutması gereken dört ay on günlük yas müstesna.’

Ümmü Habibe (Radiyahallahu Anh) şöyle devam etti:

Daha sonra Zeyneb (Radiyahallahu Anha)'nın kardeşinin vefatı sebebiyle yanına girdim. Koku getirilmesini istedi, o kokuyu süründü.

Sonra şöyle dedi:

–Aslında benim koku sürünmeye ihtiyacım yok. Ancak Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i şöyle buyururken dinledim...” diyerek yukardaki hadisi zikretti.

Buhari 3/114, 9/400, 401

21) Kadın kocasını razı etmek için yas tutmayacak olursa, böylesi onun için daha faziletlidir!

Tıpkı Ümmü Süleym ile kocası Ebu Talha el-Ensari (Radiyahallahu Anh)'ın başından geçenlerde olduğu gibi.

Enes (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

“Babam Malik, annem Ümmü Süleym’e Şu adam Yani Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i kastediyor şarabı haram kılıyor dedi ve Şam’a kadar gitti, orada öldü. Sonra Ebu Talha gelip, Anneme talib oldu.

Ümmü Süleym (Radiyahallahu Anha):

–Ey Ebu Talha! Senin gibi birisi red olunmaz fakat sen kâfirsin! Ben ise Müslümanım. Dolayısıyla seninle evlenmem mümkün değildir!

Ebu Talha:

–Sen önceden böyle değildin! dedi.

Ümmü Süleym (Radiyahallahu Anha):

–Ya nasıldım? diye sorudu.

Ebu Talha:

–Sarıya ve beyaza (altına ve gümüş) ne dersin?

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**):

–Ben ne sarı isterim, ne beyaz! Senden Müslüman olmanı istiyorum! Eğer Müslüman olursan, o benim mihrim olur. Senden de ondan başka bir şey istemem dedi.

Ebu Talha:

–Peki, bu hususta bana kim yardımcı olabilir dedi.

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**):

–Bu hususta Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanına gidebilirsin dedi.

Ebu Talha, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanına gitti.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) onu görünce ashabına:

–‘Gözlerinin arasında İslamın parıltısı bulunduğu halde Ebu Talha yanınıza geliyor’ dedi.

Ebu Talha, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**)’nın söylediklerini anlattı, Müslüman oldu ve onunla evlendi.

Sabit el-Bunani (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**)’nın mihri olarak İslamı kabul etmesi onun mehrinden daha büyük bir mehir olmamıştır. Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**), yaşı küçük gözleri güzel bir kadındı. Bir oğlu oldu ve Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) bu oğlunu çok seviyordu. Çocuk oldukça ağır bir şekilde hastalandı. Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**)’da onun hastalığına boyun eğdi.

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) sabah namazı vakti kalkar, abdest alır, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ile birlikte sabah namazını kılardı. Öğleye kadar onunla birlikte olur, ondan sonra gelir, kaylule uykusuna yatar ve yemek yerdi. Bir gün çocuk öldü, Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**) (akrabalarına ve komşularına) şöyle dedi:

–Ben bizzat bildirmedikçe hiç kimse Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**)’a oğlunun öldüğü haberini vermesin! Ümmü Süleym(**Radiyallahu Anha**) çocuğu hazırladı. Üzerini örttü ve onu evin bir tarafına koydu. Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**), Rasulullah(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanından gelip, Ümmü

Süleym (**Radiyallahu Anha**)'nın yanına girdi. Beraberinde arkadaşları da vardı.

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**):

–Oğlum nasıl? dedi.

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**):

–Ey Ebu Talha hastalandığından bu yana şu andakinden daha sakin olmamıştı. Rahata kavuştuğunu ümit ederim deyip ona akşam yemeğini getirip önlerine koydu. Onlar da akşam yemeğini yediler ve gelenler çıkıp gittiler.

Enes (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) kalkıp yatağına gitti. Sonra Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**) kalkıp koku süründü ve daha önce onun için süslendiğinden daha fazla süslendi, sonra onunla yatağa girdi. Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) hoş kokuyu alır almaz bir erkeğin hanımına duyduğu yakınlığı duydu.

Gecenin bitimine doğru Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**) dedi ki:

–Ey Ebu Talha şu konu hakkında ne dersin? Birtakım kimseler başkalarından bir şeyi emanet olarak alsalar, sonra o eşyanın sahipleri emanetlerini geri isteyecek olurlarsa, emanet olarak alanlar bunu vermemezlik edebilirler mi?

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**):

–Hayır, dedi.

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**) şu cevap verdi:

–Şüphesiz Aziz ve Celil olan Allah senin oğlunu sana emanet olarak vermişti. Sonra onu yanına aldı. Artık bunun ecrini Allah'tan bekle ve sabret!

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) bu işe kızdı ve sonra şöyle dedi:

–Beni yapacaklarını yapıncaya kadar bıraktın da sonra oğlumun öldüğünü mü haber veriyorsun? Sonra istircada bulundu, Allah'a hamdetti, sabah olunca gusletti, sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in yanına gitti. Onunla birlikte namaz kıldı ve durumu ona haber verdi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

'Allah size geçirdiğiniz o geceyi mübarek kıldı.'

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**) bundan hamile kaldı ve hamileliği ağırlaştı. Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**), Nebi(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ile birlikte sefere çıkardı. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) yola çıktı mı Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**)'da onunla çıkardı Medine'ye girdi mi onunla birlikte girerdi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

'Doğumunu yaparsa bebeği bana getir.'

Bir sefer esnasında Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**)'nın doğum sancıları tuttu, Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**)'da Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**)'nın yanında kaldı. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ise yoluna devam etti.

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Rabbim sen de biliyorsun ki Rasulün çıkıp giderse onunla beraber çıkmak, girdiği vakit de onunla beraber girmek benim çok hoşuma gider. İşte şimdi gördüğün durum sebebiyle buradayım.

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**) dedi ki:

–Ey Ebu Talha! Artık eskiden çektiğim acıları şimdi çekmiyorum dedi. Bunun üzerine yola koyuldular ve Medine'ye vardıklarında doğum sancıları tekrar başladı ve bir oğlu oldu.

Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**), oğlu Enes'e:

–Ey Enes! Bunu Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in yanına sabah vakti alıp götürünceye kadar hiçbir şey yemesin dedi ve benimle beraber birkaç hurma gönderdi.

Enes (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

–Çocuk gece ağlayıp durdu, nihayet sabah oldu. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in yanına vardım, üzerinde çizgili bir elbise vardı. Bu sırada ya develeri ya da koyunları işaretliyordu.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bebeğe bakınca bana:

–*'Annen doğum yaptı mı?'* dedi.

Bende:

–Evet, dedim.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–*'Biraz bekle işimi bitirip geleceğim'* dedi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) elindekini bıraktı, bebeği aldı ve şöyle dedi:

–*'Beraberinde bir şey var mı?'*

Ben:

–Evet, birkaç hurma var dedim. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) hurmalardan birkaç tane aldı. Onları çiğnedi sonra ağzındakini

biraraya getirdi, daha sonra bebeğin ağzını açtı ve ağzındakini onun ağzına sokup çocuğu ağzına ezdiği hurmadan çalmaya başladı.

Çocuk da yalanmaya başladı Bir taraftan hurmanın tatlılığını emiyor, diğer taraftan Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in tükürüğünü yalıyordu. Böylelikle bu bebeğin barsaklarına inen ilk şey Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in tükürüğü oldu.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

–‘Ensarın hurmayı ne kadar sevdiğine bir bakın.’

Ben:

–Ey Allah'ın Rasulü! Ona isim koy dedim. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yüzünü sildi ve ona Abdullah adını verdi. Ensarın gençleri arasında ondan daha üstün kimse olmadı. Onun pekçok çocuğu oldu. Abdullah'da İran'da şehit düştü!”

Tayalisi 2056, Beyhaki 4/65, 66, İbni Hibban 725, Ahmed 3/105, 106, 181, 196, 278, 290, Buhari 3/132, 133, Müslim 6/174, 175, Nesei 2/87

6) Ölenin Akrabalarına Haram Olan Şeyler

22) Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, birtakım hususları haram kılmıştır!

Haramdan sakınmak için haramı bilmek gerekir. Bu nedenle onları açıklamak da kaçınılmaz bir husustur.

1) Ağıt yakmak.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

“Ümmetim arasında dört husus vardır ki bunlar cahiliye işlerinden olup, onları terketmeyeceklerdir:

1) Şan ve şerefle öğünmek,

2) Neseblere dil uzatmak,

3) Yıldızlar ile yağmur yağmasını dilemek ve

4) Ağıt yakmak. Ağıt yakan kadın eğer ölümden önce tevbe etmeyecek olursa kıyamet gününde üzerinde katrandan bir şalvar ve uyuzdan bir gömlek olduğu halde ayakta bekletilecektir.”

Müslim 3/45, Beyhaki 4/63

Başka bir hadiste Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

“İnsanlar arasında iki husus vardır ki bunların onlarda bulunması küfürdür:

1) Nesebe dil uzatmak ve

2) Ölüye ağıt yakmak.”

Müslim 1/58, Beyhaki 4/63

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in oğlu İbrahim ölünce Usame bin Zeyd (Radiyahallahu Anh) feryad etti. Rasulullah(Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

“Bu benden değildir! Feryad eden bir kimsenin hiçbir hakkı yoktur! Kalb üzüdür, göz yaş akıtır fakat Rabbi gazablacaktır bir iş yapılmaz!”

İbni Hibban 743, Hâkim 1/382

Ümmü Atiye (Radiyahallahu Anha) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bey’at ile birlikte bizden ağıt yakmamak üzere söz aldı. Bu hususa aramızdan sadece beş kadın vefa gösterip, bağlı kaldı. Ümmü Süleym, Ümmü el-Ala, Ebu Sebre’nin kızı ve Muaz’ın hanımı.”

Buhari 3/137, Müslim 3/46, Beyhaki 4/62

Enes bin Malik (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Ömer bin Hattab (Radiyahallahu Anh) mescidde bıçaklandığında Hafsa (Radiyahallahu Anha) onun için ağladı.

Ömer (Radiyahallahu Anh):

–Ey Hafsa! Sen Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i kendisine ağlanılan kimseye azab edilir derken duymadın mı? dedi.

Suhayb (Radiyahallahu Anh)’da vay kardeşim, vay arkadaşım diyerek onun için ağladı.

Ömer (Radiyahallahu Anh):

–Ey Suhayb! Kendisi için ağlanılan kimseye azab edildiğini bilmiyor musun? dedi.

Bir rivayette şöyledir:

–Şüphesiz ölen aile halkının bazılarının ağlaması sebebiyle azab edilir!

Bir diğer rivayette de:

–Kendisi için feryad edildiğinden ötürü kabrinde azab edilir! şeklindedir.”

Buhari, Müslim, Beyhaki 4/72-73, Ahmed 268, 288, 289, 290, 315, 334, 254, İbni Hibban 741

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

“Şüphesiz ölen kimseye yakınları kendisi için ağladıklarından ötürü azab edilir!”

Bir diğer rivayette de şöyle denilmektedir:

“Ölmüş kimseye kendisine yakılan ağıttan ötürü kabrinde azab edilir!”

Buhari, Müslim, Ahmed, İbni Hibban 742

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

“Kendisi için feryad edilip, ağlanan kimse kıyamet günü kendisine feryad edildiğinden ötürü azab edilir!”

Buhari 3/126, Müslim 3/45, Beyhaki 4/72, Ahmed 4/245, 252, 255

Bu hadiste açıklandığına göre bundan önce sözkonusu edilen hadisteki ağlamaktan kastın mutlak olarak bir ağlama olmadığı, aksine özel bir ağlama şekli olan feryad ve figan ağıt yakmak olduğu anlaşılmaktadır. Buna daha önce geçen Ömer(Radiyallahu Anh)’dan nakledilen ikinci rivayetteki hadis de işaret etmektedir ki o da:

“...Bazı ağlamalar sebebiyle...” ifadesidir. Diğer taraftan bu hadisin zahirdeki ifadesi ile ondan önceki hadisler nisbeten müşkildir, anlaşılmaları ve izahları zordur! Çünkü bunlardaki ifadeler şeriatın kabul edilmiş birtakım esas ve kuralları ile çatışmaktadır. Mesela:

Allah (Azze ve Celle)’nin:

“Hiçbir nefis, başkasının günahını yüklenmez!” En’am 164. ayetinde olduğu gibi. İlim adamları buna sekiz türlü cevap vermişlerdir ki doğruya en yakın olanları şu iki görüştür:

Birinci Görüş:

Cumhurun kabul ettiği görüş: Bu hadis kendisi için ağıt yakılmasını vasiyet eden yahutta insanların adeten bunu yapacaklarını bilmekle birlikte böyle bir işin yapılmamasını vasiyet etmeyen kimseler hakkında kabul edilir. Bundan dolayı Abdullah bin el-Mubarek şöyle demiştir:

“Eğer hayatta iken bu işi yapmamalarını söylemekle birlikte onlar vefatından sonra bunu kısmen de olsa yapacak olurlarsa bundan dolayı ona hiçbir sorumluluk olmaz.”

İkinci Görüş:

Burada “azab edilir” lafzı aile halkının kendisi için ağladıklarını işitmekle acı duyar, bundan dolayı onlara acır ve üzülür. Bu da berzah hayatında olacak bir şeydir, kıyamet günü değil! Muhammed bin Cerir et-Taberi, İbni Teymiye, İbnu’l-Kayyim ve başkaları da bu görüşü destekleyerek şöyle demişlerdir:

“Bundan kasıt Allah hayatta olanların kendisi için ağlamaları sebebiyle onu azablandırıcı değildir. Azab Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in:

“Yolculuk azabtan bir parçadır!” sözünde olduğu gibi “ikab ceza”dan daha geneldir. Buradaki ikab herhangi bir günah sebebiyle yapılan bir ceza değildir. Bu bir çeşit azab görmek, acı çekmek demektir.” Bu açıklamayı beş ve altıncı hadislerdeki “kabrinde” ifadesi desteklemektedir. Ben bir süre bu görüşteydim. Daha sonra sözkonusu edilen azabı kıyamet gününde gerçekleşmekle kayıtlayan yedinci hadise muhalif olduğundan ötürü bu görüşün zayıf olduğunu gördüm.

Çünkü belirttikleri şekilde teviline imkân yoktur! Bundan dolayı bizce tercih edilen görüş cumhurun görüşüdür. Onların bu açıklamasına göre bu kayıt ile diğer hadisteki “kabrinde” kaydı arasında da bir aykırılık olmaz! Aksine bu azab ötekine katılır ve sonuç olarak bunun hem kabrinde, hem de kıyamet gününde azaba uğratılacağı anlaşılır.

Numan bin Beşir (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Abdullah bin Revaha (**Radiyallahu Anh**) baygın düştü.

Kız kardeşi ağlayarak:

–Ey benim dağ gibi kardeşim, ey şöyle olan, ey böyle olan deyip onun için ağıt yakmaya başladı.

Abdullah bin Revaha (**Radiyallahu Anh**) kendisine gelince kız kardeşine:

–Sen bir şey söyledikçe mutlaka bana da sen böyle misin? denildi. Onun için ben ölünce bana ağlama! dedi.”

Buhari, Beyhaki

2) Yanaklara vurmak, yakaları yırtmak.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“Yanaklarına vuran, yakalarını yırtan ve cahiliye davasını güden bizden değildir!”

Buhari 3/127, 128, 129, Müslim 1/70, İbnu’l-Carud 257, Beyhaki 4/63, 64

3) Saçları traş etmek.

Ebu Burde bin Ebi Musa (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Ebu Musa bir ağrıya tutuldu ve bunun sonucunda bayıldı. Başı hanımının göğsünde idi. Hanımlarından bir kadın feryad etti. Ona hiçbir şekilde cevap veremiyordu.

Kendisine gelince şöyle dedi:

–Ben Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in uzak olduğunu belirttiği kimselerden uzağım! Çünkü Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ölüm musibeti karşısında sesini yükselten, saçlarını traş eden, elbiselerini yırtan herkesden uzak olduğunu belirtmişti!”

Buhari 3/129, Müslim 1/70, Nesei 1/263, Beyhaki 4/64

4) Saçları çözmek.

Çünkü bey’at eden hanımlardan birisi rivayet ettiği hadiste şöyle demiştir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in bizden söz aldığı maruf hususlar arasında maruf olan hiçbir hususda ona isyan etmemek, yüzümüzü tırmalayıp yırtmamak, vay başıma gelenler diye feryad etmemek, yaka yırtmamak ve saçlarımızı matem sebebiyle çözmek de vardı.”

Ebu Davud 2/59, Beyhaki 4/64

5) Bazı erkeklerin ölümlerine üzüldükleri için birkaç gün sakal traşı olmamaları.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e uyarak sakallarını bırakması açıkça bilindiği gibi vacib bir sünnettir! Çoğu kimse bu sünneti yerine getirmekte kusurlu davranmaktadır.

Bu günler bitince tekrar sakallarını traş etmeye başlamaları. Bu şekilde sakalı traş etmemek açıkça görüleceği gibi, saçları çözmek yani taramamak demektir. Ayrıca bunun bid’at olduğunu da eklemek gerekir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Her bid’at bir sapıklıktır ve her sapıklıkta ateştedir!”

Nesei, Beyhaki

6) Minare ve benzeri şeyler vasıtasıyla ölenin haberini vermek.

Çünkü bu bir çeşit ölümü yasak olan bir yolla ilan etmektir. Huzeyfe bin Yeman (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Bir cenaze oldu mu kimseye bunu haber vermeyiniz! Çünkü ben bunun bir na’y olacağından korkuyorum diyordu. Çünkü Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i na’y’ı yasaklarken dinledim.”

Tirmizi 2/129, İbni Mace 1/450, Ahmed 5/406, Beyhaki 4/74, İbni Ebi Şeybe, Musannef 4/98

7) Caiz Olan Na’y (Ölümü Haber Vermek)

23) Cahiliye türü ölümü haber verme şeklini andıran herhangi bir husus bulunmadığı sürece ölümün ilan edilmesi caizdir.

Ölüyü yıkayacak, kefenleyecek, namazını kılacak ve benzeri hususları hakkıyla yerine getirecek kimseler bulunmadığı takdirde ölümü ilan etmek vacib olur. Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Ebu Hureyre (Radyallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Necaşi'nin ölüm haberini verdi. Namazgâha çıktı, sahabeleri saf halinde dizdi ve dört tekbir getirip cenaze namazını kıldı.”

Buhari, Müslim

İkinci Hadis:

Enes (Radyallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

“Sancağı Zeyd aldı, o da isabet aldı. Sonra Cafer aldı, o da isabet aldı. Sonra Abdullah bin Revaha aldı, o da isabet aldı.” Bu arada Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in gözlerinden yaş akıyordu.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle devam etti:

‘Sonra sancağı Halid bin Velid onların başına geçmesi hususunda tarafımdan emirliği tayin edilmeksizin aldı ve ona zafer nasib oldu’ dedi.”

Buhari

İmam Buhari (Rahmetullahi Aleyh) bu hadise şöyle bap açmıştır:

“Kişinin ölenin akrabalarına bizzat kendisinin ölümü haber vermesi.”

Hafız ibni Hacer (Rahmetullahi Aleyh)'de şöyle demektedir:

“Bu başlığın faydası ölümü haber vermenin büsbütün menedilmediğine, ancak cahiliye halkının yaptıklarının yasaklandığına işaret etmektedir. Çünkü onlar evlerin kapılarına ve çarşı pazara ölenin ölüm haberini ilan edecek kimseler gönderirlerdi...”

Muhammed Nâsıruddin el-Albani (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

“Haram olan haber verme, yüksek sesle ilan karşılığında ücret alması ve ölenin olmadığı şekilde methedilmesidir!”

24) Ölümü haber veren kişinin insanlardan ölü için mağfiret dilemelerini istemesi müstehabtır!

Çünkü Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**) rivayet ettiği hadiste:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir orduyu hazırlayıp şöyle dedi:

–‘Kumandanınız Zeyd bin Harise’dir. Eğer Zeyd şehid düşerse, Cafer bin Ebi Talib olsun. Eğer Cafer şehid düşerse, ensardan Abdullah bin Revaha olsun.’

Cafer ileri atılarak dedi ki:

–Anam babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasulü! Ben, benim başıma Zeyd’i kumandan tayin edeceğinden korkmadım.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle dedi:

–‘Git sen bunlardan hangisinin daha hayırlı olduğunu bilmezsin!’

Ayrılıp gittiler, Allah’ın dilediği kadar bir süre kaldılar. Daha sonra

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) minbere çıktı ve:

–‘Es-salâtu camiatun hep birlikte namaza’ diye nida edilmesini emir buyurdu.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–‘Bir hayır gerçekleşti. Ben şimdi size savaşa giden ordunuza dair haber vereceğim. Onlar yollarına koyuldular, düşmanla karşılaştılar. Zeyd isabet alarak şehid oldu. Ona mağfiret dileyiniz!’

Hazır bulunanlar da ona mağfiret diledi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle devam etti:

–‘Daha sonra sancağı Cafer bin Ebi Talib aldı. O kâfirler üzerine şehid olarak öldürülünceye kadar sıkı hücum yaptı. Ben onun şehid olduğuna şahidlik ederim. Onun için mağfiret dileyin! Daha sonra sancağı Abdullah bin Revaha aldı. Şehid olarak öldürülünceye kadar ayaklarını sağlam tuttu. Onun için Allah’tan mağfiret dileyin! Sonra Halid bin Velid ki benim tayin ettiğim emirlerden değildi kendi kendisini emir yapmıştı sancağı aldı.’

Daha sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) iki parmağını kaldırarak şöyle buyurdu:

–‘Allah’ım o Senin kılıçlarından bir kılıçtır! Sen ona zafer nasib et!’

O günden bu yana Halid’e Allah’ın kılıcı adı verildi sonra

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–‘Haydi, sefere hazırlanın! Kardeşlerinizin yardımına koşun! Hiç kimse geri kalmasin!’ buyurdu.”

İnsanlar oldukça sıcak bir zamanda binekli, bineksiz savaşa hazırlanıp çıktılar.”

Ahmed 5/299, 300, 301

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in Necaşı'nin ölümünü insanlara bildirdiği vakit şöyle dedi:

"Kardeşiniz için mağfiret dileyiniz!"

Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

"Günümüzde bazı yerlerde insanların:

Fılanın ruhuna Fatiha demelerinin sözü geçen sünnete muhalif olduğu açıkça görülmektedir bu şüphesiz ki; bir bid'attır! Özellikle sahih olan görüşe göre, kıraat (Kur'an'ı Kerim) ölümlere ulaşmaz! Allah'ın izniyle ileride açıklaması gelecektir."

8) Hüsn-i Hatime'nin Alâmetleri

25) Hüsn-i hatimeye delil olarak görülebilecek apaçık onsekiz tana alâmet vardır.

Allah (**Azze ve Celle**) lütuf ve ihsanıyla bunları bizim için takdir etmiştir.

Herkim bu hallerden birisi ile ölürse bu onun için bir müjde olur. Hem de nasıl bir müjde.

Birinci Alâmet:

Kişinin ölüm esnasında şehadet getirmesidir.

Bu hususta birtakım hadisler vardır:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

"Kimin son sözü La İlahe İllallah olursa cennete girer!"

Başka bir hadiste:

"Ölürken Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve benim Allah'ın Rasulü olduğuma şehadet eden herbir kimse bunu yakîn ile inanan bir kalb ile söylemiş ise mutlaka Allah o kimseyi (günahlarını) bağışlar."

Hâkim, İbni Mace, Ahmed, İbni Hibban, Albânî Silsiletu'l-Ahadiysi's-Sahihâ 2278

Talha bin Ubeydullah (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

"Ömer (**Radiyallahu Anh**), Talha bin Ubeydullah (**Radiyallahu Anh**)'ın ağır hasta olduğunu gördü ve ona:

–Ey filanın babası ne oldu sana? Galiba senin amcanın hanımı sana kötülük yaptı dedi.

Talha bin Ubeydullah (**Radiyallahu Anh**):

–Hayır, dedi ve Ebu Bekir (**Radiyallahu Anh**)’den övgü ile sözetti.

Ancak ben, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’den bir hadis dinledim, şöyle buyurdu:

‘Ölümü sırasında bir kul onu söyleyecek olursa, mutlaka onun sebebiyle rengi parıldar ve Allah onun sıkıntısını açar.’

Talha bin Ubeydullah (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Bunun üzerine Ömer (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

Ben onun hangi söz olduğunu biliyorum.

Talha (**Radiyallahu Anh**) hangisidir? diye sordu.

Ömer (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

–Sen ölüm esnasında Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in amcasına söylemesini emrettiği ‘La İlahe İllallah’ kelimesinden daha büyük bir söz biliyor musun?

Talha (**Radiyallahu Anh**):

–Doğru söyledin odur! Allah’a yemin ederim odur! dedi.”

Ahmed 1384, İbni Hibban, Hâkim 1/350, 351

İkinci Alâmet:

Alın terleyerek ölmektir.

Bureyde bin Hasib (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

Horosan’da bulunduğum sırada hasta olan bir kardeşimin ziyaretine gittim. Ölmek üzere olduğunu gördüm ve alınının da terlemekte idi.

Bunun üzerine şöyle dedim:

–Allah-u Ekber! Ben Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’i şöyle buyururken dinledim:

“Mü’minin ölümü alın teri ile olur!”

Ahmed 5/357, 360, Nesei 1/259, Tirmizi 2/128, İbni Mace 1/443, 444, İbni Hibban 730, Hâkim 1/361, Tayalisi 808, Ebu Nuaym 9/223

Üçüncü Alâmet:

Cuma gününü ya da Cuma gecesi vefat etmek.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Cuma gündüz ya da Cuma gecesi ölen Müslümanı muhakkak Allah kabir fitnesinden korur!”

Ahmed 6582, 6646, Tirmizi

Dördüncü Alâmet:

Savaş meydanında şehid düşmek.

Yüce Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Allah yolunda öldürülenleri sakın ölümlerini sanma! Bilakis onlar Rableri katında diridirler ve rızıklandırılır! Allah’ın lütfundan kendilerine verdiği ile hepsi de sevinç içindedirler ve arkalarından henüz kendilerine katılamayanlara:

‘Onlar için hiçbir korku yoktur, onlar üzülmeyecektir’ diye müjdelemek isterler. Onlar Allah’tan bir nimet, bir lütuf ve Allah’ın mü’minlerin ecrini boşa çıkarmayacağı müjdesini de vermek isterler.”

Âl-i İmran 169, 171

Bu hususta birtakım hadisler de vardır:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Şehidin Allah nezdinde altı tane özelliği vardır:

- 1) Kanının ilk damlası ile birlikte ona mağfiret olunur,*
- 2) Cennetteki yerini görür,*
- 3) Kabir azabından korunur,*
- 4) En büyük korkudan yana emin olur,*
- 5) Ona iman süsü giydirilir, huri ile evlendirilir,*
- 6) Akrabalarından yetmiş kişi hakkında şefaati yapılır.”*

Tirmizi 3/17, İbni Mace 2/184, Ahmed 4/131

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in ashabından bir adamdan rivayete göre:
"Bir adam ey Allah'ın Rasulü! Şehid neden kabirde fitneye maruz kalmaz dedi.
Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–'Onun başı üzerinde kılıçların parıltısı ona fitne olarak yeter!' buyurdu."

Nesei 1/289, Kasım es-Serakusti Garibu'l-Hadis 2/165

Bir Uyarı: Kalbinden ihlâs ile şehid olmayı isteyen bir kimsenin savaş alanında şehid düşmesi nasib olmasa dahi şehidliğe nail olacağı umulur.

Buna delil Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in şu sözüdür:

"Herkim samimi olarak Allah'tan şehadeti dileyecek olursa, yatağı üzerinde ölse dahi Allah onu şehidler mertebesine ulaştırır!"

Müslim 6/49, Beyhaki 9/169, Hâkim Müstedrek 2/77

Beşincisi Alâmet:

Allah yolunda gaza ederken ölmek.

Bu hususta iki hadis vardır:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

"Sizler kendi aranızda kimi şehid sayıyorsunuz?"

Sahabeler:

–Ey Allah'ın Rasulü! Allah yolunda öldürülen kimse şehiddir dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

"Şüphesiz o zaman ümmetimin şehidleri az olur!" dedi.

Sahabeler:

–Peki, onlar kimlerdir? Ey Allah'ın Rasulü deyince, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şu cevabı verdi:

–"Allah yolunda öldürülen kimse şehiddir. Allah yolunda iken ölen kimse de şehiddir. Taundan ölen kimse şehiddir. Karın hastalıklarından ölen şehiddir. Suda boğularak ölen şehiddir."

Müslim 6/51, Ahmed 2/522, Hâkim 2/159, Beyhaki

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Herkim Allah yolunda (evinden) çıkar da ölür ya da öldürülürse o kimse şehiddir. Devesi ya da atı düşürür (boynu kırılır)sa yahut bir yer haşeratı onu sokarsa ya da yatağı üzerinde Allah’ın dilediği herhangi bir şekilde ölürse şüphesiz ki o kimse şehiddir ve muhakkak onun için cennet vardır.”

Ebu Davud 1/391, Hâkim 2/78, Beyhaki 9/166

Altıncı Alâmet:

Taun sebebiyle ölmek.

Bu hususta birkaç hadis vardır.

Syirin’in kızı Hafsa (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

“Enes bin Malik (**Radiyallahu Anh**) bana dedi ki:

–Yahya bin Ebi Amra hangi sebepten öldü.

Ben:

–Taun ile dedim.

Bunun üzerine şöyle dedi:

–Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

“Taun her Müslüman için bir şehadettir!”

Buhari 10/156, 157, Tayalisi 2113, Ahmed 3/150, 220-223, 258, 265

Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e tauna dair soru sorulmuş. Allah’ın Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ona şunu bildirmiş:

‘O eskiden Allah’ın dilediği kimselerin üzerine gönderdiği bir azab idi. Fakat yüce Allah onu mü’minler için bir rahmet kıldı. Bir kulun bulunduğu beldede taun baş gösterir de o da Allah’ın kendisi için yazdığından başka hiçbir şey asla kendisine isabet etmeyeceğini bilerek ve sabrederek bulunduğu yerde kalmaya devam ederse, mutlaka o kimse için şehidin eciri gibi ecir vardır’ dedi.”

Buhari 10/157, 158, Beyhaki 3/376, Ahmed 6/64, 145, 252

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

“Şehidler ile taun sebebiyle vefat etmiş olanlar getirilir.

Taun’dan ölenler şöyle derler:

–Biz şehid kimseleriz.

Onlara şöyle denilir:

–Bekleyiniz, eğer onların yaraları şehidlerin yaraları gibi kanı akıyor, kokusu da misk kokusu ise onlar şehidlerdir. Onların bu halde olduklarını görecekler.”

Ahmed 4/185, Taberani 6/55/2, Nesei 2/63

Yedincisi Alâmet:

Karın hastalığıyla ölmektir.

Bu hususta iki hadis vardır:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“...Karın hastalığı sebebiyle ölen kimse de şehiddir!”

Müslim

Abdullah bin Yesar’dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

“Ben, Süleyman bin Surad ve Halid bin Urfuta ile birlikte oturuyorduk. Karın hastalığından vefat eden bir adamdan söz ettiler. Bir de baktım ki her ikisi de onun cenazesinde hazır bulunmak istiyorlar. Biri diğerine şöyle sordu:

–Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

“Karın hastalığı sebebiyle ölen bir kimse asla kabrinde azab görmeyecektir!” diye buyurmadı mı?

Diğeri:

–Evet, buyurdu dedi.

Bir rivayette de:

–Doğru söylüyorsun diye cevap verdi.”

Nesei 1/289, Tirmizi 2/160, İbni Hibban Mevarid 728, Tayalisi 1288, Ahmed 4/262

Sekizinci ve Dokuzuncu Alâmet:

Boğularak ya da yıkıntı altında kalarak ölmek.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Şehidler beş (türli)dür.

- 1) Taun ile ölen,
- 2) Karın hastalığı sebebiyle ölen,
- 3) Suda boğularak ölen,
- 4) Yıkıntı altında kalarak ölen ve
- 5) Allah yolunda şehid düşen.”

Buhari 6/33, 34, Müslim 6/51, Tirmizi 2/159, Ahmed 2/325, 533

Onuncu Alâmet:

Kadının lohusa iken ölmesi.

Çünkü Ubade bin Samit (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Abdullah bin Revaha’yı ziyaret etti.

Yatağında ona yer açınca Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

‘Sen ümmetimin şehidlerinin kim olduğunu biliyor musun?’

Hazır bulunanlar:

–Müslümanın öldürülmesi bir şehadettir dediler.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Şüphesiz o takdirde ümmetimin şehidleri pek az olur. Müslümanın öldürülmesi bir şehadettir. Taun (sebebi ile ölmesi) bir şehadettir. Cenini karnında iken, cenini sebebiyle kadının ölmesi bir şehadettir. Çocuğu annesini göbek bağı ile cennete doğru çekecektir’ buyurdu.”

Ahmed 4, 201, 5, 323, Darimi 2, 208, Tayalisi 582, Müsned 4, 315, 317, 328, İbni Asakir, Tarih 8, 436/2

Onbirinci ve Onikinci Alâmet:

Yangın ve zatu’l-cenb diye bilinen hastalık sebebiyle ölmek.

Zatu’l-Cenb: Karaciğer zarı iltaplanması.

Bu hususta birtakım hadisler vardır ki bunların en meşhuru Cabir bin Atik (**Radiyallahu Anh**)’den merfu olarak gelen şu rivayettir:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

“Şehidler Allah yolunda öldürülmenin dışında yedi kişidirler:

- 1) Taun ile ölen şehiddir.
- 2) Suda boğularak ölen şehiddir.
- 3) Zatu'l-cenb hastalığı ile ölen şehiddir.
- 4) Karın hastalığı sebebi ile ölen şehiddir.
- 5) Yangında ölen şehiddir.
- 6) Yıkıntı altında kalarak ölen şehiddir.
- 7) Karnındaki cenin sebebi ile ölen kadın da şehiddir."

Malik 1/232, 233, Ebu Davud 2/26, Nesei 1/261, İbni Mace 2/185, 186, İbni Hibban Mevarid 1616, Hâkim 1/352, Ahmed 5/446

En-Nihaye'de şöyle bildirilmektedir:

"Kadın karnında çocuğu bulunduğu halde ölürse demektir. Bakire olarak ölümler diye de söylenmiştir. Çünkü "el-cum" mecmu toplanan şey anlamındadır. Yani eğer kadın kendisinden ayrılmayan hamilelik ya da bekâret ile bulunan bir şey ile birlikte bu halde ölürse demektir."

Muhammed Nâsiruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

"Burada maksat kesinlikle hamileliktir. Buna delil ise onuncu alamette geçen "hamile olduğu çocuğu onu öldürürse" lafzının zikredildiği hadisidir.

Onüçüncü Alâmet:

Verem'den ölmek.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

"...Verem hastalığından ölmek bir şehadettir..."

Mecmau'z-Zevaid 2/317, 5/301

Ondördüncü Alâmet:

Gasbedilmek istenen bir mala karşı savunma yaparken ölmek.

Bu hususta birkaç hadis vardır:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

"Malı uğrunda öldürülen şehiddir."

Bir rivayette Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“Haksız yere malı alınmak istenip de çarpışan ve öldürülen kimse şehiddir.”

Buhari 5/93, Müslim 1/87, Ebu Davud 2/285, Nesei 2/173, Tirmizi 2/315, İbni Mace 2/123, Ahmed 6816, 6823, 6829

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Bir adam Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanına gelerek şöyle dedi:

–Ey Allah’ın Rasulü! Ne dersin? Bir adam gelip malımı almak istese ne yapayım.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Malını ona verme!’ dedi.

Adam:

–Ya benimle döğüşecek olursa ne dersin.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Sen de onunla döğüş!’ dedi.

Adam:

–Peki ya beni öldürürse görüşün nedir?

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Sen bir şehidsin!’ dedi.

Adam:

–Peki ya ben onu öldürürsem ne dersin deyince, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘O cehennemdedir!’ buyurdu.”

Müslim 1/87, Nesei 2/173, Ahmed 1/339, 360

Muharik (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Bir adam Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e gelerek şöyle dedi:

–Bir adam gelip benim malımı almak isterse ne yapayım.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘O kimseye Allah’ı hatırlat’ dedi.

Adam:

–Şâyet Allah'ı hatırlamaz vazgeçmezse ne yapayım.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Çevrende bulunan Müslümanlardan ona karşı sana yardım etmelerini iste’ dedi.

Adam:

–Şâyet etrafımda Müslümanlardan hiçbir kimse yoksa ne yapayım.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Bu sefer ona karşı yönetim sorumlularının yardımını iste’ dedi.

Adam:

–Eğer devlet sorumluları benden uzakta bulunursa ve benim üzerime gelmekte elini çabuk tutarsa ne yapayım diye sordu.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Sen ahiret şehidlerinden olana kadar malın uğrunda çarpış ya da malını koru!’ buyurdu.”

Nesei, Ahmed 5/294, 295

Onbeşinci ve Onaltıncı Alâmet:

Dini ve canı korumak uğrunda ölmek.

Bu hususta iki hadis vardır.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Herkim malı uğrunda öldürülürse o kimse şehiddir. Herkim âile halkı uğrunda öldürülürse, o kimse şehiddir. Herkim dini uğrunda öldürülürse o kimse şehiddir. Herkim kanı uğrunda öldürülürse o kimse şehiddir.”

Ebu Davud 2/275, Nesei, Tirmizi 2/316, Ahmed 1652, 1653

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Kendisine yapılan haksızlığı önlemek uğrunda öldürülen kişi de şehiddir.”

Nesei 2/173, 174, Ahmed 2780

Onyedinci Alâmet:

Allah yolunda sınır koruyuculuğu yaparken ölmek.

Bu hususta iki hadis zikredeceğiz:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Bir gün ve bir gece ribat yapmak (İslam devletinin sınır koruyuculuğunu yapmak) bir ay oruç tutup, namaz kılan kimsenin amelinden hayırlıdır. Eğer bu kişi ölürse yaptığı ameli ona yazılmaya devam edilir, rızkı verilir ve o çok fitneci (şeytanın fitnesinden) emin olur.”

Bir rivayette Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Ve kıyamet gününde şehid olarak diriltilir.”

Müslim 6/51, Nesei 2/63, Tirmizi 3/18, Hâkim 2/80, Ahmed 5/440, 441, Taberani 6179, Münziri Terğib 2/150

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Her ölenin ameli mühürlenir. Ancak Allah yolunda ribat yaparken ölen kimse müstesna. Buna ameli kıyamet gününe kadar arttırılır durulur ve kabir fitnesinden yana emin olur.”

Ebu Davud 1/391, Tirmizi 3/2, Hâkim 2/144, Ahmed 6/20

Onsekizinci Alâmet:

Salih bir ameli işlerken ölmek.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

“Herkim Allah’ın rızasını umarak ‘La İlahe İllallah’ derken ameli onunla mühürlenirse cennete girer. Herkim Allah’ın rızası için bir gün oruç tutar da onunla ameli mühürlenirse cennete girer, herkim Allah’ın rızasını umarak bir sadaka verir de onunla ameli mühürlenirse cennete girer.”

Ahmed, Münzir

Bir uyarı: İmam Buhari (Rahmetullahi Aleyh) şöyle bir başlık açmıştır:

“Filan Şehiddir Denilmez! Babı” Bu husus insanların çoğunlukla işi önemsemediği konulardan birisidir. Bu sebeple şehid filan... şehid filan der dururlar.”

Buhari 6/89

9) İnsanların Ölmüş Kimseden Övgüyle Sözetmeleri

26) Öleden hayır ile söz etmek gerektirir.

Enes (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in yanından bir cenaze geçirildi ve ondan hayır ile sözedildi. Diller ardı arkasına hayır söyledi, dediler ki, bildiğimiz kadarıyla bu kişi, Allah’ı ve Rasulünü seviyordu.

Bunun üzerine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

‘Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu.’

Yine bir cenaze geçirildi ve ondan da kötü bir şekilde sözedildi. Diller ardı arkasına ondan kötü bir şekilde sözettiler ve dediler ki, bu kişi, Allah’ın dininde ne kadar kötü birisi idi.

Bunun üzerine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

‘Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu.’

Ömer (Radiyahallahu Anh) şöyle sordu:

–Anam babam sana feda olsun. Bir cenaze geçirildi, ondan iyilikle sözedildi. Sen vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu dedin. Bir başka cenaze daha geçirildi. Ondan kötülükle sözedildi sen yine vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu dedin.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Kendisinden hayırla sözettiğiniz kimseye cennet vacip oldu, kendisinden kötülükle sözettiğiniz kimseye de cehennem vacip oldu. Melekler Allah’ın gökteki şahidleridir. Sizler de Allah’ın yeryüzündeki şahidlerisiniz! Sizler Allah’ın yeryüzündeki şahidlerisiniz! Sizler Allah’ın yeryüzündeki şahidlerisiniz!’ buyurdu.”

Başka rivayette Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Mü’minler Allah’ın yeryüzündeki şahidleridir! Şüphesiz Allah’ın Âdemoğullarının dilleri aracılığı ile kişideki hayır ve şerri konuşan melekleri vardır’ buyurdu.”

Buhari 3/177, 178, 5/192, 193, Müslim 3/53, Nesei 1/273, Tirmizi 2/158, İbni Mace 1/454, Hâkim 1/377, Tayalisi 2062, Ahmed 3/179, 186, 197, 211, 245, 281

Ebu Esved Diyli (Rahmetullahi Aleyh)’den şöyle dediği nakledilmiştir:

“Medine’ye vardım. O sırada orada salgın bir hastalık baş göstermişti. Dehşetli bir şekilde ölüyorlardı. Ömer bin Hattab(Radiyahallahu Anh)’ın yanına oturdum. Bir cenaze geçti. Ondan hayırla sözedildi. Ömer (Radiyahallahu Anh):

–Vacip oldu dedi.

Ben:

–Ey mü’minlerin emiri, vacip oldu ne demektir dedim?

Şöyle dedi:

–Ben de Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in söylediği gibi söyledim.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

‘Herhangi bir Müslümana hayır ile dört kişi şahitlik edecek olursa, Allah onu cennete koyar.’

Bizler:

–Ya üç kişi diye sorduk.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Üç kişide’ buyurdu.

Bizler:

–Ya iki kişi diye sorduk.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘İki kişide’ buyurdu. Sonra bir kişi hakkında ona soru sormadık.”

Buhari, Nesei, Tirmizi, Beyhaki 4/75, Tayalisi 23, Ahmed 129, 204

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

“Bir Müslüman ölür de ona yakın komşularından dört hane halkı ondan hayırdan başka bir şey bilmediklerine dair lehine şehadet ederlerse mutlaka şanı yüce ve mübarek olan Allah:

‘Sizin söylediğinizi kabul ettim’ der yahutta:

‘Şehadetinizi (kabul ettim) ve sizin bilmediğiniz şeyleri de ona bağışladım’ der.”

Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Şunu belirtelim ki bu üç hadisin bir arada gösterdiği şudur:

Bu şahidlik sahabeye mahsus değildir. Aksine onlardan sonra gelip iman, ilim ve sıdk hususunda onların yolundan giden mü’minler için de böyledir. Hafız ibni Hacer (**Rahmetullahi Aleyh**) Fethu’l-Bari adlı eserinde bunu kesin bir dille ifade etmiştir. Bu konuda geniş açıklama almak isteyenler onun oradaki açıklamalarına başvurabilirler.

Üçüncü hadiste şehadet edenlerin sayısının dört kişi ile sınırlandırılmasına gelince, görüldüğü kadarıyla bu hadis ondan önce zikredilen

Ömer (**Radiyallahu Anh**)’ın rivayet ettiği hadisten önce olmuştur. Çünkü orada iki kişinin şahidliği ile yetinilmektedir. Bu hususta dayanak da o olmalıdır. Hadisler böyle. Günümüzde cenaze namazı akabinde bazı kimselerin kalkıp:

‘Siz onun hakkında nasıl şahidlikte bulunursunuz. Hakkında hayırla şahidlik ediniz!’ denilip, böyle diyene salih bir kimsedir yahutta hayır ehliendir ve

benzeri ifadelerle cevap vermelerine gelince, kesinlikle hadiste kastedilen bu değildir! Aksine bu çirkin bir bid'attır! Çünkü böyle bir uygulama selefi salihinin yaptığı işlerden değildir!

Ayrıca bu şekilde şahidlik edenler çoğunlukla öleni tanıyan kimseler değildir! Hatta bunlar hayırla şehadette bulunmalarını isteyenlerin arzusuna uyarak bildiklerinin aksine dahi şahitlik ederler ve böylesinin ölüye fayda sağlayacağını sanırlar! Fayda verecek şahidliğin ancak lehine şahidlikte bulunan kimsenin gerçek haline uyan şahidlik olduğunu da bilmiyorlar! Hâlbuki birinci hadisteki şu ifadeler bunu açıkça ortaya koymaktadır:

“Şüphesiz Allah'ın Âdemoğullarının dilleri aracılığı ile kişideki hayır ve şerri konuşan melekleri vardır.”

Ahmed 3/242, İbni Hibban Mevarid 749, Hâkim 1/378

27) Güneş ya da ay tutulması esnasında herhangi biri ölecek olursa, bu özel olarak hiçbir şeye delil değildir!

Güneş ya da ay tutulması esnasında ölüm, ölenin büyüklüğüne delalet ettiğine inanmak, cahiliye hurafelerinden bir hurafedir. Çünkü Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), oğlu İbrahim (**Aleyhisselam**)'ın öldüğü gün insanlara bir hutbe irad etmiş, Allah'a hamdu senada bulunduktan sonra şöyle buyurmuştur:

“Ey insanlar! Cahiliye halkı şöyle diyordu: Güneş ve ay ancak büyük bir kimsenin ölümü sebebiyle tutulurlar. Hâlbuki onların ikisi Allah'ın âyetlerindendir. Herhangi bir kimsenin ölümü ve hayatı sebebiyle tutulmazlar fakat yüce Allah bununla kullarını korkutmaktadır. Sizler güneş ve ay tutulmasını göreceksiniz, tutulma bitinceye kadar, Allah'ı zikretmeye ve O'na dua etmeye, O'ndan mağfiret dilemeye koşunuz! Sadaka vermeye, köle azad etmeye, mescidlerde namaz kılmaya sığınız!”

Buhari, Müslim

Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bu hadisi benim; **“Kusuf Namazı”** ile ilgili bir eserde kaydettiğim birtakım hadislerden ortaya çıkardım. O kitabta bu hadislerin rivayet yolları ve lafızları üzerinde açıklamalarda bulundum. Sonra da kitabın sonunda bu rivayetlerin özetini tek bir anlatım halinde kaydettim.

10) Ölünün Yıkanması

28) Kişi öldükten sonra bir grub insanın onu yıkamak için ellerini çabuk tutması gerekir.

Ölüyü yıkamak vaciptir! Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) pekçok hadiste bunu emretmiştir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) devesinden düşüp, boynu kırılan ihramlı kişinin hakkında:

“Onu su ve sidr ile yıkayınız!..” demesi delillerinden birisidir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), kızı Zeynep (Radiyahallahu Anha) hakkında şöyle buyurmuştur:

“Onu üç yahut beş veya yedi ya da bundan daha fazla yıkayınız!..”

Buhari 3/99, 104, Müslim 3/47, 48, Ebu Davud 2/60, 61, Nesei 1/266, 267, Tirmizi 2/130, 131, İbni Mace 1/445, İbnu'l-Carud 258, 259, Ahmed 5/84, 85, 6/407, 408

29) Ölüyü yıkarken, şu oniki hususa dikkat edilmelidir!

- 1) Ölüyü yıkayanın uygun görmesine göre üç ya da daha fazla yıkanması.
- 2) Yıkama sayılarının tek olması.
- 3) Bazı yıkamalarla birlikte sidr yahut temizlikte onun yerini tutan çöven otu ve sabun gibi şeylerin kullanılması.
- 4) Son yıkama suyu ile birlikte hoş bir koku karıştırılması, kafur daha uygundur.
- 5) Saç örüklerinin çözülmesi ve iyice yıkanması.
- 6) Saçlarının taranması.
- 7) Kadın ise saçlarının üç örük yapılarak arkasına salınması.
- 8) Yıkamaya sağ taraflardan ve abdest yerlerinden başlanması.
- 9) İstisnalar dışında erkeği erkeklerin, kadını, kadınların yıkaması.

Bu hususlara dair delil Ümmü Atiyye (Radiyahallahu Anha)'nın rivayet ettiği şu hadistir:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yanımıza kızı Zeynep (Radiyahallahu Anha)'yı yıkarken girdi ve:

‘Onu üç yahut beş yahut yedi yahut eğer gerekli görürseniz bundan daha fazla su ve sidr ile yıkayınız!’ dedi.

Ümmü Atiye (Radiyahallahu Anha) dedi ki:

Ben tek mi? diye sordum.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Evet, ve son yıkayış ile birlikte bir miktar kafur koyunuz! Bitirdiğiniz vakit bana haber veriniz’ dedi.

Biz işimizi bitirince ona haber verdik.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bize kendi izarını verdi ve:

–‘Bunu üzerine sarınız!’ dedi.

Ümmü Atiyye (**Radiyallahu Anha**) dedi ki:

Saçlarını üç örük halinde taradık.

Bir rivayette:

Onu çözdüler, sonra yıkadılar denilmektedir. Sonra saçlarını üç bölük halinde sağ ve solları ve başının ortasını birer örük olarak taradık ve o örükleri arkasına bıraktık.

Ümmü Atiye (**Radiyallahu Anha**) dedi ki:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Yıkamaya sağ taraflarından ve abdest yerlerinden başlayınız!’ buyurdu.”

Buhari 3/99, 104, Müslim 3/47, 48, Ebu Davud 2/60, 61, Nesei 1/266, 267, Tirmizi 2/130, 131, İbni Mace 1/445, İbnu’l-Carud 258, 259, Ahmed 5/84, 85, 6/407, 408

10) Ölünün bütün elbiselerini soyulduktan sonra bedenini örten bir örtünün altından bir bez veya benzeri bir şey ile yıkanması.

Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in döneminde uygulama bu şekilde idi. Nitekim Aişe (**Radiyallahu Anha**)’nın rivayet ettiği hadis bunu böylece ifade etmektedir. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’i yıkamak istediklerinde şöyle dediler:

Acaba kendi ölülerimiz elbiselerini çıkardığımız gibi, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in de elbiselerini çıkaralım mı? Yoksa onu elbiseleri üzerinde olduğu halde mi yıkayalım? Allah’a yemin ederiz ki bilemiyoruz. Onlar bu şekilde anlaşmazlığa düşünce, Allah onları uyukladdı. Çenesi sakalına değmeyen hiç kimse kalmadı. Daha sonra evin bir tarafından kim olduğunu bilemedikleri bir kişi onlarla konuştu:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’i elbiseleri üzerinde olduğu halde yıkayınız dedi. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanına gittiler ve onu gömleği üzerinde olduğu halde yıkadılar. Suyu gömleğinin üzerinden döküyorlar ve elleriyle değil de gömlekle onu ovalıyorlardı.

Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle diyordu:

Şâyet geride bıraktığım bu hususun bir benzeri karşıma çıkacak olsaydı, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i hanımlarından başkası yıkamazdı."

Ebu Davud 2/60, İbnu'l-Carud Münteka 257, Hâkim 3/59, 60, Beyhaki 3/387, Tayalisi 1530, Ahmed 6/267, İbni Mace 1/446, İbni Hibban 2156

11) İhramlı iken ölen kimsenin kokulandırılması caiz değildir.

Çünkü az önce işaret ettiğimiz hadiste yer alan:

"Ona hoş koku sürmeyiniz... Çünkü o kıyamet gününde telbiye getirerek haşredilecektir" diye buyurulmuştur.

Buhari, Müslim

12) Eşler birbirlerini yıkayabilir.

Çünkü eşlerden her birisinin diğerini yıkamasını üstlenmesi caizdir. Zira bunu yasaklayan bir delil yoktur. Aslolan caiz olmasıdır.

Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle dedi:

"Eğer geride bıraktıklarım gibisi ile gelecekte karşılaşacak olursam, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i hanımlarından başka kimse yıkamazdı."

İmam Beyhaki şöyle dedi:

"Böylece o buna bu şekilde davranmadıkları için üzüldüğünü belirtmektedir. Ancak caiz olan bir iş için üzülmünebilir."

Yine Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) baki mezarlığından bir cenazeden sonra yanıma geldi. Başım ağrıyordu ve vah başım dedim.

Bu sefer Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

'Asıl ben vah başım demeliyim. Benden önce ölseydin ben seni yıkasam, kefenlesem, sonra senin namazını kılsam ve seni defnetsem sana ne zararı olur' diye buyurdu."

Ahmed 6/228, Darimi 1/37, 38, İbni Mace 1/447, Ebu Ya'la Müsned 4579, İbni Hişam Siyre 2/366, Darekudni 192, Beyhaki 3/396

Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

"Ölüyü yıkama işini, yıkama sünnetini en iyi bilen bir kimse üstlenmelidir. Özellikle âile halkı ve akrabaları arasında böyle birisi varsa o üstlenmelidir. Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in yıkama işini üstlenen kimseler belirttiğimiz durumda idiler. Ali, Abbas'ın oğlu Fadl ve Usame bin Zeyd (Radiyahallahu Anhum) yıkamışlardır. Allah hepsinden razı olsun.

Ebu Davud 2/69

Ali (Radiyahallahu Anh) şöyle demiştir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i yıkadım. Ölüde görülen değişiklikleri onda görmeye çalıştım ama hiçbir şey göremedim. O hayatta iken de, ölü iken de pek hoştu. Allah’ın salât ve selamı onun üzerine olsun.”

Ibni Mace 1/447, Hâkim 1/362, Beyhaki 3/388

30) Ölüyü yıkama işini üstlenen kimsede şu iki şartın bulunması halinde pek büyük bir ecir vardır.

Birinci Şart:

Ölünün halini gizlemeli ve gördüğü hoş olmayan şeyleri anlatmamalıdır.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Herkim bir Müslümanı yıkar da onun halini gizlerse, Allah ona kırk kere mağfiret eder.”

Başka bir rivayette Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Kırk büyük günahını bağışlar.”

Yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Herkim onun için bir kabir kazar da onun üstünü örterse o kimseye o ölüyü kıyamet gününe kadar bir meskene yerleştirmiş gibi ecir verilir. Herkim ölüyü kefenlerse Allah kıyamet gününde ona cennetin ince ve kalın ipeklerinden giydirecektir.”

Hâkim 1/354, 362, Beyhaki 3/395

İkinci Şart:

Ölüyü yıkamakla sadece Allah’ın rızasını aramalıdır. Herhangi bir karşılık, bir teşekkür ve dünya işlerinden herhangi bir şey beklememelidir.

Çünkü şeriatte sabit olan husus şudur:

Şanı yüce ve mubarek olan Allah ibadetlerden ancak kendi zatı için ihlâsla yapılanları kabul eder. Buna dair kitab ve sünnetten deliller oldukça çoktur.

Şanı yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“Deki: ‘Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. Yalnız bana ilahınızın ancak tek bir ilah olduğu vahyediliyor. Herkim Rabbine kavuşmayı ümit ediyorsa, salih amel işlesin ve Rabbine ibadetinde hiç kimseyi ortak koşmasın!’”

Kehf 110

Yani ibadetinde yüce Allah’ın rızasından başka bir maksat gözetmesin.

Yine yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Oysa onlar, dîni yalnız Allah’a hâs kılarak ve doğruya yönelerek Allah’a ibadet etmekten, namaz kılmaktan ve zekâtı vermekten başka bir şeyle emrolunmamışlardı. Zira dosdoğru dîn budur.”

Beyyine 5

Ömer bin Hattab (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Ameller ancak niyetler ile dir. Kişi için sadece niyet ettiği vardır. Herkimin hicreti Allah ve Rasulü için ise onun hicreti Allah ve Rasulü içindir. Kimin de hicreti elde edeceği bir dünyalık yahut nikâhlayacağı bir kadın için ise onun hicreti ne için hicret etmiş ise onun içindir’ buyurdu.”

Buhari, Müslim

Yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Bu ümmete uzun bir ömür, ülkelerde güç ve iktidar, din hususunda zafer ve yükseklik müjdesini ver. Herkim onlardan ahirete ait olan bir ameli dünya için işleyecek olursa, o kimseye ahirette o amelinden dolayı herhangi bir pay yoktur.”

Ahmed 5/134, İbni Hibban, Hâkim 4/311, Münziri 1/31

Ebu Umame (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Bir adam Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e gelip şöyle dedi:

–Hem ecir kazanmak, hem de güzel bir şekilde anılmak isteyerek gazaya çıkan bir adam hakkında ne dersin? Onun bir şeyi var mı?

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

–‘Onun lehine hiçbir şey yoktur.’

Adam aynı soruyu üç defa tekrarladı.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’de ona:

–‘Onun lehine hiçbir şey yoktur’ diye cevap veriyordu.

Sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Allah ancak sadece kendisi için ihlâsla yapılan ve onunla kendi rızası aranılan ameli kabul eder’ buyurdu.”

Nesei 2/59, Münziri 1/24

Yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

“Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: Ben ortaklar arasında ortaklığa (şirke) en muhtaç olmayanım. Kim benim için bir amel işleyip de ona benden başkasını da ortak koşarsa, o amelden ben büsbütün uzağım ve o amel ortak koştuğu kimseye ait olur.”

31) Ölüyü yıkayan kimsenin gusletmesi müstehabtır!

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

"Kim bir ölüyü yıkarsa gusletsin! Kim onu taşırsa, abdest alsın!"

Ebu Davud 2/62, 63, Tirmizi 2/132, İbni Hibban 751, Tayalisi 2314, Ahmed 2/280, 433, 454, 472

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi:

"Ölüyü yıkayacak olursanız sizin için gusletmek sözkonusu değildir! Çünkü ölünüz necis değildir! Ellerinizi yıkamanız size yeterlidir."

Hâkim 1/386, Beyhaki 3/398

Hadiste yıkanma ve abdest alma emri vardır. Emir ise zahiri itibariyle vucub ifade eder. Bizim vacibtir demeyişimizin sebebi merfu hükmüne sahip menkuf iki hadisin olmasıdır.

Birinci Hadis:

Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

"Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Ölünüzü yıkayacak olursanız sizin için gusletmek sözkonusu değildir! Çünkü ölünüz necis değildir! Ellerinizi yıkamanız size yeterlidir' buyurdu."

Hâkim 1/386, Beyhaki 3/398

İkinci Hadis:

Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

"Biz ölüyü yıkadık da kimimiz gusleder, kimimiz gusletmezdik."

Darakudni 191, Hatib Tarih 5/424

32) Savaş meydanında öldürülmüş şehidin yıkanması meşru değildir!

Hatta cünüp olsa dahi bu böyledir. Bu hususta birtakım hadisler vardır.

Birincisi Hadis:

Cabir (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Onları kanları ile defnediniz!' buyurdu.

Uhud'da şehid olanları kastetmektedir ve onları yıkamadı.

Bir rivayette Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Ben bunlara şahidim. Onları kanlarıyla kefenlerine sarınız! Çünkü Allah yolunda yaralanan her bir yaralı mutlaka kıyamet gününde yarası kanayarak gelecektir. Yarasının rengi kan renginde, fakat kokusu misk kokusunda olacaktır' buyurdu."

Buhari 3/165, Ebu Davud 2/60, Nesei 1/277, 278, Tirmizi 2/147, İbni Mace 1/461, 462, Beyhaki 5/10, İbni Sad Tabakat 1/1

Başka rivayette Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

"Onları yıkamayınız! Çünkü her bir yara kıyamet gününde misk kokacaktır!"

Ayrıca onların namazlarını da kılmadı.

Müsned 3/296

İkinci Hadis:

Ebu Berze (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir gazada bulunuyordu. Allah ona birtakım ganimetler almayı nasib etti. Ashabına:

–'Görmediğiniz kimse var mı?' diye sordu?

Onlar:

–Evet, filanı, filanı ve filanı görmüyoruz! dediler.

Sonra yine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–'Görmediğiniz kimse var mı?' diye sordu?

Bu sefer:

–Hayır, dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ise:

–'Fakat ben Cüleybibi göremiyorum? Onu arayınız!' dedi.

Ölenler arasında arandı, onu bizzat kendisinin öldürdüğü, sonra onlar tarafından öldürülen yedi kişinin yanbaşı buldular.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e getirildi, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) başında durdu ve şöyle buyurdu:

–'O yedi kişi öldürdü, sonra onlarda onu öldürdüler! İşte bu bendendir, ben de ondanım. İşte bu bendendir, ben de ondanım.'

Bu sözünü iki ya da üç defa tekrarladı, sonra kollarını şöylece açtı.

Ebu Berze (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Onu kollarının üzerine koydu. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in kolları dışında onun üzerinde taşınacağı bir teneşiri yoktu.

Ebu Berze (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Ona mezar kazıldı, kabrine konuldu. Ebu Berze (**Radiyallahu Anh**) yıkandığını söz konusu etmedi."

Müslim 7/152, Tayalisi 924, Ahmed 4/421, 422, 425, Beyhaki 4/21

Üçüncü Hadis:

Enes (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

"Uhud şehidleri yıkanmadılar. Kanlarıyla defnedildiler ve Hamza dışında üzerlerine cenaze namazıda kılınmadı."

Ebu Davud 2/59, Tirmizi 2/138, 139, İbni Sad, Hâkim 1/365, Beyhaki 4/10, 11, Ahmed 3/128

Dördüncü Hadis:

Abdullah bin Zübeyr (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

"Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

'Sizin arkadaşınızı melekler yıkamaktadır. İsterseniz hanımına sorunuz!' dedi.

Hanımına sordular.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle dedi:

'O dehşetli sesi savaş çağrısını işitince cünüp olduğu halde dışarı çıktı. İşte bundan dolayı melekler onu yıkadı!' buyurdu."

İbni Hibban, Hâkim 3/204, Beyhaki 4/15

Beşinci Hadis:

Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

"Hamza ile Hanzala (**Radiyallahu Anh**) isabet aldılar ve şehid düştüler. Her ikisi de cünüptü.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

'Meleklerin onları yıkadıklarını gördüm!' dedi."

Taberani Mucemu'l-Kebir 3/148/1, Heysemi Zevaid 3/23, Hâkim 3/195

Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

"Şunu belirtelim ki cünüp olan şehidin yıkanmasının meşru olmadığı, Şafilerin ve başkalarının şu sözüdür:

Eğer şehidi yıkamak vacib olsaydı, meleklerin yıkamasıyla cünüplük kalkmaz, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yıkanmasını emrederdi. Çünkü onu yıkamaktan kasıt insanoğlunun bu yolla taabbud etmesidir.”

El-Mecmu 5/263, Neylu'l-Evtar 4/26

11) Ölünün Kefenlenmesi

33) Ölünün yıkanma işi bitirildikten sonra kefenlenmesi gerekir.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) devesinden düşüp boynu kırılan ihramlı kimse ile ilgili hadiste:

“...Ve onu kefenleyiniz!..” diye bunu emretmiştir.

Buhari, Müslim

34) Kefen yahut kefenin bedeli ölenin malından verilir.

İsterse geriye bundan başka bir şey bırakmamış olsun. Çünkü Habbab bin Ered (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte Allah yolunda, Allah'ın rızasını arayarak hicret ettik. Bundan dolayı ecrimizi verecek olan Allah'tır. Bizden herhangi bir kimse kendi ecrinden hiçbir şey yemeden geçip gitti. Bunlardan birisi de Mus'ab bin Umeyr (Radiyahallahu Anh)'dır. Uhud günü öldürüldü. Çizgili bir kumaş dışında ona ait hiçbir şey bulunmadı.

Bir rivayette:

Hiçbir şey bırakmadı. Çizgili kumaşı başının üzerine koyduğumuz vakit ayakları dışarıda kaldı. Ayaklarının üzerinden koyduğumuz vakit başı dışarıda kaldı.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Onunla başından itibaren örtünüz!”

Başka bir rivayette Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Onunla başını örtünüz ve ayakları üzerine izhir otunu koyunuz!”

Buhari, Müslim

35) Kefenin bütün bedenini örtecek şekilde uzun olması gerekir.

Çünkü Cabir bin Abdullah (Radiyahallahu Anh)'ın hadisi bunu ifade etmektedir:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir gün bir hutbe irade etti. Ashabından ölen ve kefeni yeterince uzun olmayan bir kefen ile kefenlenip geceleyin mezara gömülen bir adamdan sözetti. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kişinin namazı kılınmadan geceleyin kabre konulmasını insanın bu işe mecbur kalması hali dışında yasakladı ve Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Sizden herhangi bir kimse kardeşini kefenlediği vakit kefenini eğer gücü yeterse olabildiğince güzel yapsın!”

Müslim, İbnu'l-Carud, Ebu Davud, Ahmed

36) Şâyet kefen buna yeterli gelmeyip, vücudun her tarafını örtebilecek kadar bol olmassa onunla baş kısmından itibaren örtülür, açıkta kalan kısmın üzerine bir parça izhir yahut başka türden ot konulur.

Bu hususta iki hadis vardır.

Birinci Hadis:

Habbab bin Ered (Radiyahallahu Anh)'den gelen ve Musab (Radiyahallahu Anh)'ın kıssası ile ilgili olan rivayette onun çizgili kumaşı ile ilgili olarak söylediği şu sözlerdir.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Siz o kumaşı baş tarafından itibaren üzerine örtünüz!”

Başka bir rivayette Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Onunla baş tarafını örtünüz ve ayakları üzerine de izhir otunu koyunuz!”

Buhari, Müslim

İkinci Hadis:

Harise bin Mudarrib (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Ömer bin Habbab (Radiyahallahu Anh)'ın yanına girdim. Karın bölgesinde yedi yere dağlama yaptırmıştı. Ömer bin Habbab(Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

Şâyet Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i:

‘Sizden kimse ölümü temenni etmesin!’ buyururken işitmemiş olsaydım, hiç şüphesiz ben ölümü temenni edecektim. Kendimi Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte tek bir dirhem sahibi değilken gördüm. Şu anda ise evimin bir tarafında kırkbin dirhem vardır. Sonra ona kefeni getirildi. Onu görünce ağladı ve şöyle dedi:

Fakat Hamza (Radiyahallahu Anh)'ın siyah beyaz çizgili bir cübbeden başka bir kefeni bulunamamıştı. Bu cübbesi baştarafından konulduğu vakit ayaklarını

örtmez, ayakları tarafından konulduğu vakit başını örtmezdi. Ayakları üzerine izhir otu konuldu.”

Ahmed, Tirmizi, Buhari, Müslim

37) Kefenler az gelir, ölüler çok olursa, ölüler topluluğunun tek bir kefene sarılması caizdir.

Aralarından daha çok Kur'an'ı bilenleri kible tarafında öne geçirilir. Çünkü Enes (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Uhud günü Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Hamza (Radiyallahu Anh)'ın yanından geçti. Burnu kesilmiş, organları parçalanmıştı. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

‘Şâyet Safiye kendi kalbinde bundan dolayı rahatsız olmayacak olsaydı leş yiyen kuşlar onu yesin diye öylece bıraktırdım ta ki yüce Allah onu kuşların ve yırtıcı hayvanların karınlarından biraraya getirip haşredinceye kadar.’

Sonra onu çizgili bir kumaş ile kefenledi. Bununla başını örttüğü zaman ayakları görünür, ayakları tarafından örtüldüğü zaman başı görünür idi. Bu sebeple baş tarafını örttü. Onun dışında şehidlerden hiçbir kimsenin namazını kılmadı ve Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

‘Bugün ben sizin için bir şahidim.’

Enes (Radiyallahu Anh) dedi ki:

Öldürülenler çoktu. Kefen yapılacak kumaşlar ise azdı. Üç ya da iki kişi bir kabirde konuluyordu.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Hangileri Kur'an'ı daha çok biliyor’ diye soruyor ve o lahde öne geçiriliyordu. Bir kefen ile iki ya da üç kişiyi kefenledi.”

Ebu Davud, Tirmizi, İbni Sad, Hâkim, Beyhaki, Ahmed, Taberani, Ebu Nuaym

38) Şehidin elbiselerinin çıkartılması caiz değildir!

Bu elbiseler üzerinde olduğu halde defnedilir. Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Uhud'da öldürülenler hakkında şöyle buyurmuştur:

“Onları elbiseleri ile sarıp sarmalayınız!”

Başka bir rivayette:

“Kanlarıyla onları elbiselerine sarıp sarmalayınız!”

Ahmed, Nesei, Ebu Davud

39) Şehidin elbiseleri üzerinde olduğu halde bir ya da daha fazla bezle kefenlenmesi müstehabtır.

Nitekim Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Mus'ab bin Umeyr ile Hamza (Radiyahallahu Anhuma)'yı böyle yapmıştır.

Ebu Davud, Tirmizi, İbni Sad, Hâkim, Beyhaki, Ahmed, Taberani, Ebu Nuaym

40) İhramlı kimse içinde öldüğü iki ihram bezi ile kefenlenir.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) devesinden düşüp, boynu kırılan ihramlı kimse hakkında şunları söylemiştir:

“...Onu ihram için giydiği iki bez ile kefenleyiniz!..”

Nesei, Taberani

41) Kefende bazı hususlar müstehabtır.

Birincisi: Beyazlık

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Beyaz elbiseler giyiniz! Çünkü onlar sizin elbiselerinizin en hayırlılarıdır. Ölülerinizi de onunla kefenleyiniz!”

Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace, Beyhaki, Ahmed, Hâkim, Nesei, İbnu'l-Carud

İkincisi: Kefenin Üç Bez Olması

Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle demiştir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) pamuktan oldukça beyaz Yemen dokuması üç bez ile kefenlendi. Bunlar arasında gömlek ve sarık yoktu. Bunların içine özel bir şekilde yerleştirildi.”

İbnu'l-Carud, Beyhaki, Ahmed

Üçüncüsü: Bu Bezlerden Birisi Eğer İmkân Olursa Çizgili Olur

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Sizden herhangi birisi ölür de imkân bulursa çizgili bir bez ile kefenlensin!”

Ebu Davud, Beyhaki

Dördüncüsü: Kefenin Üç Defa Tütsülendirilmesi

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Ölüyü tütsülendirecek olursanız, onu üç defa tütsülendiriniz!”

Ahmed, İbni Ebi Şeybe, İbni Hibban, Hâkim, Beyhaki

Ancak bu hüküm ihramlı olan kimseyi kapsamaz. Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) devesinden düşüp, boynu kırılan ihramlı kimse hakkında şunları söylemiştir:

“...Ona hoş koku sürmeyiniz!..”

42) Kefende aşırıya kaçmak ve üçden fazla olması caiz değildir!

Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

“Çünkü bu durum Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in kefenlenme şekline muhaliftir. Bu malı boşa harcamaktır. Malın boşa harcanması ise yasaktır! Özellikle hayatta olanın mala olan ihtiyacı daha fazladır.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz Allah sizin için üç şeyi hoş görmemiştir! Dedikoduyu, malı boşa harcamayı ve çokça soru sormayı.”

Buhari, Müslim, Ahmed

Kefeni çok kullanmak ve pahalı olanını seçmek övülmeye değer bir davranış değildir! Eğer bu hususta şer’î hüküm varid olmasaydı, kefene para vermek, malı boşa harcamak olurdu. Ebu Bekir (Radiyahallahu Anh)’ın şu sözleri ne kadar güzeldir. Elbiselerinden birisinin kendisine kefen olarak kullanılmasını isterken ona:

–Bu eski bir bezdir, denilmesi üzerine:

–“Yeni elbise hayatta olana daha yakışır!” demiştir.”

43) Kadın da kefenlenme hususta erkek gibidir.

Çünkü aralarında fark gözetmeyi gerektirecek hiç bir delil bulunmamaktadır!

12) Cenazeyi Taşımak ve Arkasından Gitmek

43) Cenazeyi taşımak ve arkasından gitmek gerekir.

Bu Müslümanın diğer Müslüman üzerindeki haklarından. Bu hususta birtakım hadisler vardır. Bunlardan ikisi şöyledir.

Birinci Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

“Müslümanın, Müslüman üzerindeki hakkı beş tanedir.

1) Selamı almak,

- 2) Hastayı ziyaret etmek,
- 3) Cenazelerin arkasından gitmek,
- 4) Davete icabet etmek,
- 5) Aksırana elhamdulillah dediğinde yerhamukellah demek.”

Başka bir rivayette Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:
“Ve senden nasihat istediği vakit ona nasihat et!”

Buhari 3/88, Müslim 7/3, İbni Mace 1/439, İbnu'l-Carud 261, Ahmed 2/372, 412, 540

İkinci Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Hastayı ziyaret ediniz! Cenazelerin arkasından gidiniz! Onlar size ahreti hatırlatır!”

İbni Ebi Şeybe Musannef 3/73, Buhari Edebu'l-Müfred 75, İbni Hibban Mevarid 709, Tayalisi 1/224, Ahmed 3/27, 32, 48, Beğavi Şerhu's-Sünne 1/166/1

44) Cenazenin arkasından cenaze namazı kılınıncaya kadar gitmek.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bunları yapmıştır. Ebu Said Hudri (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Medine'ye geldiğinde bizden birisi ölüm haline düştü mü, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e haber verirdik. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'de yanına gelir ve onun için mağfiret dilerdi. Ruhu kabzedilince Nebi(Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ve beraberindekiler defnedilinceye kadar ayrılmazlardı. Bazen bu Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in uzun zaman alıkonulmasına da sebep olurdu. Biz bu işin Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e zorluk vereceğinden korktuğumuzdan birbirimize şöyle dedik:

–Keşke Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e bir kimsenin ruhu kabzedilmedikçe haber vermesek. Ruhu kabzedilince gidip ona haber versek ve böylece bu sebepten Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e zorluk verilmese ve onu alıkoymasak. Bu şekilde hareket ettik. Kişi öldükten sonra ona gider haber verirdik. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'de yanına gelir, cenaze namazını kılardı. Kimi zaman ayrılır gider, kimi zaman ölen defnedilinceye kadar beklerdi. Bir süre bu şekilde devam ettik.

Sonra şöyle dedik:

–Keşke Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) gelmese, cenazemizi biz ona götürsek de evinin yanında onun namazını kıldırsa. Bu onu daha da rahatlatır dedik ve bu durum bu güne kadar böylece devam etti.”

İbni Hibban Mevarid 753, Hâkim 1/353, 364, 36, Beyhaki 4/74, Ahmed 3/66

45) Cenaze namazı kılındıktan sonra defin işi bitirilinceye kadar cenazenin arkasından gitmektir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Kim cenazede, evinden itibaren hazır bulunursa, kim bir Müslümanın cenazesinin arkasından ecrine inanarak ve umarak giderse ve namazı kılınıncaya kadar beklerse ona bir kiyrad vardır. Kim de defnedilinceye kadar hazır bulunursa, işi bitene kadar ona ait ecir olarak iki kiyrad vardır.”

Sahabeler:

–Ey Allah’ın Rasulü! İki kiyrad nedir? diye soruldu.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Oldukça büyük iki dağ kadardır.”

Diğer rivayette Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Herbir kiyrad Uhud dağı gibidir.”

Buhari 1/89, 90, 3/150, 152, 153, 154, Müslim 3/51, 52, Ebu Davud 2/63, 64, Nesei 1/282, Tirmizi 2/150, İbnî Mace 1/467-468, İbnu’l-Carud 261, Beyhaki 3/412, 413, Tayalisi 2581, Ahmed 2/233

Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) cenaze namazını kılar, sonra giderdi. Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh)’ın hadisi kendisine ulaşınca şöyle dedi:

–“Ebu Hureyre’nin rivayetleri artık bize çok gelmeye başladı.

Bir rivayette Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) bunu büyük bir iş olarak değerlendirdi, bunun üzerine Habbab’ı, Aişe(Radiyahallahu Anha)’ya, Ebu Hureyre’nin söyledikleri hakkında soru sormak ve sonra dönüp neler söylediklerini kendisine haber vermek üzere gönderdi.

Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) mescidin çakıl taşlarından bir avuç alıp onları gönderdiği elçi kendisine dönünceye kadar elinde evirip çevirdi.

Sonra Habbab geldi ve:

–Aişe (Radiyahallahu Anha), Ebu Hureyre doğru söylemiştir dedi.

Bu sefer Abdullah ibni Ömer (**Radiyallahu Anhuma**) elinde bulunan çakılları yere attı ve şunları söyledi:

–Andolsun pek çok kiyradları kazanma fırsatını kaybettik!

Bu durum Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**)’a ulaşınca şunları söyledi:

–Ne çarşı pazarda alışveriş, ne hurma fidanları dikmek beni,
Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ile birlikte olmakdan alıkoymadı!
Ben bana öğreteceği bir kelime ve bana yedireceği bir lokma için
Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanından ayrılmıyordum.

Abdullah ibni Ömer (**Radiyallahu Anhuma**) ona şöyle dedi:

–Ey Ebu Hureyre! Aramızda Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ile en çok birlikte olan ve hadisini aramızda en iyi bilensin!”

Buhari, Müslim

Cenazede hazır bulunmanın faziletine dair bir başka hadisi daha vardır. Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Bugün aranızdan kim oruç?’ dedi.

Ebu Bekir (**Radiyallahu Anh**):

–Ben dedi.

Bu sefer Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Aranızdan bugün kim hasta ziyareti yaptı?’ diye sordu.

Ebu Bekir (**Radiyallahu Anh**):

–Ben dedi.

Bu sefer Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Bugün aranızdan kim bir cenazede hazır bulundu?’ diye sordu.

Yine Ebu Bekir (**Radiyallahu Anh**):

–Ben dedi.

Yine Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Bugün kim bir yoksula yemek yedirdi?’ diye sordu.

Ebu Bekir (**Radiyallahu Anh**):

–Ben dedi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Bun hasletler bir kişide bir günde bulundu mu o kişi mutlaka cennete girer!’ buyurdu.”

Müslim 3/92, 7/110, Buhari Edebü’l-Müfred 57

46) Cenazenin arkasından gitmek erkekler içindir!

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kadınların cenazenin peşinden gitmelerini yasaklamıştır.

Ümmü Atiye (Radiyahallahu Anha) şöyle demiştir:

“Bizlere cenazenin arkasından gitmek yasaklanıyordu.

Buhari 1/328, 329, 3/162, Müslim 3/47, Ebu Davud 2/63, İbni Mace 1/487, Ahmed 6/408, 409, Beyhaki 4/77

47) Şeriate muhalif bir şekilde cenazelerin arkasından gitmek caiz değildir.

İki husus yasaklanmıştır.

1) Yüksek sesle ağlamak.

2) Cenazenin arkasından tütsülerle gitmek.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Cenazenin arkasından yüksek sesle ve ateşle gidilmez!”

Cabir (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Ölünün arkasından yüksek sesle ya da ateşle gidilmesini yasakladı!’ buyurdu.”

Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) beraberinde ses bulunan bir cenazenin peşinden gidilmesini yasakladı.”

Amr bin As vasiyetinde şöyle demiştir:

“Öldüğüm zaman benimle beraber ne ağıt yakıcı bir kadın, ne de bir ateş gelmesin!”

Müslim

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) ölümü yaklaştığı sırada şöyle vasiyet etti:

“Benim üzerime herhangi bir çadır kurmayınız ve cenazemin arkasından tütsü ve ateş ile gelmeyiniz!”

Ebu Davud 2/64, Ahmed 2/427, 528, 532, 4/199, 5668 Heysemi 3/29, Ebu Ya’la Müsned 2627, İbni Mace 1/479, 480, Müslim 1/78

48) Cenazenin önünde yüksek sesle zikir yapmak.

Bu bid'attır. Çünkü Kays bin Abbad (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ashabı cenazelerin yanında sesin yükseltilmesini mekruh görüyorlardı!”

Beyhaki 4/74, İbnu'l-Mübarek Zühd 83, Ebu Nuaym 9/58

Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bu davranış Hristiyanlara benzeyiştir. Hristiyanlar, incilden ve yaptıkları zikirlerden bölümler okuyarak seslerini nağmelerle, seslerine hüznün vererek ve gerekli gereksiz uzatarak yükseltirler. Bundan daha da çirkin olarak cenazenin önünde müzik aletleri ile hazin çalgılar ile cenazeyi götürmektir. Bazı İslam ülkelerinde kâfirler taklit edilerek yapıldığı gibi. Allah’tan yardım dileriz!”

İmam Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“Doğru ve tercih edilen selefi salihinin Allah onlardan razı olsun izlediği yol cenaze ile birlikte yürüme halinde susmaktır. Ne Kur’an okuyarak, ne zikirle ne de başka bir şekilde ses yükseltilmez. Bundaki hikmet gayet açıktır. Çünkü böyle bir hal cenaze ile ilgili hususlarda kişinin kalbine verir, düşüncesini toparlamasına yardım eder. Böyle bir halde istenen de budur. Hak olan işte budur. Buna muhalefet edenlerin çokluğu seni aldatmasın!”

Ebu Ali el-Fudayl bin İyad (**Radiyallahu Anh**) şu manada bir söz söylemiştir:

“Sen hidayet yollarından ayrılma! O yolu izleyenlerin çokluğunun sana zararı olmaz! Sapıklık yollarından da sakın! O yolda helak olanların çokluğu da seni aldatmasın!”

Nevevi Ezkar 203

Beyhaki’nin Sünen’inde bu dediklerimi gerektiren rivayetler nakledilmiştir.

Bununla Kays bin Abbad (**Radiyallahu Anh**)’ın sözüne işaret etmektedir.

Çünkü Kays bin Abbad (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ashabı cenazelerin yanında sesin yükseltilmesini mekruh görüyorlardı.”

Beyhaki 4/74, İbnu'l-Mübarek Zühd 83, Ebu Nuaym 9/58

Dımeşk ve başka yerlerde cenaze üzerinde cahillerin yaptıkları gibi Kur’an okumak, Kur’an okurken nağmeleri uzatmak, sözü gerçek şeklinden uzaklaştırmak ise ilim adamlarının icması ile haramdır! Ben bunun çirkinliğini, haramlığın ağırlığını ve buna karşı çıkıp değiştirmek imkânı bulunmakla birlikte bunu yapmayan kimselerin fasık olacağını, Adâbu'l-Kırae adlı eserimde açıklamış bulunuyorum!”

49) Cenazenin koşar adımlarla çabucak götürülmesi gerekir!

Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Cenazeyi çabuk götürünüz! Eğer salih birisi ise onu bir hayra doğru götürüyorsunuz. Eğer salih birisi değilse boyunlarınızdan bırakacağınız bir kötülüktür!"

Buhari, Müslim, Tirmizi, Ahmed 2/240, 280, 488, Beyhaki 4/21

İkinci Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Cenaze eğer salih bir kimse ise:

–Beni çabuk götürün der.

Eğer salih biri değilse:

–Vay benim halime! Beni nereye götürüyorsunuz der. Onun bu sesini insan dışında her şey işitir. Eğer insan bu sesi duyarsa elbette baygın düşer."

Buhari 3/142, Nesei 1/270, Beyhaki, Ahmed 3/41, 58

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) ölümü yaklaştığında şöyle demişti:

"Benim mezarımın üzerine çadır kurmayınız! Arkamdan buhur ve tütsü getirmeyiniz! Beni hızlıca götürünüz! Çünkü ben Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i şöyle buyururken dinledim:

'Salih bir kimse teneşiri üzerine konuldu mu beni ileriye götürünüz! der...' dedi."

Nesei, İbni Hibban 768, Beyhaki, Tayalisi 2336, Ahmed 2/292, 274, 500

Üçüncü Hadis:

Abdurrahman bin Cevşen şöyle dedi:

"Ben Abdurrahman bin Semure'nin cenazesinde hazır bulundum. Ziyad ve onun azadlılarından birtakım kimseler tabutunun önünde topukları üzerinde geri geri yürümeye ve:

–Yavaş! Yavaş! Allah size bereketler ihsan etsin demeye başladılar.

Ebu Bekere (Radiyahallahu Anh) Medine istikametinden altındaki katır ile üzerlerine yürüdü, kamçı ile onlara hamle yapıp:

–Bırakınız! dedi. Ebu'l-Kasım (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in zatını mükerrem kılanın hakkı için Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bizi nerdeyse koşarcasına cenazeyi götürdüğümüzü gördü! dedi."

Ebu Davud 2/65, Nesei 1/271, Tahavi 1/276, Hakim 1/255, Beyhaki 4/22, Tayalisi 883, Ahmed 5/36, 38

İmam Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“İlim adamları cenazenin çabuk götürülmesinin müstehab olduğu üzerinde ittifak etmişlerdir. Ancak hızlı götürürken, ölünün parçalanmasından yahut değişikliğe uğramasından ve benzeri hallerin olması müstesna. O vakit ağır ağır gidilir.”

Müstehab: İşlenmesinde sevap olan, terkinde günah olmayan işlerdir.

Allâme Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Emrin zahiri vücubu gerektirir! İbni Hazm (**Rahmetullahi Aleyh**)’de böyle demiştir. Bu vücubu müstehablığa dönüştürecek herhangi bir delil bulunmamaktadır. Bundan dolayı biz bu görüşte değiliz! İbni Kayyim (**Rahmetullahi Aleyh**) Zadu’l-Mead isimli kitabında şöyle demektedir:

“Bugün insanların cenazeyi adım adım, ağır ağır götürmelerine gelince bu sünnete muhaliftir! Ve çirkin bir bid’attır! Cenazeyi adım adım, ağır ağır götürmek kitab ehli, Yahudilere benzemektir!”

Nevevi 5/271, İbni Hazm 5/154, 155

50) Cenazeye yakın olmak şartı ile önünde, arkasında, sağında, solunda yürümek caizdir.

Ancak binekli olan kimse cenazenin arkasından takip eder. Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

“Binekli cenazenin arkasında gider, yaya ise cenazenin istediği yerinde arkasından, önünden, sağından, solundan ama ona yakın olarak yürür. Çocuğun da cenaze namazı kılınır. Anne babasına mağfiret ve rahmet ile dua edilir.”

Ebu Davud 2/65, Nesei 1/275, 276, Tirmizi 2/144, İbni Mace 1/451, 458, Tahavi 1/278, İbni Hibban 769, Beyhaki 84, Tayalisi 701, 702, Ahmed 4/247, 248, 249, 252

51) Cenazenin önünden ve arkasından yürümek.

Çünkü Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) cenazenin önünden ve arkasından yürümüştür. Nitekim Enes bin Malik (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), Ebu Bekir ve Ömer cenazenin önünden ve arkasından yürüyorlardı.”

İbni Mace 1483, Tahavi 1/278

Fakat efdal olan cenazenin arkasında yürümektir. Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

“Cenazelerin arkasından gidiniz!..” demiştir.

Buhari 3/88, Müslim 7/3, İbni Mace 1/439, İbnu'l-Carud 261, Ahmed 2/372, 412, 540

Ayrıca bunu Ali (Radiyallahu Anh)'ın şu sözü de desteklemektedir:

“Cenazenin arkasında yürümek, cenazenin önünde yürümekten daha faziletlidir! Tıpkı kişinin cemaat ile birlikte namaz kılmasının, tek başına namaz kılmasından daha faziletli olduğu gibi.”

İbni Ebi Şeybe Musannef 4/101, Tahavi 1/279, Beyhaki 4/25, Ahmed 754

52) Binekli (araba ile giden) cenazenin arkasında takip eder.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Binekli cenazenin arkasında gider...”

Ebu Davud 2/65, Nesei 1/275, 276, Tirmizi 2/144, İbni Mace 1/451, 458, Tahavi 1/278, İbni Hibban 769, Beyhaki 84, Tayalisi 701, 702, Ahmed 4/247, 248, 249, 252

Fakat efdal olan yürümektir. Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'den görülen budur. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in cenazeyi binitli takip ettiği varid olmamıştır. Hatta Sevban (Radiyallahu Anh) şöyle demiştir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir cenaze ile birlikte bulunduğu bir sırada ona bir binek getirildi. Ona binmeyi kabul etmedi. Cenazeden döndükten sonra yine ona bir binek getirildi, bu sefer bindi.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e sebebi sorulunca:

‘Melekler de yürüyordu. Onlar yürürken ben binmek istemedim. Onlar gidince ben de bindim’ buyurdu.”

Ebu Davud 2/64, 65, Hâkim 1/355, Beyhaki 4/23

53) Cenazeden döndükten sonra binmeğe gelince, caizdir.

Az önce Sevban (Radiyallahu Anh) yoluyla gelen hadis bunu gerektirmektedir. Bunun bir benzeri de Cabir bin Semure(Radiyallahu Anh)'ın rivayet ettiği hadistir. O şöyle demektedir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) İbnu'd-Dehdah (Radiyallahu Anh)'ın cenaze namazını kıldırıldı.

Bir rivayette İbnu'd-Dehdah (**Radiyallahu Anh**)'ın cenazesi ile yürüyerek çıktı. Sonra Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e eğersiz bir at getirildi fakat Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ata binmedi ve bir adam onu bağladı. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) cenazeden geri dönerken o ata bindi. Biz de Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) arkasından bir rivayette etrafında yürüyerek gittik..."

Müslim 3/60, 61, Ebu Davud 2/65, Nesei 1/284, Tirmizi 2/138, Beyhaki 4/22, 23, Tayalisi 760, 761, Ahmed 5/98, 99, 102

54) Cenazenin, cenazeye has motorlu taşıt üzerinde taşınmasına ve cenazeyi kabre götürenlerin arabalarında cenazeyi teşyi etmelerine gelince, hiçbir şekilde meşru değildir!

1) Çünkü bu kâfirlerin adetlerindendir.

Şeriatte ise bu hususta onların taklid edilmelerinin caiz olmadığı açıkça sabittir! Bu konuda pekçok hadis vardır. Ben bunları hepsini "Hicabu'l-Mer'eti'l-Müslime fi'l-Kitabi ve's-Sünne" adlı eserimde topladım ve tahrirlerini yaptım. Bu hadislerin bir bölümü ibadetlerinde, kılık kıyafetlerinde, adetlerinde onlara muhalefeti emr ve teşvik sadedindedir. Bir bölümü Nebi(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in onlara muhalefet etmeye dair fiili uygulamaları hakkındadır. Bunları görmek isteyen kimse bu kitaba başvurabilir.

2) Bu, bir ibadette ortaya konulmuş bir bid'attır.

Aynı zamanda bu cenazenin taşınması hususundaki amelî sünnetle çatışmaktadır. Bu şekilde olan sonradan çıkan bütün hususlar ittifakla bir sapıklıktır.

3) Böyle bir uygulama cenazeyi taşımanın ve teşyi' etmenin gayesini ortadan kaldırır.

Bu gaye ise ahireti hatırlamaktır. Nitekim Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bu bölümün başaraflarında kaydettiğimiz hadiste:

"...Cenazelerin arkasından gidiniz! Çünkü onlar sizlere ahireti hatırlatırlar!" lafzı ile bunu açıkça ifade etmektedir.

İbni Ebi Şeybe Musannef 3/73, Buhari Edebu'l-Müfred 75, İbni Hibban Mevarid 709, Tayalisi 1/224, Ahmed 3/27, 32, 48, Beğavi Şerhu's-Sünne 1/166/1

"Şüphesiz bu şekilde cenazeyi götürmek insanların bu yüce amacı gerçekleştirmelerine tamamen ya da ona yakın bir şekilde engel teşkil eder. Basiret sahibi olan kimse açıkça şunu görür ki öleni omuzlar üzerinde taşımak, cenazeyi götürenlerin başları üzerinde cenazeyi görmeleri elbetteki sözü geçen şekilde cenazeyi götürmeye nisbetle daha çok öğüt ve ahireti hatırlatıcıdır.

Avrupalıları bu şekilde cenaze götürmeye iten onların ölümden ve ölümü hatırlatan her şeyden korkmalarıdır. Buna sebep de maddenin onlara baskın gelmesi ve ahireti inkar etmeleridir diyecek olursam, mübalağalı bir ifade kullanmış sayılmam.”

4) Ayrıca bu, cenazeyi uğurlayanların azalmasına ve ecir elde etmek isteyenlerin azalmasına sebeptir.

Çünkü herkes cenazeyi uğurlamak için bir araba kiralayamaz.

5) Bu şekil uzaktan yakından şeriatın bilinen şekilcilik ve resmiyetten uzaklığı ile hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır!

Oldukça önemli bir husus olan bu ölüm meselesinde, ben doğruyu söyleyecek olursam şunu söylemeliyim:

Eğer bu bid’atte sadece böyle bir muhalefet dahi olsaydı, yine onu reddetmek için yeterli idi. Buna az önce açıkladığımız diğer muhalif davranışlar ve sözünü etmediğim daha başka hususlar katılıyor ise ne buyrulur?

55) Cenaze için ayağa kalkmak nesh olmuştur.

Bu da iki türlü olur:

1) Oturan kimsenin yanından cenaze geçmesi halinde ayağa kalkması.

2) Cenazeyi taşıyan kimselerin kabre vardıkları vakit yere bırakılıncaya kadar ayakta durmaları.

Buna delil de Ali (Radiyallahu Anh)’ın rivayet ettiği hadistir. Bu hadisın farklı lafızları vardır:

Birinci Lafız:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) cenaze için ayağa kalktı. Biz de kalktık, sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) oturdu, biz de oturduk.”

Müslim 3/59, İbni Mace 1/468, Tahavi 1/383, Tayalisi 150, Ahmed 631, 1094, 1167

İkinci Lafız:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) cenazeler getirildiğinde kalkardı. Daha sonra oturmaya başladı.”

Malik 1/332, Şafiî, El-Ümm 1/247, Ebu Davud 2/64

Üçüncü Lafız:

Sad bin Muaz (Radiyallahu Anh) şöyle demiştir:

“Ben, Selime oğullarında bir cenazede hazır bulundum. Nafi bin Cübeyr bana dedi ki:

Otur, ben sana bu hususta bir şey söyleyeceğim. Mesud bin el-Hakem ez-Zuraki Ali bin Ebi Talib (**Radiyallahu Anh**)’ı Kufe’nin düzlüğünde şöyle dediğini dinlemiş:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) önceleri bize cenazelerde ayağa kalkmayı emretmişti. Daha sonra oturdu ve bizede oturmayı emretti.”

Şafiî, Ahmed 627, Tahavi 1/282 İbni Hibban, Hazimi El-İtibar 91, Beyhaki 4/127

Dördüncü Lafız:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) cenaze yere bırakılınca kadar ayakta dururdu. İnsanlar da Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ile birlikte ayakta dururdu. Daha sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) oturdu ve insanlarda oturmalarını emretti.”

Beşinci Lafız:

İsmail bin Mesud bin Hakem ez-Zuraki babasından şöyle dediğini nakletmektedir:

“Irak’ta bir cenazede hazır bulundum. Ayakta cenazenin yere bırakılmasını bekleyen adamlar gördüm. Ali bin Ebi Talib(**Radiyallahu Anh**)’ın ise onlara oturun diye işaret ettiğini gördüm. Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) daha önce ayakta duruyorken sonraları bize oturmamızı emretti diyordu.”

Tahavi 1/282

“Bu lafız ve bundan önceki lafız cenaze yere bırakılınca kadar cenaze için ayakta durmak, yasağın kapsamı içerisinde ve nesh olmuştur. Dolayısıyla Sıddiyk Hasan Han cenazenin geçmesi halinde ayağa kalkmanın mensuh olduğunu tesbit ettikten sonra söylediği:

“Cenaze yere bırakılınca kadar insanların ayakta durmalarına gelince, bu muhkemdir, nesh olmamıştır.” şeklindeki ifadeleri açık bir hatadır. Çünkü sözünü ettiğimiz iki lafza muhaliftir. Görüldüğü kadarıyla o bu rivayetlere vakıf olmamıştır.”

Sıddiyk Hasen Han Er-Ravda 176

56) Cenazeyi taşıyan kimselerin abdest almaları müstehaptır.

Müstehab: İşlenmesinde sevap olan, terkinde günah olmayan işlerdir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim bir ölüyü yıkarsa gusletsin, kim de bir ölü taşırsa abdest alsın!"

Ebu Davud 2/62, 63, Tirmizi 2/132, İbni Hibban 751, Tayalisi 2314, Ahmed 2/280, 433, 454, 472

13) Cenaze Namazı Kılmak

57) Cenaze namazı kılmak farz-ı kifayedir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) cenaze namazını pekçok hadiste emretmiştir. Ben bunlardan Zeyd bin Halid el-Cüheni'nin rivayet ettiği hadisi zikredeceğim:

"Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in ashabından bir adam Hayber günü vefat etti. Bunu Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e söylediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

'Arkadaşımızın namazını kılınız!'

Bundan dolayı insanların yüzleri değişti.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

'Sizin arkadaşınız Allah yolunda cihada çıkmışken ganimetten çaldı!'

Eşyalarını araştırdık, Yahudilere ait iki dirhem etmeyen bir miktar boncuk bulduk."

Muvatta 2/14, Ebu Davud 1/425, Nesei 1/278, İbni Mace 2/197, Hâkim 2/127, Ahmed 4/114, 5/192

58) Ergenlik yaşına gelmemiş çocuğun ve şehidin cenaze namazını kılmak vacib değildir.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) oğlu İbrahim (Alehisselam)'ın namazını kılmamıştır.

Aişe (Radiyahallahu Anha) dedi ki:

"Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in oğlu İbrahim onsekiz aylık iken öldü, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onun namazını kılmadı."

Ebu Davud 2/166, İbni Hazm 5/158, Ahmed 6/167

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Uhud şehidlerinin ve başkalarının cenaze namazlarını kılmamıştır.

59) *Cenaze namazı kılınması meşru olan kimseler.*

1) Çocuk ve düşüğün cenaze namazının kılması meşrudur.

Bu hususta iki hadis vardır.

Birinci Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"...Çocuğun cenaze namazı kılınır."

Bir rivayette ise Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Düşüğün cenaze namazı kılınır. Anne babasına mağfiret ve rahmet ile dua edilir."

Ebu Davud 2/65, Nesei 1/275, 276, Tirmizi 2/144, İbni Mace 1/451, 458, Tahavi 1/278, İbni Hibban 769, Beyhaki 84, Tayalisi 701, 702, Ahmed 4/247, 248, 249, 252

İkinci Hadis:

Aişe (Radiyallahu Anha) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e ensar'ın çocuklarından bir çocuk getirildi. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) çocuğun üzerine cenaze namaz kıldı.

Ben de:

–Ne mutlu bu çocuğa cennet kuşlarından bir kuş gibi hiçbir kötülük işlemedi, kötülük işleyecek yaşa da gelmedi dedim.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–'Daha başka bir şey söyleseydin olmaz mıydı!? Ey Aişe! Yüce Allah cenneti yarattı ve oraya girecekleride yarattı. Onlar daha babalarının sulbünde iken onları cennet için yarattı! Cehennemide yarattı ve oraya girecekleri de yarattı. Onlar henüz babalarının sulbünde iken onları cehennem için yarattı!' buyurdu."

Müslim 8/55, Nesei 1/276, Ahmed 6/208

İmam Nevevi (Rahmetullahi Aleyh) şöyle demektedir:

"Âlimlerin hepsi Müslümanların çocuklarından ölenlerin cennet ehlinden olduğu üzerinde icma etmişlerdir. Bu hadis ile ilgili verilecek cevap şudur:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Aişe (Radiyallahu Anha)'nın delilsiz bir şekilde kat'î bir kanaat belirtmekte acele etmemesini istemiş olabilir. Yahutta bunu Müslümanların çocuklarının cennette olduğunu öğrenmesinden önce söylemiş olmalıdır."

İmam Sindi (Rahmetullahi Aleyh)'de şöyle demiştir:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in Aişe (Radiyahallahu Anha)'ya kesin bir kanaati muayyen bir çocuk hakkında belirtmesini reddetmiştir. Çünkü özel bir kimse hakkında kesin kanaat belirtmek sahih değildir. Zira anne-babasının iman sahibi olduklarını muhakkak olarak söyleyebilmek sözkonusu değildir. Bu gaybi bir olaydır.

Zahir olan şu ki cenine eğer ruh üflenmiş ise cenaze namazı kılınır. Bu ise annesinin karnında dört ayı tamamladıktan sonra olur. Bundan önce düşecek olursa, namazı kılınmaz. Çünkü o açıkça görüleceği gibi ölü değildir. Bunun sebebi ise Abdullah bin Mesud (Radiyahallahu Anhuma)'nın rivayet ettiği şu hadistir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sizden herhangi biri annesinin karnında meni olarak kırk gün kalır. Seksen günlükken kan pıhtısı haline gelir. Yüzyirmi günlükken bir çiğnemlik et olur. Sonra ona bir melek gönderilir... Ona ruh üfler."

Buhari, Müslim

Bazıları canlı olarak düşmesini şart koşmuşlardır. Buna sebep ise şu hadistir.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Düşük eğer canlılık alametleri gösterirse namazı kılınır ve ona mirastan pay verilir."

Fakat ilim adamlarının da açıkladığı üzere delil olarak gösterilemeyecek şekilde zayıf bir hadistir. Ancak hadis namaz sözkonusu edilmeksizin sahih olarak gelmiştir.

Albani İrvau'l-Ğalil 1704

2) Şehidin cenaze namazının kılması meşrudur.

Bu hususta çok hadis vardır.

1) Şeddad bin Hâd (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Bedevilerden biri Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e gelip iman edip tabi oldu. Sonra seninle beraber hicret edeyim dedi. Bir süre sonra savaşa gittiler. Bedeviye bir ok isabet etti ve taşınarak Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e getirildi. Daha sonra Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onu kendi cübbesi ile kefenledi, sonra onu önüne koyup, üzerine ceneze namaz kıldı..."

Nesei

2) Abdullah bin Zübeyr (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Uhud günü Hamza (Radiyahallahu Anh)'ın üzerinin örtülmesini emretti ve bir burde ile örtüldü. Sonra dokuz

tekbirli cenaze namazı kıldı. Daha sonra diğer şehidler getirildi. Sıraya diziliyorlar, Rasulullah(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’de onlarla birlikte Hamza (**Radiyallahu Anh**)’ın üzerine namaz kılıyordu.”

Tahavi Maani’l-Asar 1/290

3) Enes bin Malik (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), Hamza (**Radiyallahu Anh**)’ın yanından geçti. Onun azalarının kesilmiş olduğunu gördü. Şehidler arasından ondan başkasının namazını kılmadı. Uhud’da şehid düşenleri kastetmektedir.”

Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Ondan başkası üzerine bağımsız olarak namaz kılmayı kastetmiş olma ihtimali vardır. Onunla birlikte başkası üzerine namaz kılmasını gerektirmemektedir. Bundan önceki hadiste görüldüğü gibi bu iki hadise karşı daha önce kaydedilen Cabir(**Radiyallahu Anh**)’ın rivayet ettiği Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Uhud şehidler üzerine namaz kılmadı şeklindeki hadis ile karşı çıkılamaz. Çünkü bir şeyi isbat eden onu nefyedene takdim edilir. Etraflı bilgi için Neylu’l-Evtar’a bakınız.

4) Ukbe bin Amir el-Cüheni (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir gün dışarı çıktı ve Uhud’da şehid düşenler üzerine sekiz sene sonra cenaze namazı kıldı. Sanki hem hayattakilere, hem ölmüşlere veda ediyor gibiydi. Sonra minbere çıktı. Yüce Allah’a hamdu senada bulundu ve şöyle dedi:

“Ben sizden önce gideceğim ben sizin için sevap kazanmaya vesileyim ve ben sizin üzerinize bir şahidim. Sizinle buluşma yerimiz havzın etrafıdır. Allah’a yemin ederim şu anda ben havzıma bakmaktayım. O’nun eni Eyle’den Cuhfe’ye kadar olan mesafe gibidir. Bana yeryüzü hazinelerinin anahtarları ya da yeryüzünün anahtarları verildi. Allah’a yemin ederim ben sizin için benden sonra şirk koşacağınızdan korkmuyorum fakat sizin için dünyadan onda birbirinizle yarışacağınızdan birbirinizle çarpışıp, sizden öncekilerin helak olduğu gibi helak olacağınızdan korkuyorum.”

Ukbe (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Bu benim Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’i gördüğüm son defa oldu.”

Buhari 3/164, 7/279, 280, Müslim 7/67, Ahmed 4/149, 153, 154, Beyhaki 4/14, Tahavi 1/290, Nesei 1/277, Darakudni 197

Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bir kimse şöyle diyebilir. Bu hadislerle şehidler üzerine cenaze namazı kılmanın meşruiyeti sabit olmaktadır. Cenaze namazının asıl hükmü ise vacib

olmasıdır. Niye şehidler üzerine cenaze namazı kılmanın vacib olduğu söylenmiyor?

Burada buna şunu ekliyoruz, Bedir gazvesinde ve diğerlerinde sahabeden çok kimse şehid düşmüştür. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in bu şehidler için cenaze namazını kıldığı nakledilmemiştir. Eğer bu işi yapmış olsaydı, naklederlerdi. Bu durum şehidler üzerine cenaze namazı kılmanın vacib olmadığına delildir. Bundan dolayı İbnu'l-Kayyim (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“Bu meselede doğru olan kişinin üzerlerine namaz kılmak ile kılmayı terk etmek arasında muhayyer bırakıldığıdır. Çünkü her iki hususa dair rivayetler gelmiştir. Bu görüş aynı zamanda İmam Ahmed'den gelen rivayetlerden birisidir. Onun usûlüne ve mezhebine daha layık olan da budur.”

İbnu'l-Kayyim Tehzibu's-Sünen 295

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi: Şehidler için cenaze namazını kılmak mümkün olduğu takdirde hiç şüphesiz terketmekten daha faziletlidir. Çünkü cenaze namazı hem bir dua, hem bir ibadettir.

3) Allah'ın hadlerinden birisi kendisine uygulandığı için ölen kimsenin de cenaze namazını kılmak meşrudur.

Çünkü İmran bin Husayn (**Radiyallahu Anh**)'ın rivayet ettiği hadis bunu ifade etmektedir:

“Cuheyne'den bir kadın Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e zina yapıp hamile kaldığını söyledi ve:

–Ey Allah'ın Nebisi! Ben haddi gerektiren bir iş yaptım onu bana uygula dedi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) o kadının velisini çağırdı ve:

–‘Buna güzel davran, doğumunu yaptığı vakit onu yanıma getir’ dedi.

Adam denileni yaptı.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kadın hakkında emir verince elbiseleri üzerine iyice bağlandı. Sonra recm edilmesini emretti. Daha sonra cenaze namazını kıldı. Ömer (**Radiyallahu Anh**):

–Ey Allah'ın Nebisi! Bu kadın zina etmişken onun namazını mı kılacaksın dedi?

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Andolsun o, öyle bir tevbe etti ki eğer Medine ahalisinden yetmiş kişiye paylaştırılacak olsa hepsine yeterdi. Sen Allah için kendi canını cömertçe feda etmesinden daha faziletli bir tevbe biliyor musun?’ buyurdu.”

Müslim 5/121, Ebu Davud 2/233, Nesei 1/278, Tirmizi 2/325, Darimi 2/180, Beyhaki 4/18, 19, İbni Mace 2/116, 117

4) Haram işleyen kişinin cenaze namazının kılınması meşrudur.

Haram olan hususları işleyen facir kimse. Farzietlerini kabul etmekle birlikte namaz kılmayan, zekât vermeyen, zina eden, içki içen ve buna benzer fasıkların namazları kılınır. Ancak ilim ehli ve dinine bağlı kimseler bu kişilere bir ceza olmak üzere cenaze namazlarını kılmamaları gerekir. Nitekim Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’de böyle yapmıştır. Bu hususta bazı hadisler vardır.

1) Ebu Katade (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir cenazeye namazını kılmak üzere çağrıldığı vakit onun durumunu sorardı. Eğer ondan hayır ile sözedilirse kalkar namazını kılardı, şâyet ondan başka türlü sözedilirse cenaze sahiblerine:

‘Siz ona yapacağınızı yapınız!’ der, namazını kılmazdı.”

Ahmed 5/299, 300, 301, Hâkim 1/364

2) Cabir bin Semure (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Bir adam hastalandı, onun için feryad edildi. Komşusu Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e gelerek dedi ki:

–O öldü.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Nerden biliyorsun?’ diye sordu.

Adam:

–Ben onu gördüm dedi.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Hayır, o ölmedi!’ diye buyurdu.

Adam geri döndü, yine onun için feryad edildi.

Hanımı:

–Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e git, ona haber ver dedi.

Adam:

–Allah’ım ona lanet et! dedi.

Cabir (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Sonra adam gitti. Okun sivri tarafıyla intihar etmiş olduğunu gördü. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e giderek onun ölmüş olduğu haberini verdi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Nerden biliyorsun?’ diye sordu.

Adam:

–Ben onu yanındaki okun ucu ile kendisini keserken gördüm dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Sen onu gördün mü?’ diye sordu.

Adam:

–Evet, dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘O halde ben onun namazını kılmam!’ dedi.”

Ebu Davud 2/65, Müslim 3/66, Nesei 1/279, Tirmizi 2/161, İbni Mace 1/465, Hâkim 1/364, Beyhaki 4/19, Tayalisi 779, Ahmed 5/87, 91, 92, 94, 96, 97, 102, 107

İlim ehli bu hususta ihtilaf etmişlerdir. Kimileri, namaz kılan herkesin ve kendisini öldürenin de namazı kılınır demiştir. Bu Süfyan es-Sevri ve İshak (Rahmetullahi Aleyh)'in görüşüdür.

Ahmed bin Hanbel (Rahmetullahi Aleyh) ise:

“Halife, kendisini öldürenin cenaze namazını kılmaz, fakat başka birisi kıldırır demiştir.”

Şeyhu'l-İslam İbni Teymiye (Rahmetullahi Aleyh) şöyle demektedir:

“Katil, ganimet hırsızı ve borcunu ödeyecek malı bulunmayan borçlunun cenaze namazını bu davranışlardan sakındırmak için cenaze namazını kılmayan kimsenin bu davranışı güzeldir. Şâyet cenaze namazını kılmayıp, ona dua edip böylece her iki maslahatı birarada yapmayak onlardan birisini kaçırmaktan daha uygundur.”

İbni Teymiye el-Ihtiyarat 52

3) Zeyd bin Halid (Radiyallahu Anh)'ın, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in ganimetten çalan kimsenin cenaze namazını kılmak istememesi ile ilgili hadisi ve ashabına söylediği şu sözleri:

“Arkadaşımızın namazını kılınız!”

Bundan dolayı insanların yüzleri değişti.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Sizin arkadaşınız Allah yolunda cihada çıkmışken ganimetten çaldı!”

Eşyalarını araştırdık, Yahudilere ait iki dirhem etmeyen bir miktar boncuk bulduk.

Muvatta 2/14, Ebu Davud 1/425, Nesei 1/278, İbni Mace 2/197, Hâkim 2/127, Ahmed 4/114, 5/192

5) Borcu karşılığında mal bırakmayan borçlunun da cenaze namazı kılınır.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) önceleri böylelerinin cenaze namazını kılmamıştır. Bu hususta birtakım hadisler vardır.

1) Seleme bin el-Ekva (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in yanında oturuyorduk, bir cenaze getirildi ve onun namazını kıldır dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Bunun borcu var mı?’ diye sordu.

Sahabeler:

–Hayır, dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Peki, geriye bir şey bıraktı mı?’ diye sordu.

Yine sahabeler:

–Hayır, dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onun namazını kıldırıldı.

Daha sonra başka bir cenaze getirildi:

–Ey Allah’ın Rasulü! Bunun namazını kıldır dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Borcu var mı?’ diye sordu.

Sahabeler:

–Evet, denilince, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Peki, geriye bir şey bıraktı mı?’ diye sordu.

Onlar:

–Üç dinar bıraktı dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onun namazını kıldırıldı.

Üçüncü bir cenaze getirildi:

–Ey Allah'ın Rasulü! Bunun namazını kıldır dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Geriye bir şey bıraktı mı?’ diye sordu.

Sahabeler:

–Hayır, dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Peki, borcu var mı?’ diye sordu.

Sahabeler:

–Üç dinar borcu var dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Arkadaşınızın namazını siz kılınız!’ dedi.

Ebu Katade (Radiyahallahu Anh) kalkıp dedi ki:

–Ey Allah'ın Rasulü! Sen namazını kıldır, borcunu ben üstleniyorum dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’de namazını kıldırdı.”

Başka bir hadiste, Ebu Katade (Radiyahallahu Anh):

“Ben onun borcunu ödeyecek olursam, onun cenaze namazını kılar mısınız dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Eğer onun borcunu ödeyecek olursan namazını kılarım’ dedi.

Ebu Katade (Radiyahallahu Anh) gidip onun borcunu ödedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Üzerindeki borcu ödedin mi?’ diye sordu.

Ebu Katade (Radiyahallahu Anh):

–Evet, dedi. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) cenaze namazını kıldırdı.”

Buhari 3/368, 369, 374, Ahmed 4/47, 50, 5/297, 300, 302, 304, 311 Nesei 1/278, 378, Tirmizi 2/161, Darimi 2/263, İbni Mace 2/75

2) Cabir (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Ben her mü'mine kendi canından daha yakınım. Herkim borç bırakırsa onu ödemek bana aittir. Kim de bir mal bırakırsa mirasçılara aittir' buyurdu."

Ebu Davud 2/85, Nesei 1/278

3) Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e önceleri borçlu olan bir ölü getirilince:

'Borcunu ödeyecek bir şeyler bıraktı mı?' diye sorardı. Şayet borcunu ödeyecek bir mal bırakmışsa namazını kıldırırdı. Eğer borcunu ödeyecek bir şey bırakmamışsa namazını kıldırılmaz ve:

'Arkadaşınızın namazını siz kılın!' derdi.

Yüce Allah, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e fetihleri nasib edince:

'Ben mü'minlere kendi canlarından daha yakınım. Dünyada da, ahirette de dilerseniz, "Nebi mü'minlere kendi canlarından daha yakındır" Ahzab Suresi 6. ayetini okuyunuz! Bundan sonra kim üzerinde borç olduğu halde vefat eder ve borcunu ödeyecek bir şey bırakmazsa onu ödemeyi ben üzerime alıyorum. Kim de geriye bir mal bırakırsa o da mirasçılara aittir'buyurdu."

Buhari 4/376, 9/425, Müslim 5/62, Nesei 1/379, İbni Mace 2/77, Tayalisi 2338, Ahmed 2/290, 399, 453

6) Cenaze namazı kılınmadan defnedilen yahutta bir kısım insanın kılıp, bir kısmının namaz kılmadığı kimsenin kabri üzerinde cenaze namazı kılınabilir.

Ancak ikinci halde imam olacak kimsenin daha önce namazını kılmamış kimselerden olması gerekir. Bu hususta bazı hadisler vardır.

1) Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

"Bir adam vefat etti. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hasta iken onu ziyarete giderdi, sahabeler geceleyin onu defnettiler. Sabah olunca Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e haber verdiler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Bana haber vermenizi ne engelledi!?' diye sordu.

Onlar:

–Gece idi ve karanlık vardı. Seni sıkıntıya sokmak hoşumuza gitmedi dediler. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onun kabrine gitti, üzerine namaz kıldı.

Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) dedi ki:

Bize imam oldu, bizi de arkasında saf halinde dizdi ve ben de aralarında idim ve dört tekbir getirdi.”

Buhari 3/91, 92, İbni Mace 1/466, Müslim 3/55, 56, Nesei 1/284, Tirmizi 2/148, İbnu'l-Carud Münteka 266, Beyhaki 3/45, 46, Tayalisi 2687, Ahmed 1962, 2554, 3134

2) Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Mescidi süpüren, bez parçalarını ve sopaları toplayan siyah bir kadın vardı ve öldü. Nebi (Sallahallahu Aleyhi ve Sellem) onu görmeyince birkaç gün sonra kadını sordu.

Nebi (Sallahallahu Aleyhi ve Sellem)’e, o kadın öldü denilince:

–‘Niye bana haber vermediniz!?’ diye sordu.

Sahabeler:

–Geceleyin öldü ve defnedildi, seni uyandırmak istemedik dediler.

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Sanki onlar kadının halini küçümsemiş gibi oldular.

Nebi (Sallahallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

‘Bana kabrini gösteriniz!’ dedi.

Nebi (Sallahallahu Aleyhi ve Sellem)’e kabrini gösterdiler, kabrine gitti ve üzerine namaz kıldı.”

Başka bir hadiste Nebi (Sallahallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Bu kabirler karanlıkla doludur. Şüphesiz Allah Azze ve Celle benim onlara namaz kılman sebebiyle o kabirleri onlar için nurlandırmaktadır’ buyurdu.”

Buhari 1/438, 439, 440, 3/159, Müslim 3/56, Ebu Davud 2/68, İbni Mace 1/465, Beyhaki 4/47, Tayalisi 2446, Ahmed 2/353, 388, 406

3) Yezid bin Sabit (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Bir gün Nebi (Sallahallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte dışarı çıktık. Baki mezarlığına gelince yeni bir kabir ile karşılaştı. O kabirin kime ait olduğunu sordu. Filan oğullarının azadlı cariyesi filan kadına aittir dediler.

Yezid bin Sabit (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Nebi (Sallahallahu Aleyhi ve Sellem) o kadını tanıdı ve şöyle buyurdu:

‘Niçin bana onun öldüğünü haber vermediniz!?’

Sahabeler:

–Öğleyin öldü siz öğle uykusunda ve oruçluydunuz, sizi rahatsız etmek istemedik dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

‘Böyle yapmayınız! Sizden birisi öldü mü mutlaka bana haber veriniz! Çünkü benim ona kıldığım namaz bir rahmettir.’

Sonra kabre gitti, arkasında saf tuttuk ve dört tekbiri cenaze namazı kıldı.”

Nesei 1/284, İbni Mace 1/465, 466, İbni Hibban Mevarid 759, Beyhaki 4/48

4) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in ashabından birisi şöyle rivayet etmiştir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Müslüman yoksullardan, zayıflardan ve hasta olanların ziyaretine gider, cenazelerinin arkasından yürürdü. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’den başkası da onların cenaze namazını kıldırılmazdı. Medine ahalisinden yoksul bir kadın hastalandı ve iyileşmedi. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) o kadının komşularına kadını sordu ve onlara şâyet vefat edecek olursa, onu defnetmemelerini ve üzerine namaz kılmak istediğini söyledi.

Bu kadın, geceleyin vefat etti. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), cenaze namazını kılması için getirdiler. Fakat Rasulullah(Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yatsı namazından sonra uyumuş olduğunu gördüler.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i uykusundan uyandırmak istemedikleri için cenaze namazını kendileri kıldılar, sonra onu kabrine götürdüler.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) sabah olunca komşularına kadının durumunu sordu.

Onlar sizi uyandırmak istemediğimiz için biz onu gömdük dediler.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onlara:

–‘Niye böyle yaptınız!? Haydi gidelim!’ dedi.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte gittiler ve onun kabri başında durdular. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in arkasında cenaze namazı için saf tutar gibi saf oldular. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) üzerine namaz kıldı ve cenaze üzerine getirildiği şekilde dört defa tekbir getirdi.”

Beyhaki 4/48, Nesei 1/280, 281

7) Cenaze namazı kılacak kimsenin bulunmadığı bir belde ölen kimse için Müslümanlardan bir kesim gaib namazı kılarlar.

Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Necaşiye gaib cenaze namazı kıldırmıştır. Bunu Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in ashabından bir topluluk biri diğerine göre fazla lafızlar kullanarak rivayet etmişlerdir. Ben ashabın bu husustaki hadislerini topladım, sonra bunları daha faydalı olsun diye tek bir anlatım halinde düzenledim. Burada anlatım Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**)'in rivayetine göredir:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Medine’de bulunuyorken insanlara Habeşistan hükümdarı Necaşi’nin vefat ettiğini öldüğü gün insanlara bildirdi ve şöyle dedi:

‘Sizin bir kardeşiniz öldü!’

Başka bir rivayette Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Bugün sizin ülkenizden başka bir yerde Allah’ın Salih bir kulu öldü! Kalkın onun cenaze namazını kılın!’

Sahabeler:

–O kimdir diye sordular?

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Necaşi’ diye buyurdu ve şunları söyledi:

–‘Kardeşiniz için mağfiret dileyiniz!’

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ashabı ile namazgâha çıktı. Sonra öne geçti sahabeler arkasında saf tuttular. İki saf oldular. Biz de arkasında ölü üzerine cenaze namazı için saf tutulur gibi saf tuttuk ve ölüye namaz kılındığı gibi üzerine namaz kıldık. Cenazenin onun önüne konulmuş olmasından başka bir kanaat düşünülemezdi.

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Bize imam oldu ve Necaşi’ye gaib cenaze namazı kıldı ve üzerine dört tekbir getirdi.”

Buhari 3/90, 145, 155, 157, Müslim 4/54, Ebu Davud 68, 69, Nesei 1/265, 270, İbni Mace 1/467, Beyhaki 4/49, Tayalisi 2300, Ahmed 2/241, 280, 289, 348, 438, 439, 479, 529

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bu hadislerde açıkça görüldüğü üzere Necaşi’nin Müslüman olduğuna delil vardır. Bunu şu da desteklemektedir. Necaşi’nin Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in nubuvvetini tasdik ettiğine dair açık ifadeler gelmiş bulunmaktadır.

Ebu Musa el-Eş’ari (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), bizlere Necaşı’nin ülkesine gitmemizi emretti. Bu husustaki kıssayı anlattı, onda şu ifadeler de yer almaktadır.

Necaşı dedi ki:

“Şehadet ederim ki o Allah’ın Rasulüdür ve o Meryem oğlu İsa’nın müjdelediği kişidir. Eğer üzerimde şu hükümdarlık görevi olmasaydı, onun yanına gider ve ayakkabılarını taşırdım.”

Ebu Davud, Beyhaki, Tayalisi 346, Ahmed 5/290, 292

Gaib cenaze namazı ile ilgili sözünü ettiğimiz husus hadisin başka bir mana ifade etme ihtimali olmayan bir husustur. Bundan dolayı mezheblerin muhakkik âlimlerinden bir kesim bizden önce bu görüşü tercih etmiş bulunmaktadır. Şimdi bu hususta İbnu’l-Kayyim (**Rahmetullahi Aleyh**)’in sözlerini size sunmak istiyorum.

İbnu’l-Kayyim (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“Gaib her ölen kişi üzerine namaz kılmak Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) uygulaması ve sünnetinden değildi! Gaib olduğu halde ölen pekçok Müslüman olmakla birlikte onların namazlarını kılmamıştır! Fakat Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in Necaşı’nin üzerine cenaze namazı kıldığı sahih olarak ondan rivayet edilmiş bulunmaktadır. Bu hususta üç farklı görüş vardır:

1) Her gaib üzerine namaz kılınabileceğine dair ümmet için bir sünnettir. İmam Şafiî ve Ahmed bin Hanbel’in görüşü budur.

2) Ebu Hanife ve İmam Malik bu Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e has bir durumdur. Başkasının bunu yapma imkânı yoktur.

3) Şeyhu’l-İslam İbni Teymiye (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle demektedir:

“Doğrusu şudur. Gaib bir kimse eğer üzerinde namaz kılınmayan bir beldede ölmüş ise onun gaib cenaze namazı kılınır. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in Necaşı’nin namazını kıldığı gibi. Çünkü Necaşı kâfirler arasında ölmüştü ve onun cenaze namazı kılınmamıştı!

Şayet öldüğü yerde cenaze namazı kılınırsa onun üzerine gaib cenaze namazı kılınmaz! Çünkü Müslümanların üzerine namaz kılmaları suretiyle farz kalkmış olmaktadır. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) gaibin cenaze namazını kıldığı da olmuştur, terkettiği de olmuştur. Onun yaptığı da, terkettiği de sünnettir. Bunun ele alınacağı yer burası değildir. Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır. En sahih olanı bu şekildeki açıklama tarzıdır.”

Zadu’l-Mead 205, 206

Allâme Muhammed Nâsıruddin el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bunu Şafiî mezhebine mensub bazı muhakkikler de tercih etmiştir. El-Hattabi Maalimu’s-Sünen adlı eserinde şunları söylemektedir:

Necaşi, Müslüman bir adamdır. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e iman etmiş, O’nun Nebiliğini tasdik etmiştir. Şu kadar var ki o imanını gizliyordu. Müslüman bir kimse öldüğü takdirde diğer Müslümanların onun cenaze namazını kılmaları icab eder. Ancak Necaşi, kâfirlerin arasında idi. Onun yanında üzerine namaz kılmak suretiyle hakkını verecek kimse bulunmuyordu. Bu sebeple Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in bu işi yapması icab etmiştir.

Çünkü Allah’ın Rasulü, onun velisi ve bütün insanlar arasında o’na en yakın olanıdır. Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır. İşte bu Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in onun üzerinde gıyaben namazını kılmasına sebeptir. Eğer Müslüman, herhangi bir belde ölü ve onun namazı kılınarak hakkı yerine getirilmiş ise bir başka belde bulunan kimseler onun üzerinde gıyabi namaz kılmazlar!

Eğer herhangi bir engel ya da bunu önleyen bir mazeret sebebiyle namazının kılınmadığı bilinecek olursa, sünnet, onun namazını kılmaktır. Mesafenin uzaklığı sebebiyle bu terkedilmez! Üzerine namaz kılacak olurlarsa, kibleye yönelirler. Eğer ölünün bulunduğu belde kible cihetinde değil ise o şehre doğru yönelmezler!”

60) Kâfirlerin ve münaфіkların cenaze namazlarını kılmak, onlar için mağfiret ve rahmet dilemek haramdır!

Münaфіk: Küfrünü gizleyip, Müslüman olduğunu söyleyendir. Küfürleri ise şeriatın bazı hükümlerini basit görürler ve tenkid ederler. İşte bu gerçeğe Allah (**Azze ve Celle**) şu ayetiyle işaret etmektedir:

“Yoksa kalblerinde hastalık bulunanlar Allah’ın kinlerini asla meydana çıkarmayacağını mı sandılar!? Eğer dilersek onları elbette sana gösteririz! Sen de onları muhakkak simalarından tanıydın. Yine de sen onları dediklerinden de bilirsin. Allah yaptıklarınızı bilir!”

Muhammed 29, 30

Bu gibi münaфіklar çağımızda pek çoktur. Allah yardımcımız olsun! Çünkü Allah (**Azze ve Celle**) şöyle buyurmaktadır:

“Onlardan ölen hiçbir kimsenin namazını asla kılma! Kabrinin başında da durma! Çünkü onlar Allah’ı ve Rasulünü inkar ettiler ve fasık olarak öldüler!”

Tevbe 84

Ayetin iniş sebebi şöyledir. Ömer (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Abdullah bin Ubeyy bin Selûl ölünce, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) onun cenaze namazını kılması için çağrıldı. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ayağa kalkınca ben ona doğru gittim. Tam karşısında durdum, elbisesinden yakaladım ve şöyle dedim:

–Ey Allah’ın Rasulü! Sen Allah’ın düşmanı Ubeyy bin Selûl’ün namazını mı kıldıracaksın? Hâlbuki o şunları şunları söylemişti! Allah (**Azze ve Celle**) sana münafıkların cenaze namazını kılmanı yasaklayarak şöyle buyurmadı mı?:

“Onlar için ister mağfiret dile, ister mağfiret dileme sen onlar için yetmiş defa mağfiret dileyecek olsan dahi Allah onlara asla mağfiret etmeyecektir!”

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) gülümsedi ve:

–‘Önümden çekil! ey Ömer!’ dedi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e ısrarımı arttırınca:

–‘Ben seçim yapmakta serbest bırakıldım, ben de seçim yaptım’ dedi ve şöyle devam etti:

–‘Bana: “Onlar için ister mağfiret dile, ister mağfiret dileme. Onlara yetmiş defa mağfiret dilesen dahi Allah onlara asla mağfiret etmeyecektir!” diye buyuruldu. Şayet eğer yetmiş defadan fazla mağfiret dilediğim takdirde onlara mağfiret edileceğini bilsem yetmişden fazla mağfiret dilerdim.’

Ömer (Radiyallahu Anh):

–O bir münafıktır dedi ve Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) onun cenaze namazını kıldırdı. Biz de onunla birlikte kıldık.”

Hafız ibni Hacer (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle söyledi:

“Ömer (**Radiyallahu Anh**)’ın onun münafık olduğunu kesin bir ifade ile söylemesi, onun şahid olduğu hallerine binaen idi. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in onun sözlerini kabul etmeyip, üzerine cenaze namazı kılması ise zahiren Müslüman olduğu hükmünün gereğini yaptığından ve hükmün zahirini esas kabul ettiğinden dolayı idi.

Ayrıca bu yolla onun oğluna da ikram edilmiş oluyordu. Böylelikle bu uygulamanın uygunluğu ve onun kavmini ısındırmak maslahatı ile ortaya çıkabilecek mefsedetin önlenmesi de gerçekleşmiş oldu. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) işin başında müşriklerin eziyetlerine sabrediyor, affedip geçiyordu. Daha sonra müşriklerle savaşmakla emrolundu. Yine İslamı açığa vuran kimselere karşı affedip bağışlaması devam etti. İsterse içinde gizlediği

bundan farklı olsun. Bu da onların kalblerini ısındırmak ve kendisinden uzaklaştırmamak maslahatına binaen idi.

Bundan dolayı Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“İnsanlar, Muhammed ashabını öldürüyor diye konuşmamalı!”

Fetih tahakkuk edip de müşrikler İslama girince kâfirler sayıca azalıp, zelil olunca münafıklara karşı herşeyi açık söylemekle ve onları acı gelen hakkın hükmünü kabul etmeye mecbur etmekle emrolundu. Bilhassa bu durum Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in namazını kılması münafıklar üzerine namaz kılmasını açıkça yasaklayan buyruğun ve bunun dışında onlara karşı yüksek sesle söylemesi emrolunan hususların ayeti inişinden den önce idi. İşte bu açıklamalar ile yüce Allah’a hamdolsun ki bu kıssa ile ilgili olarak görülebilecek müşküller ortadan kalkmaktadır.”

Fethu’l-Bari

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Onun cenaze namazını kabrine gömülmesinden sonra kılmıştır.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in emri üzerine kabrinden çıkarıldı ve ona gömleğini giydirdi. İleride 94. meselede geleceği gibi cenazesi ile birlikte yürüdü ve defin işi bitirilinceye kadar kabri başında durdu sonra ayrılıp gitti. Aradan fazla zaman geçmeden Tevbe suresindeki şu iki âyet nazil oldu:

“**Onlardan ölen hiçbir kimsenin namazını asla kılma!..**” ayetinden itibaren: “**Ve fasık olarak öldüler.**” ayetine kadar indi.”

Ömer (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

“Bundan sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Allah onun ruhunu kabzedinceye kadar hiçbir münafığın namazını kılmadı, kabri başında durmadı. Daha sonraları o gün Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e karşı cüretkârlığıma şaşıtm. Doğrusunu en iyi bilen Allah ve Rasuludur.”

Buhari, Nesei, Tirmizi, Ahmed

Müseyyeb bin Hazm (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Ebu Talib’in ölümü yaklaştığı sırada Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) yanına geldi. Yanında Ebu Cehil ile Abdullah bin Ebi Umeyye’nin de olduğunu gördü.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

‘Amcacığım! Şüphesiz sen insanlar arasında üzerimde hakkı en büyük olansın. Bana en güzel iyiliklerde bulunan sensin. Hatta senin benim üzerimdeki hakkın babamdan da

fazladır. O halde 'La İlahe İllallah' de. Bu sözü söylediğine dair Allah'ın huzurunda lehine şahitlik edeyim.'

Bu sefer Ebu Cehil ile Abdullah bin Ebi Umeyye şöyle dedi:

–Ey Ebu Talib sen baban Abdulmuttalib'in dininden yüz mü çevireceksin?

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bu sözü ona sunmaya devam etti ve o ikisi ona aynı sözleri tekrarlayıp duruyorlardı.

Nihayet Ebu Talib onlara son söz olarak şunu söyledi:

–Abdulmuttalib'in dini üzereyim. La İlahe İllallah demeyi kabul etmedi. Ayrıca şunları söyledi:

–Eğer Kureyş beni bu sözü söylemeye iten ölümün acılarına tahammül edemeyişidir diyerek ayıplamayacak olsalardı, bu sözü söyleyerek senin gönlünü hoş ederdim.

Bu sefer Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–'Allah'a yemin ederim ki yasaklanmadıkça senin için Allah'tan mağfiret dileyeceğim.'

Bundan sonra Müslümanlar müşrik olarak ölmüş ölülerine mağfiret dilemeye başladılar.

Bu sefer Allah (**Azze ve Celle**):

"Kendilerinin cehennem ehlinden oldukları iyice belli olduktan sonra akrabaları dahi olsalar müşriklere ne Nebi'nin nede mü'minlerin mağfiret dilemeleri olur şey değildir!" Tevbe 113. ayetini indirdi.

Allah, Ebu Talib hakkında da ayet indirdi:

"Muhakkak ki sen sevdiğini hidayete erdiremezsin! Fakat Allah dilediğine hidayet verir ve O hidayet layık olanları daha iyi bilir." Kasas 56

Buhari 3/173, 7/154, 8/274, 410, 411, Müslim, Nesei 1/286, Ahmed 5/433, İbni Cerir, Tefsir 1/27

Ali (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

"Bir adamın müşrik olan anne ve babasına mağfiret dilediğini duydum.

Ben:

–Müşrik oldukları halde anne ve babana mağfiret mi diliyorsun? dedim.

Adam:

–İbrahim'de müşrik olduğu halde babası için mağfiret diledi dedi.

Ali (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

–Bunu Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e söyledim.

Bunun üzerine şu ayetler indi:

“Kendilerinin cehennem ehlinden oldukları iyice belli olduktan sonra akrabaları dahi olsalar müşriklere ne Nebi’nin nede mü’minlerin mağfiret dilemeleri olur şey değildir! İbrahim’in babasına mağfiret dilemesi ancak ona verdiği bir sözden dolayı idi. Ama onun Allah’ın düşmanı olduğu açıkça kendisine belli olunca ondan uzaklaştı. Şüphesiz İbrahim çokça yalvarıp yakaran ve gerçekten yumuşak huylu idi.” Tevbe 113, 114

Nesei 1/286, Tirmizi 4/120, İbni Cerir 11/28, Hâkim 2/335, Ahmed 771, 1085

Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bu şekilde mağfiret dilemeyi Allah (**Azze ve Celle**) İbrahim Suresinin sonlarında onun duası olarak da bize zikretmiş bulunmaktadır:

“Rabbimiz hesabın görüleceği gün beni ana ve babamı ve bütün iman edenleri bağışla.”

İbrahim 41

Müfessirlerin naklettiklerine göre o bu duayı babasının ölümünden ve Mekke’ye hicret etmesinden sonra yapmıştır. Zaten sözü geçen ayetin son olarak zikredildiği diğer ayetlerin ifadesi de bunu göstermektedir. Buna göre mağfiret dileme ayetinde sözkonusu edilen açıklama yine babasının ölümünden sonra olmuş olmalıdır. Bu da yüce Allah’ın ona hükmü bildirmesi suretiyle olmuştur.”

Suyutî şöyle demektedir:

“İbni Ebi Hatim sahih bir sened ile Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**)’dan şöyle dediğini rivayet etmektedir:

“İbrahim babasına ölene kadar mağfiret dileyip durdu. Babası ölünce artık onun Allah’ın düşmanı olduğunu açıkça gördü ve ona mağfiret dilemez oldu.”

İmam Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“Kâfirin cenaze namazını kılmak, onun günahlarının bağışlanması için dua etmek, Kur’an nassı ve icma ile haramdır!”

Nevevi el-Mecmu 258

Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Günümüzde bazı Müslümanların kâfirlere rahmet okumalarının Allah’ın onlardan razı olmalarını dilemelerinin ne kadar yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Günümüzde gazete ve dergi sahibleri bunu çokça yapmaktadırlar.”

61) Farz namazlarda cemaat vacib olduğu gibi cenaze namazında da cemaat vacibtir.

Bunun iki delili vardır.

Birinci Delil:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in bu şekilde cemaate devam etmesidir.

İkinci Delil:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in:

"Beni nasıl namaz kılıyor gördüyseniz, siz de öylece namaz kılınız!" buyruğudur.

Buhari

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in mübarek hayatı boyunca ısrarla devam ettiği bir hususu terketmemiz caiz değildir!

İmam Nevevi (Rahmetullahi Aleyh) şunları söylemektedir:

"Müslümanların icması, cenaze namazının cemaatle kılınmasıdır."

Nevevi el-Mecmu 314

62) Cenaze namazı için cemaat olabilecek kişi sayısı.

Üç kişidir. Ebu Talha (Radiyahallahu Anh), Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i Ömer bin Ebi Talha'nın vefat ettiğinde cenaze namazını kılması için çağırdı. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yanına gitti ve evlerinde onun cenaze namazını kıldı. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) öne geçti, Ebu Talha onun arkasında idi. Ümmü Süleym (Radiyahallahu Anha)'da Ebu Talha'nın arkasında idi. Beraberlerinde başka kimse de yoktu.

Hâkim 1/365, Beyhaki 4/30, 31

63) Cemaat çoğaldıkça ölü için daha faziletli ve daha faydalı olur.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Herhangi bir ölüye Müslümanlardan sayısı yüze ulaşan bir topluluk cenaze namazı kılar ve hepsi de ona şefa'at dileyecek olurlarsa mutlaka onun hakkındaki şefa'atleri kabul olunur."

Başka bir hadisde Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Ona mağfiret olunur."

Müslim 3/53, Nesei 1/281, 282, Tirmizi 2/143, 144, Beyhaki 4/30, Tayalisi 1526, Ahmed 6/32, 40, 97, 231

Müslüman olmaları ve tevhidlerine şirkin herhangi bir şekilde bulaşmadığı takdirde namaz kılanların sayısının yüzden aşağı olmaları halinde bile ölüye mağfiret edilebilir. Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Bir Müslüman ölür de ona Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayan kırk kişi cenaze namazı kılarsa, mutlaka Allah, onların onun hakkındaki şefaati kabul eder.”

Müslim, Ebu Davud 2/64, İbni Mace, Beyhaki, Nesei, Ahmed 6/331, 334, 2509

64) İmamın arkasında üç saf ve daha fazla saf olarak dizilmeleri müstehaptır.

Şevkânî şöyle demektedir:

“Saf denilebilecek asgari sayı iki erkektir. Azamisinin sınırı yoktur.”

Bu hususta iki hadis vardır.

Birincisi Hadis:

Ebu Umame (Radiyahallahu Anh)’den gelen şu rivayettir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) beraberinde yedi kişi bulunduğu halde bir cenaze namazını kıldı. Bunların üçünü bir saf, ikisini bir saf, diğer ikisini bir saf halinde dizdi.”

Taberani Kebir 7785, Heysemi Mecmau’z-Zevaid 3/432

İkinci Hadis:

Malik bin Zübeyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Bir Müslüman ölür de ona Müslümanlardan üç saf olarak cenaze namazı kılacak olursa, mutlaka ona mağfiret olunur’buyurdu.”

Mersed bin Abdullah el-Yezeni dedi ki:

“Bundan dolayı Malik cenaze sahiblerinin sayısını az gördüğü takdirde onları bu hadis sebebiyle üç saf ayırırdı.”

Ebu Davud 2/63, Tirmizi 2/143, İbni Mace 1/454, İbni Sad 7/420, Taberani 19/258, 665, Ebu Ya’la 6831, Hâkim 1/362, 363, Beyhaki 4/30, Ahmed 4/79

65) Eğer imam ile birlikte bir kişi olursa, diğer namazlarda sünnet olduğu şekilde onun hizasında durmaz. Aksine imamın arkasında durur!

Ebu Talha (Radiyahallahu Anh), Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i Ömer bin Ebi Talha’nın vefat ettiğinde cenaze namazını kılması için çağırdı. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yanına gitti ve evlerinde onun cenaze namazını kıldı. Rasulullah(Sallallahu Aleyhi ve Sellem) öne geçti, Ebu Talha

onun arkasında idi. Ümmü Süleym (**Radiyallahu Anha**)'da Ebu Talha'nın arkasında idi. Beraberlerinde başka kimse de yoktu.

Hâkim 1/365, Beyhaki 4/30, 31

66) Vali ya da onun vekili ölenin velisinden daha çok cenaze namazına imam olma hakkına sahiptir.

Çünkü Ebu Hazım (**Radiyallahu Anh**)'ın rivayet ettiği hadiste şöyle demektedir:

“Ben, Ali (**Radiyallahu Anh**)'ın oğlu Hasan'ın öldüğü gün ordaydım. Kardeşi Hüseyin (**Radiyallahu Anh**) Said bin As'a:

Haydi, öne geçde cenaze namazını kıldır! Eğer bu sünnet olmasaydı, seni öne geçirmezdim! dedi.”

Not: Said bin As (**Radiyallahu Anh**), Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'i görmüştür. Dokuz yaşında iken Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) vefat etti. Halim ve vakur sahibi birisi idi. Kureys'in eşrafındandı. Osman (**Radiyallahu Anh**)'a mushafı yazanlardan birisi idi.

Hâkim 3/171, Bezzar Keşfu'l-Estar 814, Taberani Mucemu'l-Kebir 3/148/2912, 2913, Beyhaki 4/28

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in oğlu (torunu) için onu gömeceğiniz toprak hususunda lafı gereksiz yere uzatıyorsunuz. Ben Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'i şöyle derken işittim:

“O ikisini seven beni de sever! O ikisine buğzeden bana da buğzeder!”

Ahmed 2/531

68) Erkek ve kadınlardan oluşan birkaç cenaze birarada bulunacak olursa, hepsi için bir cenaze namazı kılınır.

Erkeklerin yaşları küçük olsalar dahi imama yakın koyulur. Kadınların cenazeleri ise kible tarafında bırakılır. Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Nafi (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Abdullah ibni Ömer (**Radiyallahu Anhuma**), dokuz cenaze üzerine bir defa cenaze namazı kıldırıldı. Erkekleri imama yakın, kadınları da kible tarafına yakın yerleştirdi. Kadınların cenazelerini tek bir saf yaptı. Ali (**Radiyallahu Anh**)'ın kızı ve Ömer bin Hattab (**Radiyallahu Anh**)'ın hanımı olan Ümmü Külsum'un cenazesi ile Zeyd adındaki bir oğlu ile birlikte konuldular.

İmam o gün Said bin As idi. İnsanlar arasında da Abdullah ibni Abbas, Ebu Hureyre, Ebu Said ve Ebu Katade (**Radiyallahu Anhum**) vardı. Çocuğu imama yakın yerde koydu.

Bir adam:

–Ben bunu uygun görmedim. Bunun için Abdullah ibni Abbas, Ebu Hureyre, Ebu Said ve Ebu Katade (**Radiyallahu Anhum**)’a baktım ve:

–Bu da ne diye sordum?

Onlar:

–Bu sünnettir, dediler.”

Abdurrezzak 3/465/6337, Nesei 1/280, İbnu’l-Carud Münteka 267, 268, Darakudni 194, Beyhaki 4/33

İkinci Hadis:

Haris bin Nevfel’in sahibi Ammar’dan şöyle rivayet edilmiştir:

“Ben, Ümmü Külsum ile oğlunun cenazesinde bulundu. Ümmü Külsum’ün oğlu imama yakın yerleştirildi. Kadın ise onun arkasına yerleştirildi ve Abdullah ibni Ömer (**Radiyallahu Anhuma**) ikisinin üzerine bir cenaze namazı kıldı. Ben buna karşı çıktım. Cemaatin arasında Abdullah ibni Abbas, Ebu Said el-Hudri, Ebu Katade ve Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anhum**)’da vardı. Onlara bu hususu sordum. Onlar bu sünnettir, dediler.”

Ebu Davud 2/66, Beyhaki 4/33, Nesei 1/280

69) Her bir cenazeye ayrı ayrı cenaze namazı kılmak da caizdir.

Çünkü aslolan budur. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’de Uhud şehidlerine böyle namaz kıldırılmıştır.

Bu hususta iki hadis vardır:

Birinci Hadis:

Abdullah bin Zübeyr (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Uhud günü Hamza (**Radiyallahu Anh**)’ın üzerinin örtülmesini emretti ve bir burde ile örtüldü. Sonra dokuz tekbirli cenaze namazı kıldı. Daha sonra diğer şehidler getirildi. Sıraya diziliyorlar, Rasulullah(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’de onlarla birlikte Hamza (**Radiyallahu Anh**)’ın üzerine namaz kılıyordu.”

Tahavi Maani’l-Asar 1/290

İkinci Hadis:

Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), Hamza (**Radiyallahu Anh**)’ın cenazesi başında durdu kibleye doğru yerleştirilmesini emretti. Sonra dokuz tekbir getirerek cenaze namazı kıldı. Sonra diğer şehidler Hamza (**Radiyallahu Anh**)’ın yanına getirildi. Önüne bir şehid getirildikçe Hamza’nın yanına konuldu. Üzerine ve diğer şehidler üzerine onunla birlikte namaz kıldı. Nihayet hem onun üzerine, hem diğer şehidler üzerine yetmişiki defa namaz kıldı.”

Taberani Mucemu’l-Kebir 3/107, 108, Hafız İbni Hacer Telhis 5/153, 154

İmam Nevevi şöyle dedi:

“Âlimler herkes için ayrı bir namaz kılmanın daha faziletli olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Ancak et-Tetimme adlı eserin sahibi efdal olanın hepsi üzerine bir defada namaz kılınması olduğunu ifade etmiştir. Çünkü bu şekilde defin işi çabuklaştırılmış olur ve bu emrolunmuş bir husustur. Ancak genelin görüşü birincisidir çünkü daha çok uygulanan odur. Kabul edilme ihtimali daha yüksek olan da o uygulamadır. Ayrıca bu fazla bir gecikme sayılmaz doğrusunu en iyi bilen Allah’tır.”

Nevevi el-Mecmu 225

71) Cenaze namazını mescidde kılmak caizdir.

Çünkü Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

“Sad bin Ebi Vakkas (**Radiyallahu Anh**) vefat ettiğinde Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in hanımları onun cenazesini mescide getirilmesini ve cenaze namazının mescidde kılınacağını bir haberciyle bildirdiler. Sad bin Ebi Vakkas (**Radiyallahu Anh**)’ın yakınları bu şekilde yaptılar. Sad bin Ebi Vakkas (**Radiyallahu Anh**)’ın cenazesini Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in hanımlarının hücreleri önüne bıraktılar, onlar da üzerine namaz kıldılar. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in hanımlarına insanların bu davranışı ayıpladıkları ve bu bir bid’attır! Cenazeler hiçbir şekilde mescide sokulmuyordu dediklerini haber aldılar.

Bu durum Aişe (**Radiyallahu Anha**)’ya ulaşınca şöyle dedi:

İnsanlar hakkında bilgileri olmadık hususlarda ayıplamaya kalkışmakta ne kadar da çabuk davranıyorlar. Onlar mescide bir cenaze getirilmesinden dolayı bizi ayıpladılar. Allah’a yemin olsun ki, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Süheyl bin Beyda ve kardeşi üzerine mescidin içinden başka bir yerde cenaze namazı kılmadı!”

Müslim 3/63, Beyhaki 4/51

72) Efdal olan cenaze namazının cenazeler için hazırlanmış bir yerde kılınmasıdır.

Nitekim Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) döneminde durum böyle idi. Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Abdullah ibni Ömer (Radiyallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Yahudiler, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e kendilerinden olan ve zina etmiş bir erkek ve bir kadın getirdiler. Nebi(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in verdiği emir üzerine mescidin yanındaki cenaze namazı kılınan yere yakın bir yerde recm edildiler.”

İbni Hace Fethu’l-Bari’de şunları söylemektedir:

“Cenazelerin namaz kılındığı yer Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in mescidinin doğu tarafına bitişik idi.”

Bir başka yerde ise şunları söylemiştir:

“Musalla yani cenaze namazlarının kılındığı yer, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in bayram namazlarını kıldırıldığı yer idi. Buda Baki tarafında bulunuyordu.”

Buhari 3/155

İkinci Hadis:

Cabir (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Bizden bir adam öldü. Onu yıkadık ve Makam-ı Cibril yakınındaki yere koyduk. Daha sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e cenaze namazını kıldırması için haber verdik. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’de bizimle birlikte geldi ve cenaze namazı kıldırıldı...”

Hâkim

Üçüncü Hadis:

Muhammed bin Abdullah bin Cahş (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Bizler mescidin avlusunda cenazelerin konulduğu yerde oturuyorduk...”

Ahmed 5/289, Hâkim 2/24, Münziri Terğib 3/34, İbni Ebi Hatim 4/2/429, 430, Heysemi Mecmau’z-Zevaid 4/127, İbni Hibban es-Sikat 5/570

Dördüncü Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Kim bir cenaze üzerine mescidde namaz kılacak olursa, onun için ecir olarak hiçbir şey yoktur!”

Albânî Es-Silsiletu'l-Ahadiysi's-Sahîha 2352

Bununla birlikte cenaze namazının mescidde kılınmasının caiz olduğunu da söylüyoruz. Çünkü Aişe (**Radiyallahu Anha**)’nın rivayet ettiği hadis bunu ifade etmektedir. Bu hadisteki olayı istisnai bir durum sebebiyle yorumlamak uzak bir ihtimaldir! Çünkü durum böyle olsaydı, Aişe (**Radiyallahu Anha**) ve beraberindeki diğer mü’minlerin anneleri için bu durum gizli kalmazdı!

72) Cenaze namazının kabirler arasında kılınması caiz değildir.

Enes bin Malik (**Radiyallahu Anh**)’ın rivayet ettiğine göre:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabirlerin arasında cenaze namazı kılınmasını yasakladı!”

İbnu'l-Arabi Mucem 235/1, Taberani Mucemu'l-Evsad 1/80/2, Makdisi Ahadiysu'l-Muhtare, Heysemi Mecmau'z-Zevaid 3/36

73) İmam, erkeğin baştarafına, kadının da orta tarafına durur.

Bu hususta iki hadis vardır.

Birincisi Hadis:

Ebu Galib Hayyat şöyle dedi:

“Enes bin Malik (**Radiyallahu Anh**)’ı bir kimsenin cenaze namazını kılarken gördüm. Cenazenin başı hizasında durdu. Cenazeyi kaldırıp götürdüklerinde, Kureyş veya Ensar’dan bir kadının cenazesi getirildi.

Enes (**Radiyallahu Anh**)’a:

–Ya Eba Hamza! Bu falancanın kızı falandır; onun cenaze namazını kılсан, denildi.

Enes (**Radiyallahu Anh**)’da onun orta tarafında durdu ve cenaze namazını kıldırıldı. O anda aramızda Âlâ bin Ziyâd Adevi bulunuyordu.

Enes (**Radiyallahu Anh**)’ı erkek ve kadının cenaze namazını kıldırırken değişik yerlerde duruşunu gördü ve:

–Ya Eba Hamza! Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’i cenaze namazını bu şekilde mi kıldırıldığını gördün dedi? Enes(**Radiyallahu Anh**):

–Evet, dedi.

Âlâ bize dönerek bu ameli ezberleyin, dedi.”

Ebu Davud 2/66, 67, Tirmizi 2/146, İbni Mace, Tahavi 1/283, Beyhaki 4/32, Tayalisi 2149, Ahmed 3/118, 204

İkinci Hadis

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) lohusa iken ölen Ümmü Kâb’ın cenaze namazını kıldı. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)kadının orta hizasında durdu.”

Abdurrezzak 3/468, Buhari 3/156, 157, Müslim 3/60, Ebu Davud 2/67, Nesei 1/280, Tirmizi 27147, İbni Mace 1/455, İbnu’l-Carud 267, Tahavi 1/283, Beyhaki 4/34, Tayalisi 902, Ahmed 5/14, 19

74) Cenaze namazında dört, beş, altı, yedi, dokuz tekbir alır.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bunların hepsini yapmıştır. Hangisi yapılırsa yeterli olur. Fakat sünnete uygun olan, bazen dört, bazen beş, bazen altı, bazen yedi ve bazen de dokuz tekbir almaktır. Eğer mutlaka bunlardan birine bağlı kalmak isteniyorsa dört tekbire bağlı kalır. Çünkü bu husustaki hadisler daha fazladır.

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bize imam oldu ve Necaşi’ye dört tekbirli gaib cenaze namazı kıldı.”

Buhari 3/90, 145, 155, 157, Müslim 3/54, Ebu Davud 2/68, 69, Nesei 1/265, 270, İbni Mace 1/467, Beyhaki 4/49, Tayalisi 2300, Ahmed 2/241, 280, 289, 348, 438, 439, 479, 529

Abdurrahman bin Ebi Leyla (Radiyahallahu Anh) şöyle demiştir:

“Zeyd bin Erkam (Radiyahallahu Anh) bizim cenazelerimiz üzerine dört tekbir alırdı. Başka bir cenaze namazında ise beş tekbir getirdi.

Ben ona sordum da şöyle dedi:

–Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu şekilde tekbir getirirdi...”

Müslim 3/56, Ebu Davud 2/67, 68, Nesei 1/281, Tirmizi 2/140, İbni Mace 1/458, Tahavi 1/285, Beyhaki 4/36, Tayalisi 674, Ahmed 4/367, 368, 372, Darakudni 191, 192

Abdullah bin Muğaffel (Radiyahallahu Anh) şöyle demiştir:

“Ali bin Ebi Talib (Radiyahallahu Anh) Sehl bin Huneyf (Radiyahallahu Anh)’ın cenaze namazını kıldırdı. Üzerine altı tekbir getirdi.

Sonra bize dönerek:

O Bedir'e katılmış birisi idi dedi."

Şabi dedi ki:

"Alkame Şam'dan geldi. Abdullah ibni Mesud **(Radiyahallahu Anh)**'a şöyle dedi:

Şam'da bulunan kardeşlerin kıldırıkları cenaze namazları üzerine beş tekbir getiriyorlar. Sen bize belli bir sayı tesbit etsende bu hususta biz de sana uysak.

Abdullah **(Radiyahallahu Anh)** bir süre başını önüne eğdi, bir şey söylemedi.

Sonra dedi ki:

Siz onların namazlarını kıldıran imamlarınızın getirdikleri tekbir sayısınca siz de tekbir getiriniz..."

Abdulhayr şöyle demiştir:

"Ali **(Radiyahallahu Anh)** Bedir'e katılanlar üzerine altı tekbir, Nebi **(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)**'in ashabı üzerine beş tekbir, diğer insanlar üzerine ise dört tekbir getirirdi."

Tahavi, Darakudni 191, Beyhaki 4/37

Musa bin Abdullah bin Yezid şöyle dedi:

"Ali **(Radiyahallahu Anh)**, Ebu Katade **(Radiyahallahu Anh)** üzerine namaz kıldı ve yedi tekbir getirdi.

Ebu Katade, Bedir'e katılmışlardandı."

Tahavi, Beyhaki 4/36

Abdullah bin Zübeyr **(Radiyahallahu Anh)** şöyle dedi:

"Rasulullah **(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)** Uhud günü Hamza **(Radiyahallahu Anh)**'nın üzerinin örtülmesini emretti ve bir burde ile örtüldü. Sonra dokuz tekbirli cenaze namazı kıldı. Daha sonra diğer şehidler getirildi. Sıraya diziliyorlar, Rasulullah **(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)**'de onlarla birlikte Hamza **(Radiyahallahu Anh)**'ın üzerine namaz kılıyordu."

Tahavi Maani'l-Asar 1/290

75) Birinci tekbirde ellerin kaldırması meşrudur.

Bu hususta iki hadis vardır.

Birincisi Hadis:

Ebu Hureyre **(Radiyahallahu Anh)** şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir cenazeye (namaz kılmak için) tekbir aldı ve ilk tekbirde ellerini kaldırdı. Sonra sağ elini sol elinin üzerine koydu.”

Tirmizi 2/165, Darakudni 192, Beyhaki 284

İkinci Hadis:

Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) cenaze namazda ellerini ilk tekbirde kaldırır, sonra tekrar etmezdi.”

Darakudni

İmam Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“İbnu’l-Münzir el-İşraf ve el-İcma adlı kitaplarında şöyle diyor:

İlk tekbirde ellerini kaldıracağı hususunda icma etmişlerdir, fakat diğerlerinde ihtilaf etmişlerdir!”

Nevevi el-Mecmu 232

Allâme Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Birinci tekbirin dışında elleri kaldırmanın meşruiyetine delalet eden herhangi bir şey sünnette bulamadım! Bundan dolayı bunun meşru olmadığı görüşündeyiz! Hanefilerle başkalarının benimsediği görüş de budur.

Şevkâni ve diğer âlimler de bunu tercih etmişlerdir. İbni Hazm da bunu benimseyerek şunları söylemektedir:

“Elleri kaldırmaya gelince yalnızca birinci tekbir dışında Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in cenaze namazı tekbirlerinin herhangi birisinde ellerini kaldırdığına dair hiçbir rivayet gelmemiştir! O halde bunu yapmak caiz olamaz! Çünkü bu hakkında nass gelmedik bir işi namazda yapmaktır. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’den gelen rivayet sadece onun her eğilip kalkmada tekbir getirip ellerini kaldırdığıdır. Cenaze namazında ise eğilip kalkmak yoktur!

76) Daha sonra sağ elini sol elinin üzerine koyar ve göğsü üzerinde bağlar.

Bu hususta birtakım hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir cenazeye (namaz kılmak için) tekbir aldı ve ilk tekbirde ellerini kaldırdı. Sonra sağ elini sol elinin üzerine koydu.”

Tirmizi 2/165, Darakudni 192, Beyhaki 284

İkinci Hadis:

Sehr bin Sad (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“İnsanlar namaz kıldıklarında sağ ellerini, sol elinin üzerine koymakla emrolunurlardı.”

İmam Malik Muvatta 1/174 Buhari 2/178, Ahmed 5/336, Beyhaki 2/28

Üçüncü Hadis:

Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Biz Nebiler topluluğu oruç açmakta elimizi çabuk tutmak, sahur geciktirmek ve namazda sağ ellerimizi, sol ellerimizin üzerine koymakla emrolunmuşuzdur!’ buyurdu.”

İbni Hibban 885, Taberani Kebir 10851, Makdisi el-Muhtare 63/10/2

Dördüncü Hadis:

Taus şöyle demiştir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) namazda iken sağ elini sol eli üzerine koyar, sonra onları göğsü üzerinde bağlardı.”

Ebu Davud 1/121

Vail bin Hucur (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i sağ elini, sol elinin üzerine koyduğunu sonra da her ikisini göğsü üzerine koyduğunu görmüştür.”

İbni Huzeyme, Beyhaki Sünen 2/30

Kabisa bin Gulb’un babasından şöyle demiştir:

“Ben, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i ...Elini göğsü üzerine koyduğunu gördüm...”

Ahmed 5/226

77) Daha sonra birinci tekbirin akabinde Fatiha ve bir sure okur.

Direkt Fatiha'ya başlamak subhaneke ve benzeri duaları okumanın meşru olmadığına delalet eder! Şafîlerin ve başkalarının görüşüdür. Ebu Davud Mesail 153'de şunları söylemektedir:

“Ben, İmam Ahmed'e cenaze namazına subhaneke ile başlayan kişi hakkında soru sorulurken dinledim.

O:

–Ben böyle bir şey duymadım! diye cevap verdi.”

Talha bin Abdullah bin Avf şöyle dedi:

“Ben, Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**)'nın arkasında cenaze namazı kıldım. Fatiha ve bir sure okudu. Bize işittirmek için sesini yükseltti. Namazını bitirince elini tuttum ve ona sordum.

Dedi ki:

–Sesimi yükseltmemin sebebi bunun bir sünnettir, bir rivayettede:

–Bir hak olduğunu bilmeniz içindir.”

Buhari 3/158, Ebu Davud 2/68, Nesei 1/281, Tirmizi 2/142, İbnu'l-Carud Münteka 264, Darakudni 191, Hâkim 1/358, 386

78) Okumayı gizli yapar.

Çünkü Ebu Umame bin Sehb (**Radiyallahu Anh**) rivayet ettiği hadiste şöyle demiştir:

“Cenaze namazında sünnet olan birinci tekbirden sonra Fatiha'yı gizlice okuması, sonra üç tekbir getirmesi, sonuncusundan az sonra da selam vermesidir.”

Nesei

79) Daha sonra ikinci tekbiri alır, Salli ve Barik dualarını okur.

Ebu Umeyye'nin rivayet ettiği ve az önce zikredilen hadise göre Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in ashabından bir adam kendisine şunu haber vermiştir:

“Cenaze namazı kılmakta sünnet, imamın tekbir getirmesi, sonra birinci tekbirin akabinde gizlice Fatiha suresini okuması, sonra Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e salâvat getirmesi, sonra üçüncü tekbirde cenazeye ihlâs ve samimiyetle dua etmesidir. Bunların hiçbirisinde Kur'an okumaz! Sonra bitirince sağına ve sünnete uygun olan arkasında bulunanların da imamlarının yaptığı gibi yapmasıdır. Kendi kendisine gizlice selam verir.”

İmam Şafiî (**Rahmetullahi Aleyh**) dedi ki:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in ashabı, Allah’ın izniyle Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in sünneti dışında hiçbir şey için sünnet ve hak tabirini kullanmazlar!”

Safi’ el-Um 1/239, 240, Beyhaki 4/39, İbnu’l-Carud 265, Hâkim 1/360

Cenaze namazında Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e getirilecek salâvat ifadelerine gelince, bu husustaki sahih hadisler arasında herhangi bir şey tesbit edemedim! Açıkça görüldüğü kadarıyla cenaze de salâvat için özel bir şekil bulunmamaktadır! Bunun yerine farz namazdaki teşehhüd hakkında sabit olan şekillerden birisi okunur.

80) Daha sonra diğer tekbirleri alır ve bunlardan sonra ölüye samimi olarak dua eder.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle demiştir:

“Ölü üzerine namaz kıldığınız vakit ona ihlâsla dua ediniz!”

Ebu Davud 2/68, İbni Mace 1/456, İbni Hibban Mevarid 745, Beyhaki 4/40

81) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’den sabit olmuş duaların birini okur.

Ben bu dualardan dört tanesini tesbit edebildim.

Birinci Dua:

Avf bin Malik (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir cenaze üzerine namaz kıldırdı. O’nun duasından şunları ezberledim:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مَدْخَلَهُ، وَغَبِّطْهُ بِالْمَاءِ وَالذَّكِّجِ وَالْبَرْدِ، وَذَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا ذُقْتِ النَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَاراً خَيْراً مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْراً مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجاً خَيْراً مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ النَّارِ

‘Allahummağfir Lehu Verhamhu Ve Âfihî Vağfu Anhu Ve Ekrim Nuzulehû Ve Vessiğ Mudhalehu Vağsilhu Bilmâi Vesselci Velberedi Ve Nakkihî Minel Hatâyâ Kemâ Nakkayte’s-Sevbe’l-Ebyada Mineddenesi Ve Ebdilhu Daren Hayran Min Dârihi Ve Ehlen Hayran Min Ehlihi Ve Zevcen Hayran Min Zevcihi Ve Edhilhu Cennete Ve Eizhu Min Azâbinnâri.”

Duanın Manası:

“Allah’ım! Ona mağfiret et, ona merhamet eyle, ona afiyet ver, onu affet, ona konaklayacağı yerde ikram et, gireceği yeri genişlet, su, kar ve dolu ile onu yıka, onu günahlardan beyaz elbiseyi kirden arındırdığın gibi arındır. Ona şimdiki yurdundan daha hayırlı bir yurt, ailesinden daha hayırlı bir aile,

eşinden daha hayırlı bir eş ver. Onu cennete girdir ve onu cehennem ateşininden koru.”

Ravi, Avf bin Malik (**Radiyallahu Anh**):

Bu duayı işitince keşke bu ölünün yerinde ben olsaydım diye temenni ettim dedi.

Müslim 3/59, 60, Nesei 1/271, İbni Mace 1/481, İbnu'l-Carud 264, 265, Beyhaki 4/40, Tayalisi 999, Ahmed 6/23, 28

İkinci Dua:

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir cenaze üzerine cenaze namazı kıldığı zaman, ona:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَمِيتَنَا وَشَاهِدَنَا وَغَائِبَنَا وَصَغِيرَنَا وَكَبِيرَنَا وَذَكَرَنَا وَأَنْتَانَا. اللَّهُمَّ أَحْيِيَّتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَيَّ الْإِيمَانَ. اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ

‘Allahummeğfir Li Hayyınâ Ve Meyyitinâ Ve Şâhidinâ Ve Gâibinâ Ve Sagîrinâ Ve Kebîrinâ Ve Zekerinâ Ve Unsânâ. Allahumme! Men Ehyeytehu Minna Fe Ehyihi Ale'l-İslam Ve Men Teveffeytehu Minna Fe Teveffehu Ale'l-İman. Allahumme! Lâ Tahrirnâ Ecrehu Ve Lâ Tudillenâ Bağdehu’ şeklinde dua ediyordu.”

Duanın Manası:

“Allah’ım! Yaşayanımıza da, ölmüşümüze de, hazır bulunanımıza da, bulunmayanımıza da, küçüğümüze de, büyüğüme de, erkeğimize de, kadınıma da mağfiret et. Allah’ım! Bizden kimi hayatta bırakırsan İslam üzere yaşat. Bizden kimin de canını alırsan iman üzere canını al. Allah’ım! Bunun ecrinden bizi mahrum bırakmak, ondan sonra da bizi saptırma.”

İbni Mace 1/456, Beyhaki 4/41

Üçüncü Dua:

Vâsile bin Esaka (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) cenaze namazı kıldırdı ve şöyle dua etti:

اللَّهُمَّ إِنَّ فِي ذِمَّتِكَ، وَحَبْلُ جَوَارِكَ، فَاقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ، فَأَغْفِرْ لَهُ وَارْحَمَهُ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

‘Allah’ım! Şüphesiz filan oğlu filan senin zimmetinde, senin himayende bulunuyor. Sen onu kabir azabından, ateş azabından koru, sen vefa ve hak ehli olansın. Ona mağfiret et, ona rahmet ihsan eyle. Şüphesiz ki sen çok mağfiret edensin, çok merhametlisin’ buyurdu.”

Ebu Davud 2/68, İbni Mace 1/456, İbni Hibban Sahih 758, Ahmed 3/471

Dördüncü Dua:

Yezid bin Rukane bin Muttalib (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) cenaze namazı kılmak üzere cenazenin başında durduğunda şöyle derdi:

‘Allah’ım! Kulun senin rahmetine muhtaçtır. Senin onu azablandırmaya ihtiyacın yok. Eğer iyilik yapan birisi ise sen onun iyiliğini arttır eğer kötülük yapan birisi ise sen onu affet.’

Sonra yüce Allah’ın dua etmesini dilediği kadar dua ederdi.”

Taberani Mucemu’l-Kebir 22/249, 647, Hâkim 1/359

Said el-Makburi Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**)’a sen cenaze namazını nasıl kılarırsın? diye sordu.

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

–Allah’a yemin ederim ki, cenazeye ailesinin yanından katılıyorum. Musalla taşına konulduğu vakit tekbir alırım, Allah’a hamdederim, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e salât ve selam getiririm sonra şöyle derim:

“Allah’ım! Bu senin kulundur, senin erkek ve kadın kulunun oğludur. O senden başka hiçbir ilah olmadığına, Muhammed(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in senin kulun ve Rasulün olduğuna şahadet ediyordu. Onu en iyi bilen sensin. Allah’ım eğer ihsan eden birisi ise sen onun hasenatını arttır eğer kötülük işlemiş birisi ise sen onun kötülüklerini bağışla. Allah’ım! Onun ecrinden bizi mahrum bırakma, ondan sonra bizi fitneye maruz kılma.”

Malik 1/227, Muhammed Bin el-Hasen 164, 165, İsmail el-Kadi, Fadlu’s-Salat

83) Son tekbir ile selam vermek arasında dua meşrudur.

Abdullah bin Ebi Evfa (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Ben onun bir cenaze üzerine dört defa tekbir getirdiğini gördüm.

Sonra bir süre durdu ve dedi ki:

Benim beş defa tekbir getireceğimi mi zannettiniz.

Onlar:

–Hayır, dediler.

Şöyle dedi:

–Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) dört defa tekbir alırdı, sonra bir süre durur ve Allah’ın söylemesini dilediği şeyleri söylerdi, sonra da selam verirdi.”

Beyhaki 4/35, Beyhaki 4/42, 43, İbni Mace 1/457, Hâkim 1/360, Ahmed 3/383

Şevkânî (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“Şâyet cenaze namazı kılınan çocuk ise namaz kılanın:

Allah’ım! Sen bunu bize bir geçmiş, bizden önce gidip ecre vesile olan birisi kıl, demesi müstehabtır.”

Beyhaki

83) Daha sonra farz namazda olduğu gibi sağına ve soluna selam verir.

Abdullah bin Mesud (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yaptığı fakat insanların terkettiği üç haslet vardır.

Birisi cenaze namazında tıpkı namazda selam gibi selam vermektir.”

Müslim’in sahih’inde ve başka eserlerde Abdullah bin Mesud (**Radiyallahu Anhuma**)’dan sabit olduğuna göre Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) namazda iki defa selam verirdi. İşte bu onun birinci hadiste söylediği:

“Namazdaki selam vermek gibi” ifadesinden maksadın ne olduğunu açıklamaktadır ki bu da bilinen iki selamdır. Bununla birlikte onun selamı namaza izafe etmesi ile yine tek bir defa selam veriyordu demek istemiş olma ihtimali de vardır.

Çünkü bu da Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in namazdaki sünnetinden idi. Yani Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kimi zaman iki defa selam verir, kimi zaman bir defa selam verirdi.

Fakat iki defa selam vermesi daha çok oluyordu. Böyle bir ihtimal uzak bir ihtimaldir. Çünkü tek bir selam vermek her ne kadar Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’den sabit ise de bunu Abdullah bin Mesud (**Radiyallahu Anhuma**) rivayet etmemiştir. Dolayısıyla tek bir selam vermenin sözü geçen:

“Namazdaki selam gibi” ifadesinin kapsamına girebilme ihtimali açık değildir. Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır.

Beyhaki 4/43

Abdullah bin Ebi Evfa (**Radiyallahu Anh**) kızının cenaze namazını kılmak üzere bize imam oldu. Bir süre durdu. O kadar ki biz onun beş defa tekbir getireceğini zannettik. Daha sonra sağına ve soluna selam verdi. Namazı bitirince ona bu neydi diye sorduk o şöyle dedi:

–“Ben size Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yaptığını gördüğümünden fazlasını göstermiyorum Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) böyle yaptı dedi.”

Beyhaki 4/43

84) Bir defa selam vermek de caizdir.

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir cenaze üzerine namaz kıldırıldı ve dört tekbir aldı sonra bir defa selam verdi.”

İmam Hâkim şöyle demektedir:

“Bu hususta Ali bin Ebi Talib, Abdullah bin Ömer, Abdullah bin Abbas, Cabir bin Abdullah, Abdullah bin Ebi Evfa ve Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anhum**)’dan rivayet sahih olarak gelmiştir. Onlar cenaze namazında tek bir defa selam verirlerdi.”

Darakudni 191, Hâkim 1/360, Beyhaki 4/43

85) Cenaze namazında selamı gizli vermek sünnettir.

İmam ve onun arkasında ona uyanlar bu hususta eşittirler. Ebu Uname (**Radiyallahu Anh**)’ın rivayet ettiği hadisin lafzı şöyledir:

“Sonra namazdan ayrılacağı vakit kendi kendine gizlice selam verir. Sünnet olan da onun arkasında bulunanların imamının yaptığıının benzerini yapmaktır.”

Beyhaki 4/43

Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“O cenaze namazında gizlice bir selam verirdi.”

Beyhaki 4/43

Abdullah bin Ömer (**Radiyallahu Anhuma**)’dan şunu rivayet etmektedir:

“O bir cenaze namazını kıldı mı yanında bulunanlara sesini işittirecek şekilde selam verirdi.”

Senedi Sahihtir

86) Üç vakitte cenaze namazı kılmak caiz değildir!

Zaruret olması müstesna. Çünkü Ukbe bin Amir (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

“Üç vakit vardır ki Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bizlere o vakitlerde namaz kılmayı ya da o vakitlerde ölülerimizi gömmeyi nehyederdi.

- 1) Güneş parlak olarak doğup yükselinceye kadar,
- 2) Öğle vakti dik duran güneş batıya meyledinceye kadar ve
- 3) Güneş batmaya yaklaşırken büsbütün batıncaya kadar.”

Müslim 2/208, Ebu Avane Sahih 1/386, Ebu Davud 2/66, Nesei 1/277, Tirmizi 2/144, İbni Mace 1/463, Beyhaki 4/32, Tayalisi 1001, Ahmed 4/152

Beyhaki (**Rahmetullahi Aleyh**) şunu eklemektedir:

“Uleyy bin Rebah dedi ki:

Ukbe (**Radiyallahu Anh**)’a cenaze gece defnedilir mi? diye sordum.

O:

–Evet, Ebu Bekir (**Radiyallahu Anh**) geceleyin defnedildi, dedi.”

Ebu Seleme’nin kızı Zeynep vefat etti. O sırada Tarık Medine’nin emiri idi. Sabah namazından sonra cenazesi getirildi ve baki mezarlığına bırakıldı.

Muvatta 1/228

İbni Ebi Harmele (**Rahmetullahi Aleyh**) dedi ki:

“Ben Abdullah bin Ömer (**Radiyallahu Anhuma**)’yı cenaze sahiblerine şöyle dediğini işittim:

–Ya şu anda cenazenizin namazını kılarırsınız yahutta güneş yükselinceye kadar bırakırsınız!”

Muvatta 1/228

Abdullah ibni Ömer (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Sabah namazı ve ikindi namazından sonra bu iki namaz vakitlerinde kılındığı takdirde cenaze namazı kılınabilir.”

Malik Muvatta

İbni Cüreyc dedi ki bana Ziyad’ın haber verdiğine göre Ali (**Radiyallahu Anh**) ona şunu haber vermiştir:

“Güneşin (ışığının) sarardığı bir zamanda Basralıların kabristanına bir cenaze konuldu. Güneş batana kadar üzerine namaz kılmadı.

Ebu Berze (**Radiyallahu Anh**), bir münadiye namaz kılınacağını ilan etmesini emretti. Sonra cenazeyi önüne yerleştirdi. Ebu Berze (**Radiyallahu Anh**) öne geçti ve onlara akşam namazını kıldırdı. Cemaat arasında Enes bin

Malik (**Radiyallahu Anh**)’da vardı. Ebu Berze (**Radiyallahu Anh**), Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ashabından ve ensardan birisi idi. Ondan sonra cenaze namazını kıldılar.

Beyhaki

“İnsanlar bu üç vakitte cenaze namazının kılınması ve defninin cevazı hususunda farklı görüşlere sahiptirler. İlim ehlinin çoğunluğu bu vakitlerde cenaze namazı kılmanın mekruh olduğu görüşündedir. Ata, Nehai, Evzai, Sevri, Re'y ashabı, Ahmed ve İshak bu görüştedir. Şafiî ise gece ya da gündüz hangi vakit olursa olsun namazın kılınabileceği, defnin yapılabileceği görüşündedir. Ancak hadise uygun olması dolayısıyla cemaatin kabul ettiği görüş daha uygundur.”

Hattabi Mealimu's-Sünen 4/327

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi: “İşte bu ifadede Nevevî (**Rahmetullahi Aleyh**)’in böyle bir namazın icma ile caiz olduğu iddiasının bir yanılgı olduğu anlaşılmaktadır. Yüce Allah’ın rahmeti üzerine olsun.”

14) Defin ve Defin Bittikten Sonra Yapılacak İşler

87) Kâfir dahi olsa ölünün defnedilmesi icab eder!

Bu hususta iki hadis vardır.

Birinci Hadis:

Ebu Talha el-Ensari (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Bedir günü emir vererek Kureys’in ileri gelen kâfirlerinden ondört kişi ayaklarından sürüklendiler ve Bedir’deki kuyulardan oldukça berbat ve kötü bir kuyuya atıldılar. Ancak Umeyye bin Halef atılmadı. Çünkü o zırhı içerisinde şişmiş ve zırhını büsbütün doldurmuştu. Onu yerinden oynatmak istediler.

Birbirinden dağılacağı görülünce onu olduğu gibi bıraktılar ve üzerine cesedi görülmeyecek şekilde toprak ve taş yığdılar. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir kavmin yakınlarına vardığı vakit oranın geniş düzlüğünde üç gece ikamet ederdi. Bedir’in üçüncü günü olunca bineğinin hazırlanmasını emretti. Sonra yürüyerek yola koyuldu. Ashabı da peşinden gittiler ve herhalde bir ihtiyacını görmek için gidiyor dediler. Nihayet kuyunun başında durdu ve

onların ve babalarının isimlerini söyleyerek onlar leş haline gelmişken yüksek sesle seslenmeye başladı:

'Ey Ebu Cehil bin Hişam, ey Utbe bin Rebia, ey Şeybe bin Rabia, ey Velid bin Utbe! Allah'a ve Rasulüne itaat etmiş olmak sizi sevindirir miydi? Şüphesiz bizler Rabbimizin bize vaadettiğinin hak olduğunu gördük. Sizler de Rabbinizin size vaadettiğinin hak olduğunu gördünüz mü?'

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Ömer (**Radiyallahu Anh**), Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in söylediklerini duydu ve dedi ki:

–Ey Allah'ın Rasulü! Sen ancak ruhları bulunmayan birtakım cesetlerle konuşuyorsun. Acaba onlar duyuyorlar mı? Aziz ve celil olan Allah:

“Sen ölümlere sesini işittiremezsin!” diye buyurmuyor mu?

Bunun üzerine Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

'Muhammed'in canı elinde olana yemin ederim ki, onlar benim bu sözlerimi sizden daha iyi işitiyorlar! Allah'a yemin olsun şu anda onlar benim kendilerine söylediklerimin hakkın ta kendisi olduğunu artık biliyorlar.'

Bir rivayette:

'Şüphesiz onlar şu anda işitmektedirler! Ancak onlar bana hiçbir şekilde cevap veremiyorlar.'

Katade (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Allah onları Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) için diriltti ve onlara söylediği sözlerini onları azarlamak, küçültmek, intikam almak, hasret ve pişmanlık duymalarını sağlamak için işittirdi.”

Buhari 7/240, 241, Müslim 8/164, Ahmed 4/129, Nesei 1/293

İkinci Hadis:

Ali (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Ebu Talib vefat edince Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e gidip şöyle dedim:

–Senin o yaşlı sapık amcan öldü! Onu kim gömsün?

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Git onu göm! Yanıma gelinceye kadar başka hiçbir şey yapma!’ dedi.

Ali (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

–O müşrik olarak öldü!

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Git onu göm!’ dedi.

Ali (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Onu gömdüm, sonra ona gittim. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bana:

–‘Git guslet! Sonra yanıma gelinceye kadar hiçbir şey yapma!’ dedi.

Ali (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Guslettim sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanına gittim.

Ali (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Bana bazı dualar yaptı ki onların karşılığında kırmızı ve siyah tüylü develere sahip olmak beni sevindirmez.”

Bu hadiste dikkat çeken hususlardan birisi de Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in müşrik olan babasının vefatı sebebiyle Ali (**Radiyallahu Anh**)’a taziye vermemesidir. Dolayısıyla Müslüman bir kimsenin kâfir olan bir yakınının vefatı sebebiyle taziye edilmesinin meşru olmadığına delil olabilir.

Ahmed 807, Ebu Davud 2/70, Nesei 1/282, 283, Beyhaki 3/398

88) Müslüman bir kimse kâfir birisiyle defnedilmez!

Aksine Müslüman Müslümanların mezarlığına, kâfir de müşriklerin mezarlığına defnedilir. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in döneminde durum böyle idi ve günümüze kadar böylece devam edegelmiştir.

Beşir bin Hasasiye (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

“Bir gün Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ile birlikte yürürken şöyle dedi:

‘Ey Hasasiye’nin oğlu! Sen artık Allah’a karşı nasıl kızgın olabilirsin? Sen, Allah’ın Rasulü ile birlikte elinden tutarak yürüyorsun’ dedi.

Ben dedim ki:

–Ey Allah’ın Rasulü! Anam babam sana feda olsun. Bende artık Allah’a karşı öfkelenmemi gerektiren hiçbir şey yok! Allah bana hayır olan ne varsa hepsini verdi. Sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), müşriklerin kabirlerinin yanından geçti, şöyle buyurdu:

–‘Gerçekten bunlar çok büyük bir hayrı ellerinden kaçırdılar!’ ve bunu üç defa tekrarladı. Sonra Müslümanların kabirlerinin yanından geçti, şöyle buyurdu:

'Andolsun bunlar da çokça hayır elde ettiler' bunuda üç defa tekrarlardı. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kabirler arasında ayakkabılarıyla yürüyen bir adam gördü:

–'Ey ayakkabı giyen adam! Böyle yapma! Ayakkabılarını çıkart!' dedi.

Adam baktı ve Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i tanıyınca, ayakkabılarını çıkartıp onları bir kenara attı."

Ebu Davud 2/72, Nesei 1/288, İbni Mace 1/474, İbni Ebi Şeybe 4/170, Hâkim 1/373, Beyhaki 4/80, Tayalisi 1123, Ahmed 5/83, 84, 224, Tahavi 2/293

Not: Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in bu sözleri ona söylemesinin sebebi, Beşir (Radiyallahu Anh)'ın kendi kavminden uzaklığı sebebiyle şikâyet ediyordu.

Beşir (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in yanına gittim. O'na baki'de yetiştim, şöyle biyordu:

'Mü'minler diyarının sakinlerine selam olsun.' Bu sırada ayakkabımın bağı koptu. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bana:

'Biraz çabuk ol' dedi.

Ben:

–Ey Allah'ın Rasulü! Bekarlığım uzadı, kavminden de uzak kaldım, dedim.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Ey Beşir! Sen yüce Allah'ın seni Rabia'lıların arasından alıp kurtarmış olmasından dolayı Allah'a hamdetmeyecek misin? Onlar eğer biz olmassak dünya içindekileriyle beraber harab olur gider görüşünde olan bir kavimdir' dedi."

Heysemi, Mecmau'z-Zevaid 3/60, Taberani Mucemu'l-Kebir 2/45, 46, Taberani Evsad 116, Mecmau'l-Bahreyn, İbni Asakir Tarih 10/170

İbni Hazm: Kabirler arasında ayakkabı ile yürümenin haram olduğunu söylemiştir.

İbni Hazm 5/142, 143

89) Ölü mezarlığa defnedilir.

Çünkü Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ölüleri Baki mezarlığına defnederdi. Bu hususta gelen haberler mütevatirdir. Seleften hiçbir kimsenin kabristan dışında defnedildiği nakledilmemiştir. Bundan tek istisna Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in vefat ettiği hücresinde

defnedildiğine dair gelen mütevatir rivayettir. Bu da Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in özelliklerindendir.

Nitekim Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle demiştir:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) vefat ettiğinde onun defni hususunda insanlar ihtilaf ettiler.

Ebu Bekir (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Ben Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'den bir şey duymuştum hala onu unutmadım.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle dedi:

‘Allah, hiçbir Rasulünün canını onun defnedilmesini sevdiği yerden bir başka yerde almaz!’

Bunun üzerine Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'i yatağının bulunduğu yere defnettiler.”

Tirmizi 2/129, İbni Mace 1/498, 499, İbni Sad 2/71, İbni Adiy Kamil 94/2

90) Şehidler, şehid düştükleri yerde defnedilirler ve kabristana taşınmazlar!

Cabir (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) müşriklerle savaşmak için Medine'den çıktı.

Babam Abdullah dedi ki:

–Ey oğlum! Sen sonumuzun nereye varacağını öğreninceye kadar Medine'de bekle! Çünkü Allah'a yemin ederim ki eğer benden sonra geriye kız çocuklarımı bırakmayacak olsaydım, önümde öldürülmeni arzu ederdim.

Cabir (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Halamın, babamı ve dayımı su taşımak üzere kullanılan bir deve üzerinde herbirisini bir tarafa bağlamış olarak getirdiğini gördüm. Onlarla birlikte Medine'ye onları kabristanımıza defnetmek üzere girdi.

Bu sırada bir adam:

–Haberiniz olsun Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) sizlere öldürülenleri geri götürmenizi ve onları ölüp yıkıldıkları yerde defnetmenizi emrediyor! Bunun üzerine biz de babamı ve dayımı geri götürdük, öldürüldükleri yere onları defnettik.”

Ahmed 3/397, 398, Ebu Davud

91) Aşağıdaki hallerde zaruret olmaksızın defin caiz değildir!

1) Namaz kılmanın nehyolunduğu üç vakitte defin.

Ukbe bin Amir (Radiyallahu Anh) şöyle demiştir:

“Üç vakit vardır ki Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bizlere o vakitlerde namaz kılmayı ya da o vakitlerde ölülerimizi gömmeyi nehyederdi:

- 1) Güneş parlak olarak doğup yükselinceye kadar,
- 2) Öğle vakti dik duran güneş batıya meyledinceye kadar ve
- 3) Güneş batmaya yaklaşırken büsbütün batıncaya kadar.”

Müslim 2/208, Ebu Avane Sahih 1/386, Ebu Davud 2/66, Nesei 1/277, Tirmizi 2/144, İbni Mace 1/463, Beyhaki 4/32, Tayalisi 1001, Ahmed 4/152

2) Geceleyin defnetmek.

Çünkü Cabir bin Abdullah (Radiyallahu Anhuma)’ın hadisi bunu ifade etmektedir:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir gün bir hutbe irade etti. Ashabından ölen ve kefeni yeterince uzun olmayan bir kefen ile kefenlenip geceleyin mezara gömülen bir adamdan söz etti. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kişinin namazı kılınmadan geceleyin kabre konulmasını insanın bu işe mecbur kalması hali dışında yasakladı ve Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Sizden herhangi bir kimse kardeşini kefenlediği vakit, kefenini eğer gücü yeterse olabildiğince güzel yapsın!’ buyurdu.”

Müslim, İbnu’l-Carud, Ebu Davud, Ahmed

Allâme Muhammed Nâsıruddin el-Albani (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

“Üzerine namaz kılınmadıkça” ifadesinin açıklanması zordur! Çünkü bu ifade yine zahiri itibariyle namazı kılındıktan sonra geceleyin defnetmenin caiz oluşuna delalet etmektedir. Çünkü yasaklamaktan gaye budur. Eğer namaz kılınırsa yasak da kalkar. Fakat bunu da hadisteki:

“Bir insanın buna mecbur kalma hali müstesna” sözü reddetmektedir. Bunun da ileride İbni Hazm’dan geleceği üzere pekçok sebepleri vardır. Fakat bizler kişi üzerine namaz kılınmadan onu defnetmeye mecbur kılacak herhangi bir şekil düşünemiyoruz! Bu ihtimalin uzaklığını daha da arttıran husus şudur. Böyle bir şey “gece” kaydını faydasız hale getirmektedir! Çünkü namazdan önce defin geceleyin caiz olmadığı gibi gündüzün de caiz değildir!

Şayet mecburiyetten dolayı geceleyin caiz olursa yine aynı sebepten dolayı gündüzün de caiz olur ve bu hususta bir fark yoktur. O halde “gece” kaydının faydası nedir? Bunu şöylece açıklayabiliriz:

Geceleyin defnetmek cenaze namazına katılacakların sayısının azalma ihtimalini olur. İşte gündüz namaz kılınmadıkça geceleyin defnetmeyi de yasaklamaktadır. Çünkü gündüz insanlar cenaze namazı kılmaya daha çok imkân ve vakit bulabilirler. Böylelikle namaz kılacakların sayısı da çoğalmış olur. Bu çokluk da şeriatin bu husustaki maksatlarındandır ve onların ölen hakkındaki şefaathlerinin kabul edilme ihtimalini daha da yükseltir.

Daha önce 63. meselede açıklandığı gibi. İmam Nevevi, Müslim'in şerhinde şunları söylemektedir:

"Gündüz gömme işinde çok kimse hazır bulunabilir ve namazını kırlar. Gece ise ancak sayılı kişiler bulunabilir. Maksadın cemaatin çokluğu için namazının gündüzün kılınması olduğu ortaya çıkmıştır. Çünkü "insanın buna mecbur kalması hali müstesna" ifadesindeki işaret ismi geceleyin defne aittir. İsterse o vakit namaz kılacaklar az olsun.

Mutlak olarak namazın terkedilmesiyle birlikte defne işaret değildir. Bu husus iyice düşünülmelidir çünkü düşünölmeye değerdir." Diğer taraftan İmam Nevevi Müslim'in şerhinde şunları söylemektedir:

"İlim adamları geceleyin defn etmekte farklı görüşlere sahiptirler. Hasan-ı Basri zaruret hali dışında mekruh görmüştür. Selef ve halefin âlimlerinin cumhuru ise mekruh değildir demişler ve Ebu Bekir Sıddiyk (**Radiyallahu Anh**) ile seleften bir topluluğun geceleyin defnolunmasını ve buna tepki gösterilmemesini ve ayrıca siyah kadının defni ile ilgili hadisi mescidi süpüren ve geceleyin vefat edip, geceleyin gömülen adamın hadisini delil göstermişlerdir.

Bu hadise göre Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ashabına adam hakkında soru sormuş.

Onlar da:

–Geceleyin vefat etti, biz de onu geceleyin defnettik demişlerdi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–'Niye bana haber vermediniz!?' diye sorunca, onlar:

–Karanlık idi demişler, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) onlara karşı bir şey söylememiştir. Bu hadis ile ilgili olarak da sözü geçen yasak namazın terkedilmesinden ötürü idi diye cevap vermişlerdir. Yoksa mücerred olarak geceleyin defnetmeyi yasaklamamıştır. O ancak ya namazın büsbütün terkedilmesi veya namaz kılanların azlığı, ya da kefenin kötülüğü yahutta önceden de geçtiği üzere hepsi sebebiyle bunu yasaklamıştır."

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Birinci cevap yani namazın terki sebebiyle demek doğru olamaz! Çünkü durum böyle olsaydı, daha önce açıklandığı üzere geceleyin defnetmek ile gündüzün defnetmek arasında bir fark olmazdı. Bundan dolayı İbni Hazm zaruret dışında geceleyin herhangi bir kimsenin defnedilmesinin caiz olmadığını tercih etmiştir. Sonra da geceleyin defnetmeye dair varid olmuş olan hadisler ile bu anlamdaki ashab-ı kirama dair rivayetleride şöylece cevablandırmaktadır:

“İster kendisi, ister bazı hanımları, isterse de ashabından geceleyin defnedilen herkes ancak bunu gerektiren bir zaruret dolayısıyla defnedilmiştir. Ya cenazeye gelecek olanların adına sıcağın korkmak ki bu Medine’de ileri derecededir, ya cenazenin bozulması korkusu yahutta bunun dışında geceleyin defnetmeyi mübah kılan sebeplerden ötürüdür. Herhangi bir kimsenin onlar hakkında bunun dışında bir zan beslemesi helal değildir!”

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Geceleyin defnedilenlerin gündüz cenaze namazı kılınmış olması mümkündür. O vakit az önce geçen açıklamalar ile çatışan bir taraf kalmaz. O da Rasûlullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) için tahakkuk eden durumdur. Rasûlullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in namazını salı günü kıldılar, daha sonra çarşamba gecesi onu defnettiler.”

İbni Hişam Siyret 4/314

92) Cenazeyi gece defnetmeye mecbur olunursa, kandil kullanmak ve defin işlemini kolaylaştırmak için kabre kandili indirmek caizdir.

Buna delil Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**)’nın rivayet ettiği şu hadistir:

“Rasûlullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir adamı geceleyin kabrine yerleştirdi ve kabri içerisinde kandil yaktırdı.”

İbni Mace 1/464, Tirmizi 2/157

93) Kabrin derin kazılması ve geniş tutulması gerekir.

Bu hususta iki hadis vardır.

Birincisi Hadis:

Hişam bin Amir (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Uhud’da Müslümanlardan kimi şehid düştü, kimisi birtakım yaralar aldı.

Biz:

–Ey Allah’ın Rasulü! Herbir kişi için bir mezar kazmak bize ağır gelir, bize neyi emredersin? dedik.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

–‘Geniş tutunuz, derin açınız ve güzel yapınız! İki-üç kişiyi de bir kabre defnediniz! Kur’an’ı daha çok bilenleri öne koyunuz!’

Hişam (Radiyallahu Anh) dedi ki:

Babam için üçüncüsü idi ve aralarında Kur’an’ı en iyi bilenleri idi. O bakımdan babam öne geçirildi.”

Ebu Davud 2/70, Nesei 1/283, 284, Tirmizi 3/36, Beyhaki 4/34, Ahmed 4/19, 20, İbni Mace

İkinci Hadis:

Ensardan bir sahabe şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte ensardan bir adamın cenazesine katıldık. O sırada ben babamla birlikte gitmiş küçük bir çocuktum. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kabrin kenarında oturdu. Mezar kazıcısına tavsiyede bulunarak:

–‘Baş ve ayak tarafını geniş tut! Bunun cennette nice salkımları vardır’ dedi.”

Buhari 2/83, Beyhaki 3/414, Ahmed 5/408

94) Kabrin laht şeklinde de şakk (yarmak) şeklinde de kazılması caizdir.

Şakk: Bu kelime laht veya luht diye telaffuz edilir. Kible tarafından kabrin enine doğru açılması demektir. Yarmak (şakk) ise kabirin nehir yatağı gibi aşağı doğru kazılması demektir.

Çünkü Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) döneminde her ikisi de uygulanmıştır. Fakat laht daha faziletlidir. Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Enes bin Malik (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) vefat ettiğinde Medine’de laht şeklinde mezar kazan birisi ile şakk mezar kazan birisi vardı. Sahabeler Rabbimizden hayırlısını dileyerek biz her ikisine haber gönderelim, hangisi daha erken gelirse bu işi ona verelim. Her ikisine de haber gönderildi, laht şeklinde kabir kazan kişi geldi, bunun için, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in kabrini laht şeklinde kazıldılar.”

İbni Mace 1/472, Tahavi 4/45, Ahmed 3/99

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in kabrine Abdullah ibni Abbas, Ali bin Ebi Talib ve Fadl (Radiyahallahu Anhum) girdi. Ensardan bir adam onun lahtini düzeltti. Bedir günü şehidlerin kabirlerinin lahitlerini düzelten kişi de, o idi.”

Tahavi Muşkilu’l-Asar 4/47, İbnu’l-Carud 268, İbni Hibban 2161

İkinci Hadis:

Sad bin Ebi Vakkas (Radiyahallahu Anh)’ın babası şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e yapıldığı gibi benim için de laht açınız ve üzerime kerpiçleri dikey olarak yerleştiriniz.”

Müslim 2/61, Nesei 1/283, İbni Mace 1/471, Tahavi Müşkilu’l-Asar 4/46, Beyhaki, Ahmed 1489, 1601, 1602

Üçüncü Hadis:

Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Laht bizim için, yarmak ise bizden başkaları içindir!’ dedi.”

Ebu Davud 2/69, Nesei 1/283, Tirmizi 2/152, İbni Mace 4711, Tahavi 4/48, Beyhaki 3/408, Hafız 5/203

İmam Nevevi (Rahmetullahi Aleyh) şunları söylemektedir:

“İlim adamları laht ve şakk şeklinde kazılmış kabirlere defnetmenin caiz olduğunu icma ile kabul etmişlerdir. Fakat arazinin toprağı çökmeyen cinsten sert ise daha önce kaydedilen deliller sebebiyle laht daha faziletlidir. Şayet arazinin toprağı çöken gevşek cinsten ise şakk daha faziletlidir.”

Nevevi Mecmu 5/287

95) Zaruret olduğunda bir kabre iki ya da daha fazla kişinin defnedilmesi caizdir

Ancak onların faziletlileri öne alınır. Bu hususta da birkaç hadis vardır.

Birinci Hadis:

Cabir bin Abdullah (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Uhud’da şehid olanları iki, üç kişiyi bir tek kefen ile kefenledi sonra:

Bunların hangisi Kur’an’ı daha çok biliyordu diye sordu. Onlardan birisine işaret edilecek olursa, onu lahtde kardeşinden önce öne geçirdi ve şöyle dedi:

–‘Ben kıyamet gününde bunlara şahit olacağım’ dedi ve onların kanlarıyla defnedilmelerini emretti. Yıkanmadılar ve üzerlerine namaz da kılınmadı.

Cabir (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Babam ve amcam o gün aynı kabirde gömüldüler.”

Buhari 3/163, 165, 169, 7/300, Nesei 1/277, Tirmizi 2/147, İbni Mace 1/461, İbnu’l-Carud 270, Beyhaki 4/14, Ahmed 5/431

İkinci Hadis:

Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Amr bin Cemuh, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e gelip şöyle dedi:

–Ey Allah’ın! Rasulü nedersin? Eğer ben öldürülünceye kadar Allah yolunda çarpışacak olursam, şu ayağımla sağlıklı olarak cennette yürüyebilecek miyim? Onun ayağı topal idi.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Evet’ dedi. Uhud günü o kardeşinin oğlu ve onlara ait bir azadlı ile birlikte öldürüldüler.

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) onun yanından geçerken şöyle buyurdu:

‘Sanki ben şu ayağımla sağlıklı olarak cennette yürürken seni görür gibiyim.’

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in verdiği emir üzere o kardeşinin oğlu ve azadlıları tek bir kabre gömüldüler.”

Ahmed 5/299, Hafız 3/168

İmam Şafiî (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“Darlık ve acele etme hallerinde iki ya da üç ölü aynı kabre defnedilebilir. Onların faziletli ve yaşlılarının kibleye daha yakın konulmasına dikkat edilir. Hiçbir şekilde kadının erkekle birlikte defnedilmesini hoş görmüyorum. Eğer bu bir zaruret olur ve başka bir çare bulunamazsa o takdirde erkek kadının önünde, kadın da onun arkasında yerleştirilir. Kabirde erkek ile kadın arasında topraktan bir engel oluşturulur.”

İmam Şafiî el-Umm 1/245

96) Ölüyü kabre erkekler indirir.

Kadınlar kabre giremez. Bunun bazı sebepleri vardır.

1) Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in döneminden bu yana böyledir. Bu güne kadar Müslümanlar hep böyle yapmışlardır.

2) Erkeklerin bu işi yapabilme güçleri daha fazladır.

3) Eğer kadınlar bu işi üstlenecek olurlarsa, bunun sonucunda kendilerine yabancı olan erkekler önünde bedenlerin bir kısmının açılması sözkonusu olur. Bu da caiz değildir!

97) Ölüyü kabre indirmekte onun velileri daha hak sahibidirler.

Çünkü Allah (Azze ve Celle)'nin:

“Akrabalar Allah'ın kitabınca birbirlerine daha yakındırlar.” Enfal 75. ayeti bunu gerektirmektedir. Ayrıca Ali(Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“...Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabri laht şeklinde kazıldı ve kerpiçler dikey olarak üzerine yerleştirdi.”

Hâkim 1/396, Beyhaki 4/53

Abdurrahman bin Ebza (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

“Ben Ömer bin Hattab (Radiyallahu Anh) ile birlikte Medine'de Zeynep binti Caş (Radiyallahu Anha)'nın cenaze namazını kıldım. Sonra Ömer bin Hattab (Radiyallahu Anh) Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in hanımlarına onu kabre kim koyacak diye haber gönderdi.

Abdurrahman dedi ki:

Ömer bin Hattab (Radiyallahu Anh) bu işi bizzat kendisinin yapmasını daha çok arzu ederdi. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in hanımları ona şu haberi gönderdi:

–Bir bak hayatta iken onu kim görebiliyordu. Onu kabre yerleştirecek olan da o olsun. Ömer bin Hattab (Radiyallahu Anh)bunun üzerine:

–Doğru söylediniz dedi.”

Tahavi 3/304, 305, İbni Sad 8/111, 112, Beyhaki 3/53

98) Erkek hanımının defn işini bizzat üstlenmesi caizdir.

Aişe (Radiyallahu Anha) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) baki mezarlığından bir cenazeden sonra yanıma geldi. Başım ağrıyordu ve vah başım dedim. Bu sefer Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Asıl ben vah başım demeliyim. Benden önce ölsen ben seni yıkasam, kefenlesem, sonra senin cenaze namazını kılsam ve seni defnetsem sana ne zararı olur’ dedi.”

Ahmed 6/228, Darimi 1/37, 38, İbni Mace 1/447, Ebu Ya'la Müsned 4579, İbni Hişam Siyre 2/366, Darekudni 192, Beyhaki 3/396

99) Hanımını defnedecek erkeğin o gece hanımı ile cinsel ilişkiye girmemiş olması gerekir!

Aksi takdirde hanımını defnedemez! Ölüyü gece hanımı ile cinsel ilişkiye girmemiş biri defneder. Çünkü Enes bin Malik(**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi: “Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in kızının cenazesinde bulunduk. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabrin başında oturuyordu, gözlerinden yaş akmakta olduğunu gördüm.

Sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Aranızda bu gece hanımıyla cinsel ilişkiye girmemiş biri var mı?’ diye sordu.

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**):

–Ben girmedim ey Allah’ın! Rasulü dedi!

Enes (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

–‘Sen onun kabrine in!’

Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**)’da kabre indi.”

Buhari 3/122, 162, Tahavi Müşkilu’l-Asar 3/304, Hâkim 4/47, Beyhaki 4/53, Ahmed 3/126, 228

İmam Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bu hadis, ölen kadın dahi olsa onu defnetme işini üstlenecek olanın erkek olmasını ön görenlerin delil gösterdiği hadislerdendir. Bilindiği gibi Ebu Talha (**Radiyallahu Anh**) Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in kızlarına yabancı bir kimseydi. Fakat o hazır bulunanla arasında salih birisi idi. Orada Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in dışında ona mahrem bir erkek yoktu. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in kabre inmekte belki bir mazereti vardı. Kocasının durumu da öyle.”

İmam Nevevi Mecmu 5/289

100) Cenazeyi kabre koymanın şekli.

Ebu İshak (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Haris (**Radiyallahu Anh**) cenaze namazını Abdullah bin Yezid (**Radiyallahu Anh**)’ın kıldırmasını vasiyet etti. Abdullah(**Radiyallahu Anh**) onun cenaze namazını kıldırdı. Sonra onu kabre, kabrin ayak tarafından yerleştirdi ve Abdullah (**Radiyallahu Anh**):

–Bu sünnettendir dedi.”

İbni Ebi Şeybe Musannef 4/130, Ebu Davud 2/69, Beyhaki 4/54

Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) başı tarafından alınıp, çekilerek yerleştirildi.

İmam Şafî el-Umm

İbni Siyirin (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

“Ben, Enes (Radiyahallahu Anh) ile birlikte bir cenazede bulundum. Enes (Radiyahallahu Anh) ölünün kabrin ayak tarafından çekilerek yerleştirilmesini emretti.”

Ahmed 4081, İbni Ebi Şeybe 4/130

101) Cenaze kabre sağ tarafına yüzü kibleye doğru gelecek şekilde yerleştirilir.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in döneminden günümüze kadar bu şekilde yapılmıştır. Yeryüzündeki bütün kabirler de böyledir.

Muhalla 5/173

102) Ölüyü kabre yerleştirirken söylenecek dua.

“Bismillah ve alâ sünneti Rasulillah.”

Allah’ın adı ile ve Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in sünneti üzere.

Ya da: “Bismillah alâ milleti Rasulillah.” der.

Allah’ın adı ile Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in milleti üzere.

Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ölüyü kabre koyduğunda şöyle derdi:

“Bismillah ve alâ sünneti Rasulillah.”

Diğer bir rivayette ise Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle derdi:

“Bismillah alâ milleti Rasulillah.”

Başka bir hadiste Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Ölülerinizi kabre koyduğunuzda, Bismillah ve alâ sünneti Rasulillah deyin!”

Ebu Davud 2/70, Tirmizi 2/152, 153, İbni Mace 1/470, İbni Hibban Sahih 773, Hâkim 1/366, Beyhaki 4/55, Ahmed 4990, 5233, 5370, 6111

Ya da ölüyü kabre koyan şöyle der:

“Bismillahi ve billahi ve ala milleti Rasulillahi.”

Allah’ın adıyla, Allah ile ve Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in dini üzere.

Çünkü Beyadi (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

“Cenazeyi kabre koyduğunuz vakit, Bismillahi ve billahi ve ala milleti Rasulillah, deyin!”

Hâkim

103) Defn işi bittikten sonra üç avuç toprak, atılması müstehabtır.

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir cenaze namazını kıldı. Sonra ölünün yanına vardı ve başı tarafından üzerine üç avuç toprak attı.”

İbni Mace 1/474

104) Cenazenin defin işi bittikten sonra bazı hususları yerine getirmek sünnettir.

Birincisi Husus:

Kabir bir karış kadar yerden yükseltilir, yerle dümdüz edilmez! Bu kabrin ayırt edilmesi, korunması ve tahkir edilmemesi içindir.

Çünkü Cabir (**Radiyallahu Anh**) şöyle demektedir:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) için bir lahit açıldı ve onun üzerine kerpiçler dikey olarak yerleştirildi, kabri yerden yaklaşık bir karış kadar yüksek tutuldu.”

İbni Hibban Sahih 2160, Beyhaki 3/410

İmam Şafiî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle demektedir:

“Ben kabre dışarıdan başka bir toprak ilave edilmesini hoş görmüyorum. Çünkü ona ayrıca toprak ilave edilecek olursa, oldukça yükselir. Ben kabrin yeryüzünden bir karış ya da ona yakın bir seviyede yükseltilmesini güzel görürüm.”

Şafiî el-Umm 1/245, 256

İkincisi Husus:

Kabrin deve hörgücü gibi tümsekleştirilmesidir.

Çünkü Süfyan et-Temmar (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Ben, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), Ebu Bekir ve Ömer (**Radiyallahu Anhuma**)’nın kabirlerini deve hörgücü gibi tümsekleştirilmiş olduğunu gördüm.”

Buhari 3/198, 199, Beyhaki 4/3

Üçüncüsü Husus:

Kabrin başına bir taş ya da benzeri bir alamet koymak.

Böylece akrabalarından ölecek kimseler onun yakınında defnedilmiş olur. Abdulmuttalib (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Osman bin Maz’un (**Radiyallahu Anh**) ölünce cenazesi çıkartıldı ve defnedildi. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir adama kendisine bir taş getirmesini istedi. O adam o taşı taşıyamadı. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kalktı kollarını sıvadı, sonra o taşı kaldırıp, Osman bin Maz’un (**Radiyallahu Anh**)’ın başı tarafına koydu ve:

‘Bununla kardeşimin kabrine bir alamet koymuş oluyorum ve yakınlarımdan ölen kimseleri ona yakın defnedeceğim’ buyurdu.”

Ebu Davud 2/69, Beyhaki 3/412, Hafız 5/229

Dördüncü Husus:

Ölüye bugün bilinen şekilde telkin vermek caiz değildir.

Çünkü bu hususta varid olduğu söylenen hadis sahih değildir. Aksine kabrin başında durarak ona sebat verilmesi için dua eder, onun için mağfiret diler ve hazır bulunanlardan da böyle yapmalarını ister. Çünkü Osman bin Affan (**Radiyallahu Anh**)’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ölüyü defnetme işini bitirdi mi onun mezarı üzerinde durur ve şöyle derdi:

“Kardeşiniz için mağfiret dileyin, ona sebat isteyin! Çünkü o şu anda sorgulanmaktadır.”

Ebu Davud 2/70, Hâkim 1/370, Beyhaki 4/56, Abdullah bin Ahmed, Zevaidu'z-Zühhd 129

105) Defin sırasında cenazenin yanında oturmak caizdir.

Bera bin Azib (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

Ensardan bir adamın cenazesinin peşinden, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte kabre kadar gittik. Henüz daha kabri açılmamıştı. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kibleye doğru oturdu, biz de Onun etrafında oturduk. Rasulullah(Sallallahu Aleyhi ve Sellem) elinde yere vurduğu bir değnek vardı. Bir göğe, bir yere bakmaya başladı. Gözlerini üç defa kaldırıp indirdi. İki ya da üç defa:

"Kabir azabından Allah'a sığınınız!" dedi.

Sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

"Allah'ım! Şüphesiz ki ben, kabir azabından Sana sığınırım!" dedi ve bu sözlerini üç defa tekrarladı.

Daha sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

"Mü'min bir kulun dünya ile alakası kesilip, ahirete yönelmeye başladı mı semadan yüzleri güneşi andıran beyaz yüzlü melekler iner. Beraberlerinde cennet kefenlerinden bir kefen ve cennet kokularından bir koku bulunur. Nihayet melekler o kişiden gözün görebildiği kadar uzak bir mesafede otururlar.

Sonra ölüm meleği gelir ve o kişinin başının yanında oturup, şöyle der:

–'Ey hoş ve mutmain olan nefis! Allah'tan bir mağfirete ve bir hoşnutluğa gitmek üzere çık!' Onun canı su kabından damlanın akması gibi akarak çıkar. Ölüm meleğinde o canı alır. Nihayet canı çıktı mı sema ile yer arasındaki bütün melekler ona dua ederler. Semanın kapıları ona açılır. Bütün kapılarda bulunan melekler, yüce Allah'a ruhuyla yükselmesi için dua ederler. Ölüm meleği onun canını aldığı zaman melekler, bir göz açıp kapatacak bir süre kadar dahi olsa onu asla bırakmazlar! Hemen onu alır ve canını cennet kefenine koyarlar.

İşte bu, yüce Allah'ın:

–"Nihayet birinize ölüm gelse, elçilerimiz onun ruhunu alırlar. Onlar eksik de yapmazlar!" En'am Suresi 61. ayet bunu anlatmaktadır. Yeryüzünde bulunan en güzel misk kokusundan daha hoş olarak ruhu çıkar. Melekler onun ruhunu alıp yükselirler.

Meleklerden bir topluluğun yanından geçtileri zaman mutlaka melekler:

–'Bu hoş ve temiz ruh kimindir derler?'

Onlara:

–'Bu filan oğlu filandır' diyerek dünyada iken ona verilen isimlerin en güzelini söylerler. Nihayet bu ruh ile dünya semasına ulaşırlar. Onun için kapının açılmasını isterler ve kapı açılır. Herbir semadan o semanın mukarreb olan melekleri bir sonraki semaya uğurlarlar. Nihayet onu yedinci semaya ulaştırırlar.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurur:

–“Kulumun kitabını İliyyin’de yazınız! İliyyin’in ne olduğunu sen nereden bileceksin? O yazılmış bir kitaptır. Mukarreb olanlar onu müşahede ederler.” Onun kitabı İliyyin arasında yazılır.

Sonra Allah Azze ve Celle şöyle buyurur:

–“Kulumu tekrar yeryüzüne götürünüz! Çünkü ben onlara şunu vadettim. Ben onları oradan yarattım, onları oraya iade edeceğim ve ikinci bir defa daha onları oradan çıkartacağım!”

Bunun üzerine, yere geri döndürülür ve tekrar ruhu onun cesedine geri verilir. O arkadaşlarının onu bırakıp gittikleri vakit ayakkabıllarının sesini işitir. Onlar geri dönmekte iken bu sefer ona şiddetle bağırıp çağıran Münker ve Nekir ismi iki melek gelir ve ona şiddetle bağırırlar ve onu oturtarak ona şöyle derler:

–‘Rabbin kimdir?’

O kişi:

–‘Rabbim Allah’tır’ der.

Melekler ona:

–‘Dinin nedir?’ diye sorarlar.

O kişi:

–‘Dinim İslam’dır’ der.

Melekler ona:

–‘Size gönderilen bu adam kimdir?’ diye sorarlar

O kişi:

–‘O, Allah’ın Rasulüdür’ der.

Melekler ona:

–‘Amelin nedir?’ diye sorarlar.

O kişi:

–‘Allah’ın Kitabını okudum, ona iman ettim ve onu tasdik ettim’ der. Bu sorgu esnasında kulun namazı, orucu, zekatı ve diğer iyilikleri hazır bulunur. Allah’ın bir vaadi olarak bu mü’min kul bu suallere istenildiği gibi cevap verir.

Melek ona şiddetlice:

–‘Rabbin kimdir? Dinin nedir? Rasulullah kimdir?’ diye sorar. İşte bu mü’minin karşı karşıya kalacağı son fitne olacaktır.

İşte bu, Allah Azze ve Celle’nin:

–“Allah, iman edenleri dünya hayatında da, ahiret hayatında da sabit bir sözle (tevhid sözüyle) sabit tutar...” İbrahim Suresi 27. ayetinde anlatılan budur.

O kişi:

–‘Rabbim Allah’tır, dinim İslam’dır, Rasulüm Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemdir’ der.

Mü’min kulun sorgusu esnasında verdiği bu cevaplar üzerine Allah gökten, onun cevaplarını tasdik eder ve kabrinin genişletilmesini, kendisine cennet yataklarından bir yatak hazırlanmasını, cennetten elbiseler giydirilmesini, cennetten kabrine güzel kokular ve ılık rüzgarlar esmesi için kabri ile cennet arasına bir kapı açılmasını emreder. Buna müteakiben kabri 70 zira yani 35 metre genişletilir ve aydınlatılır.

Daha sonra yüzü güzel, elbiseleri güzel ve kokusu hoş bir adam ona gelir ve der ki:

–‘Seni sevindirecek şeyleri sana müjdeliyorum. Allah’tan bir rıza ve içinde ebedi nimetlerin bulunduğu cennetlerin müjdesini sana getirdim. İşte bu sana vaadolunan günündür.’

Mü’min kişi ona şöyle der:

–‘Allah sana da hayırlı müjdeler versin, sen kimsin? Senin yüzün hayırlı şeylerle gelen kimsenin yüzüne benziyor.’

O kişi de ona:

–‘Ben senin dünyada işlemiş olduğun salih amelinim der. Allah’a yemin ederim ki ben seni şöyle bildim. Allah’a itaat hususunda çabuk davranan bir kimse idin. Allah’a masiyet hususunda ağırdan alırdın. Bundan dolayı Allah seni hayırla mükâfatlandırdı.’

Sonra ona, cennette açılan bir kapı ve cehenneme açılan bir kapı açılır ve denir ki:

–‘Eğer Allah’a isyan etmiş olsaydın, gideceğin yer bura olacaktı! Allah onun yerine sana bunu verdi.’

O kişi cennette olanları görünce şöyle der:

–‘Rabbim! Kıyametin kopmasını çabuklaştır ki ben aileme ve malıma kavuşayım!’

O kişiye:

–‘Sen burada kal!’ denilir. O kişi yeniden diriltilene kadar cennetteki makamını seyreder durur. Ruhu ise, yeniden bedene döneceği kıyamet gününe kadar cennet ağacına tutunmuş bir kuş olduğu halde temiz ruhların arasında bulunur.

Kâfir veya facir bir kişi dünya ile alakası kesilip, ahirete yöneldi mi, ona semadan kaba ve güçlü kuvvetli yüzleri siyah melekler semadan iner. Beraberlerinde cehennem ateşinden kaba elbiseler vardır! Nihayet melekler o kişiden gözün görebildiği kadar uzak bir mesafede otururlar.

Sonra ölüm meleği gelir ve o kişinin başının yanında oturup, şöyle der:

–‘Ey murdar! Nefis, Allah’tan bir gazab ve öfkeye doğru çık!’ Ölüm meleğinin bu sözü üzerine, o kişinin ruhu cesedinde dağılır. Dalları budakları çok, demir çubuğun ıslak

yünden çekilmesi gibi onun ruhunu çekip alır. Bu hal ile birlikte damarları ve sinirleri paramparça olur. Gök ile yer arasındaki her bir melek ve semadaki bütün melekler ona lanet ederler. Semanın kapıları kapanır. O kişinin ruhu Allah'a çıkmaması için dua etmeyen hiçbir melek kalmaz! Ölüm meleği o ruhu, bu bedeni ezmek maksadıyla ve Allah'ın nimetlerinden yararlanmamak amacıyla, bedenine üzerine giyilen kıldan dokunmuş elbiselere gir! der.

Melekler göz açıp kapatacak kadar bir zaman kadar dahi olsa, onun elini bırakmazlar! O kişiyi hemen o getirdikleri kaba elbiselere sararlar. O kişiden, yeryüzünde görülmüş en kötü kokan leşin kokusu gibi bir koku çıkar.

Melekler onu alıp yükselirler.

Meleklerden bir topluluğun yanından geçtiklerinde mutlaka melekler:

–‘Bu murdar ruh kimdir?’ derler.

Onu götüren melekler de:

–‘Bu, filan oğlu filandır’ diyerek dünya hayatında ona verilen en kötü ismiyle onu anarlar. Nihayet o, dünya semasına getirilir. Ona kapının açılması istenir ama ona kapı açılmaz!

Bera bin Azib (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

Daha sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), Araf Suresi 40. ayeti okudu:

–“Ayetlerimizi yalanlayıp da onlara karşı büyüklenenlere hiç şüphesiz gök kapıları açılmayacaktır! Onlar deve, iğne deliğinden geçmedikçe cennete giremezler!..”

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şöyle der:

–“Onun kitabını Siccin’de, yerin en alt tabakasında yazınız! Kulumu tekrar yeryüzüne götürünüz! Çünkü ben onlara şunu vaat etmişim. Ben onları oradan yarattım, onları oraya iade edeceğim ve ikinci bir defa daha onları oradan çıkartacağım!”

Bu sefer o kişinin ruhu semadan savrulup atılarak kovulur ve cesedine döndürülür nihayet gelip cesedine düşer!

Bera bin Azib (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

Sonra Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Hac Suresi 31. ayeti okudu:

“...Kim, Allah’a ortak koşarsa o sanki gökyüzünden düşüp, kuşların kaptığı yahut rüzgarın kendisini uzak bir yere attığı kimseye benzer.”

Nihayet o kişinin ruhu cesedine iade edilir. O arkadaşlarının kendisini bırakıp gittikleri vakit ayak kabıllarının sesini işitir. Bu halde iken şiddetle bağırıp çağıran ve azarlayan iki melek gelir ve onu onu korkutarak oturturlar.

Melekler o kişiye şöyle derler:

–‘Rabbin kimdir?’

O kişi:

–‘Ah! Ah! Bilmiyorum’ der.

Melekler ona:

–‘Dinin nedir?’ diye sorarlar.

O kişi:

–‘Ah! Ah! Bilmiyorum’ der.

Melekler ona:

–‘Bu size gönderilen adam hakkında ne dersin ve onun hakkında nasıl şahitlik edersin?’ diye sorarlar.

O kişi, kendisine sorunan kişinin kim olduğunu anlayamaz ve:

–‘Hangi adamı soruyorsunuz?’ der.

Melekler de ona:

–‘Muhammed’ diye hatırlatırlar.

Bunun üzerine o kişi:

–‘Ah! Ah! Bilmiyorum, insanlar (Muhammed hakkında) bir şeyler söylüyorlardı, ben de onların söylediği gibi söylüyordum. der.

Bu cevap üzerine melekler de ona:

–‘Hay bilmez olasın! ve hiçbir şey söyleyemez olasın!’ derler.

Bu cevaba müteakiben Allah-u Teâlâ, o yalan söylemiştir! Ona cehennem ateşinden bir yatak serilmesini, sıcak ve kavurucu rüzgarın girmesi için cehennemden onun kabrine bir kapı açılmasını emreder. Cehennemin ateşinin sıcakı ve deri gözeneklerinden işleyen sıcak havasıda ona ulaşır. Onun cehennemdeki mekanı kendisine gösterilir ve:

–‘Bu senin mekânındır’ denilir.

O kişiye cennetten de bir yer gösterilir ve:

–‘Eğer Allah’a itaat etmiş olsaydın burası senin olacaktı, denilir.’ O kişi kazandığı ve kaybettiği yerleri görünce acısı ve ızdırabı katlanır. Sonra o adamın kabri, o kadar daraltılır ki, kaburgaları birbirine geçer! İşte bu, Allah’ın vaat ettiği sıkıntılı ve sıkıcı hayattır!

Bera bin Azib (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

Buna müteakiben Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Ta-Ha Suresi 124. ayeti okudu:

Nitekim Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

“Herkim Benim zikrimden/Kur'anım'dan yüz çevirirse, şüphesiz ki onun sıkıntılı bir hayatı olur ve biz onu, kıyamet günü kör olarak haşrederiz!”

Sonra o adama yüzü ve elbiseleri çirkin, kötü kokan bir adam gelir ve ona şöyle der:

–‘Ben sana hoşuna gitmeyecek şeyleri bildiriyorum. İşte bu sana daha önce vaadolunan gününüdür,’ der ve onu Allah’ın azabı ile müjdeler.

Oda şöyle der:

–‘Sana da Allah hayır sözü işittirmesin! Sen kimsin? Yüzün kötü şeylerle gelen kimsenin yüzüne benziyor.’

O adam şu cevabı verir:

–‘Ben senin kötü amelinim. Allah’a yemin ederim ki; Ben seni Allah’a itaatte işi ağırdan alan, Allah’a isyana hızlıca koşan bir kişi olarak biliyorum. Allah sana kötülüğünün karşılığını versin.’

Sonra ona gözleri görmeyen, kulakları duymayan ve konuşmayan, elinde bir balyoz bulunan bir kişi görünür. Bu balyozu bir dağın üzerine indirecek olsa o dağ toprak olur. Ona bu balyozla öyle bir darbe indirir ki bu darbe ile o kişi kabrinde toprağa döner!

Daha sonra, Allah Azze ve Celle onu tekrar eski haline getirir ve ona musallat edilen kişi ona bir daha vurunca, o öyle bir feryad eder ki doğu ile batı arasındaki insanlarla cinlerden başka her şey o feryadı işitir. Sonra ona cehennem ateşine giden bir kapı açılır ve cehennemden ona yaygılar yayılır.

O adam:

–‘Rabbim! Kıyamet kopmasın!’ der.

Allah onu tekrar diriltinceye kadar o kişi kabrinde azap görmeye devam eder.”

Buhari 1/243, 3/1260, 1294, Müslim 905/11, 2870/70, Malik Muvatta 1/188, 189, İbni Hibban 3120, Ebu Davud 4753, Terğib ve Terhib 7/67, 77, Nesei 2059, 2075, İbni Mace 4269, 4271, Ahmed bin Hanbel 4/287, 288, No: 17803, 18733, 18815, Hâkim 1/37, 40, Tayalisi 753, Acurri eş-Şeria 367, 370

Muhammed Nâsiruddin el-Albani (Rahmetullahi Aleyh), Ahkâmu’l-Cenâiz isimli kitabında şöyle demiştir:

“Hadiste geçen Meleku’l-Mevt: Kur’an ve Sahih Sünnette adı budur yani ölüm meleğidir. İnsanların, Onu Azrail diye isimlendirmesine gelince, israiliyattan olma ihtimali vardır.”

106) Cenaze yıkanmadan yahut kefenlenmeden defnedilmişse, kabirden çıkartılması caizdir.

Çünkü Cabir bin Abdullah (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), mezarına konulduktan sonra Abdullah bin Ubey’in kabrine geldi. Verdiği emir üzerine kabrinden çıkarıldı. Onu dizleri üzerine koydu ve nefesinden üzerine üfledi. Ona gömleğini giydirdi ve üzerine namaz kıldı. Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır.

Buhari 3/167, Müslim 7/120, Nesei 1/284, İbnu’l-Carud 260, Beyhaki 3/402, Ahmed 3/381

107) Kişinin ölmeden önce kabrini hazırlaması caiz değildir!

Çünkü ne Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bunu yapmıştır, ne de ashabı. Ayrıca kişi nerede öleceğini bilemez!

15) Taziye

108) Ölenin akrabalarına taziyede bulunmak meşrudur.

Taziyede bulunmak, alacağı ecri hatırlatmak suretiyle sabra teşvik etmek, ölüye ve musibetzedeye duada bulunmak demektir.

Bu hususta iki hadis vardır.

Birinci Hadis:

Kurra el-Müzeni (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) oturdu mu yanına sahabelerden bir kaç kişi otururdu. Aralarında küçük oğlu olan bir adam vardı. Adam çocuğunu önüne otuttururdu.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ona:

–‘Onu seviyor musun?’ diye sordu.

Adam şöyle dedi:

–Ey Allah’ın! Rasulü Allah onu sevdirdiği gibi seni de sevdirdi.

Derken çocuk öldü. Adam da sohbe oğlunun hatırası sebebiyle gelmez oldu. Oğlu için üzüldü.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onu göremeyince:

–‘Ben filan kişiyi göremiyorum!’ dedi.

Sahabeler:

–Ey Allah’ın Rasulü! O adamın oğlu öldü dediler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onunla karşılaşınca oğlunu sordu, o da oğlunun öldüğünü haber verdi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ona taziyede bulundu ve şöyle dedi:

–‘Sen şunlardan hangisini daha çok seversin? Ömrün boyunca onunla hoş vakit geçirmeyi mi? Yoksa yarın cennet kapılarından hangisine gidersen mutlaka onun senden önce oraya varmış olduğunu ve o kapıyı sana açmakta olduğunu görmeni mi?’

Adam:

–Ey Allah’ın Nebisi! Elbetteki benden önce cennetin kapısına gidip, bana o kapıyı açmasını daha çok severim dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘İşte bu sana verilmiştir’ dedi.

Ensardan bir adam:

–Ey Allah’ın Rasulü! Allah beni sana feda etsin. Bu sadece ona mı has? Yoksa hepimize mi? dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Aksine! Hepinize’ dedi.”

Nesei 1/296, İbni Hibban, Hâkim 1/384, Ahmed 5/35, Beyhaki 4/59, 60

İkinci Hadis:

Enes bin Malik (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Herkim bir musibet sebebiyle mü’min kardeşine taziyede bulunursa Allah ona kıyamet gününde onun sebebiyle kendisine habr olunacak bir elbiseyi ona giydirecektir.’

Sahabeler:

–Ey Allah’ın Rasulü! Habr olunması ne demektir diye sordular.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Ona gıpta edilecek demektir’ diye buyurdu.”

Hatib Tarihi Bağdad 7/397, İbni Asakir Tarih-u Dimaşk 15/91/1, İbni Adiy el-Kamil 4/1572, İbni Ebi Şeybe el-Musannef 4/164

109) Taziyede söylenecek sözler.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’den sabit olmuş ifadelerle taziyede bulunulur. Eğer onları bilmiyor ve hatırlamıyor ise kolayına gelen ve şeriate muhalif olmayan güzel sözlerle taziyede bulunur.

Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Usame bin Zeyd (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in kızı Zeynep (Radiyahallahu Anha) oğlu Uname’nin ölmek üzere olduğunu Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e haber gönderip, yanımıza gel dedi.

Usame (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ona selam söylemek ve şunları bildirmek üzere haber gönderdi:

‘Aldığı şey, Allah’ındır. Verdiği de Allah’ındır. Herşey onun yanında belli bir ecele kadardır. Sabretsin ve ecrini Allah’tan beklesin!’

لَهُ مَا أَعْطَى، وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى، فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ لِقَاءِ اللَّهِ مَا أَخَذَ وَ

Zeynep (Radiyahallahu Anha) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in mutlaka gelmesi için yemin vererek haber gönderdi. Bunun üzerine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kalktı, biz de kalkıp gittik. Küçük çocuk Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in kucağına verildi. Nefesi sanki bir su tulumunda imiş gibi hırıldayıp duruyordu.

Gelenler arasında Sad bin Ubade, Muaz bin Cebel, Ubeyy bin Kâb zannederim Zeyd bin Sabit (Radiyahallahu Anhum) ve birtakım kimseler vardı. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in gözleri yaşla doldu.

Sad bin Ubade (Radiyahallahu Anh) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e:

–Ağlıyormusun? Ey Allah’ın Rasulü! Sen ağlamayı yasaklamadın mı? dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Bu ancak Allah’ın kullarından dilediği kimselerin kalblerine koyduğu bir rahmettir! Allah kulları arasından merhametlilere merhamet eder’ buyurdu.”

Buhari 3/120, 122, Müslim 3/39, Ebu Davud 2/58, Nesei 1/263, İbni Mace 481, Beyhaki 4/65, 68, 69, Ahmed 5/204, 206, 207

İkinci Hadis:

Bureyde bin Hasib (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ensarı arar araştırır, onların hastalarının ziyaretine gider, onları soruştururdu. Bir gün ensardan bir kadının oğlunun öldüğü haberini aldı. Kadının başka çocuğu da yoktu. Bundan dolayı onun için çok üzülmüş, çok kederlenmişti. Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ona gitti. Beraberinde ashabı da vardı.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kadının evinin kapısına varınca kadına:

–Allah’ın Nebisi sana taziyede bulunmak üzere girmek istiyor denildi.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) girip şöyle dedi:

‘Bana ulaştığına göre sen oğlun için çok üzölmüş ve kederlenmişsin.’

Kadına Allah’a karşı takvalı ve sabırlı olmasını emretti.

Kadın:

–Ey Allah’ın Rasulü! Nasıl üzölmeyeyim ben artık doğum yapamayan rakub bir kadınıim? Benim ondan başka çocuğum da yok dedi.

Bu sefer Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

–‘Rakub çocuğu hayatta kalan demektir. Bir erkeğin yahut Müslüman bir kadının üç evladı ölür de onların mükâfatını ümit ederse mutlaka Allah onu, o çocukları vasıtasıyla cennete girdirir.’

Bunun üzerine Ömer (Radiyahallahu Anh) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in sağında bulunuyordu. Anam babam sana feda olsun ya iki kişi olurlarsa diye sordu?

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘İki kişi dahi olsa’ dedi.”

Bezzar 857, Hâkim 1/384

Üçüncü Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Ümmü Seleme (Radiyahallahu Anha)’nın yanına, kocası Ebu Seleme’nin vefatı sebebiyle girdiği vakit:

‘Allah’ım! Ebu Seleme’ye mağfiret et. Onun derecesini hidayete erdirilmişler arasında yükselt. Geriyle bıraktıkları arasında ona hayırlı halefler ver. Ey âlemlerin Rabbi! Bize de, ona da mağfiret et. Onun kabrini ona genişlet ve orayı ona nurlandır’buyurdu.”

Müslim

Dördüncü Hadis:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Abdullah bin Cafer (Radiyahallahu Anhuma)’ya babasının ölümü sebebiyle şöyle taziyede bulundu:

‘Allah’ım! Cafer’in ailesi hakkında Cafer’e halef olacak kimseleri ver. Abdullah’a sağ elinin yapacağı alış verişlerde bereketler ihsan eyle.’

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu sözlerini üç defa söylemişti.”

Ahmed

110) Taziyede bulunma süresi üç gün ile sınırlı değildir!

Aksine ne zaman taziyede bulunmakta fayda görürse o zaman taziyesini yapar. Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’den üç gün sonra taziyede bulunduğu, Abdullah bin Cafer (**Radiyallahu Anhuma**)’nın rivayet ettiği hadiste sabittir.

Abdullah bin Cafer (**Radiyallahu Anh**) şöyle demiştir:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bir ordu hazırlayıp, onlara Zeyd bin Harise’yi kumandan tayin ederek şöyle buyurdu:

‘Eğer Zeyd öldürülür yahut şehit düşerse, kumandanınız Cafer olsun. Şayet o da öldürülür ya da şehit düşerse kumandanınız Abdullah bin Revaha olsun. Düşmanla karşılaştılar. Zeyd sancağı aldı ve öldürülünceye kadar savaştı. Sonra sancağı Cafer aldı, o da öldürülünceye kadar savaştı. Sonra sancağı Abdullah aldı, o da öldürülünceye kadar savaştı. Sonra sancağı Halid bin Velid aldı, Allah ona zafer nasib etti.’

Onlara dair haber Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e ulaştı.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’de Müslümanlara hutbe okumak üzere çıktı. Allah’a hamd-u senada bulunup şöyle dedi:

‘Kardeşleriniz düşmanla karşılaştılar. Zeyd sancağı aldı, savaştı ve nihayet öldürüldü ve şehid düştü. Sonra Cafer sonra Abdullah sonra sancağı Allah’ın kılıçlarından bir kılıç olan Halid bin Velid aldı. Allah ona zafer nasib etti.’

Sonra Cafer’in ailesine onlara gitmek üzere üç gün mühlet verdi. Sonra onlara gidip şöyle dedi:

‘Artık bugünden sonra kardeşim için ağlamayınız!’

Abdullah (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Sonra elimi tutup kaldırarak şöyle dedi:

‘Allah’ım! Cafer’in ailesine sen halef ol. Abdullah’a yapacağı alış verişlerde bereket ihsan eyle.’

Bu sözlerini üç defa tekrarladı.

Abdullah (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Annem gelerek ona yetimliğimizden sözetti ve bundan ötürü onun üzüleceği şeyler söyledi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Dünyada da, ahirette de ben onların velisi iken sen bunların fakir düşeceğinden mi korkuyorsun!?’ buyurdu.”

Ahmed 1750, Hâkim 3/298, Ebu Davud, Nesei, Ahmed Müsned 3/467

111) Taziyyede iki hususa dikkat etmek gerekir.

1) Ev, mezarlık ya da mescid gibi taziye için özel bir yerde toplanmamak!

2) Ölenin akrabaları tarafından taziye için gelen kimselere ziyafet maksadıyla yemek hazırlamamak!

Çünkü Cerir bin Abdullah Beceli (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Bizler ölenin akrabaları yanında toplanmayı ve defnedilmesinden sonra yemek yapmayı bir çeşit ağıt yakmak olarak görüyorduk.”

Ahmed 6905, İbni Mace 1/490

Taziye kabul etmek için oturmaya gelince, İmam Şafiî (**Rahmetullahi Aleyh**), Hirazi (**Rahmetullahi Aleyh**) ve diğer mezheb âlimlerimiz mekruh olduğunu açıkça ifade etmiş ve şöyle demişlerdir:

“Taziye için oturmak ölünün akrabalarının bir evde toplanarak taziyyede bulunmak isteyen kimselerin onların yanına gelmeleri demektir.”

Mezheb âlimlerimiz dediler ki:

“Bunun yerine onların kendi ihtiyaçlarını görmeye gitmeleri gerekir. Onlara rastlayan onlara taziyyede bulunur. Taziye maksadıyla oturmanın keraheti hususunda erkeklerle kadınlar arasında hiç bir fark yoktur.”

İmam Şafiî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Ben matemleri mekruh görüyorum. Bu da ağlamasalar dahi toplanmaları demektir. Çünkü böylesi kederi tazeler ve birtakım külfetlere sebep olur.”

İbnu'l-Ğumam (**Rahmetullahi Aleyh**) de aynı şekilde Hidaye şerhinde şöyle dedi:

“Ölenin akrabalarının ziyafet maksadıyla yemek yapmaları mekruhtur ve bu çirkin bir bid'attır!”

112) Ölenin ailesini doyuracak kadar yemek yapmak sünnettir.

Çünkü Abdullah bin Cafer (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Cafer'in ölüm haberi ulaşınca, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Cafer'in ailesine yemek yapınız! Onlara kendilerini yeteri kadar uğraştıracak bir iş gelip çatmış bulunuyor’ buyurdu.”

Ebu Davud 2/59, Tirmizi 2/134, İbni Mace 1/490, Şafiî 1/247, Darakudni 194, 197, Hâkim 1/372, Beyhaki 4/61, Ahmed 1/175

113) Yetimin başının sıvazlanması, okşanması ve ona ikramda bulunulması da müstehabtır.

Çünkü Abdullah bin Cafer (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Biz, Kusem ve Abbas’ın oğlu Ubeydullah ile birlikte oynarken, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bineği üzerinde yanımızdan geçince şöyle buyurdu:

‘Bana bunu kaldırıp veriniz.’

Abdullah bin Cafer (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

Beni aldı, önüne oturttu.

Kusem için de:

–‘Bunu da bana kaldırıp veriniz’ dedi, onu alıp arkasına oturttu.

Ubeydullah’ı, Abbas ve Kusem’den daha fazla severdi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Kusem’i bindirip de, Ubeydullah’ı bıraktı...

Abdullah bin Cafer (**Radiyallahu Anhuma**) devamla dedi ki:

Sonra üç defa başımı okşadı, başımı okşadığı her seferinde:

–‘Allah’ım! Cafer’in çocuklarına sen halef ol’ diye buyurdu.”

Ahmed 1760, Hâkim 1/372, Beyhaki 4/60

16) Ölüye Fayda Verecek Şeyler

114) Bazı amellerin ölüye faydası olur.

1) Kabul şartlarını taşıması halinde ölüye dua etmek.

Çünkü Allah (**Azze ve Celle**) şöyle buyurmaktadır:

“Onlardan sonra gelenler derler ki:

‘Rabbimiz bizi ve bizden önce iman etmiş kardeşlerimize mağfiret et.

Kalblerimizde iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma. Rabbimiz şüphesiz ki sen çok esirgeyicisin, çok merhametlisin.”

Haşr 10

Hadislere gelince, bu hususta çok hadis vardır. Bunların bazıları daha önceden geçti. Bir kısmı da kabir ziyareti bahsinde Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ölümlere duası ve bunu emretmesi konularını ele alınırken gelecektir.

Bunlardan birisin de Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyuruyor:

“Müslüman kişinin gıyabında kardeşine yaptığı dua kabul olunur. Onun başı ucunda görevli bir melek vardır. Kardeşine hayırla dua ettiği her seferinde onunla görevli olan melek, âmin ve sana da o kadarı verilsin der.”

Müslim 8/86, 87, Ebu Davud 1/240, Ahmed 6/452

Hatta cenaze namazının tamamı bunun delilidir. Çünkü cenaze namazı çoğunlukla ölüye duadır ve onun için Allah’tan mağfiret dilemektir.

2) Ölenin velisi ölünün adadığı orucun kazasını yapması.

Bu hususta bazı hadisler vardır.

Aişe (Radiyallahu Anha) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Herkim üzerinde oruç borcu olduğu halde ölürse, velisi onun yerine oruç tutar’ buyurdu.”

Buhari 4/156, Müslim 3/155, Ebu Davud 1/376, Beyhaki 6/279, Tahavi Müşkilu’l-Asar 3/140, 141, Ahmed 6/69

Abdullah ibni Abbas (Radiyallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Bir kadın deniz yolculuğuna çıktı ve:

–Eğer şanı yüce ve mübarek olan Allah onu kurtaracak olursa bir ay oruç tutmayı adadı. Yüce Allah onu kurtardı. Ölünceye kadar o orucu tutmadı. Onun kızı Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e gelerek durumu anlattı.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

‘Eğer annenin üzerinde bir borç bulunsaydı, sen o borcu öder miydin?’

Kız:

–Evet, dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Allah’ın borcu ödenmeye daha layıktır, o halde sen annenin adına adağı yerine getir!’ dedi.”

Ebu Davud 2/81, Nesei 2/143, Tahavi 3/140, Beyhaki 4/255, 256, 10/85, Tayalisi 2630, Ahmed 1861, 1970, 3137, 3224, 3420, Buhari 4/158, 159, Müslim 3/156, Tirmizi 2/42, 43, İbni Mace 1/535

Yine Abdullah ibni Abbas (Radiyallahu Anhuma) şöyle dedi:

“Sad bin Ubade (Radiyallahu Anh) Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’den fetva sordu:

–Annem öldü. Üzerinde adak borcu vardı ne yapayım? dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Anneyin adağını onun adına sen yerine getir!’ dedi.”

Buhari 5/440, 494, Müslim 6/76, Ebu Davud 2/81, Nesei 2/130, 144, Tirmizi 2/375, Beyhaki 4/256, Tayalisi 2717, Ahmed 1893, 3049, 6/47

Sahabelerden birinin annesi Ramazan orucundan borcu olduğu halde öldü.

Aişe (Radiyahallahu Anha)’ya annemin adına kazasını yapayım mı? diye sordu.

Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle dedi:

“Hayır! aksine onun adına her gün için bir yoksula yarım sa’ tasaddukta bulun!”

Tahavi 3/142, İbni Hazm 7/4

Said bin Cübeyr (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

“Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma):

‘Kişi, Ramazan ayında hastalanır da sonra oruç tutamadan ölürse, onun adına oruç tutamadığı günler için yemek yedirilirse, üzerinde kaza borcu kalmamış olur. Şayet üzerinde adak oruç varsa velisi onun adına kazasını yapar’ dedi.”

Ebu Davud, İbni Hazm 7/7

Allâme Muhammed Nâsiruddin el-Albani (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

“Mü’minlerin annesi Aişe (Radiyahallahu Anha) ile ümmetin büyük bilgini Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma)’nın benimsediği ve sünnet imamı Ahmed bin Hambel (Rahmetullahi Aleyh)’in izlediği bu yol insanın gönül huzuruyla kabul ettiği ve rahatlıkla benimsediği bir görüştür. Bu meseledeki en mutedil ve en orta yol budur. Bu şekilde bütün hadisler sağlıklı bir şekilde anlaşılmış olmakla birlikte herhangi birini reddetmeksizin uygulanmaktadır.

Yani, ölü adına farz oruç müstesna adak orucu tutulabilir. Bu Abdullah ibni Abbas (Radiyahallahu Anhuma) ve onun kanaatini paylaşanların görüşüdür. Sahih olan da budur. Çünkü farz orucu, namaz hükmündedir. Bir kimse bir başkası adına namaz kılamadığı gibi, oruç da tutamaz! Adak ise borç seviyesinde kişinin kendi zimmetinde olmak üzere kabullendiği bir yükümlülüktür. Bundan dolayı borcunu ödediği gibi velinin onun kazasını yapması kabul edilir. İşte fıkıh buna derler. Bu anlayışı benzeri hükümlere genelleştirecek olursak:

Geciktirmekte mazur görülecek durumda olması hali dışında ölü adına hac yapılmaz! Onun adına zekat verilmez! Nitekim veli bir mazeret sebebiyle Ramazan ayında oruç açan kimse adına yemek yedirebilir. Fakat hiçbir özrü

bulunmadan orucunu bozana gelince, Allah'ın farzlarını başkasının onun yerine eda etmesinin kendisine bir faydası olmaz!

Çünkü sınanmak ve denenmek üzere onları yerine getirmekle emrolunmuş olan kendisi idi. Onun velisi değil! Kimsenin başkası adına tevbe etmesinin ya da başkası yerine Müslüman olmasının, başkası yerine namaz kılmasının ve namazın dışında ölene kadar yerine getirmediği yüce Allah'ın diğer farzlarını yerine getirmesinin başkasına faydası olmaz!"

İbnu'l-Kayyim Tehzibu's-Sünen 3/279, 282

3) İster velisi olsun, ister bir başkası olsun ölenin adına borcunu ödemesinin ölüye faydası vardır.

Hâkim 58, Beyhaki 74, 75, Tayalisi 1673, Ahmed 333, Heysemi 39

4) Salih evladın işlediği salih ameller, Anne ve babası da onun aldığı ecir gibi ecir alırlar ve çocuğun ecrinden de hiç bir şey eksilmez!

Çünkü evlat da anne ve babanın çalışıp çabalamalarının ve kazançlarının bir parçasıdır. Allah (Azze ve Celle) şöyle buyurmaktadır:

"İnsan için kendi çalıştığından başkası yoktur!"

Necm 39

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

"Kişinin yediği en hoş ve helal şey kazancından olandır ve şüphesiz onun çocuğu da kendi kazancındandır."

Ebu Davud 2/108, Nesei 2/211, Tirmizi 2/287, Darimi 2/247, İbni Mace 2/430, Hâkim 2/46, Tayalisi 1580, Ahmed 6/41, 126, 162, 173, 193, 201, 202, 220

Salih evladın sadaka vermesi, oruç tutması, köle azad etmesi ve buna benzer amellerin sevabından babasının da yararlandığına dair varid olmuş özel hadisler vardır.

Aişe (Radiyallahu Anha) şöyle dedi:

"Bir adam Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e benim annem ansızın öldü. Vasiyette de bulunmadı. Zannederim konuşabilseydi tasadduk edecekti. Eğer ben onun adına tasadduk edecek olursam, anneme ecir olduğu gibi bana da ecir olur mu? dedi.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–'Evet, onun adına tasadduk et' dedi."

Buhari 3/198, 4/399, 400, Müslim 3/81, 4/73, Malik Muvatta 2/228, Ebu Davud 2/15, Nesei 2/129, İbni Mace 2/160, Beyhaki 5/62, 6/277, 278, Ahmed 6/51

Abdullah ibni Abbas (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Saide oğullarından olan Sad bin Ubade (**Radiyallahu Anh**)’ın annesi vefat etti. O annesinin yanında değildi. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e gelerek:

–Ey Allah’ın Rasulü! Annem yanında değilken vefat etti. Eğer onun adına bir şeyler tasadduk edersem bunun ona faydası olur mu? dedi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Evet’ dedi.

Sad (**Radiyallahu Anh**) Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e oldukça verimli olan bahçemi annemin adına sadaka olduğunu seni şahid tutuyorum dedi.”

Buhari 4/297, 301, 307, Ebu Davud 2/15, Nesei 2/130, Tirmizi 2/25, Beyhaki 6/278, Ahmed 3080, 3504, 3508

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Bir adam Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e:

–Babam öldü. Biraz mal bıraktı ve vasiyette yapmadı. Benim onun adına tasaddukta bulunmam, babamın bazı günahları için kefarete olur mu? dedi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Evet’ dedi.”

Müslim 5/73, Nesei 2/129, İbni Mace 2/160, Beyhaki 6/278, Ahmed 2/371

Abdullah bin Amr’dan:

“As bin Vail Sehmi kendi adına yüz kölenin azad edilmesini emretti. Oğlu Hişam elli köle azad etti. Oğlu Amr da geri kalan diğer elli köleyi onun adına azad etmek istedi. Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e sormadan yapmayayım dedi ve Nebi(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e gidip sordu:

–Ey Allah’ın Rasulü! Babam kendi adına yüz kölenin azad edilmesini vasiyet etti. Hişam onun adına ellisini azad etti. Geriye üzerinde elli köle kaldı. Onun adına ben azad edeyim mi?

Bunun üzerine Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Eğer o Müslüman birisi olsaydı, siz de onun adına köle azad etseydiniz yahut tasaddukta bulunsaydınız ya da onun adına haccetseydiniz bu ona ulaşırdı.’

Başka bir rivayette Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Eğer tevhide kabul ettiğini ifade etseydi, sen de onun adına oruç tutup, tasaddukta bulunsaydın bunun ona faydası olurdu’buyurdu.”

Ebu Davud 2/15, Beyhaki 6/179, Ahmed 6704

Şevkânî (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

“Bu hadisler evladın verdiği sadakanın babanın ve annenin vasiyeti olmadan da ölümlerinden sonra anne ve babaya ulaşacağına delildir. Sadakanın sevabı onlara ulaşır. İşte bu hadisler ile Allah (**Azze ve Celle**)’nin:

“İnsan için çalıştığından başkası yoktur!” Necm 39. ayetinin genel çerçevesi tahsis edilir. Fakat bu hadisler arasında yalnızca çocuğun verdiği sadakanın onlara erişeceği sözkonusu edilmektedir. İnsanın çocuğunun kendi çalıştığından bir parça olduğu da sabittir. O halde buradaki tahsis iddiasında bulunmaya gerek yoktur.

Başkası bunları yapacak olursa, Kur’an’ı Kerim’in umumi ifadelerinden açıkça anlaşıldığı kadarı ile bunları sevabı ölüye ulaşmaz. Bundan dolayı bu genel hükümleri tahsis etmeyi gerektiren bir başka delil ortaya konulmadıkça bundan daha ileriye gidilemez!”

Neylu’l-Evtar 4/79

5) Ölenin kendisinden sonra bıraktığı sadakayı cariye.

Çünkü Allah (**Azze ve Celle**) şöyle buyurmaktadır:

“Onların ileri gönderdiklerini de, geri bıraktıklarını da yazarız.”

Yasin 12

Bu hususta bazı hadisler de vardır.

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘İnsan öldü mü ameli kesilir. Üç şey bundan müstesnadır!

- 1) Sadakayı cariye,
- 2) Kendisinden istifade edilen bir ilim bırakan ve
- 3) Kendisine dua eden salih evlat’ buyurdu.”

Müslim 5/73, Buhari Edebu’l-Müfred 8, Ebu Davud 2/15, Nesei 2/129, Tahavi Müşkulu’l-Asar 1/85, Beyhaki 6/278, Ahmed 2/372

Ebu Katade (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Kişinin kendisinden sonra geriye bırakacağı en hayırlı şey, kendisine dua edecek salih bir evlat, ecri kendisine ulaşacak cari bir sadaka ve kendisinden sonra gereğince amel olunacak bir ilimdir’ buyurdu.”

İbni Mace 1/106, İbni Hibban 84, 85, Taberani Mucemu's-Sağir 79, İbni Abdi'l-Berr Camiu Beyani'l-İlm 1/15, Münzir et-Terğib 1/58

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Şüphesiz mü’mine ölümünden sonra amelinden ve hasenatından ulaşanlar arasında şunlar da vardır:

- 1) Öğrettiği ve yaydığı bir ilim,
- 2) Gegeriye bıraktığı salih bir evlat,
- 3) Miras bıraktığı bir Mushaf (Kur’an) yahutta
- 4) Bina ettiği bir mescid, ya da
- 5) Yolcular için bir ev yahut
- 6) Akıttığı bir ırmak yahut
- 7) Sağlığında ve hayatında kendi malından çıkarıp verdiği bir sadaka ölümünden sonra ona erişir’ buyurdu.”

İbni Mace 1/106, İbni Huzeyme Sahihinde 2490, Beyhaki Şuabu'l-İman 3448

Cerir bin Abdullah (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

“Günün ilk saatlerinde Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in yanında idik. Ayakları çıplak, elbiseleri bulunmayan, çizgili elbiseleri ya da abayı kafasını sokacak şekilde delerek giyinmiş, kılıçlarını kuşanmış üzerlerinde izarları belden aşağılarını örten özel peştamelleri ve başka hiçbir şeyleri bulunmayan kimseler geldiler.

Genellikle Mudar’dan idiler. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in yüzü onların bu fakir hallerini gördüğü için değişti. İçeri girdi, sonra çıktı. Bilal ezan okudu ve öğle namazını kıldı, sonra küçük bir minberin üstüne çıkıp, hutbe verdi. Allah’a hamd ve senada bulundu ve şöyle buyurdu:

‘Şüphesiz yüce Allah Kitabında şu ayeti indirmiştir:

“Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da zevcesini var eden, her ikisinden de birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun! Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık bağını kesmekten de sakının! Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir.”

Nisa 1

Bir de Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Haşr Suresindeki şu ayeti okudu:

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun! Herkes yarın için ne hazırladığına bir baksın! Allah’tan korkun! Şüphesiz ki, Allah yaptıklarınızdan haberdardır. Allah’ı unuttukları için, Allah’ın da kendilerini unutturduğu kimseler gibi de olmayın! İşte onlar fasıkların ta kendileridir. Cehennemlikler ile cennetlikler bir olmaz! Cennetlikler muradlarına erenlerin ta kendileridir.”

Haşr 18, 20

Ve Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle devam etti:

‘Sizin ile sadaka vermeniz arasına engel olunmadan sadaka veriniz! Kimisi dinarından, kimisi dirheminden, kimisi elbisesinden, kimisi bir sa’ buğdayından, kimisi arpasından, kimisi bir sa’ hurmasından tasadduk etsin! Sizden biri, hiçbir sadakayı küçük görmesin! İsterse yarım hurma olsun!’

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in yüzünde kızgınlık ifadeleri açıkça belli oluncaya kadar geciktirler. Cerir (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Ensardan bir adam gümüş, bir rivayette altından eli nerdeyse onu alamayacak kadar büyük bir bağ getirdi. Hatta eli onu kuşatamıyordu.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) minberi üzerinde olduğu halde onu aldı.

Adam:

–Ey Allah’ın Rasulü! Bu Allah yolunda sadakadır dedi.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onu aldı, sonra Ebu Bekir (Radiyahallahu Anh) kalktı bir şeyler verdi, sonra Ömer(Radiyahallahu Anh) kalktı bir şeyler verdi, sonra muhacirlerle ensar kalkıp bir şeyler verdiler. Sonra insanlar sadaka vermekte birbirinin ardından hareket ettiler. Kimisi dinardan, kimisi dirhemden, kimisi şundan, kimisi bundan verdi. Öyle ki iki yığın yiyecek ve giyecek gördüm. Hatta Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in yüzünü sanki bir altın parçası imiş gibi parıldar gördüm.

Bunun üzerine Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

‘Herkim İslamda güzel bir yol açarsa, ona onun ecri ile ondan sonra onunla amel edenlerin ecri gibi ecir vardır. Onların ecirlerinden hiçbir şey eksiltilmeksizin ona da verilir. Herkim de İslamda kötü bir yol açarsa, onun günahı ona ait olur. Ondaki onunla amel edenlerin günahları gibi ona günah yazılır ve onların günahlarından hiçbir şey eksiltilmez!’

Daha sonra Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

“Onların ileri gönderdiklerini de, geride bıraktıklarını da yazarız.” Yasin 12. ayetini okudu.

Cerir (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) o malları aralarında paylaştırdı.”

Müslim 3/88, 89, 8/61, 62, Nesei 1/355, 356, Darimi 1/126, 127, Tahavi Müşkulu'l-Asar 1/93, 97, Beyhaki 4/175, 176, Tayalisi 670, Ahmed 4/357, 358, 359, 360, 361, 362, İbni Kesir 3/565

17) Kabir Ziyareti

115) Kabir ziyareti ölümü ve ahireti hatırlamak için yapılır.

Ancak kabir ziyareti yaparken şanı yüce Allah'ı gazablandıracak bir söz söylenmemelidir! Kabirde bulunana dua edip, yalvarmak yüce Allah'ı bırakarak, ondan yardım dilemek yahut onu temize çıkarıp, kesinlikle cennete gireceğini söylemek ve benzeri hususlar buna örnektir.

Bu hususta bazı hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Bureyde bin Husayn (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Ben size daha önce kabirleri ziyaret etmeyi yasaklamıştım. Artık onları ziyaret edebilirsiniz. Çünkü o size ahireti hatırlatır ve kabirleri ziyaret sizin hayrınızı arttırsın, artık kim kabirleri ziyaret etmek istiyor ise ziyaret etsin fakat batıl bir söz söylemesin!’ buyurdu.”

Müslim 3/65, 6/82, Ebu Davud 2/72, 131, Beyhaki 4/77, Nesei 1/285, 286, 2/329, 330, Ahmed 5/350, 355, 356, 361

İkinci Hadis:

Ebu Said el-Hudri (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Ben sizlere kabirleri ziyareti yasaklamıştım. Artık onları ziyaret edebilirsiniz. Şüphesiz onda bir ibret vardır. Bununla birlikte Rabbi gazablandıran bir söz söylemeyiniz!’ buyurdu.”

Ahmed 3/38, 63, 66, Hâkim 1/374, 375, Beyhaki 4/77, Bezzar 861, Heysemi Mecma 3/58, Taberani Mucemu's-Sağir 183

Üçüncüsü Hadis:

Enes bin Malik (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Ben size kabirleri ziyareti yasaklamışdım. Artık kabirleri ziyaret edebilirsiniz. Çünkü o kalbi inceltir, gözden yaş akıtır, ahreti hatırlatır. Bununla birlikte batıl bir söz söylemeyin!’ buyurdu.”

Hâkim 1/376, Ahmed 3/237, 250

116) Kabir ziyareti hususunda kadınlar da erkekler gibidir.

Bunun birkaç sebebi vardır.

Birinci Sebep:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in:

“Artık kabirleri ziyaret edebilirsiniz” sözünün genel ifadesinin kapsamına kadınlar da girer. Bunu şöyle açıklayabiliriz:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) İslamın ilk yıllarında kabirleri ziyaret etmeyi yasakladığında şüphesiz bu yasak erkekleri de, kadınları da birlikte kapsıyordu. Buna göre:

“Ben sizlere kabirleri ziyaret etmeyi yasaklamıştım” sözünden onun her iki cinsi kastettiği anlaşılmakta idi. Bu böyle anlaşıldığına göre Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onlara İslamın ilk yıllarında her iki cinse neyi yasakladığını bildirmektedir. Durum böyle olduğuna göre hadisin ikinci cümlesinde yer alan hitab ki o:

“Artık ziyaret edebilirsiniz” sözü ile zorunlu olarak hem kadınları, hem erkekleri kastetmiş olmaktadır.

İkinci Sebep:

Kadınların da kabir ziyaretinin meşru kılınmasına sebep teşkil eden illette erkeklerle ortak özellikleri paylaşımlarıdır. O özellik de şudur:

“Kabirleri ziyaret etmek kalbi inceltir, gözü yaşartır ve ahreti hatırlatır.”

Üçüncü Sebep:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), mü’minlerin annesi Aişe (Radiyahallahu Anha)’nın naklettiği hadiste kadınlara kabir ziyaretinde bulunmaları için ruhsat vermiştir.

Abdullah bin Ebi Müleyke şöyle dedi:

“Aişe (Radiyahallahu Anha) bir gün kabristandan geldi.

Ben ona:

–Ey mü’minlerin annesi! Nereden geliyorsun? dedim.

Aişe (Radiyahallahu Anha):

–Kardeşim Abdurrahman’ın kabrinden geliyorum dedi.

Ben ona:

–Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabirleri ziyaret etmeyi yasaklamamış mıydı? dedim.

Aişe (**Radiyallahu Anha**):

–Evet, dedi. Sonra onları ziyaret etmeyi de emretti.”

Başka rivayette:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabirleri ziyaret etme ruhsatı verdi” dedi.

Hâkim 1/376, Beyhaki 4/78, İbni Abdilberr Temhid 3/233, İbni Mace 1/475

Ahmed bin Hanbel’e kabirleri ziyaret eden kadına dair soru soruldu.

O şöyle cevap verdi:

“Kadının kabir ziyaretinde bir sakınca yoktur. Çünkü Aişe (**Radiyallahu Anha**) kardeşinin kabrini ziyaret etmiştir.”

Abdulcebbar bin Vebb şöyle demiştir:

“İbni Ebi Muleyke’yi şöyle derken dinledim:

Aişe (**Radiyallahu Anha**) bineğine bindi, onun kölesi yanımıza geldi.

Ben:

–Mü’minlerin annesi nereye gitti? diye sordum.

O:

–Kardeşi Abdurrahman’ın kabrine ona selam vermek üzere gitti dedi.

Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

Size kendimden ve Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’den sözedeyim mi? diye sordu.

Biz:

–Evet, dedik.

O şöyle dedi:

–Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in yanımda kaldığı gece geldi ridasını ve ayakkabılarını çıkardı ve onları yere bıraktı. İzarinin bir ucunu yatağa serdi ve yanı üzerine yattı. Fazla zaman geçmeden o benim uyuduğumu sandı, yavaşça ridasını aldı, yavaşça ayakkabılarını giydi, yavaşça kapıyı açtı ve çıktı. Sonra kapıyı yavaşça kapattı. Ben de çarımı başımın üzerine saldım, başımı da

örttüm. Sonra izarım ile de kapandım. Sonra Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in izinden yola koyuldum.

Nihayet Baki'e geldi. Uzunca ayakta durdu. Sonra üç defa ellerini kaldırdı, sonra dönü ben de döndüm. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) hızlandı, ben de hızlandım. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) koşmaya başladı, ben de koştum. Daha da hızlı koşmaya başladı, ben de daha da hızlandım. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'i geçtim, içeri girdim. Daha henüz uzanmıştım ki Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'de içeri girdi.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Ne oluyor ey Aişe! Göğsün inip kalkıyor, karnın da şişmiş’ dedi.

Bende:

–Annem ve babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasulü! dedim ve Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e durumu bildirdim.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Benim önümde gördüğüm karartı sen miydin?’ dedi.

Ben:

–Evet, dedim.

Göğsüme parmağı ile itti, göğsüm acıdı.

Sonra Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle dedi:

–‘Allah'ın ve Rasulünün sana haksızlık edeceğini mi zannettin?’

İnsanlar her neyi gizlese, Allah onu bilir dedim.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Evet’ dedi.

Sonra Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle dedi:

–‘Cebrail bana geldi ve seslendi. Sesini senden gizledi. Ben de ona karşılık verdim. O'na verdiğim karşılığı da senden gizledim. Sen burdayken yanına girmezdi. Çünkü elbiselerini çıkarmıştın. Ben senin uyuduğunu sanmıştım. Seni uyandırmak hoşuma gitmedi ve yalnızlıktan korkacağından çekindim.

Cebrail bana dedi ki:

–Rabbin sana Baki'dekilere gitmeni onlar için mağfiret dilemeni emrediyor!’ dedi.

Ben:

–Ey Allah'ın Rasulü! Bir kabre gittiğimde ne söyleyeyim? diye sordum.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأَخِرِينَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ

‘Selam size ey mü’minlerin ve Müslümanların diyarında bulunanlar. Allah bizden önden gidenlere de, geriye kalanlara da rahmet etsin. Şüphesiz ki, bizler de inşallah size kavuşacağız, de’ buyurdu.”

Müslim 3/14, Nesei 1/286, 2/160, 161, Abdurrezzak 3/570, 571, Ahmed 6/221

Dördüncü Sebep:

Enes (Radiyallahu Anh)’ın rivayet ettiği hadiste Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in kabrin yanında gördüğü kadını kabir ziyaretinden men etmemesidir.

Enes (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir kabrin yanbaşıda ağlayan bir kadının yanından geçti.

Ona:

‘Allah’tan kork! ve sabret!’ dedi.”

Buhari

117) Kadınların kabirleri çokça ziyaret etmeleri haramdır!

Çünkü bu kadınların feryad etmesine, kabirleri gezinti için oturulacak yerler edinmesine ve boş sözlerle vakit kaybetmek gibi şeriate uymayan birtakım işleri yapmalarına sebebiyet verebilir. Nitekim bazı İslam ülkelerinde günümüzde görülen de budur.

Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Kabirleri çokça ziyaret eden kadınlara, Allah lanet etti!’ buyurdu.”

Tirmizi 2/156, İbni Mace 1/478, İbni Hibban 790, Beyhaki 4/78, Tayalisi 1/171, Ahmed 2/337, İbni Abdilberr 3/234, 235

İlim adamlarından bir topluluk da bizim kabul ettiğimiz bu görüşün benzerini kabul etmişlerdir.

Kurtubi şöyle demektedir:

“Hadiste sözü edilen lanet ancak kabir ziyaretini çokça yapan kadınlar hakkındadır. Çünkü kullanılan mübalağa sigası bunu gerektirmektedir. Bunun da sebebi, çokça ziyaret etmenin belki kocanın hakkını zayıf etmek ve açılıp

saçılmayı beraberinde getirebilme ihtimali ile yüksek sesle bağırmak ve benzeri ortaya çıkacak hallerdir.

Şöyle de denilebilir:

Bütün bunlardan emin olunması halinde kadınlara kabir ziyareti için izin vermekte bir mani yoktur. Çünkü ölümü hatırlamaya erkeklerin de, kadınların da ihtiyacı vardır.”

Şevkânî de şunları söylemektedir:

“İşte zahiren birbiriyle çatışan tearuz halinde görülen hadisleri birlikte anlamak ve değerlendirmek hususunda kabul edilmesi ve itimad edilmesi gereken görüş budur.”

Şevkânî Neylu'l-Evtar 4/95

118) Kâfir olarak ölen kimsenin kabrini yalnızca ibret olmak maksadıyla ziyaret etmek caizdir.

Bu hususta iki hadis vardır.

Birincisi Hadis:

Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) dedi ki:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) annesinin kabrini ziyaret etti.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) de ağladı, etrafında bulunanları da ağlattı.

Sonra:

‘Rabbimden ona (anneme) mağfiret dilemek için izin istedim. Bana izin verilmedi! (Annemin) Kabrini ziyaret etmek için izin istedim, bana izin verdi. Kabirleri ziyaret ediniz çünkü kabirler ölümü hatırlatır’ buyurdu.”

Müslim 3/65, Ebu Davud 2/72, Nesei 1/286, İbni Mace 1/476, Tahavi 3/189, İbni Hibban 3159, Hâkim 1/375, 376, Beyhaki 4/76, Ahmed 2/441

İkincisi Hadis:

Bureyde (Radiyallahu Anh) dedi ki:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile birlikte bir seferde idik. Bizimle birlikte konakladı. Biz de onunla beraber bulunanlar yaklaşık bin kişi idik. İki rekât namaz kıldı. Sonra bize yüzünü çevirdi, gözlerinden yaş akıyordu. Ömer bin Hattab(Radiyallahu Anh) ayağa kalktı anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasulü! Sana ne oluyor diye sordu.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Aziz ve Celil olan Rabbimden anneme mağfiret istemek için dilekte bulundum. Bana izin vermedi. Ateşten ötürü ona merhametinden gözlerim yaşardı. Rabbimden onun

kabrini ziyaret etmek için izin istedim. O izni bana verdi. Ben de sizlere kabirleri ziyaret etmeyi yasaklamıştım. Artık onları ziyaret edebilirsiniz. Onları ziyaret etmek sizin hayrınızı arttırsın’buyurdu.”

Ahmed 5/355, 357, 359, İbni Ebi Şeybe 4/139, Hâkim 1/376, İbni Hibban 791, Beyhaki 4/76

İmam Nevevi, Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**)’ın rivayet ettiği ilk hadisi açıklarken şunları söylemektedir:

“Bu hadisten hayatta iken müşriklerin, ölümden sonra da kabirlerin ziyaretinin caiz olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü ölümden sonra ziyaretleri caiz olduğuna göre, hayattayken ziyaretleri öncelikle caiz olur. Hadis, kâfirlere mağfiret dilemeyi yasaklamaktadır.

Kadı İyad şöyle demiştir:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in annesinin kabrini ziyaret etmesinin sebebi onun kabrini görmek suretiyle öğüt ve ibretin daha güçlü bir halde olmasını kastetmiş olmasıydı.

Bunu:

‘Kabirleri ziyaret ediniz. Çünkü kabirleri ziyaret etmek size ölümü hatırlatır’ sözü desteklemektedir.”

Kabirleri ziyaretin iki maksadı vardır:

- 1)** Ziyaret edenin ölümü hatırlaması.
- 2)** Ölüye selam vermek, ona dua edip onun için mağfiret dilemekle, ölünün faydalanmasını sağlamaktır.

Bu ise Müslümana hastır. Bu hususta bazı hadisler vardır:

Birincisi Hadis:

Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Baki mezarlığına gider oradaki Müslümanlara dua ederdi. Aişe (**Radiyallahu Anha**)’ya bu durum hakkında sorulunca onlara dua etmekle emrolundu diye cevap verdi.”

Ahmed 6/252

İkincisi Hadis:

Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) yanımda gecelediği her gecenin sonunda:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ قَوْمِ مُؤْمِنِينَ وَأَتَاكُمْ مَا تُوْعِدُونَ غَدًا مُؤْجَلُونَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَأَهْلِ
بَقِيعِ الْعَرْقَدِ

‘Selam sizlere ey mü’min topluluklar yurdunun sakinleri! Bizler ve siz yarın vaadolunduklarınız da belli bir zamana kadar ertelenmiştir. Şüphesiz ki, bizler de inşallah size kavuşacağız. Allah’ım Baki’de bulunanlara mağfiret et’ derdi.”

Müslim 3/63, Nesei 1/287, İbnu’s-Sünni 585, Beyhaki 4/79, Ahmed 6/180

Üçüncü Hadis:

Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle dedi:

“Ey Allah’ın Rasulü! Mezarlığa gittiğimde nasıl diyeyim.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
بِكُمْ لَاحِقُونَ

‘Selam sizlere ey mü’minlerin ve Müslümanların diyarında bulunanlar. Allah bizden önden gidenlere de, geriye kalanlara da rahmet etsin. Şüphesiz ki, bizler de inşallah size kavuşacağız, de’ buyurdu.”

Müslim 3/14, Nesei 1/286, 2/160, 161, Abdurrezzak 3/570, 571, Ahmed 6/221

Dördüncüsü Hadis:

Bureyde (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ashabına kabristana çıktıklarında onlara neler söyleyeceklerini öğretiyordu. O bakımdan onlardan birisi kabir ziyaretine gittiğinde:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ هَلْ الدِّيَارِ، مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا
وَالْمُسْتَأْخِرِينَ أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ

‘Selam sizlere ey mü’minlerin ve Müslümanların diyarında bulunanlar. Şüphesiz ki, bizler de inşallah size kavuşacağız. Allah, bizden önce gidenlere ve sonraya kalanlara rahmet etsin. Allah’tan bizim ve sizin için afiyet dilerim.’ derdi.”

Müslim 3/65, Nesei, İbni Mace 1/469, İbni Ebi Şeybe 4/138, İbnu’s-Sünni 582, Beyhaki, Ahmed 5/353, 359, 360

Beşinci Hadis:

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir mezarlığa gitti ve:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمِ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ

‘Selam sizlere ey mü’min topluluklar yurdunun sakinleri! Şüphesiz bizler de inşallah size kavuşacağız.’ Keşke biz kardeşlerimizi görseydik diye arzu ettim’ dedi.

Sahabeler:

–Ey Allah'ın Rasulü! Biz senin kardeşlerin değil miyiz? diye sordular!

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Hayır, siz benim ashabımsınız! Kardeşlerimiz ise, daha sonra gelecek olanlardır. Ben, onlardan önce havuzun başına varmış olacağım’ dedi.

Sahabeler:

–Ey Allah'ın Rasulü! Henüz senin ümmetinden gelmemiş olanları nasıl tanıyacaksın? diye sordular!

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Sizden herhangi bir adamın, alnında ve ayaklarında beyazlıkları bulunan atları olsa ve bu adamın atları siyah atlar arasında bulunsa, adam kendi atlarını tanımaz mı?’ dedi.

Sahabeler:

–Elbette tanır, ey Allah'ın Rasulü! dediler.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Onlar kıyamet gününde abdest almalarından dolayı alınları, kolları ve ayakları parlak geleceklerdir.’

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu sözlerini üç defa tekrarladı ve Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle devam etti:

–‘Ben onlardan önce havuzun başına varmış olacağım. Dikkat edin aranızdan birtakım kimseler havzumdan kaçın devenin uzaklaştırıldığı gibi uzaklaştırılacaklar! Ben onlara buraya geliniz, buraya geliniz diye sesleneceğim ve bana şöyle denilecek:

–Onlar senden sonra bid'atlar yaptılar ve hep ökçeleri üzerine gerisin geri dönüp durdular! Bunun üzerine ben de:

–O halde benden uzak dursunlar! Benden uzak dursunlar! diyeceğim’ buyurdu.”

Müslim 1/150, 151, Malik 1/49, 50, Nesei 1/35, İbni Mace 2/580, Beyhaki 4/78, Ahmed 2/300, 408

119) Kabirde Kur'an okumaya gelince, bu sünnette aslı olmayan hususlardandır!

Bundan önceki meselede zikredilen hadisler kabirde, Kur'an'ı Kerim okumanın meşru olmadığını göstermektedir. Çünkü kabirde, Kur'an'ı Kerim okumak meşru olsaydı, Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bunu yapardı ve ashabına da öğretirdi.

Özellikle Aişe (**Radiyallahu Anha**) insanlar arasında Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in en çok sevdiği kimselerdendir. Aişe (**Radiyallahu Anha**) Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e kabirleri ziyaret ettiğinde ne söyleyeceğini sormuş, Rasulullah(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'de kabirlere nasıl selam verip ve nasıl dua edeceğini öğretmiş, Fatıha'yı ya da Kur'an'ı Kerim'den herhangi bir bölümü okumasını öğretmemiştir. Eğer Kur'an'ı Kerim okumak meşru bir iş olsaydı, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bunu Aişe (**Radiyallahu Anha**)'dan gizlemezdi.

Üstelik ihtiyaç anında Nebinin gerekli beyanı yapmayıp, ertelemesi usûl ilminde tesbit edildiği üzere caiz değildir. Bu bile caiz değilken gizlemek nasıl söz konusu olabilir. Eğer Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) sahabelere kabirde Kur'an'ı Kerim okumayı öğretmiş olsaydı, elbette ki bize bu ulaşırdı. Bu hususun sabit bir senetle bize nakledilmemiş olması böyle bir işin meydana gelmemiş olduğunun delilidir. Kabir ziyareti sırasında Kur'an'ı Kerim okumanın meşru olmadığını güçlendiren delillerden birisi de Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in şu sözüdür:

“Evlerinizi kabirlere çevirmeyiniz. Şüphesiz şeytan içinde Bakara suresinin okunduğu evden kaçır.”

Müslim 2/188, Tirmizi 4/42, Nesei Fedailu'l-Kur'an 76, Beyhaki Şuabu'l-İman 2/2381, Ahmed 2/284, 337, 378, 388

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**), kabirlerin Kur'an'ı Kerim okunacak yer olmadıklarına işaret etmektedir. Bundan dolayı evlerde Kur'an'ı Kerim okunmasını teşvik etmiş ve evlerin Kur'an'ı Kerim okunmadığı kabirlere dönüştürülmelerini yasaklamıştır. Nitekim diğer bir hadis, kabirlerin aynı şekilde namaz kılınacak yer olmadığına da işaret etmiştir.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“Evlerinizde namaz kılınız, evlerinizi kabirlere çevirmeyiniz!”

Müslim 2/187, Buhari

Bu hadisler, kabirler arasında Kur'an'ı Kerim okumanın mekruh olduğunu ifade etmektedir. İşte bundan dolayı Ebu Hanife, imam Malik ve benzeri âlimlerin cumhurunun benimsediği görüş, kabirlerin yanında Kur'an'ı Kerim okunmasının mekruh olduğu şeklindedir. Aynı zamanda bu imam Ahmed'in de görüşüdür. İmam Ahmed bin Hanbel'e kabir yanında Kur'an'ı Kerim okunmu? diye soruldu.

İmam Ahmed bin Hanbel:

–“Hayır, kabirde Kur'an'ı Kerim okunmaz diye cevap verdi.”

Ebu Davud Mesail 158

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Şeyhu’l-İslâm ibnî Teymiye (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

İmam Şafiye göre kabirler arasında Kur’an’ı Kerim okumak bid’attır.

İmam Malik (**Rahmetullahi Aleyh**) ise şöyle demiştir:

Ben, kabirlerde Kur’an’ı Kerim okuyan bir kimseyi bilmiyorum. Böylelikle sahabelerin ve tabîînün kabirlerde Kur’an’ı Kerim okumadığını anlıyoruz.”

İktidau’s-Sıratî’l-Mustakim Muhalefete Ashabi’l-Cahiyım 182

120) Cenazeye dua ederken elleri kaldırmak caizdir.

Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

“Bir gece Rasûlullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) dışarı çıktı. Ben de nereye gittiğini görsün diye arkasından Berire’yi gönderdim.

Berire dedi ki:

–Rasûlullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) Baki mezarlığına gitti ve ellerini kaldırdı. Sonra döndü.

Berire de gelip bana olanları haber verdi.

Sabah olunca ben:

–Ey Allah’ın Rasûlü! Dün gece nereye çıktın dedim?

Rasûlullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘Dua etmem için Baki’dekilerin yanına gitmem söylendi’ dedi.”

Ahmed 6/92, Muvatta 1/239, 240, Nesei 1/287

121) Kabirdeki ölüye dua ederken kabirlere yüz çevrilmez.

Kabirdeki ölüye dua ederken, kıbleye yönelinir. Çünkü Nebî (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabirlere doğru namaz kılmayı yasaklamıştır. Dua da bilindiği üzere namazın özüdür. Dolayısıyla duanın hükmü de namazın hükmü gibidir.

Nebî (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Dua ibadetin ta kendisidir’ buyurdu ve:

‘Rabbınız buyurdu ki; Bana dua edin, Ben de duanızı kabul edeyim!’ ayetini okudu.”

İbnu'l-Mubarek Zühhd 1/151, Buhari Edebu'l-Müfred 714, Ebu Davud 1/551, Tirmizi 4/178, 223, İbni Mace 2/428, 429, İbni Hibban 2396, Hâkim 1/491, İbni Mende, Tevhid 69/1, Ahmed 4/267, 271, 276, 277

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Dua ibadetlerin en büyüklerinden olduğuna göre kişi dua ettiği vakit nasıl olur da namazda dönmemiz emrolunan cihetten başka bir tarafa dönebiliriz. İşte bundan dolayı muhakkik ilim adamlarının kabul ettikleri şu olmuştur:

Dua edileceği vakit namazda dönülen taraftan başkasına dönülemez!

İbni Teymiye (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

Bu her zaman geçerli bir esas ilkedir. Dua eden kimsenin dönmesi müstehab olan cihet namaz kıldığı vakit dönmesi istenen cihettir. Çünkü kişiye doğu ya da başka bir tarafa namaz kılması yasaklandığına göre dua ettiği vakit de bu gibi yerlere dönmeye kalkışması yasaktır!

Bazı insanlar dua edeceği vakit salih bir zatın bulunduğu bir tarafa yönelmeye çalışırlar. Bu kimse doğu tarafında ya da bir başka yerde olsun onlar için farketmez. Ancak bu apaçık bir sapıklık ve apaçık bir şerdir! Nitekim bazı kimseler de salih birtakım kimselerin bulunduğu taraflara arkalarını dönmek istemezler.

Hâlbuki o aynı zamanda Allah'ın evinin bulunduğu tarafa Rasûlullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in kabrinin bulunduğu cihete arkasını dönebilmektedir. Bütün bu hususlar Hristiyanların dini ile yarışmaya kalkışan birtakım bid'atlerdendir!”

İktidau's-Sıratı'l-Mustakim Muhalefete Ashabi'l-Cahiyim 175

122) Kâfir kimsenin kabri ziyaret edildiğinde ona selam verilmez ve dua da edilmez!

Bilakis ona cehennem ateşini haber verir.

Sad bin Ebi Vakkas (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Bir bedevi Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in yanına gelerek dedi ki:

–Benim babam akrabalık bağını gözetirdi. Şunu yapar, şunu ederdi. Şimdi babam nerededir? (Cennette midir? Yoksa Cehennem’de midir?) diye sordu.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

–‘*Senin baban ateştedir!*’ diye cevap verdi.

Bedevi bundan rahatsız olur gibi oldu ve ey Allah'ın Rasûlü! Peki, senin baban nerededir! diye sordu.

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

–‘Her nerede bir kâfirin kabrinin yanından geçersen, sen ona cehennem ateşinde olacağını bildir!’ dedi.

Sad bin Ebi Vakkas (Radiyahallahu Anh) dedi ki:

Daha sonra bu bedevi Müslüman oldu ve şöyle dedi:

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) beni yorucu bir işle yükümlü kıldı. Ne kadar kâfir kimsenin kabrinin yanından geçiyorsam mutlaka ona cehennemlik olduğunu bildiriyorum!”

Taberani Mucemu’l-Kebir 1/191/1, İbnu’s-Sünni Ameli’l-Yevmi ve’l-Leyl 588, Makdisi Ahadiysu’l-Muhtare 1/333, Bezzar Zevaid 93, Heysemi 1/117, 118

123) Müslümanların kabirleri arasında ayakkabıyla yürünmez!

Çünkü Beşir bin Hasasiye (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“**Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)** ile birlikte mezarlığa gittik. **Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)** kabirler arasında ayakkabılarıyla yürüyen bir adam gördü:

–‘Ey ayakkabı giyen adam böyle yapma, ayakkabılarını çıkart!’ dedi.

Adam baktı ve **Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)**’i tanıyınca, ayakkabılarını çıkartıp onları bir kenara attı.”

Ebu Davud 2/72, Nesei 1/288, İbni Mace 1/474, İbni Ebi Şeybe 4/170, Hâkim 1/373, Beyhaki 4/80, Tayalisi 1123, Ahmed 5/83, 84, 224, Tahavi 1/293

Hafız ibni Hacer (Rahmetullahi Aleyh) Fethu’l-Bari’de şunları söylemektedir:

“Bu hadis kabirler arasında ayakkabı ile yürümenin mekruh olduğuna delildir.

İbni Hazm (Rahmetullahi Aleyh) oldukça garib bir iddiada bulunarak:

Kabirler arasında sadece tabaklanmış deriden yapılmış ayakkabılarla yürümenin haram olduğunu, başkalarıyla yürümenin haram olmadığını söylemiştir. Bu ise ileri derecede bir donukluktur.

Hattabi’nin:

Bu tür ayakkabıların yasaklanış sebebi onlarda bir parça kibirlilik hissedildiğinden dolayı olabilir şeklindeki sözüne şöyle cevap verilir. **Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhum)** bu şekilde tabaklanmış deriden yapılmış ayakkabıları giyerdi ve **Nebi(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)**’de bunları giyerdi demiştir. Bu da sahih bir hadistir.

Tahavi şöyle demiştir:

Adı geçen adama bu işin yasaklanması ayakkabılarında pislik olmasına hamledilebilir. Çünkü Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) ayakkabılarda herhangi bir necaset/pislik görmedikçe ayakkabılarıyla namaz kılardı.”

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bu uzak bir ihtimaldir. Hatta İbnî Hazm (**Rahmetullahi Aleyh**) bunun büsbütün batıl olduğunu kesin olarak söylemiş ve Allah’a karşı olmadık bir söz söylemek olduğunu iddia etmiştir. Daha yakın bir ihtimal burdaki yasağın ölümlere saygı göstermek kabilinden olduğudur. Dolayısıyla bu ilerde geleceği üzere kabir üzerine oturmanın yasaklanışına benzemektedir.

Buna göre ayakkabıların tabaklanmış deri olması ile başka türlü üzerlerinde tüy bulunan kabilden olması arasında bir fark yoktur. Çünkü bunların hepsi de kabirler arasında yürümek bakımından ve kabre saygıya aykırılık bakımından aynı seviyededir. Bu hususu İbnî Kayyim (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle açıklamıştır:

İmam Ahmed bin Hanbel (**Rahmetullahi Aleyh**)’in bu hadis ile amel ettiği de sabit olmuştur. İmam Ahmed bin Hanbel (**Rahmetullahi Aleyh**) bir cenazenin arkasından gitti mi kabirlere yaklaştığında ayakkabılarını çıkarttığını gördüm. Allah ona rahmet eylesin, sünnete ne kadar da uyan birisi idi.”

Ebu Davud Mesail 158

Abdullah İbnî Abbas (**Radiyallahu Anhuma**) şöyle dedi:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in bir hurma fidanının birer yarısını iki kabir üzerine koyup:

‘Bu fidan parçaları kurumadıkça onların azablarını hafifletir’ dedi.”

Buhari ve Müslim

Bu olay, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in eseri ve azablarının hafifletilmesine dair duası ile teberra kabildendir. Sanki Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bu dalların canlı kalmasını, azablarının hafifletilmesi ile ilgili ortaya çıkan durumun bir sınırı olarak tesbit etmiş gibidir. Bu kurumamış hurma dalında bulunup da kurumuş dalda olmayan bir özellikten ötürü değildir. İnsanlar birçok yerlerde ölümlerin kabirlerine hurma ağacı yaprağı diktikleri görülmektedir. Onların bu hadisten dolayı bu kanaate sahip olduklarını zannediyorum. Fakat onların yaptıkları bu uygulamanın bu açıdan izah edilir bir tarafı yoktur.

Ahmed Şakir’de bundan sonra bu hususla ilgili olarak şunları eklemektedir:

“Hattabi doğru söylemiştir. İnsanlar aslı olmayan bu uygulamaya daha çok ısrar etmeye ve aşırı gitmeye başlamış bulunmaktadır. Özellikle Mısır’da

Hristiyanları taklid ederek bunu yapmaktadırlar. Artık kabirlere çiçek bırakmaya, kendi aralarında çiçek hediye etmeye başladılar. İnsanlar çiçekleri yakınlarının ve bildiklerinin kabirlerine onları selamlamak, hayatta olanlara da güzel bir davranış gösterisinde bulunmak için koyuyorlar. Hatta bu adeta devletlerarası güzel ilişkilerde bir çeşit resmi gelenek haline geldi.

Müslümanların ileri gelenlerinin avrupa ülkelerinden birisine gittikleri takdirde onların büyüklerinin yahutta meçhul asker adını verdikleri kimsenin kabrine giderler, oraya çiçek bırakırlar. Bazıları ise yine batılıları taklid ederek cansız yapay çiçekler koymakta ve bu yolda kendilerinden öncekilerin izlerinden gitmektedirler.

Cabir (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Ben azab gören iki kabrin yanından geçtim. Şefaati sayesinde o iki dalın yaş kaldıkları sürece azablarının üzerlerinden kaldırılmasını arzu ettim’ buyurdu.”

Müslim 8/231, 236

Bu ifade üzerlerinden azabın kaldırılmasının Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in şefaati ve duası sebebiyle olduğu, dalların canlılığı sebebiyle olmadığı hususunda gayet açıktır.

124) Kabirler üzerine mersin ağacı ve buna benzer kokan şeyler, güller koymak meşru değildir!

Çünkü bu selefin yaptığı işlerden değildir. Eğer bu bir hayır olsaydı mutlaka bu işi bizden önce onlar yaparlardı.

Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) şöyle demiştir:

“Her bir bid’at bir sapıklıktır! İsterse insanlar onu güzel görsünler.”

İbni Battam el-İbane an Usûli’-d-Diyane 2/112/2

18) Kabrin Yanında Yapılması Haram Olan Hususlar

125) Aşağıdaki hususların kabirlerin yanında yapılması haramdır!

1) Küçük ve büyük baş hayvan kesmek.

Çünkü Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

“İslam’da kabir yanında hayvan kesmek yoktur.”

Abdurrezzak bin Hemman (Rahmetullahi Aleyh) dedi ki:

“Cahiliye dönemi insanları kabrin yanında bir inek ya da bir koyun keserlerdi.”

Ebu Davud 2/71, Abdurrezzak Musannef 6690, Beyhaki 4/57, Ahmed 3/197

İmam Nevevi (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle demektedir:

“Kabrin yanında küçük ve büyük baş hayvan kesmek ise, Enes (**Radiyallahu Anh**)’ın naklettiği hadiste yerilmiş bir şeydir.”

Ebu Davud ve Tirmizi

Allâme Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

Allah için olduğu takdirde böyledir. Şayet bazı cahillerin yaptığı gibi kabir sahibi için olursa bu apaçık bir şıktır, onu yemek de haram ve fısktır. Nitekim Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Üzerine Allah’ın adı anılmayanlardan yemeyin! Çünkü o elbetteki bir fısktır!”

En’am 121

Yine Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“Allah, Allah’tan başkası için hayvan boğazlayan kimseye lanet etmiştir!”

Bir rivayette Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

“Allah, Allah’tan başkası için hayvan boğazlayan kimseyi lanetlenmiştir!”

Ahmed 2817, 2915, 2917, Müslim 6/84

2) Mezarın içinden çıkan toprağa başkasını ekleyerek yükseltmek.

3) Kireç vb. şeylerle kabri sıvamak.

4) Üzerine yazı yazmak.

5) Üzerine bina yapmak.

6) Üzerine oturmak.

Bu hususta birtakım hadisler vardır.

Birinci Hadis:

Cabir (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabrin alçı ile sıvanmasını, üzerine oturulmasını, üzerine bina yapılmasını yahut üzerine toprak ilave edilmesini yahut üzerine yazı yazılmasını yasaklamıştır.”

Müslim 3/62, Ebu Davud 2/71, Nesei 1/284, 285, 286, Tirmizi 2/155, Hâkim 1/370, Beyhaki 4/4, Ahmed 3/295, 332, 339, 399

Allâme Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Muhtemelen doğru olan aşağıdaki şekilde konuyu etraflı bir şekilde ele almaktır. Eğer çamurla sıvamaktan maksat kabri korumak ve onu şeriatın hoşgördüğü kadarıyla yüksek bir şekilde kalmasını sağlamak ve rüzgârların onu savurmaması, yağmurun dağıtmaması ise şüphesiz ki bu caizdir. Çünkü bu meşru olan bir gayeyi gerçekleştirmektedir.

Belki de Hanbelilerden çamurla sıvamak müstehabtır diyenlerin görüşlerinin açıklaması budur. Şayet maksad ziynet ve buna benzer faydasız şeyler ise o vakit bu caiz olmaz çünkü bu sonradan ihdas edilmiş bid’at bir işdir! Kabir üzerine yazı yazmaya gelince, hadisin zahirinden anlaşılan haram olduğudur! İmam Muhammed’in sözlerinin zahirinden de bu anlaşılmaktadır. Şafiîlerle, Hambeliler ise sadece mekruhluktan söz etmişlerdir.

İmam Nevevi’de şunları söylemektedir:

“Mezhebimiz âlimleri der ki: Kabrin üzerindeki yazı ister bazı insanların adet edindikleri üzere başı ucunda bir tahtada yazılmış olsun, ister başka bir şeyde yazılmış olsun. Hadisin umumi ifadesi sebebiyle her türlü mekruhtur!”

Bazı ilim adamları süslemek maksadıyla olmamak, aksine tanıtmak maksadıyla ölünün adını yazılmasını istisna etmişlerdir. Bunu da Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in daha önce işaret ettiğimiz meselede geçtiği üzere Osman bin Maz’um (**Radiyallahu Anh**)’ın kabri üzerine taş koymasına kıyas ederek söylemişlerdir.

İmam Şevkânî dedi ki:

“Bu kıyas yoluyla başka umumi nassları tahsis etmek kabilindendir. Cumhur böyle demiştir. Yoksa bu Dav’u’n-Nehar adlı eserde denildiği gibi nassa karşıt bir kıyas değildir. Şu kadar var ki durum bu kıyasın sahih olduğudur.”

Allâme Muhammed Nâsıruddin el-Albani (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

Benim görüşüme göre, doğrusunu en iyi bilen Allah’tır. Bu kıyasın mutlak olarak sahih olduğunu söylemek uzak bir ihtimaldir. Doğrusu bu kullanılan taş eğer, Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in kendisi sebebiyle taşı koyduğu gayeyi gerçekleştirmiyor ise ki bu gaye de mezarın kime ait olduğunu tanıtmaktır ve bu tanınmama mesela kabirlerin çokluğu, tanıtıcı taşların çokluğu sebebiyle olabilir o takdirde sözü edilen amacın gerçekleştirileceği kadarıyla ismin yazılması caiz olur. Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır.

Hâkim’in hadisin akabinde söylediği şu sözlere gelince:

“Uygulama buna göre değildir. Müslümanların doğudan batıya kadar bütün imamlarının kabirleri üzerinde yazı vardır ve bu halefin de, selefin de yaptığı bir uygulamadır.”

İmam Zehebi şu sözleriyle onu reddetmektedir:

“Söylediğimiz fayda sağlayacak bir ifade değildir! Bir sahabinin dahi bu işi yaptığını bilmiyoruz. Bu tabiînden birilerinin ve onlardan sonra gelenlerin nehy kendilerine ulaşmamış olduğu halde ortaya çıkardıkları bir şeydir.”

İkinci Hadis:

Ebu Said el-Hudri (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabrin üzerine bina yapılmasını yasaklamıştır!”

İbni Mace 373, 374

Başka bir hadiste:

“Allah’ın Nebisi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) kabirlerin üzerine bina yapılmasını yahut üzerlerine oturulmasını ya da üzerlerinde namaz kılınmasını yasakladı!”

Heysemi Mecmau’z-Zevaid

Üçüncü Hadis:

Ebu’l-Heyyac el-Esedî şöyle dedi:

“Ali bin Ebi Talib (**Radiyallahu Anh**) bana dedi ki:

Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in beni görevli gönderdiği işe seni göndereyim mi? Nerde bir heykel ve suret görürsen mutlaka onu dümdüz edeceksin! Ve kadar yüksek bir kabir görürsen, mutlaka onu da dümdüz edeceksin!”

Müslim, Ebu Davud, Nesei, Tirmizi, Hâkim, Beyhaki, Tayalisi, Ahmed

İmam Şevkânî yüce Allah’ın rahmeti üzerine olsun bu hadisi şerh ederken şunları söylemektedir:

“Bu hadisten çıkartılacak hükümlerden birisi de şudur:

Sünnet gereği kabir yerden fazla yükseltilmez! Bu hususta faziletli kabul edilen ile daha az faziletli olduğu kabul edilen kimse arasında fark yoktur! Açıkça görüldüğü kadarıyla kabirlerin şer’an izin verilen miktardan fazla yükseltilmesi haramdır! Bunu Hambeli mezhebi âlimleri ile bir topluluk ile imam Şafiî ve imam Malik açıkça ifade etmişlerdir.”

Yine imam Şevkânî şöyle demektedir:

“Hadisin kapsamına öncelikle giren kabir yükseltme çeşitlerinden birisi de kabirler üzerinde bina edilmiş kubbeler ve meşhedlerdir. Aynı zamanda bu iş kabirleri mescid edinmek kabilinden de sayılır. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’de ileride geleceği üzere bunu yapanlara lanet etmiştir!

Kabirler üzerinde bina yükseltip, bu binaları güzel yapmaktan ötürü nice fesadlar ortaya çıkmıştır ki İslam adına bunlara ağlanılır. Bunlar arasında cahil kimselerin bu gibi yerlere kâfirlerin putlar hakkındaki inançlar gibi bir inanç beslemeleridir. Bu o kadar büyük bir iş haline geldi ki cahiller bu kabirlerin fayda sağlamaya ve zararı önlemeye kadir olduklarını zannedecek hale geldiler!

İhtiyaçlarının görülmesini istemek için gidecekleri yer arzularının gerçekleşmesi için sığınacakları yer olarak bellediler. O kabirlerden kulların, Rablerinden istediklerini istemeye koyuldular. Oralara yolculuk yapmak amacıyla yüklerini bağladılar. Kabirlere ellerini sürdüler ve onlardan yalvararak yakararak dileklerde bulundular.

Özetle söyleyecek olursak, onlar buralarda cahiliyenin putlara yapıp da yapmadıkları hiçbir şey bırakmadılar. **‘İnna lillah ve inna ileyhi raciun.’** Bu korkunç münker ve müthiş küfre rağmen Allah için öfkelenen hanif din için gayrete gelen ne âlim, ne öğrenci, ne emir, ne vezir, ne de bir hükümdar görüyoruz!

Bize bu hususta o kadar çok haber geliyor ki bu verilecek örneğin gerçekliği hususunda şüphe etmeye imkan kalmıyor. Bu kabirperestlerden çok kimseye ya da onların çoğuna hasımları tarafından Allah adına yemin etmeleri söylenecek olursa, yalan yere yemin edebilir. Bundan hemen sonra ona şeyhin adına yahut inandığın filan veli adına yemin et denilecek olursa, hemen dili tutulur ve dolanır.

Böyle bir yemini kabul etmez ve gerçeği itiraf eder. İşte bu onların şirklerinin hâşâ yüce Allah ikinin ikincisi, yahut üçün üçüncüsüdür diyenlerin şirklerinden daha ileri dereceye vardığının en açık delillerinden birisidir.

Ey din âlimleri! Ey Müslümanların hükümdarları! İslam adına küfürden daha büyük bir musibet olabilir mi? Bu din için Allah’tan başkasına ibadetten daha büyük bir zarar hangi musibet olabilir? Müslümanların bu musibete denk musibetleri olabilir mi? Eğer böyle bir şirke karşı çıkmak farz değil ise, karşı çıkılması gereken münker hangisidir?

“Andolsun eğer hayatta ölen birisine seslenirsen duyurursun. Fakat senin seslendiğin kimsenin canı yok Ve eğer bir ateşe üflesen aydınlatır etrafını, Fakat sen bir küle üflüyorsun.”

Merhum Şevkânî’nin bu hususta faydalı ve güzel bir eseri vardır. Buna:

“Şerhu’s-Sudur fi Tahrimi Ref’i’l-Gubur” adını vermiş olup, el-Mecmuatu’l-Muniriyye adlı koleksiyon arasında basılmış bulunmaktadır.

Dördüncü Hadis:

Sümame bin Şufeyy (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Fedale bin Ubeyd (**Radiyallahu Anh**) ile birlikte Rum diyarına çıktık. O sırada o Muaviye adına ed-Derb’de vali idi. Bir amcaoğlumuz Rodos’da isabet aldı. Fedale onun namazını kıldırды ve kabre gömölme işi bitinceye kadar mezarının başında durdu. Bizler üzerine toprağı düzeltirken şunları söyledi:

Üzerini hafif tutunuz.

Bir diğer rivayette, üzerini hafifletiniz dedi. Çünkü Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bizlere kabirleri dümdüz etmeyi emrederdi.”

Rodos: Akdeniz’de Türkiye’nin güneybatısında yer alan bilinen bir adadır.

Ahmed, İbni Ebi Şeybe, Müslim, Ebu Davud, Nesei, Beyhaki

Beşinci Hadis:

Muaviye dedi ki:

“Şüphesiz kabirlerin dümdüz edilmesi sünnettendir. Yahudilerle Hristiyanlar kabirlerini yüksek yaptılar. Onlara benzemeyiniz!”

Taberani el-Mucemu’l-Kebir

Altıncı Hadis:

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Sizden herhangi birinizin bir kor ateş üzerine oturup, elbiselerini yakması, sonra onun derisine kadar varması o kimse için bir kabir üzerine oturmasında ya da kabri çiğnemesinden daha hayırlıdır’ buyurdu.”

Müslim, Ebu Davud, Nesei, İbni Mace, Beyhaki, Ahmed

Yedinci Hadis:

Ukbe bin Amir (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Ayağımla bir kor ateş yahut bir kılıç üzerine yürümem ya da ayağımla ayakkabımı dikmem benim için Müslüman bir kimsenin kabri üzerinden yürümekten daha sevimlidir. Def-i hacetimi kabirlerin ortasında mı yapmışım? Yoksa çarşı ve pazarın ortasında mı yapmışım? Hiç farketmez!’ buyurdu.”

İbni Ebi Şeybe, İbni Mace

Sekizinci Hadis:

Ebu Mersed el-Ğanevi (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

“Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

‘Kabirlere doğru namaz kılmayınız, kabirlerin üzerine oturmayınız!’ duyurdu.”

Müslim

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

Bu üç hadiste Müslümanların kabri üzerine oturup, onların üzerinden geçmenin haram olduğuna delil vardır. Şevkânî’nin ve başkalarının naklettiğine göre ilim adamlarının çoğunluğunun kabul ettiği görüş de budur. Fakat Nevevî ve Askalânî, ilim adamlarının bunu sadece mekruh gördüklerini nakletmektedirler. İmam Şafiî’nin el-Umm adlı eserdeki açık ifadesi de bu şekildedir. Yine imam Muhammed de el-Asar’da mekruh olduğunu ifade etmiş ve:

“Bu, Ebu Hanîfe’nin de görüşüdür” demiştir.

Şafiî’de şunları söylemektedir:

“Ben kabrin üzerinden basıp geçilmesini, üzerine oturulmasını ve ona yaslanılmasını mekruh görüyorum. Ancak eğer kişi ölüsünün kabrine gidebilmek için onun üzerinden geçmekten başka bir yol bulamıyorsa bu bir zaruret halidir. O vakit yüce Allah’ın izniyle onu bağışlayacağını ümit ederim. Kimi arkadaşlarımız şöyle demiştir:

Kabir üzerine oturmakta bir sakınca yoktur. Yasaklanan def-i hacet için kabir üzerine oturmaktır. Ancak bize göre durum onun dediği gibi değildir. Her ne kadar def-i hacet için kabrin üzerine oturmak yasak ise de bu ihtiyaç olmadan da mutlak olarak kabrin üzerinde oturmak nehyedilmiştir.”

Şafiî merhum sanki bu ifadeleriyle İmam Malik’e işaret etmektedir. Çünkü o Muvatta adlı eserinde belirtilen tevili açıkça ifade etmiştir. Bu tevilin batıl olduğunda ise Hafız’ın naklettiği ve Nevevî’nin açıkladığı üzere batıl olduğunda bir şüphe yoktur.”

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Her ikisine göre de mekruhluk, mutlak olarak kullanıldığı takdirde haramlık ifade eder. Sadece mekruh olduğunu söylemektense bu görüş doğruya daha yakındır. Gerçek ise bunun haram olduğunu söylemektir. Çünkü Ebu Hureyre ve Ukbe’nin hadislerinin açıkça belirttiği ifadelerindeki ağır tehdit dolayısıyla bu olmalıdır!

Aralarında Nevevi'nin de bulunduğu Şafiî mezhebine mensub bir topluluk bu görüştedir. San'ani, Subulu's-Selam'da bu görüşü benimsediğı gibi, fakih İbni Hacer el-Heytemi, ez-Zevacir adlı eserinde bunun büyük bir günah olduğı görüşüne meyletmiştir. Buna sebep ise bizim işaret ettiğimiz ağır tehdid ifadeleridir ve bu doğru olma ihtimali uzak bir görüş değildir."

7) Kabirlere doğru namaz kılmak.

Çünkü az önce geçen:

"Kabirlere doğru namaz kılmayınız!..." hadisi bunu gerektirmektedir.

Bu hadiste nehyin açık olması sebebiyle kabre doğru namaz kılmanın haram olduğuna delil vardır. Nevevi'nin tercih ettiğı de budur. el-Munadi, Feydu'l-Kadir adlı eserinde hadisi şerh ederken şunları söylemektedir:

"Kabirlere doğru yönelerek namaz kılmayın demektir. Çünkü bu şekilde hareket etmek çok ileri derecede bir tazimi ifade ediyor. Çünkü bu mabudun mertebesidir. Böylelikle hadis tamamıyla birarada hem tazimi hafife almayı, hem aşırı derecede tazimi yasaklamaktadır."

Daha sonra bir başka yerde şunları söylemektedir:

"Böyle bir iş mekruhtur. Bir insan o yerde namaz kılmak ile bereketlenmek isteyecek olursa, dinde Allah'ın izin vermediğı bir hususu bid'at olarak ortaya çıkarmış olur. Burda maksad tenzih-i kerahettir."

İmam Nevevi şöyle demektedir:

"Mezhebimize mensub ilim adamları böyle demişlerdir. Eğer hadisin zahiri sebebiyle haram olduğü söylenecek olsa dahi, uzak bir ihtimal değildir. Hadisten kabristanda namaz kılmanın yasaklandığı hükmü çıkarılır. Bu da tahrimi bir kerahet ile mekruhtur."

Şunu bilmek gerekir ki burada sözü edilen tahrim ancak yönelmek ile kabirlerin taziminin kastedilmemesi şartına bağlıdır. Aksi takdirde bu bir şirk olur.

Şeyh Aliyyu'l-Kari, el-Birkad'da bu hadisi şerh ederken şunları söylemektedir:

"Eğer bu tazim gerçek manasıyla kabre ve kabrin sahibine yapılacak olursa, kesinlikle böyle bir tazimi yapan kâfir olur. Böyle bir şeye benzemeye kalkışmak mekruhtur. Bu kerahetin tahrimi kerahet olması gerekir. Ona bırakılmış cenaze de bu hükme tabidir. Hatta ondan da öncelikli olarak bu hükmü alır. Bu ise Mekke ahalisinin karşı karşıya bulundukları bir beladır. Çünkü onlar cenazeyi Kâbe'nin yakınında koyuyor, sonra da ona doğru namaz kılıyorlar."

8) Kabirlere doğru yönelmek söz konusu olmasa dahi kabirlerin yakınında namaz kılmak.

Bu hususta birkaç hadis vardır.

Birincisi Hadis:

Ebu Said el-Hudri (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Yeryüzü bütünüyle mesciddir, kabristan ve hamam müstesna’ buyurdu.”

Nesei, Ebu Davud, İbni Mace, Tirmizi

İkinci Hadis:

Enes (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) cenazeler üzerine, kabirler arasında namaz kılmayı yasaklamıştır.”

Bezzar, Heysemi Mecmau’z-Zevaid, Taberani el-Evsad, Dıya el-Makdisi el-Ahadiysu’l-Muhtare

Üçüncüsü Hadis:

Abdullah ibni Ömer (Radiyahallahu Anhuma) şöyle dedi:

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Evlerinizde namazınızdan bir pay ayırınız! Evlerinizi kabirlere döndürmeyiniz!’ buyurdu.”

Buhari, Müslim, Ahmed

Dördüncü Hadis:

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Evlerinizi kabirlere döndürmeyiniz! Şüphesiz şeytan içinde Bakara suresinin okunduğu evden kaçır!’ buyurdu.”

Müslim

9) Kabirlerin üzerine mescid bina yapmak.

Bu hususta da bazı hadisler vardır:

Aişe ve Abdullah bin Abbas (Radiyahallahu Anhum) şöyle demişlerdir:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hastalanınca üzerindeki bir elbiseyi yüzünün üzerine örtmeye koyuldu. Bundan sıkılınca yüzünden açardı.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu halde iken:

‘Allah, Yahudilerle ve Hristiyanlara lanet etsin! Çünkü onlar Nebilerinin kabirlerini mescid edindiler!’ dedi.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu sözleriyle onların yaptıklarının benzerinden sakındırıyordu.”

Buhari, Müslim, Nesei, Darimi, Beyhaki, Ahmed

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Allah’ım! Sen benim kabrimi bir put yapma! Allah, Nebilerinin kabirlerini mescid edinen bir kavme lanet etmiştir!’ buyurdu.”

Ahmed, İbni Sad Tabakat, Ebu Ya’la, Humeydi, Ebu Nuaym el-Hilye

Cüdebe (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

Ben, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i vefat etmeden beş gün önce işittim şöyle buyuruyordu:

“Aranızda kardeşlerim ve arkadaşlarım vardı ve aranızdan benim için bir halil candan dostun bulunmadığını Allah’ın huzurunda bildiriyorum. Çünkü yüce Allah İbrahim’i halil edindiği gibi, benide halil edinmiş bulunuyor ve eğer ben ümmetimden bir halil edinecek olsaydım, hiç şüphesiz Ebu Bekir’i halil edinirdim. Şunu bilin ki sizden öncekiler Nebilerinin ve aralarındaki salih kimselerin kabirlerini mescid ediniyorlardı. Dikkat edin sakın! Kabirleri mescid edinmeyin! Ben sizlere bu işi yasaklıyorum!”

Müslim

Abdullah ibni Mes’ud (Radiyahallahu Anh) şöyle diyor:

“Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i işittim:

‘İnsanların en şerlileri kendileri hayatta iken kıyamet üzerlerine kopan ve kabirleri mescidler edinen kimselerdir!’ buyuruyordu.”

İbni Hibban, İbni Huzeyme, Tabarani, Bezzar, Ahmed

Aişe (Radiyahallahu Anha) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hastalandığında onun hanımlarından birisi Habeşistan’da “Mariye” diye adlandırılan bir kiliseyi sözkonusu etti. Ümmü Seleme ile Ümmü Habibe Habeşistan’a gitmişlerdi. Onlar bu kilisenin güzelliğinden, ordaki suret ve resimlerden söz ettiler.

Aişe (Radiyahallahu Anha) dedi ki:

Bunun üzerine Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Şüphesiz onlar aralarından salih bir adam bulunur da bu adam ölürse onun kabri üzerine bir mescid bina ederler, sonra orada bu suretleri yaparlardı. İşte onlar kıyamet gününde Allah nezdinde yaratılmışların en şerhileridirler!' buyurdu."

Buhari, Müslim, Nesei, Ebu Avane, Beyhaki, Ahmed, İbni Ebi Şeybe

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

Az önce kaydedilen hadislerde sözkonusu edilen "mescid edinmek" çeşitli hususları kapsar:

-Kabirlere yönelerek, kabirlere doğru namaz kılmak.

-Kabirler üzerinde secde etmek.

-Kabirler üzerinde mescid bina etmek.

İkinci anlam "mescid edinme" lafzından açıkça anlaşılmalta, diğler iki anlam da onun kapsamına girmekle birlikte daha önce kaydettiğimiz bazı hadislerde ayrıca açıkça sözkonusu da edilmiş bulunmaktadır. Ben buna dair geniş açıklamalar ile bu husustaki ilim adamlarının görüşlerini de delil göstererek az önce işaret ettiğim "Tahziru's-Sacid" adlı eserimde geniş açıklamalar yapmış bulunuyorum.

Orada Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrinin Mescid-i Nebevi'ye alınışı ile ilgili tarihi bilgiler de verdim. Bu husustaki az önce kaydettiğimiz hadislere muhalif durumları, bununla birlikte ona özel olmak üzere Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in mescidinde namaz kılmanın mekruh olmadığını belirttim. Bütün bu hususlarda geniş açıklama görmek isteyenler oraya başvurabilirler.

10) Belirli vakitlerde ve bilinen mevsimlerde oralarda ibadet etmek maksadı ile yahutta başka bir maksadla giderek kabirleri bayram yeri edinmek.

Ebu Hureyre (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

"Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Benim kabrimi bayram yerine çevirmeyin! Evlerinizi de kabirlere döndürmeyin! Her nerede olursanız bana salat ve selam gönderin. Çünkü sizin salat ve selamınız bana ulaşır' buyurdu."

Ebu Davud, Ahmed

Süheyl dedi ki:

“El-Hasen bin el-Hasen bin Ali bin Ebi Talib (**Radiyallahu Anhum**) kabrin yanında beni gördü. O, Fatıma (**Radiyallahu Anha**)’nın evinde akşam yemeğini yerken bana seslendi ve:

–Yemeğe gel dedi.

Ben:

–Canım istemiyor dedim.

Bu sefer:

–Seni niye kabrin yanında görüyorum? dedi.

Ben:

–Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’e selam verdim, dedim.

O şöyle dedi:

–Sen mescide girdiğin zaman selam ver. Çünkü Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**):

*‘Benim kabrimi bayram yerine çevirmeyin! Evlerinizi de kabre döndürmeyin! Bana salat ve selam gönderin. Çünkü sizin salat ve selamınız nerede olursanız bana ulaşır, Allah Yahudilere lanet etsin! Çünkü onlar Nebilerinin kabirlerini mescid edindiler!’*buyurdu.”

Şeyhu’l-İslam ibni Teymiye (**Rahmetullahi Aleyh**) İktidau’s-Sıratı’l-Mustakim’de şunları söylemektedir:

“Hadisin delalet şekli şudur:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in kabri yeryüzündeki en faziletli kabirdir. Bununla birlikte onun bayram yeri edinilmesini yasaklamıştır! Kim olursa olsun başkasının kabrinin bu yasağın kapsamına girmesi öncelikle sözkonusudur. Diğer taraftan Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) bununla birlikte:

“Evlerinizi de kabirlere döndürmeyiniz!” diye buyurmuştur. Yani evler, namazın kılınmadığı, dua ve Kur’an’ın okunmadığı yerler olmamalıdır. O vakit kabirler seviyesinde olurlar. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) böylelikle evlerde de ibadet edilmesine dikkat edilmesini emretmekte fakat ibadetin kabirlerin yanında yapılmasını yasaklamaktadır. Hristiyan ve onlara benzeyen diğer müşriklerin yaptıklarının aksini buyurmaktadır.

İşte bu, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ehl-i beytinden, tabiînin en faziletlisi olan Ali bin el-Hüseyn (**Radiyallahu Anhuma**)o adama Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in kabrinin yanında özellikle dua etmeye kalkışmasını yasaklamakta ve bu hususta kendisinin babası el-Hüseyn’den, onun da dedesi Ali’den işitmiş olduğu hadisi delil olarak göstermektedir.

Bu hadisin ne manaya geldiğini, o başkasından daha iyi bilir. Böylelikle onun maksadının şu olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Kişi, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in kabrine mescide girme maksadı bulunmadan selam vermek ve benzeri maksadlarla girmektir. O bu tür dua ve benzeri amellerin kabri bayram yeri edinmek olduğu görüşünü ortaya koymuştur. Aynı şekilde onun amcasının oğlu ve Ehl-i Beytinin büyük ilim adamı Hasen bin Hasen'de Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in kabrinin bayram yeri edinilmesini mekruh görmüştür.

Şimdi bu sünnetin Medine ehlinde ve Rasulullah (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e neseb akrabalığı, şehir akrabalığı bulunan Ehl-i Beytten nasıl bize kadar geldiğine dikkat edelim. Çünkü onlar bu işi bilmeye başkalarına göre daha bir ihtiyaçları vardır. O bakımdan onlar bu sünneti daha iyi bellemişlerdir.

Nitekim Mescid-i Haram, Mina, Müzdelife ve Arafah gibi yerleri Allah (**Azze ve Celle**) bir bayram yeri, insanların dönüp geldikleri yerler kılmıştır. İnsanlar orada toplanırlar. Dua, zikir ve kurban vs. ibadetler için oralara gider gelirler. Müşriklerin de toplanmak için gidip geldikleri yerleri vardı. İslam gelince Allah bütün bunları sildi. İşte bu gibi yerlere Nebilerin ve salihlerin kabirlerinin bulunduğu yerler de dahildir! Oralara bayram yeri edinilmemelidir!"

Daha sonra Şeyhu'l-İslam ibni Teymiye (**Rahmetullahi Aleyh**) şunları söylemektedir:

"Bundan dolayı Malik, Allah ondan razı olsun ve ondan başka ilim adamları Medinelilerin herhangi birisinin mescide girdiği her seferinde Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in kabrine gelip ve iki arkadaşına selam vermesini mekruh görmüşler ve şöyle demişlerdir:

Bu herhangi bir Medineli için ancak yolculuktan geldiği yahutta bir yolculuğa çıkmak istediği zaman ve benzeri durumlarda olabilir. Bazıları ise namaz ve benzeri maksatla Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in mescidine girdiği vakit selam vermeye müsaade olduğunu belirtmiştir. Ama her zaman için salat ve selam maksadı ile oraya girecek olursa, bildiğim kadarıyla buna ruhsat veren kimse yoktur. Çünkü bu da bir çeşit bayram yeri edinmektir! Bununla birlikte bizlere mescide girdiğimiz vakit:

"Es-Selamu Aleyke Eyyuhe'n-Nebiiyyu ve Rahmetullahi ve Berekâtuhu."

"Ey Nebi! Selam olsun sana, Allah'ın rahmeti ve bereketleri de" dememiz namazımızın sonlarında söylediğimiz gibi bizim için meşrudur...

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

Ben bu ifadeyi mescide girmek ve mescidden çıkmak adabına dair varid olmuş herhangi bir hadiste görmedim. Herhalde bunu Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in:

“Sizden herhagi bir kimse mescide girdiği takdirde Nebi'ye selam versin” buyruğunun mutlak ifadesinden almiş olmalıdır.

Ebu Avane, Ebu Davud

Malik ve başkaları her zaman kabrin yanında bu işi yapmanın kabri bir çeşit bayram yeri edinmekten korkmuşlardır. Aynı şekilde bu bir bid'attır! Muhacirlerle Ensar, Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali (**Radiyallahu Anhum**) döneminde her gün mescide gelirlerdi. Onlar mescide girdikleri ve mescidden çıktıkları zaman ona selam verdikleri gibi, teşehhüdde de ona selam veriyorlardı. Tıpkı hayatta iken ona selam verdikleri gibi. Bundan dolayı İmam Malik'in söylediği şu söz ne kadar güzeldir:

“Bu ümmetin sonradan gelenleri ancak ilk gelenlerinin ıslah oldukları hususlarla ıslah olurlar. Fakat ümmetler Nebilerinin bıraktıklarına yapışmaları zayıfladıkça, imanları eksildikçe bunun yerine ortaya çıkardıkları bid'atler, şirk ve başka hususları alırlar. Bundan dolayı İslam Ümmeti Nebinin kabrine el sürerek istilam etmeyi ve onu öpmeyi mekruh görmüş ve insanların kendisine doğru namaz kılmalarını engelleyecek şekilde onu bina etmişlerdir.

Bizler Ahmed ve başkalarının Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'e ve iki arkadaşına selam verip, dua etmek ve gitmek isteyenlere kibleye dönmelerini emrettiklerini daha önceden kaydetmiş bulunuyoruz. Aynı şekilde Malik ve benzeri mütekaddimun ilim adamları da bu işi mekruh görmüşlerdir. Müteahhirundan Ebu'l-Vefa bin Akil, Ebu'l-Ferac İbnu'l-Cevzi de bu kanaattedirler.

Ben, ne bir sahabiden, ne de bir tabiîden, ne de önder olarak bilinen bir ilim adamından orada dua etmek maksadı ile kabirlerin yanına gitmeyi müstehab gören bir kimse olduğunu ve bu hususta herhangi bir kimsenin Nebi'den olsun, ashab-ı kiram'dan olsun, bilinen imamlardan herhangi bir kimseden olsun bir şey rivayet ettiğini bilmiyorum!

İnsanlar, dua, duanın zamanları ve mekânları hakkında eserler yazmıştır. Bu hususta ki rivayetleri zikretmişlerdir. Onlardan herhangi bir kimse, herhangi bir kabrin yanında dua etmenin faziletine dair bildiğim kadarıyla tek bir harf dahi yazmamıştır. Durum bu iken kabirlerin yanında yapılacak duanın daha faziletli ve kabule daha şayan olduğu nasıl söylenebilir ve bu nasıl caiz olabilir?

Selef böyle bir şeyi reddediyorken, böyle bir şeyi bilmiyorken aksine bunu yasaklıyor ve emretmiyorken bu nasıl söylenebilir? Kabirlerin yanında duanın kabul edileceğine ve faziletine inanış bu maksatla oralara gidip gelmeyi

beraberinde getirmiştir. Hatta kabirlerin yanında belli bir mevsim ve zamanda pek büyük kalabalıklar dahi toplandığı olur.

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in:

"Benim kabrimi bayram yeri edinmeyiniz!" buyruğu ile yasakladığı da bizatihi budur...

Hatta bazı kabirlerin yanında senenin belli günlerinde toplanılır, oraya yolculuklar yapılır. Ya Muharrem, ya Receb yahut Şaban ya da Zilhicce yahut başka bir aya denk getirilir. Kimileri bu kabirlerin yanında Aşure gününde toplanır, kimisi Arafe gününde, kimisi Şaban'ın ortasında, kimisinin yanında da bir başka vakitte toplanılır.

Yani bu kabirlerin herbirisine gelinecek ve yanında toplanılacak belli bir günü vardır. Tıpkı Arafat'a, Müzdelife'ye ve Mina'ya gidilecek senenin belli günlerinin bulunması, bayram günlerinde şehrin namazgahına gidilmesi gibi. Hatta bazan bu gibi toplantılara din ve dünya açısından gösterilen ihtimam bunlardan daha ileri ve daha fazla da olabiliyor.

Kimilerine şehirlerden belli ya da belli olmayan vakitlerde yanlarında dua ve orada ibadet etmek üzere yolculuklar yapılır. Tıpkı bu amaçla gidildiği gibi. Böyle bir yolculuğun yasak oluşu hususunda Müslümanlar arasında bir görüş ayrılığı olduğunu bilmiyorum.

Kimi kabirlerin yanında haftanın belli gününde toplanmak üzere gidilir. Özetle bu kabirlerin yanında yapılan işler Rasulullah(**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)'in:

"Benim kabrimi bayram yeri edinmeyin!" diyerek yasakladığı işlerin ta kendisidir.

Belli bir yere, belli bir zamanda gitmeyi ihtiyat haline getirmek yıllık, aylık ya da haftalık dönümlerde bunu yapmak bizatihi bayram edinmenin ta kendisidir! Diğer taraftan bu işin küçüğü de, büyüğü de yasaktır.

11) Kabirlere gitmek üzere yolculuk yapmak.

Ebu Hureyre (**Radiyallahu Anh**) şöyle dedi:

"Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

'Şu üç mescid dışında ki mescidlere yolculuk yapmak için yükler bağlanmaz:

1) Mescid-i Haram,

2) Mescid-i Nebevi ve

3) Mescid-i Aksa' buyurdu."

Bir diğer rivayet Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurmuştur:

"Ancak üç mescide gitmek için yola çıkılır:

1) Kâbe mescidi,

2) Benim mescidim ve

3) İlya mescidi.”

Buhari, Müslim

12) Kabirlerin yanında kandiller ve mumlar yakmak.

Bunun haram olduğuna çeşitli deliller vardır:

1) Herşeyden önce bu sonradan ortaya çıkarılmış bir bid’at olup, selef-i salih tarafından bilinmeyen bir husustur!

Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’de şöyle buyurmuştur:

“Her bid’at bir sapıklıktır! Her sapıklıkta ateştedir!”

Nesei, İbni Huzeyme

2) Böyle bir işle boşuboşuna mal kaybedilmiş olur.

3) Bu hareket ile ateşe tapan mecusilere benzeme sözkonusudur.

Fakih İbni Hacer el-Heytemi ez-Zevacir adlı eserinde şunları söylemektedir:

“Mezhebimize mensub ilim adamları az dahi olsa kabir üzerinde kandil ve mum yakmanın haram olduğunu açıkça ifade etmişlerdir. Çünkü bununla ne orada kalan birisinin istifadesi sözkonusudur, ne de ziyaret edenin buna illet olarak da israf ve malı zayi etmeyi mecusilere de benzemeyi göstermişlerdir.”

13) Kabirlerdeki kemikleri kırmak.

Buna delil Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in şu buyruğudur:

“Mü’minin öldükten sonra kemiğini kırmak hiç şüphesiz hayatta iken onu kırmak gibidir!”

Buhari, Ebu Davud, İbni Mace, Tahavi Müşkulu’l-Asar, İbni Hibban

126) Kâfirlerin kabirlerini açmak caizdir.

Çünkü kâfirlerin kemiklerinin saygınlığı yoktur.

Enes bin Malik (Radiyahallahu Anh) şöyle dedi:

“Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

Medine’ye geldi. Medine’nin üst taraflarında Avf bin Amr oğulları diye bilinen bir aşiret arasında kaldı. Aralarında onyediyedi gün ikamet etti. Sonra Neccar oğullarına haber gönderdi. Kılıçlarını kuşanarak geldiler. Sanki Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i bineği üzerinde, Ebu Bekir’i de arkasında görüyor gibiyim. Neccar oğullarından gelenler etrafını doldurdular. Nihayet Ebu Eyyub’un evinin önündeki düzlüğüne geldi. O namaz vakti nerede

girerse, orada namaz kılmayı severdi. Koyun ağlarında namaz kılardı. Mescidin bina edilmesini emretmişti. Neccar oğullarından birtakım kimselere haber göndererek şöyle dedi:

–‘Ey Neccar oğulları şu bahçenizi bana değeri neyse ona satınız!’

Onlar:

–Allah’a yemin ederiz hayır! Biz onun bedelini Allah’tan başkasından istemeyiz! dediler.

Enes bin Malik (**Radiyallahu Anh**) dedi ki:

O bahçede müşriklerin kabirleri, bir takım yıkık yerler ve hurma ağaçları vardı. Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in emri üzerine müşriklerin kabirleri açıldı, harabe yerler düzeltildi, hurma ağaçları da kesildi. Hurma ağaçlarını mescidin kible tarafına dizdiler. Her iki tarafını da taşla bina ettiler. Kaya parçalarını taşıırken recez söylüyorlar, Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’de onlarla birlikte taşıyor ve bu arada şunları söylüyordu.

Kerpiçleri taşıırken diyordu ki:

*“Bu taşıdığımız yükler Hayber yükleri değil,
Bununla Rabbimize itaat ediyor ve bu daha temizdir.
Allah’ım! Ahiretteki hayırdan başka hayır yoktur,
Ensar’a ve Muhacirlere mağfiret buyur.”*

Aişe (**Radiyallahu Anha**) şöyle dedi:

Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**) şöyle buyurdu:

*“Allah’ım! Ecir dediğin ahiret ecridir.
Ensar’a ve Muhacirlere merhamet buyur.”*

Buhari, Müslim

Hafız İbni Hacer (**Rahmetullahi Aleyh**) Fethu’l-Bari’de şunları söylemektedir:

“Hadiste hibe ve alış yoluyla mülk edinilen kabristanda tasarrufun caiz olduğu, aynı şekilde eğer saygı duyulması gereken kabirlerden değilse izleri, eserleri kalmamış kabirlerin açılmasının caiz olduğu, açılıp eşildikten ve içlerindeki çıkartıldıktan sonra müşriklerin kabristanında namaz kılmanın ayrıca onların kabirlerinin yerine mescid bina etmenin caiz olduğu anlaşılmaktadır.”

Allâme Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Bunlar şanı yüce Allah’ın “Cenazelere Dair Hükümler” ile ilgili olarak derleyip, toplamaya yüce Allah’ın tevfik ihsan ettiği bilgilerdir.

Allah'ım Seni her türlü eksiklikten tenzih eder. Sana hamdederiz. Senden başka hiçbir ilah olmadığına şahadet ederim. Senden mağfiret diler ve Sana tevbe ederim."

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

Dımaşk 24/01/1964

Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî

Cenaze İle İlgili Bid'atler

Bu kitabın sağlayacağı faydaları daha da mükemmelleştirmek maksadıyla cenazeler ile ilgili bid'atlere dair özel bir bölümü eklemeyi uygun gördüm. Böylelikle Müslüman bu bid'atlere karşı uyanık ve tedbirli olur, amelini sadece sünnete uygun bir şekilde yapma imkânını elde eder. Hikmet sahibi şair şöyle demiştir:

"Şerri tanıdım şer için değil.

Fakat ondan sakınayım diye.

Herkim hayrı ayırt edemez ise şerden.

Şerre düşer."

Huzeyfe bin el-Yeman (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:

"İnsanlar Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e hayra dair soru sorarlardı. Ben de Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e bana yetişir korkusuyla şerre dair soru sorardım."

Buhari 13/29, Müslim 1847

Şayet değindiğim bu bölümün gerekli bilgileri yanımda hazır bulunmamış olsaydı, şu an için bunları biraraya getirip, bu kitaba eklemeye zaman bulamazdım. Ancak bu bilgiler yanımda hazır bulunmaktadır. Bunlar esasen bir seneden daha fazla bir süredir adeta bir çeşit ansiklopedi olmaya elverişli türlü dini bid'atleri toplayan kapsamlı bir kitap telif etmek için bu bid'atleri toplamaya çalıştığım geniş bir bilgi malzemesinin bir parçasını teşkil etmektedir.

Bu bilgileri onlarca kitaptan çıkardım. Geriye sadece birkaç kitap daha okumam gerekiyordu. Bundan sonra bu bid'atleri güzel bir şekilde biraraya getirip, telif etmeye kendimi vermekten başka birşey kalmamıştı. Fakat bunu yapabilme imkânını elde edemedim. Bu vesile ile bu fırsatı değerlendirmeye

çalıştım, bu hususta bendeki birikmiş bilgilerden sözü geçen bu bölümü çıkardım.

Görülebileceği üzere aslının olmasını düşündüğüm sıralamaya göre tertib ettim. Ben bid'atı naklettiğim kitaptan ya aynen lafızlarıyla ya da manasıyla aktaracağım. Hemen akabinde bu kitabın cilt ve sahifesini göstereceğim. Şayet bid'atın akabinde herhangi bir referans göstermemişsem bu o bid'atı kendimin tesbit ettiğime ve bildiğim kadarıyla onun bid'atlerden olduğuna bir işarettir.

Bu bölümün ya da kitabın oldukça geniş malzemesine oranla bunlar oldukça azdır. Bu bid'atleri sıralamaya geçmeden önce kitabın aslına uyarak bu bölümün üzerinde yükseldiği temel ve kuralları zikretmemiz gerekmektedir. Şari tarafından sapıklık olduğu açıkça belirtilen bid'at şudur:

- 1) Sünnet ile çatışan her türlü söz, fiil ya da inançtır. İsterse bunlar içtihad neticesi elde edilmiş olsunlar.
- 2) Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) o işi nehyetmişken onunla yüce Allah'a yaklaşmaya kalkışılan her bir iş.
- 3) Ancak Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in verdiği haber ile teşri edilmesine imkan bulunmakla birlikte hakkında nass bulunmayan her bir iş, bir bid'attir. Bundan sahabenin yapıp da tekrar tekrar işlediği ve diğer ashabın tepki göstermediği işler müstesnadır.
- 4) Kafirlerin geleneklerinden olup ibadete eklenen şeyler.
- 5) Bilhassa müteahhir alimlerden bazılarının herhangi bir delil bulunmadan müstehab olduğunu belirttikleri işler.
- 6) Keyfiyeti ancak, zayıf ya da uydurma bir hadis ile gösterilmiş her bir ibadet.
- 7) İbadette şeriatın çizdiği sınırları aşarak aşırıya kaçmak.
- 8) Şari tarafından mutlak bırakıldığı halde insanların zaman, mekan, nitelik ya da sayı gibi birtakım kayıtlarla kayıtladığı her bir ibadet. Bu esaslar ile ilgili geniş açıklamalar yüce Allah'ın izniyle ettiğimiz bağımsız kitaptır.

Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabı, yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en şerlisi muhdes olanlardır! Dine sonradan sokulan her şey bid'attır, her bid'at dalalettir, her dalalet ateştedir!"

Müslim 867, Nesei 3/188

Dımaşk 24/01/1964

Muhammed Nâsiruddîn el-Albanî

Ölümünden Önceki Bid'atler

1) Bazılarının şeytanların ölüm döşeginde bulunan kimseye anne ve babası şeklinde Yahudi ve Hristiyan birisi kılığıyla gelip ona, onu saptırmak için her bir dine girmesini teklif ettiğine inanmak.

İbni Hacer el-Heytemi el-Fetava el-Hadisiyye

2) Ölümü yaklaşmış kimsenin başı ucuna Kur'an'ı Kerim koymak.

3) Ölüye, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ve Ehl-i Beytin imamlarını selam onlara ikrar ve kabul etmeyi telkin etmek.

Miftahu'l-Kerame 1/408

4) Ölmek üzere olan kimseye Yasin Suresini okumak.

15. Konu

5) Ölümü yaklaşmış olan kimsenin yüzünü kibleye çevirmek.

İbni Hazm el-Muhalla 5/174, Said bin el-Müseyyeb el-Medhal 3/229, 230

Ölümünden Sonra İşlenen Bid'atler

6) Şianın söylediği gibi Ademoğlu ölüm sebebiyle necis olur demek.

31. Konu

7) Âdetli kadın, lohusa ve cünüp olanların ölünün yanından çıkartılmaları.

8) Ölenin canını verdiği sıralarda hazır bulunan kimselerin üzerinden yedi gün geçinceye kadar işi gücü bırakması.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276, 277

9) Bazılarının inancına göre ölünün ruhunun öldüğü yerin etrafında dolaştığına dair inanç.

10) Ölünün vefat ettiği gece sabaha kadar yanında mumu yanık tutmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/236

11) Kişinin öldüğü odaya yeşil bir dal bırakmak.

12) Ölünün yanında yıkanmaya başlayıncaya kadar Kur'an'ı Kerim okumak.

13) Ölünün tırnaklarını kesmek ve etek traşını yapmak.

İmam Malik el-Müdevvene 1/180, İbnu'l-Hac el-Medhal 3/240

14) Ölenin makadına, boğazına, burnuna pamuk sokmak.

İmam Malik el-Müdevvene 1/180, İbnu'l-Hac el-Medhal 3/240

15) Ölünün gözlerine toprak koymak ve bu esnada:

“Ademoğlunun gözünü topraktan başka bir şey doldurmaz!” demek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/261

16) Ölünün yakınlarının defin işi bitirilinceye kadar yemek yememeleri.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276

17) Öğle ve akşam yemekleri esnasında ağlamaya özen göstermek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276

18) Bir kimsenin ölenin baba ve kardeşinin üzerindeki elbiseyi yırtması.

22. Konu

19) Ölen için tam bir sene yas tutmak. Bu zaman zarfında kadınlar kına yakmazlar, güzel elbiseler giyinmez, süs eşyası takınmazlar. Sene sona erdikten sonra yapa geldikleri şekilde şer'î bakımdan men olunmuş nakış, yazı ve benzeri işleri yaparlar.

20) Bazılarının ölü için yas tuttuklarından ötürü sakallarını bırakmaları.

22. Konu

21) Sergilerin, halıların ters çevrilmeleri, ayna ve avizelerin örtülmeleri.

22) Testi ya da benzeri bir kabta bulunan evdeki sularla yararlanmamak, onun necis olduğunu kabul etmek. Buna gerekçe olarak da ölünün ruhu cesedinden çıktığında o suya daldığını göstermek.

İbnu'l-Hac el-Medhal

23) Onlardan herhangi birisi yemek yerken hapsiracak olursa ona: Filan erkek yahut filan kadın ile konuş diyerek hayatta olanlar arasından sevdiği bir kimsenin ismini verirler ve buna da o kişinin de ölene katılmaması için böyle yapmak gerektiğini gerekçe gösterirler.

İbnu'l-Hac el-Medhal

24) Ölülere için yas tuttukları sürece ebegümece ve balık yemeyi terk etmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/281

25) Et, ızgara, köfte gibi şeyleri yemeyi terk etmek.

26) Sufilerin, kim ölen bir kişi için ağlarsa, o marifet ehli kimselerin yolunun dışına çıkmış olur demeleri.

İbnu'l-Cevzi Telbisu İblis 340, 342

27) Üçüncü bir güne kadar ölenin elbiselerini yıkamayı terk etmek. Çünkü bir kanaate göre böylesi ölüden kabir azabını uzaklaştırır.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276

28) Bazılarının dediklerine göre, Cuma günü ya da Cuma gecesi ölen bir kimsenin sadece tek bir saat kabir azabı göreceğini söylerler. Sonra azabı sona erer ve kıyamet gününe kadar bir daha avdet etmez.

Aliyyu'l-Kari Şerhu'l-Fıkhi'l-Ekber 96

29) Mü'minin kabir azabı Cuma günü ve Cuma gecesi kesilir ve bir daha kıyamet gününe kadar o azab ona geri dönmez.

Aliyyu'l-Kari Şerhu'l-Fıkhi'l-Ekber 91

30) Ölenin vefatını minberler üzerinden ilan etmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/245, 246

31) Birilerine vefatları olduğunu haber verdikleri vakit hazır bulunanların filanın ruhuna el-Fatiha demesi.

24. Konu

Ölünün Yıkanmasındaki Bid'atler

32) Ölünün yıkandığı yerde ölümünden itibaren üç gün süreyle bir ekmek ve bir testi su koymak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276

33) Ölünün yıkandığı yerde güneşin batımından, doğuşuna kadar üç gece süreyle çırallar yada kandil yakmak. Bazıları bunu yedi gece süreyle kabul ederler. Bazıları da bunu daha fazla olarak kabul eder ve aynı işi ölünün öldüğü yerde de yaparlar.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276

34) Ölüyü yıkayan kişinin ölünün yıkadığı her bir uzvu sırasında zikirlerden belli bir zikri okuması.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/329

35) Cenaze yıkandığı ve uğurlandığı vakit yüksek sesle zikir getirmek.

El-Hadimi Şerhu't-Tarikati'l-Muhammediyye 4/22

36) Ölmüş kadının saçlarını göğüsleri arasından sarkıtmak.

28. Konu

Kefen ve Cenazeyi Kabre Götürmek İle İlgili Bid'atler

37) Ölüyü Ehl-i Beyt ve benzerleri salih zatların kabirlerine yakın bir yerde defnetmek amacıyla uzakça yerlere taşımak.

38) Bazılarının söyledikleri: Ölüler kabirlerinde kefenlerle, kefenlerin güzellikleriyle birbirlerine karşı öğünürler. Buna gerekçe olarak da şunu gösterirler. Ölüler arasında kefeni bayağı ve adi olan kimseler bundan dolayı ayıplanırlar.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/277

39) Ölünün adını onun şehadet kelimesini getirdiğini eğer varsa Hüseyin (**Radiyallahu Anh**)'ın mezarı yakınında bir yer bulunduğu takdirde Ehl-i Beytin isimlerini yazmak ve bunu kefene koymak.

Miftahu'l-Kerame, 1/455, 456

40) Kefen üzerinde bir dua yazmak.

Reddu'l-Muhtar ale'd-Durri'l-Muhtar 1/847, 848

41) Cenazenin süslenmesi.

Ebu Şame el-Bais ala İnkari'l-Bid'i ve'l-Havadis 37

42) Cenazenin önünde birtakım bayrakların taşınması.

43) Tabutun üzerine sarık konulması. Fes, gelinlik tacı ve ölenin kişiliğine delalet eden her bir şey de bunun gibidir.

İbni Abidin Haşiye 1/806

44) Çelenklerin, mersin ağaçlarının, çiçeklerin ve ölenin fotoğrafının cenazenin önünde taşınması.

45) Cenazenin çıktığı sırada eşiğin yanında kuzu kesmek. Bazılarının: Eğer bu iş yapılmayacak olursa, ölenin yakınlarından üç kişinin öleceğine inanması.

Şeyh Ali Mahfuz el-İbda fi Madari'l-İmtida 114

46) Cenazenin önünde ekmek ve kuzuları taşıyıp, definden sonra bunların kesilmesi ve ekmekle beraber dağıtılmaları.

İbnu'l-Hac el-Medhal 266, 267

47) Bazılarının eğer cenaze salih bir kimseye ait ise taşıyanlara hafif geleceğine ve çabukça götürüleceğine inanmak.

48) Cenaze ile birlikte sadaka vermek. Meyan kökü, limonata ve benzeri şeyler içirmek de bu kabildendir.

El-İhtiyaratu'l-İlmiyye 53, Keşşafu'l-Kına 2/134

49) Cenazenin taşınmasına özellikle sağdan başlamaya dikkat etmek.

El-Müdevvene 176

50) Cenazenin dört bir yanının her birisinden onar adım taşınması.

İbni Abidin Haşiye 1/833

51) Cenazeyi ağır ağır götürmek.

Ebu Şame el-Bais 51, 67, Zadu'l-Mead, 1/299, Suyuti el-Emru bi'l-İttiba 251

52) Ölüyü taşırken etrafında kalabalık yapmak.

İbni Hazm el-Muhalla 5/178

Hureys bin Hassan el-Adevi (**Rahmetullahi Aleyh**) şöyle dedi:

“Katade (**Radiyallahu Anh**) ile beraber bir cenazede bulundum. Tabutu taşımak üzere izdiham oldu.

–Ne dersiniz bunlar mı daha faziletlidir? Yoksa Muhammed (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in ashabı mı?

–Onlardan herhangi birisi cenazeyi taşıyacak bir yer görürse taşırlardı. Eğer taşıyacak bir yer bir olamazlarsa kenarda durur hiç kimseye eziyet vermezlerdi.”

İbni Hazm el-Muhalla 5/178

53) Cenazeye yakınlaşmaktan uzak durmak.

Ebu Şame el-Bais 67

54) Cenazede sessizliği terketmek.

Ebu Şame el-Bais 67, İbni Abidin, 1/810

55) Yüksek sesle zikir, Kur'an'ı Kerim ve ilahi ya da buna benzer şeyleri okumak.

El-İbda 110, İktidau's-Sıratı'l-Mustakim 57, İmam Şatıbi el-İltisam 1/372, Şerhu't-Tarikati'l-Muhammediyye 1/114 el-Emru bi'l-İttiba 252, Ebu Şame el-Bais 88

56) Cenazenin arkasından celale, bürde yahut delaili ve Esmâu'l-Hüsna'yı okuyup zikretmek.

57) Cenazenin arkasında: "Allah-u Ekber, Allah-u Ekber. Eşhedu Ennallahe Yuhyi ve Yumiyt ve Huve Hayyu La Yemut. Subhane Men Teazzeze Bi'l-Kudreti ve'l-Beka ve Kahara'l-İbade Fi'l-Mevti ve'l-Fena."

Duanın Manası: "Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Şahidlik ederim ki Allah hayat verir ve öldürür. O ise hayydır, asla ölmez. Kudret ve beka ile her şeye güç yetiren kullarına ölüm ve yok olmakla boyun eğdirenin şanı ne yücedir" demek.

Miftahu'l-Kerame 1/469, 471

58) Cenazenin arkasında: "Onun için de, kendiniz için de Allah'tan mağfiret dileyin" vb. şeyleri feryad ederek söylemek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 2/221, El-İbda 113, El-Emru bi'l-İttiba 254

59) Salihlerden birisinin kabrinin yakınlarından geçerken yahutta yol ayırımlarına gelirken el-Fatiha lafzını yüksek sesle söylemek.

60) Cenazeyi gören kimsenin: "Beni çözülüp giden kalabalıklar arasında kılmayan Allah'a hamdolsun" demesi.

Miftahu'l-Kerame 1/469, 471

61) Bazılarının cenaze salih bir kişiye ait ise veli bir kimsenin kabrinin yanından geçtiği takdirde taşınmakta olmasına rağmen durduğuna inanmaları.

62) Cenaze görüldüğü vakit: "Haza ma veadenallahu ve Rasûluhu ve sadakallahu ve Rasûluhu. Allahumme zidna imanen ve teslima."

Duanın Manası: "Bu Allah'ın ve Rasulünün bize vaadettiğidir. Allah ve Rasulü doğru söylemiştir. Allah'ım imanımızı ve teslimiyetimizi arttır." demek.

Şerhu's-Şir'a 665

63) Ölünün arkasından buhurdanlık taşımak.

El-Mudevvene 1/180

64) Cenazeyi yatırların çevresinde dolaştırmak.

El-İbda 109

65) Cenazenin Kabe etrafında yedi defa tavaf ettirilmesi.

İbnu'l-Hac el-Medhal 2/227

66) Mescidlerin kapılarında cenazenin bulunduğunu yüksek sesle haber vermek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 2/221, 262, 263

67) Cenazeyi Mescid-i Aksa'da Babu'r-Rahme'den sokmak ve onu kapı ile kaya arasında bırakmak bazı hocaların çağrılarak orada birtakım zikirleri okumalarını sağlamak.

68) Cenazenin mescide getirildiği vakit üzerine namaz kılmadan önce veya sonra, cenazeyi kaldırmadan önce veya defnedilmesinin akabinde kabrin yanında mersiyeler okunması bu kabilden konuşmalar yapılması.

El-İbda 124, 125

69) Cenazeyi mutlaka araba üzerinde taşımak ve arabalarla onu uğurlamak.

54. Konu

70) Bazı ölülerin top arabası üzerinde taşınması.

Cenaze Namazındaki Bid'atler

71) Dünyanın uzak bölgelerinde ölmüş bulunan Müslüman cenazeler üzerine her gün güneş batımından sonra gaib namazı kılmak.

El-İhtiyarat 53, İbnu'l-Hac el-Medhal 4/214, Es-Sünen 67

72) Öldüğü yerde üzerinde namaz kılındığı bilinmekle birlikte gaib cenaze namazı kılmak.

59. Konu

73) Birisinin cenaze namazı kılındığı sırada: "Subhane Men Tahara İbadehu Bi'l-Mevt ve Subhanel Hayyillezi La Yemut" demek.

Duanın Manası: “Kullarına ölüm ile boyun eğdirenin şanı ne yücedir. Daima hay olan ve ölmeyenin şanı ne yücedir.”

Es-Sunenu ve'l-Mubtedeat 66

74) Cenaze namazı kılınırken ayakkabılarda herhangi bir pislik olmadığı halde ayakkabıları çıkarıp, üzerlerine basarak namaza durmak.

75) İmamın erkeğin göbek hizasında, kadının da göğsünün hizasında durması.

73. Konu

76) Cenaze namazında iftitah duası yani subhaneke ve benzeri duaları okumak.

77. Konu

77) Fatiha’ dan sonra bazı sureleri okumamak.

77. Konu

78) Cenaze namazında selam vermemek.

Miftahu'l-Kerame 1/483

79) Cenaze namazı kılındıktan sonra birinin yüksek sesle hakkında nasıl şehadet edersiniz diye sorması, hazır bulunanların da aynı şekilde o salih kimselerdendi ve benzeri ifadeler kullanmaları.

El-İbda 108, Es-Sünen 66

Defin ve Definden Sonraki Bid’atler

80) Cenaze kabristana varıp, defnedilmeden önce öküzün kesilmesi ve etinin hazır bulunanlara dağıtılması.

El-İbda 114

81) Cenazenin evden çıkışı sırasında kesilen hayvanın kanının ölenin kabrine konulması.

82) Ölünün defninden önce tabutun etrafında zikir yapılması.

Es-Sünen 67

83) Ölünün kabre yerleştirilmesi sırasında ezan okunması.

İbni Abidin Haşiye 1/837

84) Ölünün kabrin baş tarafından kabre indirilmesi.

103. Konu

85) Hüseyin (**Radiyallahu Anh**)'ın türbesinde ölünün kabre indirildiği esnada bir miktar toprak konulması. Çünkü böyle bir iş her türlü korkuya karşı bir güvenlidir.

Miftahu'l-Kerame 1/497

86) Zaruret olmadığı halde ölünün altına kum veya toprak yayılması.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/261

87) Kabirde ölünün başı altına yastık ya da benzeri bir şeyin konulması.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/260

88) Kabirde ölünün üzerine gül suyu serpilmesi.

İbnu'l-Hac el-Medhal 2/222, 3/262

89) Hazır olanların ellerinin üst kısımlarıyla istircada bulunarak toprak atmaları.

Miftahu'l-Kerame 1/499

90) Birinci avuç toprak attığında **"Biz sizi ondan yarattık"**, ikincisinde **"Ona iade ederiz"**, üçüncüsünde **"Bir kere daha yine ondan çıkarınız"** Ta-Ha 55. ayeti okumak.

106. Konu

91) Birinci avuç toprağı atarken: "Bismillah", ikincisinde "El-Mülkü Lillah", üçüncüsünde "El-Kudretu Lillah", dördüncüsünde "El-İzzetu Lillah", beşincisinde "El-Afvu ve'l-Ğufranu Lillah", altıncısında "Er-Rahmetu Lillah" dedikten sonra yedincisinde yüce Allah'ın: **"Yerin üzerindeki her canlı fanidir."** Rahman 26. âyeti ile yüce Allah'ın: **"Biz sizi ondan yarattık..."** Ta-Ha 55. âyetini okumak.

Şerhu's-Şir'a 568

92) Fatiha, Felak, Nas, İhlas, Nasr, Kâfirun ve Kadr Suresi olmak üzere yedi sureyi ve onunla birlikte şu duayı okuması:

"Allah'ım ben Senden İsm-i Azamın adına istiyorum. Senden dini ayakta tutan ismin adına istiyorum. Senden istiyorum, Senden istiyorum, Senden istiyorum. Senden kendisi anılarak dilekte bulunulduğu vakit verdiğin, dua edildiği vakit kabul ettiğin ismin adına istiyorum. Ey Cebrail'in, Mikail'in, İsrafil'in ve ölüm Azrail'in Rabbi" der ve bütün bunları ölünün defnedildiği sırada söylemek.

Şerhu'ş-Şir'a 568

93) Ölünün başı ucunda Fatiha'yı, ayakları tarafında da Bakara Suresinin ilk ayetlerini okumak.

Heysemi 3/45

94) Ölünün üzerine toprak yığılmaya başladığında Kur'an okumak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/262, 263

95) Ölüye telkin verilmesi.

Es-Sünen, 67, San'ani Subulu's-Selam

96) Kadının kabri üzerine iki taş dikmek.

Şevkâni Neylu'l-Evtar 4/73

97) Ölünün defnedilmesinden hemen sonra kabrin yanı başında mersiyeler okumak.

İbda 124, 125

98) Ölünün defnedilmesinden önce ya da sonra şerefli meşhedlere götürülmesi.

Miftahu'l-Kerame 1/500, 507

99) Ölünün defnedilmesinden sonra türbedeki ya da yakınındaki bir odada kalmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/278

100) Definden döndükleri vakit ellerini ölenin eserlerinden silmedikçe eve girmemek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276

101) İnsanlar gelip alsınlar diye kabrin üzerine yiyecek ve içecek koymak.

102) Kabrin yanı başında sadaka vermek.

El-İktida, 183, Keşfu'l-Kına 2/134

103) Ölünün baş tarafından su dökerek daha sonra etrafında dönmek ve artan suyu kabrin orta tarafına dökmek.

Taziye ve Taziye Bağlı Olarak Yapılan Bid'atler

104) Kabirlerin yanında taziye de bulunmak.

İbni Abidin 1/843

105) Taziye için bir mekânda toplanmak.

Zadu'l-Mead 1/304, El-Feyruz Abadi Sıfru's-Saade 57, el-Kasımı Islahu'l-Mesacid Mine'l-Bıdai ve'l-Avaid 80, 181

106) Taziyenin üç gün ile sınırlandırılması.

113. Konu

107) Ölünün evine bırakılan yaygıların taziye için gelenlerin oturması için alınmayıp bırakılması. Onlar bu yaygıları yedi gün geçene kadar orada bırakırlar. Ondan sonra oradan kaldırırlar.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/279, 280

108) “Allah ecrini arttırsın. Sana sabretmeyi ilham etsin. Bize de, sana da şükretmeyi nasib etsin. Şüphesiz bizim canlarımız, mallarımız, ailelerimiz, çocuklarımız yüce Allah’ın bize huzurlu olmak üzere bağışladığı şeylerden ve onun bize emanet verdiği şeylerdendir. Kaybettiğinle Allah gıpta ve sevinç ile seni faydalandırdı, büyük bir ecir vererek onu senden aldı.

Eğer sen onun ecrini Allah’tan beklersen sana salât, rahmet ve hidayet vardır. Onun için sabret, sakın senin tahammülsüzlüğün senin ecrini boşa çıkarmasın, o takdirde pişman olursun. Şunu da bil ki sabırsızlık hiçbir şeyi geri çevirmez, hiçbir kederi önlemez ve gelecek olan da gelmiş gibidir” sözleriyle taziye de bulunmak.

İbni Kesir Tarih 1/332

109) “Şüphesiz Allah’ın yanında her musibet için bir teselli, elden kaybolan her bir şey için onun yerini tutacak başka bir şey vardır. Onun için sadece Allah’a güveniniz, yalnız O’ndan ümit ediniz. Asıl mahrum kişi Allah’ın mükâfatından mahrum kalandır” demek.

110) Ölenin ailesinden yiyecek ziyafeti kabul etmek.

Telbisu İblis 341, İbnu'l-Humam Fethu'l-Kadir 1/473, İbnu'l-Hac el-Medhal 3/275, 276, Islahu'l-Mesacid 181

111) Birinci, yedinci, kırkinci ve senesinde ölen için ziyafet hazırlamak.

El-Hadimi Şerhu't-Tarikati'l-Muhammediyye 4/322, İbnu'l-Hac el-Medhal 2/114, 3/278, 279

112) Ölümün sonrasındaki ilk perşembe günü ölenin akrabalarından yemek ziyafeti almak.

113) Ölünün akrabalarının yemek davetlerine icabet etmek.

İmam Muhammed Birgivi Cilau'l-Kulub 77

114) Malum üç gece yemek sofrasını ancak koyan kimse kaldırır demeleri.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/276

115) Yedinci günde Zeladiye denilen bir çeşit hamur tatlısı yapmak yahut onu ve onunla beraber yenilecek şeyleri satın almak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/292

116) Öldüğü gün yahut daha sonra yemek yapılmasını, ziyafet verilmesini, ruhuna Kur'an'ı Kerim okuyan yahut onun için tesbih ve tehlil getiren kimselere belli miktarda bir paranın verilmesini vasiyet etmek.

Et-Tarikatu'l-Muhammediyye 4/325

117) Kabrinin yanında kırk gece yahut daha fazla ya da daha az gece birtakım kimselerin gecelemesini vasiyet etmesi.

Et-Tarikatu'l-Muhammediyye 4/326

118) Kur'an'ı Kerim okunması yahutta nafile namaz kılınması yahut tehlil getirilmesi yahut Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e salavat getirilmesi ve bunların sevabının vakfedenin yahut onu ziyaret edenin ruhuna hediye edilmesi amacıyla vakıflar tesis etmek.

Et-Tarikatu'l-Muhammediyye 4/323

119) Ölenin velisinin birinci gece geçmeden mümkün olan bir şekilde tasaddukta bulunması. Eğer sadaka verecek bir şey bulamazsa iki rekat namaz kılar, bu iki rekatin herbirisinde Fatiha ve Ayete'l-Kürsi'yi bir defa, el-Haku Muttekasur suresini de on defa okur. Namazını bitirince de:

“Allah'ım ben bu namazı kıldım. Bununla neyi istediğimi de biliyorsun. Allah'ım Sen bunun sevabını filan ölünün kabrine gönder” diye dua etmesi.

Şerhu'ş-Şir'a 568

120) Ölünün sevdiği yemeklerle ölü adına tasaddukta bulunmak.

121) Üç aylar diye bilinen Receb, Şaban ve Ramazan ayında ölülerin ruhlarına sadaka vermek.

122) Iskat-ı salât yapmak.

Islahu'l-Mesacid 281, 283

123) Ölüler için ve ölüler üzerine Kur'an'ı Kerim okumak.

Es-Sünen 63, 65

124) Ölü için tesbih çekmek.

Es-Sünen 11, 65

125) Ölü adına köle azad etmek.

Es-Sünen 11, 65

126) Ölü için Kur'an'ı Kerim okumak ve kabrinin yanında hatmini indirmek.

Sifru's-Seade 57, İbnu'l-Hac el-Medhal 1/266, 267

127) Ölü için subha yapmak. Subha denilen şey, onu bir gün önce defnedenlerin akrabaları ve tanıdıkları ile birlikte ölenin kabrine erkence gitmeleri demektir.

İbnu'l-Hac el-Medhal 2/113, 114, 3/278, İslahu'l-Mesacid 270, 271

128) Subha'ya gelecek kimseler için mezarın yakınında yaygı vb. şeyleri yerleştirmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/278

129) Kabir üzerine çadır kurmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/278

130) Kırk ya da daha az yahut daha fazla gece kabrin yanında geceleme.

İmam Muhammed Birgivi Cilau'l-Kulub 83

131) Tizkar hatırlama diye adlandırılan 40. gece yahut her sene ölü için mersiye okumak.

El-İbda 125

132) Ölüme hazırlanmak için ölümden önce kabri hazırlamak.

110. Konu

Kabir Ziyaretindeki Bid'atler

133) Ölümünden sonra üçüncü günde kabirleri ziyaret etmek. Buna el-Ferk adını verirler. Hafta başında, onbeşinci günde, kırkında kabri ziyaret etmek. Bunlara et-Tal'at çıkışlar adını verirler.

Nuru'l-Beyan fi'l-Keşfi an Bidai Ahiri'z-Zaman 53, 54

134) Her Cuma anne-baba kabirlerini ziyaret etmek.

121. Konu

135) Eğer ölünün ziyaretine cuma gecesi gidilmeyecek olursa, ölünün diğer ölüleri arasında gönlü kırık kalacağını söylemeleri ve şehrin surunun dışına çıktıkları vakit ölünün onları gördüğünü iddia etmeleri.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/277

136) Kadınların Cumartesi alaca karanlığından itibaren kuşluk vaktine kadar Yahya (**Aleyhisselam**)'ın makamını ziyaret etmek üzere Emevi camiine gitmeleri ve bu şekilde kırk cumartesi ziyareti sürdüren bir kimsenin hangi niyeti tutmuşsa o niyetinin ona verileceğini iddia etmeleri.

Islahu'l-Mesacid 230

137) Sufi İbni Arabi'nin kabrini ihtiyaçları görür iddiasıyla kırk Cuma ziyaretine gitmek.

138) Aşure günü kabir ziyaretinde bulunmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/290

139) Şaban ayının 15. gecesinde kabirleri ziyaret edip, orada ateş yakmak.

Telbisu İblis 429, İbnu'l-Hac el-Medhal 1/310

140) Bayramların birinci günlerinde Receb, Şaban ve Ramazanda mezarlığa gitmek.

141) Bayram günü kabir ziyareti yapmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/286, el-İbda 135, es-Sünen 71

142) Kabirleri Pazartesi ve Perşembe günleri ziyaret etmek.

143) Bazı ziyaretçilerin kabristan kapısında sanki izin alıyorlarmış gibi alçak gönüllü bir ifade ile kısa bir süre durmaları, sonra içeri girmeleri.

El-İbda 99

144) Ellerini namazda duruyormuş gibi kavuşturup, kabrin ön tarafında durmak.

El-İbda 99

145) Kabir ziyareti yapmak için teyemmüm yapmak.

146) Kabir ziyareti sırasında iki rekat namaz kılıp, her bir rekatte Fatiha'yı ve Ayete'l-Kürsî'yi İhlas Suresini üçer defa okuyup, bunun sevabını ölüye bağışlamak.

Şerhu'ş-Şir'a 570

147) Ölüler için Fatiha okumak.

Tefsiru'l-Menar 8/268

148) Mezarlıkda Yasin okumak.

Suyutî bunu Şerhu's-Sudur 130

149) İhlas Suresini onbir defa okumak.

122. Konu

150) Allah'ım! Biz Senden Muhammed hürmetine bu ölüyü azablandırmamanı niyaz ediyoruz, diye dua etmek.

İmam Birgivi Ahvalu Atfali'l-Müslimin 229

151) Kabirdekilere: "Aleykümü's-Selam" diyerek önce aleyküm sonra selam lafzını zikretmek suretiyle selam vermek.

Şerhu'ş-Şir'a 757

152) Kitab ehline ait kabristanlar üzerinde:

"O kâfir olanlar öldükten sonra asla diriltilmeyeceklerini iddia ettiler. Deki: 'Hayır, Rabbim hakkı için elbette diriltileceksiniz...' Teğabun 7. ayeti okumak.

Şerhu'ş-Şir'a 568

153) Ayın görüldüğü gecelerde kabristanda minberler ve kürsüler üzerinde vaaz yapmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/268

154) Kabirler arasında yüksek sesle tehlil getirmek.

155) Özel bazı kabirleri ziyaret eden kimselere hacı adını vermek.

Şeyhu'l-İslam el-İhtiyarat 181

156) Nebilerin kabirlerini ziyarete giden kimseler vasıtasıyla onlara selam göndermek.

157) Kadınların Cuma günlerinde Şam'daki es-Salihiyye'de bulunan mezarları ziyarete gitmeleri. Bu konuda erkekler de çeşitli kesimlerden onlara katılmaya başlamıştır.

Islahu'l-Mesacid 231

158) Şam'da İbrahim (Aleyhisselam)'ın mağarası Kasyun dağının er-Rabve batı tarafında bulunan üç eser gibi, Şam'da bulunan Nebilere ait eserlerin ziyaret edilmesi.

Tefsiru'l-İhlas 169

159) Meçhul asker yada meçhul şehid adı verilen kabirlerin ziyaret edilmesi.

160) Namaz kılmak ve Kur'an'ı Kerim okumak gibi ibadetlerin sevablarının Müslümanların ölülerine hediye edilmesi.

117. Konu

161) Birtakım salih amellerin sevabının Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e hediye edilmesi.

El-Kaidetu'l-Celile 32, 111, El-İhtiyaratu'l-İlmiyye 54, Şerhu Akideti't-Tahavi 386, 387, Tefsiru'l-Menar 8/249, 254, 270, 304, 308

162) Kur'an'ı Kerim okuyup onu ölüye hediye eden kimselere ücret vermek.

İbni Teymiye Fetava 354

163) Nebilerin ve salihlerin kabirlerinin yanında dua kabul olunur demek.

İbni Teymiye Fetava

164) Kabul edilir ümidiyle dua etmek üzere belli bir kabre gitmek.

El-İhtiyaratu'l-İlmiyye 50

165) Nebilerin, salih kimselerin ve diğerlerinin kabirlerini örtülerle örtmek.

El-İhtiyaratu'l-İlmiyye 55, İbnu'l-Hac el-Medhal 3/278, el-İbda 95, 96

166) Bazılarının salih kimsenin kabri eğer bir köyde bulunuyor ise onun bereketiyle rızıklandırıldıklarına, onlara yardım edildiklerine inanmaları ve burası şehrin bekçisidir demeleri.

Er-Radduale'l-Ahnai 82

167) Doktorların uzmanlık alanları olduğu gibi birçok evliya yatırında uzmanlık alanlarının olduğuna inanmak. Mesela kimilerinin göz hastalıklarında faydalı olduğuna, kimilerinin sıtma hastalığını şifaya kavuşturduğuna inanmak.

El-İbda 266

168) Bazılarının marufun kabri denenmiş tiryaktır şifa kaynağıdır demeleri.

Er-Reddu ale'l-Bekri 232, 233

169) Bazı şeyhlerin müridlerine, senin Allah'tan bir ihtiyacın olursa, benden yardım dile yahutta kabrimin yanında yardım dile demesi.

Er-Reddu ale'l-Bekri 232, 233

170) Velinin kabri etrafında bulunan ağaç, taş gibi şeylerin kutsanması ve onlardan herhangi birisini kesenlerin bir şekilde rahatsız edici bir musibet ile karşılaşacağına inanılması.

171) Kimilerinin her kim Ayete'l-Kürsi'yi okur ve Şeyh Abdulkadir Geylani'nin bulunduğu tarafa döner, yedi defa ona selam verirse verdiği herbir selam ile birlikte onun kabrine doğru bir adım yaklaşır ise ihtiyacı karşılanır denmesi.

Fetava 4/309

172) Kendisi öldükten sonra kocası evlenen vefat etmiş kadının kabri üzerine kıskançlığının ateşini söndüreceği iddiasıyla su serpmek.

El-İbda 265

173) Nebilerin ve salihlerin kabirlerini ziyaret etmek için yolculuk yapmak.

Fetava 1/118, 122, 4/315, Mecmuatu'r-Resaili'l-Kübra 2/395, er-Raddu ale'l-Bekri 233, el-İbda 100, 101, er-Raddu ale'l-Ahdai 45, 123, 124, 219, 384

174) İbrahim (Aleyhisselam)'ın kabri yanında yüce Allah'a yakınlaşmak ümidiyle davul, zurna, boru çalmak ve raks etmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 4/246

175) İbrahim (Aleyhisselam)'ı binanın iç tarafından ziyaret etmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 4/245

176) Kabirler içerisinde odalar yapmak ve orada kalmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/251, 252

177) Kabirlerin üzerine mermer yada tahtadan levhalar yerleştirmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/272, 273

178) Kabrin etrafını parmaklıklarla çevirmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/272

179) Kabri süslemek.

Şerhu't-Tarikati'l-Muhammediyye 1/114, 115

180) Kabristana mushaf götürmek ve o mushaftan ölünün üzerine Kur'an'ı Kerim okumak.

Tefsiru'l-Menar 8/267

181) Mezarlık da Kur'an'ı Kerim okuyacak kimseler için kabirlerin yanına mushaflar koymak.

Fetava 1/174, el-İhtiyaratu'l-İlmiyye 53

182) Kabrin duvarlarını ve direklerini dümdüz edecek şekilde traşlamak.

Ebu Şame el-Bais 14

183) Yatırın iç tarafına yatır sahibinin haklarında ayırdedici hükmünü verecek kanaatiyle şikayet dilekçelerini sunmak ve yatırın iç taraflarına bırakmak.

İbda 98, el-Kaidetu'l-Celile 14

184) Velilerin kabirlerindeki pencereler üzerine -onlara ihtiyaçlarını görmelerini hatırlatmak amacıyla- bez bağlamak.

185) Velileri ziyaret edenlerin tabutlarına kapı çalar gibi vurmaları ve onlara asılmaları.

El-İbda 100

186) Teberrük maksadıyla kabrin üzerine mendiller ve kumaşlar bırakmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/263

187) Bazı kadınların hamile kalmak amacıyla kabirler üzerine uzanmaları ve belli yerlerini sürtmeleri.

188) Kabre el sürmek suretiyle istilam etmek ve öpmek.

El-İktida 176, el-İ'tisam 2/134, 140, İbnu'l-Kayyim İğasetu'l-Lehfan 1/194, el-Birgivi fi Atfali'l-Muslimin 234, el-Bais 70, el-İbda 90

189) Karnı ve sırtı kabrin duvarına yapıştırmak.

El-Bais 70

190) Bedenini yahut bedeninin bir bölümünü kabre ya da kabre yakın parmaklık vb. yapıştırmak.

Fetava 4/310

191) Yanakları kabirlere değdirmek.

İğasetu'l-Lehfan 1/194 198

192) Nebilerin ve salihlerin kabirlerinin etrafında dönmek.

Mecmuatu'r-Resaili'l-Kübra 2/372, el-İbda 90

193) Herhangi bir kabir yanında Arafat'ta durur gibi toplanmak.

İktidau's-Sıratı'l-Mustakim 148

194) Kabrin yanında havyan ve kurban kesmek.

İktidau's-Sıratı'l-Mustakim 182, el-İhtiyarat 53, Nuru'l-Beyan 72

195) Dua edileceği vakit salih kimsenin bulunduğu tarafa doğru yönelmek.

İktidau's-Sıratı'l-Mustakim 175, er-Raddu ale'l-Bekri 266

196) Bazı salih kimselerin bulunduğu tarafa sırtı dönmemek.

İktidau's-Sıratı'l-Mustakim 175, er-Raddu ale'l-Bekri 266

197) Kabul edilir ümidiyle Nebilerin ve salihlerin kabirleri yanında dua etmek üzere gitmek.

el-Kaidetu'l-Celile 17, 126, 127, er-Raddu ale'l-Bekri 27, 57, er-Raddu ale'l-Ahnai 24, el-İhtiyaratu'l-İlmiyye 50, İğasetu'l-Lehfan 1/201, 202, 217

198) Nebilerin ve salihlerin kabirlerin yanında namaz kılmak üzere gitmek.

er-Raddu ale'l-Ahnai 124, İktida 139

199) Nebilerin ve salihlerin kabirlerin yanında o kabirlere doğru namaz kılmak için gitmek.

er-Raddu ale'l-Bekri 71, el-Kaidetu'l-Celile 125, 126, İğasetu'l-Lehvan 1/194, 198, el-Hadimi Şerhu't-Tarikati'l-Muhammediyye 4/322

200) Nebilerin ve salihlerin kabirlere orada zikir yapmak, Kur'an'ı Kerim okumak, oruç tutmak ve ya hayvan kesmek maksadıyla gitmek.

İktida 181, 154

201) Allah'a, kabirde bulunan kişinin vasıtası ile tevessül etmek, onu vesile yapmak.

İğasetu'l-Lehvan 1/201, 202, 217, es-Sünen 10

202) Kabirdekinin adına yüce Allah'a and vermek.

İbni Teymiye, Tefsir-u Sureti'l-İhlas 174

203) Ölene yahut Nebi ve salihlerden hazır bulunmayanlara: Yüce Allah'a benim için dua et ya da dilekte bulun, denilmesi.

el-Kaidetu'l-Celile 124, Ziyaratu'l-Gubur 108, 109, er-Raddu ale'l-Bekri 57

204) Ey efendim! Filan benim imdadıma koş yahutta düşmanıma karşı bana yardımcı ol, gibi sözlerle ölüden yardım istemek.

el-Kaide 14, 17, 124, er-Raddu ale'l-Bekri 30, 31, 38, 56, 144, es-Sünen 124

205) Ölünün, Allah'tan ayrı olarak çeşitli işlerde tasarruf sahibi olduğuna inanmak.

es-Sünen 118

206) Kabrin yakınında itikafa çekilmek.

İktida 183, 210

207) Tazim ettikleri kabirlerin ziyaretinden gerisin geri yürüyerek çıkmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 4/238, es-Sünen 69

208) Şehirlere orada bulunan velileri ve ölüleri ziyaret etmek üzere gelen birtakım dervişlerin şehirlerine dönmek istedikleri vakit:

–Bu şehirdeki bütün sakinler için efendim filan, efendim filan için deyip, isimlerini söyleyerek, onlara yönelerek, işaret ederek ve yüzünü sürerek el-Fatiha, demeleri.

es-Sünen 69

209) Bu ziyaretçilerin: “es-Selamu aleyke ya veliyallah.” Nebi (**Sallallahu Aleyhi ve Sellem**)’in, dört kutbun, encabın, evtadın, kitabın taşıyıcılarının, gavsların, silsile-i sadatın, tarif sahiblerinin, kainattaki müderriklerin ve genel olarak bütün Allah'ın velilerinin hepsi için el-Fatiha ya hayy veya kayyum denilmesi, arkasından Fatiha'nın okunarak ellerini yüzüne sürmesi ve gerisin geri çıkıp gitmesi.

es-Sünen 69

210) Kabri yükseltmek ve üzerine bina yapmak.

İktida 632, Tefsir-u Sureti'l-İhlas 170, Sifru's-Saade 57, Şevkânî Şerhu's-Sudur 66, Şerhu't-Tarikati'l-Muhammediye 1/114, 115

211) Kabrinin üzerine bir bina yapılmasını vasiyet etmek.

El-Hadimi 4/326

212) Kabirleri alçı ile sıvamak.

İğase 1/196, 198, el-Hadimi 4/322

213) Ölenin adını ve ölüm tarihini kabrin üzerine yazmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/272, Zehebi Telhisu'l-Müstedrek, el-İğase 1/196, 198, el-Hadimi 4/322, el-İbda 95

214) Kabirler ve yüce zatlardan kaldığı kabul edilen eserler üzerinde mescidler ve meşhedlerin bina edilmesi.

Tefsir-u Sureti'l-İhlas 192, İktida 6, 158, er-Raddu ale'l-Bekri 233, el-İbda 99

215) Kabirler üzerinde yada yakınında namaz kılmak suretiyle kabirleri mescidlere dönüştürmek.

el-İbda 9, el-Fetava 2/186, 178, 4/311, İktida 52

216) Ölenin mescide defnedilmesi ya da üzerine mescid yapılması.

İslahu'l-Mesacid 181

217) Kabe'ye arkasını dönerek ve kabre yüzünü çevirerek namaz kılmak.

İktida 218

218) Kabirleri bayram yerine döndürmek.

İktida 148, İğase 1/190, 193, İbda 85, 90

219) Ziyaretçiler gelip ziyaret etsinler diye kabrin içinde kandil yakmak.

İbnu'l-Hac el-Medhal 3/273, 278, İğase 194, 198, et-Tarikatu'l-Muhammediye 4/236, İbda 88

220) Kabirdeki kandiller yahut bir dağ ya da bir ağaçta yakmak üzere zeytinyağı ve mum adamak.

Islah 232, 233, İktida 151

221) Medinelilerin mescide girdikleri yada çıktıkları her seferinde Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrini ziyaret etmeye gitmeleri.

er-Raddu ale'l-Ahnai 24, 150, 151, 156, 217, 218, Kadı İyad eş-Şıfa fi Hukuki'l-Mustafa 2/79

222) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrini ziyaret etmek amacıyla yola çıkmak.

173. Bid'at

223) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i Receb ayında ziyaret etmek.

224) Mescide girildiği vakit kabri şerif tarafına yüzünü çevirmek ve kabirden uzakça bir yerde sağ elini, sol elinin üzerine tıpkı namazdaymış gibi koyarak son derece huşulu bir şekilde ayakta durmak.

194. Bid'at

225) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'dan kendisi için mağfiret dilemesini istemek ve bu arada:

“Şâyet kendilerine zulmettiklerinde sana gelip de Allah'tan mağfiret dileselerdi...” Nisa, 64. âyeti okumak.

er-Raddu ale'l-Ahnai 164, 165, 216, es-Sünen 68

226) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile tevessül etmek.

200 ve 203. Bid'atler

227) Nebinin adını vererek yüce Allah'a and vermek.

228) Yüce Allah'tan ayrı olarak ondan yardım dilemek, imdada koşmasını istemek.

229) Saçlarını kesip, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in türbesine yakın bulunan büyükçe kandile atmak.

el-İbda 166, el-Bais 70

230) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrini sürtünmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/263, Sünen 69, el-İbda 166

231) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrini öpmek.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/263, Sünen 69, el-İbda 166

232) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrini tavaf etmek.

Mecmuatu'r-Resaili'l-Kübra 2/10, 13, İbnu'l-Hac el-Medhal 1/263, el-İbda 166, es-Sünen 69, el-Bais 70

233) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrinin duvarına karnı ve sırtı yapıştırmak.

İbda 166, el-Bais 70

234) Eli Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrinin hücresinin penceresine el koymak ve herhangi bir kimsenin: Elini penceresinin üzerine koyduğun ve şefaet ya Rasulullah dediğin o kimsenin hakkı için diyerek yemin etmek.

235) Kendisine dua etmek maksadıyla Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in hücresinde yönelerek, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrinin yanında uzunca ayakta durmak.

el-Kaidetu'l-Celile 125, er-Raddu ale'l-Bekri 125, 232, 282, Mecmuatu'r-Resaili'l-Kübra 2/391

236) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in mescidindeki ravzada kabir ile minberi arasında sayhani diye bilinen hurmayı yemek suretiyle Allah'a yakınlaşacağını zannetmek.

el-Bais 70, İbda 166

237) Bir hatim okumak yahut birtakım kasideler söylemek maksadıyla Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabri yakınında toplanmak.

Mecmuatu'r-Resaili'l-Kübra 2/398

238) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ya da Onun dışındaki Nebilerin ve salihlerin kabirlerini açmak suretiyle yağmur duasına çıkmak.

er-Raddu ale'l-Bekri 29

239) İhtiyaçların yazıldığı birtakım belgelerin Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e gönderilmesi.

240) Bazılarının: Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrini ziyaret ettiği sırada ihtiyaçlarını ve günahlarının bağışlanmasını diliyle zikretmemesi gerekir. Çünkü onun ihtiyaçlarını ve onun faydasına olan işleri Nebi ondan daha iyi bilmektedir demeleri.

İbnu'l-Hac el-Medhal 1/259, 264

241) Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in ümmetine şahidlik etmesi, onları görmesi, durumlarını, niyetlerini, hasretlerini ve kalblerinden geçenleri bilmesi noktasında hayatı ile ölümü arasında fark yoktur demeleri.

Şeyhu'l-İslam er-Raddu ale'l-Bekri 31

Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamdolsun.

Dımaşk 24/01/1963

Muhammed Nâsiruddın el-Albanı

•

•

•